VERBA THEOLOGICA

FACULTATIS THEOLOGICAE
UNIVERSITATIS CATHOLICAE

Konfesionalizácia cirkevného života Jágerskej diecézy

J. Brincko, A. Forgó, M. Glejtek, Ľ. Hromják,
A. Š. Kuruc, A. I. Petreje, L. T. Pietras,
M. Snaková, P. Šoltés, T. Véghseő, P. Zubko

Cassoviae / Košice
VT 17/ ročník VIII (2009), číslo 2

OBSAH

Téma čísla: ***Konfesionalizácia cirkevného života Jágerskej diecézy***

Editoriál / Peter Zubko .....(3)

Priebeh vzniku dekrétov a kánonov Tridentského koncilu
/ Štefan Angelus Kuruc .....(5)

Katolícka reforma, rekatolizácia a protireformácia
na území Jágerského biskupstva / Ľuboslav Hromják .....(12)

A Pásztói Apátság lelkipásztori tevékenysége
az Egri Egyházmegye területén / András Forgó.....(23)

Význam rehole sv. Františka na rekatolizáciu územia Šariša v 17. storočí
a v prvých desaťročiach 18. storočia / Martina Snaková .....(28)

Konverzie do Katolíckej cirkvi vo Farnosti Narodenia Panny Márie
vo Vranove nad Topľou v 18. storočí / Leander Tadeusz Pietras .....(39)

Die Missionstätigkeit der Pauliner und die Griechisch-Katholiken
im Ungarn des 17. Jahrhunderts (1642-1682) / Tamás Véghseő .....(45)

Dva listy biskupa Karola Eszterházyho ako svedectvo záujmu pastiera
o pokoj a jednotu katolíkov Jágerskej diecézy / Leander Tadeusz Pietras .....(53)

Prijatie Zamoščskej synody gréckokatolíkmi
v severovýchodnom Uhorsku (1726 – 1727) / Peter Zubko .....(59)

Právne a ekonomické aspekty medziobradových vzťahov
medzi katolíckym klérom východného a západného rítu
na území Zemplína a Šariša v 18. storočí / Peter Šoltés.....(74)

Z dejín gréckokatolíckeho školstva na Spiši v 18. storočí
/ Juraj Brincko .....(83)

Typológia a ikonografia arcibiskupských pečatí
v Ostrihomskej arcidiecéze v 16. – 18. storočí
(Sonda do problematiky) / Miroslav Glejtek.....(87)

Necrologium dioecesis Nitriensis z rokov (1438) 1555 – 1871
/ Albert Ivan Petreje.....(96)

Editoriál

Toto číslo časopisu Verba theologica obsahuje príspevky z konferencie *Konfesionalizácia cirkevného života Jágerskej diecézy*, ktorá sa konala na Katedre histórie a biblických vied na Katolíckej univerzite 20. mája 2009. Konferencia bola súčasťou riešenia projektu VEGA č. 1/4748/07 *Potridentská teologická starostlivosť Katolíckej cirkvi o veriacich v Above, Šariši a Zemplíne*, rovnako ako tento tlačený výstup.

Katolícka cirkev značne stratila svoje pozície počas reformácie. Na krízu cirkevného života nevplývali len neusporiadané vnútrocirkevné pomery, ale aj vonkajšie okolnosti, predovšetkým turecká okupácia Uhorska, strata veľkej časti krajiny, aj biskupského sídla v Jágri. V 17. storočí sa Jágerská diecéza územne zredukovala na severné stolice, medzi ktorými dominovalo územie Abova, Šariša a Zemplína (neskoršie územie Košickej diecézy). Jágerskí biskupi sídlili v Jasove a Jágerská kapitula v Košiciach. Až biskup Imrich Lósy zvolal v roku 1635 prvú potridentskú synodu Jágerskej diecézy do Jasova, na ktorej sa zaviedli závery Tridentského koncilu do života Katolíckej cirkvi na severovýchode Uhorska a začala sa obnova cirkevného života v rámci oficiálnej hierarchie i pospolitého veriaceho ľudu. Tento proces obnovenia cirkvi podľa želaní koncilu a rímskych pápežov nazývame konfesionalizáciou, keď Katolícka cirkev v podstate získala dnešnú podobu, prešla disciplinarizáciou, ktorá zasiahla široké pole cirkevného života: výchovou kléru, vysokými nárokmi na duchovenstvo, obnovou rehoľného života, získavaním nových a nových farností a kostolov od protestantov a reformovaných kresťanov, zhusťovaním farskej siete, zavedením matričnej agendy, obnovou liturgia podľa pápeža Pia V. Začínali sa uctievať noví svätci, ich kult šírili rehoľníci, ale viaceré kulty boli importované z Poľska, odkiaľ prichádzalo viacero kňazov ako misionárov. Konali sa kánonické vizitácie dekanov a biskupov na kontrolu prebiehajúceho procesu. Zvláštne dominantné vzťahy existovali voči východným kresťanom, z ktorých sa vo väčšine stali uniati (gréckokatolíci), zvláštny úzus sa vytvoril voči nekatolíkom a nekresťanom, ktorý boli rázne fundamentalistický v oficiálnej rovine, ale iný v praktickom živote. Proces disciplinarizácie je ďalej spätý s nadviazaním na staré predreformačné tradície v úradnom živote cirkvi, s obnovovaním starých nárokov, ale aj v spoločenskom živote a ľudovej zbožnosti, so zvýrazňujúcimi sa rozdielmi medzi religiozitou vidieka a mesta. Vzniká nové sakrálne umenie, ktoré naplno prejaví ducha doby. Sídlo biskupa sa na začiatku 18. storočia vrátilo do Jágru, čím sa severnejšie oblasti Jágerskej diecézy stali „provinčným" územím. Rozvíja sa bohatý spolkový život, vznikajú bratstvá laikov, fraternity farárov a rôzne náboženské združenia. Celý proces dovŕšenia disciplinarizácie vrcholí na začiatku 19. storočia rozdelením Jágerskej diecézy a vznikom Košickej a Satmárskej diecézy (1804), ale rovnako sa zavŕšila jedna etapa v dejinách gréckokatolíkov vznikom Mukačevskej (1771) a neskôr aj Prešovskej eparchie (1816). Isté vplyvy na unifikáciu cirkevného života mal ostrihomský prímas a panovník, ale aj patróni. Katolícka cirkev si napokon získala vážne postavenie, duchovnú autoritu a „rímsky" výzor.

VERBA THEOLOGICA

Vedecký časopis Teologickej fakulty v Košiciach Katolíckej univerzity

POŽIADAVKY PRE PRISPIEVATEĽOV

- Radi privítame príspevky na najbližšiu avizovanú tému do termínu uzávierky na elektronickej adrese: verba@ktfke.sk. Časopis zvyčajne vychádza zvyčajne do konca semestra.
- Preferujeme články z teológie alebo príbuzných odborov (napr. kresťanská filozofia, cirkevné dejiny, katechetika a kresťanská výchova atď.), v ostatných prípadoch zohľadňujeme predovšetkým vedeckú úroveň článku.
- Zaslanie príspevku neznamená jeho automatické publikovanie, príspevok bude podrobený recenzii odborníkovi v príslušnej špecializácii a publikovanie schvaľuje redakčná rada. Ak posiela článok doktorand, prosíme prispievateľa o dodanie recenzného posudok od školiteľa doktoranda, ktorý je súčasne súhlasom na publikovanie článku; túto recenziu si doktorand zabezpečuje sám.
- Rozsah príspevku od min. 5 do max. 10 normostrán (0,25 – 0,5 AH, resp. 9 – 18 tisíc znakov s medzerami, resp. 7,5 – 15 tisíc znakov bez medzier vo formáte word/*.doc, *.rtf); súbor nazvite svojím priezviskom; v súbore sú neprípustné zdvojené medzery a nadbytočné medzery za interpunkčným znamienkom na konci odseku.
- Redakcia si vyhradzuje právo v prípade rozvláčnosti článok skrátiť alebo ho neuverejniť.
- Okrem článku treba dodať stručný, výstižný, ale pritom dostatočne popisný abstrakt po anglicky, kde bude zároveň uvedený názov článku po anglicky a doplnené najdôležitejšie 3 – 4 kľúčové slová (termíny) po anglicky; anglický preklad si autor zabezpečuje sám; nedodanie úplného anglického abstraktu znamená neprijatie príspevku.
- Dodať úplnú kontaktnú poštovú a e-mailovú adresu, telefónne číslo pevnej linky, príp. faxu.
- Vedecká úroveň článku; za obsah, výsledky a prínosnosť článku zodpovedá autor.
- Originalita výsledkov a pôvodnosť článku; ak bol článok ponúknutý aj inej redakcii, prosíme o oznámenie, inak si vyhradzujeme právo v budúcnosti už žiaden článok neprijať.
- Vyžaduje sa, aby boli citácie k tematike obsahovali úplnosť literatúry k predmetnej tematike a aby sa podľa možností citovala aj zahraničná literatúra; dostatok citácií k predmetnej problematike. Citovať aj články z iných časopisov a podľa možnosti citovať články zo starších čísel Verba theologica. Citovať podľa všeobecne platnej metodológie so zohľadnením podrobností špecifikovaných na webovej stránke fakulty www.ktfke.sk.
- Za jazykovú úroveň zodpovedá autor, preto by príp. mal dať článok skontrolovať odborníkovi na slovenský a anglický jazyk.
- Možnosť publikovať aj recenzie na najnovšie knihy.
- Nevyžiadané príspevky redakcia nevracia.
- Nesplnenie požiadaviek znamená vylúčenie článku.
- Za publikované príspevky neposkytujeme honorár.

Priebeh vzniku dekrétov a kánonov Tridentského koncilu

Angelus Štefan KURUC

The course of genesis of the decrees and canons of the Council of Trent

The nineteenth ecumenical council was opened at Trent on 13 December, 1545, and closed there on 4 December, 1563. Its main object was the definitive determination of the doctrines of the Church in answer to the heresies of the Protestants; a further object was the execution of a thorough reform of the inner life of the Church by removing the numerous abuses that had developed in it. The most important doctrinal acts are as follows: the decree concerning canonical Scriptures, the decree on justification, the decrees on the Sacraments, the decree concerning purgatory, on the invocation, veneration, and relics, or saints, and other sacred images, the decree concerning indulgences and the decrees on reformation. Unfortunately the council was not able to heal the religious differences of western Europe, but truth of the faith was clearly proclaimed in opposition to the false doctrines.

Keywords: *Council of Trent, decree, canon, catholic faith*

Tridentský koncil bol 19. ekumenickým koncilom. Reagoval na potrebu vnútornej reformy cirkvi po protestantskej reformácii v Európe.[1] Prebiehal v troch oddelených obdobiach v čase od 13. decembra 1545 do 4. decembra 1563. Jasne definoval katolícku náuku o spáse a ospravodlivení, o sviatostiach, o kánone biblických kníh. Rozhodol o zjednotení liturgie v latinskej cirkvi a obmedzil rozdielne mieste zvyklosti, rozhodol tiež o zamedzení zneužívania cirkevnej moci. Koncil zasadal v 25 sessiách (zasadaniach). Hlavná časť práce bola vykonaná na generálnych kongregáciách a rokovania ch komisií, vedených jednotlivými pápežskými legátmi.[2] Doktrinálny výsledok koncilu je zhrnutý do dekrétov, ktoré obsahujú definície dogiem viery a kánonov, ktoré zavrhujú od dogmatických definícií odlišné chápanie právd viery.[3]

19. novembra 1544 bola Pavlom III. vydaná bulla *Laetare Ierusalem,* ktorou bol do Tridentu zvolaný koncil na 1. marca 1545.[4] Kardináli Giovanni del Monte, Marcello Cervini, a Reginald Pole boli 23. februára 1545 menovaní za pápežských legátov.[5] V marci sa však do Tridentu dostavilo len málo biskupov, preto bolo otvorenie koncilu prenesené na 13. december. Kardinál del Monte v ten deň slávil omšu o Duchu sv., potom boli prečítané bully o zvolaní koncilu a menovaní legátov a kardinál vyhlásil koncil za otvorený. Keďže bol advent a blížili sa Vianoce, koncil prerušil rokovania do 2. sessie, ktorá bola zvolaná na 7. januára 1546.[6] 1. sessia prijala len dekrét o otvorení koncilu *Decretum de inchoando concilio.*[7]

---

[1] O udalostiach predchádzajúcich tridentský koncil z protestanského pohľadu podrobne píše SCHAFF, P.: *History of the Christian Church* VII. Second edition, revised Oak Harbor, WA 1997. http://www.ccel.org/ccel/schaff/hcc7.html.

O katolíckej snahe o reformu před Tridentským koncilom - ALDEN, J. J. W.: *Catholic Reform and Humanism Before the Reformation.* In : CCHA Study Sessions,r. 37 (1970), 11-20. Tiež *Istoria del Concilio Tridentino di Paolo Scarpi (1619) I.* www.letteraturaitaliana.net/pdf/Volume_6/tl47.pdf. (ďalej *Istoria del Concilio Tridentino di Paolo Scarpi)*

[2] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV (1511-1870).* Kraków 2005, s. 205, pozn. 24.

[3] KIRSCH, J.P.: *Council of Trent.* In The Catholic Encyclopedia. Vol. 15. New York 1912, s. 30-31. (elektronická verzia na stránke http://oce.catholic.com/index.php?title=Home)

[4] SŁOTWIŃSKI, F.: *Dzieje Powszwchnego Soboru Trydenciego.* Kraków 1857, s.26.

[5] *Istoria del Concilio Tridentino di Paolo Scarpi (1619) II., s. 190*

[6] KIRSCH, J.P.: *Council of Trent.* In The Catholic Encyclopedia. Vol. 15. New York 1912, s. 30-31.

[7] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV (1511-1870).* Kraków 2005, s.196-197.

Koncil vôbec nebol pripravený. Začal sa za slabej účasti biskupov a len postupne rastúcom počte teológov. Na počiatku sa ho zúčastňovalo len 25 arcibiskupov a biskupov, 6 generálnych predstavených reholí, neskôr počet mierne rástol, ale v prvom období počet účastníkov neprekročil 70 osôb, väčšine ktorých boli Taliani a Španieli.[8]

Na počiatku bolo treba ustáliť procedurálny poriadok rokovania.[9] Vidno to z názvov dekrétu 2. sessie – *Modus vivendi in loco concilii*.[10]

Na 3. sessii 4. februára 1545 koncil znovupotvrdil Nicejsko-konštantínopolský symbol viery – dekrét *Decretum de Symbolo fidei (Recipitur symbolum fidei catholicae...).*[11] Okrem toho sa rokovalo o textoch Písma a tradícii, o zneužívaní biblických textov atd., čo bolo východiskom pre ďalšiu sessiu.[12]

Na 4. zasadaní 4. apríla 1546 koncil schválil učenie o tom, že tzv. deuterokanonické knihy[13] sú rovnako inšpirované ako ostatné spisy biblického kánonu. *Vulgáta* bola prijatá za autoritatívny text Písma v cirkvi a posvätná tradícia vo vzťahu k Písmu za kritérium viery *Decretum de libris sacris et de traditionibus recipendis* (*Recipiuntur libri sacri et traditiones apostolorum...*).[14] Okrem toho sa komisia teológov 24. mája a generálne kongrgácie 2. a 31. mája , 4., 5. a 9. júna zaoberali skúmaním problematiky prvotného hriechu.[15]

Výsledkom týchto rozpráv bol na 5. sessii 17. júna 1546 prijatý dekrét o prvotnom hriechu - *Decretum de peccato originali*[16] ako reakcia na učenie Zwingliho a Luthera. Začala sa preberať aj problematika reformy cirkvi – povinnú ustanovenie lektorov Písma pri katedrálnych chrámoch a hovorilo sa o kázaní - *Decretum super lectione et predicatione.*[17] Nasledovalo 6 zasadaní komisie teológov o probléme ospravodlivenia (22.-28. júna 1546), tak isto sa o ospravodlivení debatovalo na generálnej kongregácii 30. júna a 9. septembra.

Dekrét o ospravodlivení – *Decretum de iusiticatione*[18] – a kánony o ospravodlivení – *Canones de iusiticatione*[19] - boli prijaté na 6. sessii 13. januára 1547. Dekrét o ospravodlivení je najpodstatnejším dielom koncilu, lebo smeruje priamo na jadro reformátorskej teológie – *sola fide.* Je pomerne rozsiahly - obsahuje 16 kapitol a 33 kánonov. Definuje náuku koncilu, dotýkajúcu sa ospravodlivenia, milosti posväcujúcej a zásluh. Okrem toho v oblasti reformy cirkvi 6. sessia nariadila 12. januára 1547 rezidovanie biskupov s duchovných – *Decretum de residentia episcoporum et aliorum inferiorum.*[20]

Dekrét o ospravodlivení sa priamo dotýka otázky sviatostí a ich významu v živote kresťana. Preto bola táto problematika prerokovávaná následne na generálnej kongregácii 17. januára 1547[21] a v komisiách teológov.

Na nasledujúcej 7. sessii. 3. marca 1547 bol prijalý dekrét o sviatostiach – *Decretum de sac-*

[8] SŁOTWIŃSKI, F.: *Dzieje Powszwchnego Soboru Trydenciego.* Kraków 1857, s. 26. (ďalej *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV)*

[9] SŁOTWIŃSKI, F.: *Dzieje Powszwchnego Soboru Trydenciego.* Kraków 1857, s.

[10] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, tom IV (1511-1870).* Kraków 2005, s. 201-205.

[11] *Enchiridion symbolorum et definitionum* na stránke Posv. kongregácie pre klérus http://www.clerus.org/bibliaclerusonline/de/bvs.htm (ďalej DS). DS 1500.

[12] *Istoria del Concilio Tridentino di Paolo Scarpi (1619)* II. s 263-267. www.letteraturaitaliana.net/pdf/Volume_6/t147.pdf.

[13] Deuterokanonické knihy sú také biblické spisy, ktoré katolícka cirkev rešpektuje ako súčasť biblického kánonu, ale ktorý súčasne nie je súčasťou palestínskeho kánonu uznávaného židmi a protestantmi.

[14] DS 1501-1504.

[15] *Articuli est responsiones de peccato originali,* s. 216-233.

[16] DS 1510-1516

[17] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 240-249.

[18] DS 1520-1550.

[19] DS 1551-1583.

[20] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s..* 31-325. *Istoria del Concilio Tridentino di Paolo Scarpi (1619) II, s. 392-393.*

[21] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 326-339

ramentis – ale zvlášť hovorí len o krste a birmovaní – po úvode[22] sú *Canonoes de sacramentis in genere*,[23] potom *Canones de sacramento batismi*[24] a *Canones de sacramento confirmationis*.[25] Vo veci reformy cirkvi koncil nariadil zákaz kumulácií beneficií, povinnosť prijať svätenie pre držbu beneficia, znovu žiadala povinnosť rezidencie a prvenstvo pastorácie pred inými oblasťami cirkevného života. – *Decretum super reformatione*.[26] Teológovia ešte rokovali o sviatosti Eucharistie – 6. marca, dve nasledujúce generálne kongregácie riešili jen jeden problém - čo urobiť s koncilom z dôvodu epidémie týfusu. Kongregácia 10. marca rozhodla koncil premiestniť do Bologne. Dekrét o prenesení koncilu do Bologne bol prijatý na 8. sessi 11. marca 1547 - *Decretum super translatione concilii*.[27] Umožňovala to bulla Pavla III. 22. februára 1545[28], 13 biskupov však odmietlo Trident opustiť.

Od 25 marca do 1 apríla v Bologni rokovali komisie teológov o sviatosti pokánia. Počas konania koncilu v Bologni (9. a 10. sessia) nebolo prijaté nijaké dogmatické ani disciplinárne rozhodnutie, ale na druhej strane vzniklo mnoho teologického materiálu, ktorý sa uplatnil pri rokovaniach tretej fázy koncilu: odpovede teológov na tézy o sviatosti pokánia, pomazaní chorých kňazstva a manželstva.[29] Na 9. sessii 21. apríla 1547 dol prijatý dekrét o odložení nasledujúcej sessie na 2. júna 1547. 10. sessia znova odložila rokovanie koncilu na 15. september 1547.[30]

Po 10. sessii sa komisie venovali problematike očistca, odpustkov, abúzov v udeľovaní krstu a birmovania, eucharistie a učeniu heretikov o eucharistii, otázkam manželstva[31] a rozvodu (jún-júl).[32] 14. septembra sa ukázalo, že množstvo prelátov pricestovalo len v posledných dňoch a ešte sa neoboznámilo s dokumentmi, o ktorých sa malo rokovať na 11. sessii na nasledujúci deň, preto bolo rokovanie opäť odložene. 10 novembra cisár žiadal o prenesenie koncilu späť do Tridentu a v ten istý deň zomrel Pavol III.[33]

Za pápeža bol zvolený doterajší pápežský legát na koncile kardinál kard, del Monte – Július III. - pod podmienkou, že bude pokračovať v koncile. On vydal 14. novembra 1550 bulu o znovuzvolaní koncilu do Tridentu koncilu na máj 1551.[34]

Koncil sa zišiel 1. mája na svojej 11. sessii. Na sessii bol prijatý dátum nasledujúcej 12. sessie na 1. septembra 1551. Keďže nedošli delegáti z Nemecka a iných krajín, bol začiatok rokovania posunutý o 40 dni, a tak vlastne určený začiatok 13. sessie 11. októbra 1551.[35] Medzi tým rokovali komisie o sviatosti eucharistie a o niektorých teologických tézach, ktoré mal koncil odmietnuť.[36]

Na 13. sessii bol schválený dekrét o Eucharistii o reálnej prítomnosti Krista v Eucharistii (proti symbolickej a potenciálnej teórii) a o transubstanciacii (proti teórii impanácie)[37] a kánony

---

[22] DS 1600
[23] DS 1601-1613
[24] DS 1614-1627
[25] DS 1628-1630
[26] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 364-375. *Istoria del Concilio Tridentino di Paolo Scarpi (1619) II s. 461-463.*
[27] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.*. 380-381.
[28] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.*. 385.
[29] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 391-405.
[30] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.*. 405.
[31] O rozdielnosti katolíckych a protestantských pohľadov u SZEGHYOVÁ, B. *Inštitúcia manželstva z hľadiska súdnej praxe miest v druhej polovici 16. storočia.* In: TREBICHAVSKÝ, V.: 9. demografická konferencia: Rodina. Bratislava : 2003, s.185-186.
[32] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 405-427.
[33] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 427, 431.
[34] *Istoria del Concilio Tridentino di Paolo Scarpi (1619) III, s. 535-536. Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 433-435.
[35] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 439
[36] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 441-444.
[37] .DS 1635-1650

o Eucharistii.[38] V oblasti reformy cirkvi sa znova požadoval rezidovanie duchovných, povinnosť konať vizitácie a zakročovať proti priestupkom duchovných - *Decretum super reformatione.*[39] Boli prijaté kánony o trestoch a odvolaniach, o deliktoch kléru, o obvineniach proti biskupom. Otázky spojené s prijímaním pod obidvoma spôsobmi a prijímaním detí boli odložené, lebo sa očakával príchod protestantských delegátov (*Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de sacramento eucharistiae et salviconductus*),[40] ktorí nakoniec na koncil neprišli a tak sa o zmienenej problematike sa rokovalo na 21. sessii. Po sessi teológovia sa venovali tézam protestantov o pokání a pomazaní chorých.[41]

14. sessia začala 25. novembra 1551 a bola venovaná sviatosti pokánia a posledného pomazania (*Doctrina de sanctissimis poenitentiae et extremae unctionis sacramentis)*,[42] so súvisiacimi kánonmi.[43] Koncil tiež vydal dekrét o reforme (*Decretum de reformatione*), venovaný kompetencií pri svätení kňazov, problematike cirkevných súdov, práv a povinností biskupov, života duchovných, benefícií a povinnosti beneficiantov a pod. Následne boli teológmi rozpracovávané otázky so sv. omšou a kňazstvom.[44]

25. januára 1552 sa začala 15. sessia. Odročila vyhlásenie kánonov o sv. omši, kňazstve a prijímaní pod oboma spôsobmi a prijímaní detí na žiadosť protestantskej strany do príchodu ich teológov. Protestantská strana žiadala, aby koncil prijal wittembergskú konfesiu. .

15. apríla 1552 Július II. vydal breve o prerušení koncilu. Breve však nebolo na koncile čítané, lebo na 16. sessii 28. apríla koncil sám prerušil rokovania koncilu na dva roky.[45]

No koncil sa znovu zišiel až po desiatich rokoch. V roku 1555 totiž zomrel Július III.a za pápeža bol znova zvolený legát na koncile kard. Cervini – Marcel II., ale jeho pontifikát trval len 21 dní. Po ňom sa pápežom stal Carlo Caraffa – Pavol IV. Bol tiež stúpencom reformy, ale chcel ju uskutočniť bez koncilu. Dal uväzniť legáta na koncile kard. Moroneho, další legát kard. Pole zomrel v Anglicku. Až jeho nástupca Pius IV. (1559-1565) obnovil rokovanie koncilu. 29. novembra 1560 vydal bulu o znovuzvolaní koncilu.[46] Slávnostné oživenie koncilu prebehlo na 17. sessi 18. januára 1562. Sessia prijale len dekrét o konaní koncilu (*Decretum de celebrando concilio)*[47] a určila termín nasledujúcej sessie.

Nasledujúca 18. sessia bol zvolaná na 26. februára. Rokovania predsedala komisia štyroch legátov: kardinálov Gonzagu, Seripandiho, Hossia a Simonettu. Začalo sa rokovať o cenzúre kníh *(Decretum de librorum delectu et omnibus ad concilium fide publica invitandis)*[48] a bol určený termím nasledujúcej sessie na 14. mája.

19. a 20. sessie (14. mája 1562 a 4. júna 1562) odložili rozhodnutie v rokovaných veciach a ustanovili začiatok ďalšej sessie na 16. júla. Medzi tým teológovia rozpracovávali tézy o eucharistii.[49] Čakalo sa na príchod protestantských zástupcov. Zbytočne.

21. sessia 16. júla 1652 sa preto znova vrátila k dogmatickým otázkam – bola definovaná náuka o prijímaní pod oboma spôsobmi a prijímaní detí (*Doctrina de communione sub utraque specie et parvulorum)*[50] so súvisiacimi kánonmi.[51] V oblasti reformy sa sessia zaoberala otáz-

[38] DS 1551-1661
[39] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 459-451.
[40] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 461-468, 469-471.
[41] REROŇ, T. *: Doktryna trydencka o sakramencie namaszczenia chorych.* In Perspectiva roč.3, č. 2, Legnica 2004, s. 97-102.
[42] DS 1667-1693, 1694-1700.
[43] *Canones de sacramento paenitentiae* DS 1701-1715 a . *Canones de extrema unctione* DS 1716-1719.
[44] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 513-527, 529-537.
[45] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 547, 551.
[46] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 573.
[47] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV, s.* 581.
[48] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, I V, s.* 585-587.
[49] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, 1, s..593-*605.
[50] DS 1752-1730
[51] DS 1731-1734

kami simonie, delenia benefícií a rôznymi otázkami spojenými s Božím kultom (*Decretum de reformatione*). Teológovia ďalej rozpracovávali problematiku sv. omše ako obete, prijímania pod oboma spôsobmi a s tým spojenými zneužitiami.[52]

22. sessia (17. septembra 1562) schválila náuku o obete sv. omše (*Doctrina et canones de sanctissimo missea sacrificio*)[53] a dekrét o zabránení abúzov pri slávení omše *(Decretum de observandis et evitandis in celebratione missarum).* V oblasti reformy sa rokovalo o živote duchovných, o kandidátov svätenia, o benefíciách, dišpenzoch, zmene testamentov, o kompetencii notárov *(Decretum de reformatione)* a bol prijatý dekrét vo veci eventuálneho prijímania pod oboma spôsobmi *(Decretum super petiotione concessionis calicis).*[54]Komisie potom rozpracovávali otázku sviatosti kňazstva, manželstva a nižších svätení.[55]

2. marca 1563 zomrel legát kard. Gonzaga a 17. marca legát kard. Seripandi. Na ich miesta legátov boli menovaní kard. Morone a kard. Navagerius.

23. sessia (15. júla 1563) rokovala o kňazstve a jeho súvise s obeťou sv. omše *(Vera et catholica doctrina de sacramenti ordinis ad condemnandos erroris nostri temporis).*[56] A kánony o kňazstve.[57] V oblasti reformy bola sprísnená povinnosť rezidencie a povinnosť cirkevných predstavených prijať potrebné svätenia, boli určené podmienky kandidátov k svätení a odporúčané zakladanie seminárov *(Decreta super reformatione).*[58].

24. sessia (11. novembra 1563) sa zoberala problematikou manželstva a jeho uzatvárania *(Dotrina et canones cum aliis concernentibus sacramentum matrimonii).*[59]

V časti o reforme *(Decretum de reformatione)*[60] sa rokovalo o normách pre voľbu biskupov a kardinálov, provinciálnych synodách, o vizitáciách, o povinnosti kázať, prípadoch herézy biskupov, suspenziách, spovedníkoch, kráľovských kaplánoch, obyčajoch a finančných záležitostiach farností, nomináciách a benefíciách, o zákaze kumulácie benefícií, o vakantných benefíciách spojených a pastoračnou povinnosťou, zákaze expektácií a o cirkevnom súdnictve.

Dvojdňová 25. sessia bola poslednou sessiou tridentského koncilu. 3. decembra 1563 boli schválené dekréty o očistci (*Decretum de purgatorio)*[61], orodovaní svätých, kulte relikvií a obrazov, upozorňujúc aj na existujúce deformácie v tejto oblasti *(De invocatione, veneratione et reliquiis sanctorum, et sacris imaginibus).*[62]

Vo veci reformy cirkvi boli prijaté dva dekréty. Prvý sa dotýka rehoľí a kláštorov – požaduje dodržiavanie prijatej reguly, poslušnosť voči predstaveným a dodržiavanie klauzúry, zakazuje súkromnú vlastníctvo rehoľníkov, ďalej sa dotýka voľby predstavených, generálnymi kongregáciami, exemptnými rehoľami poriadenými Apoštolskej Stolici, spoveďou rehoľníkov, pastoráciou rehoľníkov, podmienkami pre kandidátov a pre zloženie profesie, otázkou majetkov rehoľí *(Decretum de regularibus et monialibus).*[63]

Druhý dekrét sa zaoberá všeobecnými otázkami reformy cirkevného života, odporúčajúc biskupom a miestnym synodám hľadať riešenie lokálnych problémov, dotýkajúcich sa kultu, omšových štipendií, benefícií, patronátu, cirkevných súdov, držby cirkevných majetkov, desiatkov, bully *Mare Magno*, konkubinátu duchovných, vydržiavania nezákonných detí z výnosov benefícia alebo odstúpenia benefícia v prospech syna duchovného, vzťahov biskupov ku kniežatám a vládcom, tvrdosti práva, povinností katolíckych vladárov, rešpektovania nedotknuteľnosti cirkvi a autority Apoštolskej Stolice vo veciach dekrétov koncilu *(Decretum de reformatione*

[52] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV*, s. 612-632.
[53] DS 1725-1760
[54] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV*, s. 649-664.
[55] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV*, s. 666-677.
[56] DS 1763-1770
[57] *Canones de sacramento ordinis* DS 1771-1778.
[58] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV*, s. 686-712.
[59] DS 1779-1812 Dekrét *Tametsi* DS 1813-1816.
[60] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV*, s. 732-774.
[61] 7DS 1820
[62] DS 1821-1825
[63] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV*, s. 784-808.

generali).[64]

4. decembra 1563 boli prijaté dekréty o odpustkoch, o pôstoch a sviatkoch, o indexe zakázaných kníh, katechizme, breviári a misáli, o poriadku pri bohoslužbách a o záväznosti prijatých dekrétov (*De indulgentiis*[65]*, De delectu ciborum, ieiuniis et diebus festis* a *Super idice librorum*[66]*, catechismo, breviario er missali).*[67] Boli prečítané potvrdenia už prijatých dekrétov koncilu pápežmi Pavlom III. a Júliusom III. a prosba k Piovi IV. o schválenie dokumentov koncilu. Tým sa rokovanie tridentského koncilu skončilo.

Koncil nedokázal spojiť rozdelené západné kresťanstvo ani zreformovať morálku v cirkvi, spôsobil však oživení ducha a životnej energie katolicizmu. Nasledujúce desaťročia to veľmi dobre ukázali.[68]

Keďže pápež nebol na koncile prítomný, boli schválené a podpísané[69] dekréty koncilu zaslané do Ríma. Pre uvedenie dekrétov do praxe boli dôležité dva následné dokumenty:

1. bulla Pia IV. *Benedictus Deus,* potvrdzujúca dekréty koncilu z 26. januára 1563,[70]

2. zriadenie rímskej Kongregácie koncilu apoštolskou konštitúciou *Alias Nos nonnullas* 2. augusta 1563[71].

Pius IV. Dekréty preskúmal a prijal ako vhodné pre obnovu života, zároveň však vyjadril obavy, že by dekréty mohli byť nesprávne pochopené a vysvetľované, preto nariadil, že okrem pápeža, a toho, koho pápež poverí, nikto iný nesmie vysvetľovať zmysel dekrétov. V zmienenej bule výslovne zakázal akýmkoľvek spôsobom predkladať a uverejňovať komentáre, glosy, interpretácie, vysvetlenia či akékoľvek interpretácie dekrétov koncilu.

Z dôvodu autentickej interpretácie dekrétov koncilu a ich uvádzania do života bola ako nový úrad Rímskej kúrie zriadená názvom *Sacra Congregatio super executione et observantia sacri Concilii Tridentini et aliarum reformationum.* Ešte skoro mesiac pred vydaním buly *Benedictus Deus* 30. decembra 1563 ustanovil Pius IV. komisiu kardinálov, z ktorej bola 2. augusta nasledujúceho roku konštitúciou vytvorená vyššie zmienená kongregácia (ďalej kongregácia koncilu). Kongregáciu spočiatku tvorilo 9 kardinálov, od roku 1656 12 kardinálov. V kompetencii kongregácie ako celku , ale aj jednotlivých členov, bolo dozerať na uvádzanie dekrétov koncilu do praxe, teda spočiatku mala len výkonnú moc.[72] Neskôr jej sv. Pius V. udelil právomoc interpretovať menej závažné otázky tridentských dekrétov, riešenie závažnejších otázok si ponechal. S týmto nárastom kompetencií bol názov kongregácie v roku 1567 zmenený na *Sacra Congregatio cardinalium Concilii Tridentini interpretum* . Kvôli praktickým dôvodom Pius V. menoval z členov kongregácie štvorčlennú komisiu, ktorá mala kompetencie rozhodoval v záležitostiach menšieho významu v čase, keď kongregácia nezasadala. Gregor XIII. Potvrdil túto komisiu 8.

---

[64] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV , s.* 808-884.

[65] DS 1835

[66] Najstarší index kníh vydala rímska inkvizícia tlačou v roku 1559 *Index Auctorum et librorum prohibitorum, qui ab officio sanctae Romanae Inquisitionis caveri ab omnibus caveri mandantur, Roma, 1559.* je prístupný na stránke http://www.aloha.net/~mikesch/ILP-1559.htm. Prvý potridentský bol vydaný tlačou v Koline *Index Librorum prohibitorum, Colonia 1564.* Je prístupný na stránke http://daten.digitale-sammlungen.de/~db/
0003/bsb00031795/images/index.html?id=00031795&fip=78.99.37.137&no=1&seite=1.

[67] *Dokumenty Soborów Powszewchnych, IV , s.* 844-848.

[68] McNALLY, E.R.: *The Council of Trent, the Spiritual Exercises and the Catholic Reform.* In: *Church History,* r.34, č.l. 1965), s. 36.
http://links.jstor.org/sici?sici=00096407%28196503%2934%3A1%3C36%3ATCOTTS%3E2.0.CO%3B2-Q

[69] Dekréty podpísali 4 pápežskí legáti-kardináli, 2 iní kardináli, 3 patriarchovia, 25 arcibiskupov, 169 biskupov, 3 opáti, 7 generálnych predstavených rehoľí, 19 prokurátorov. JEDIN, H.: *Geschichte des Konzils. IV.* Freiburg 1975, s. 164-189.

[70] DS 1848-1850.

[71] ALBERIGO, G. : *From the Council of Trent to „Tridentinism".* In: From Trent to Vatican II. Historical and Theological Investigations. Oxford 2006, s. 21.

[72] DELRE, N.: *La curia romana. Lineamenti storico-giuridici* .Città del Vaticano1998, s. 162.

mája 1576. V roku 1588 Sixtus V. v rámci reorganizácie kúrie premenoval zmienenú kongregáciu na na *Congregatio pro executione et interpretatione Concilii Tridentini* a spresnil jej kompetencie v tom zmysle, že interpretáciu dogmatických otázok v dekrétoch koncilu vyhradil výlučne pápežovi, interpretáciu disciplinárnych otázok dekrétov a ich uvádzania do praxe zveril kongregácii s dodatkom, aby svoje rozhodnutia konzultovala a pápežom. Tento stav trval do roku 1591, keď Gregor XIV. rozšíril kompetencie kongregácie tak, že mohla interpretovať všetky disciplinárne otázky, súvisiace s dekrétmi tridentského koncilu a rozhodovať všetky spory v týchto veciach a vyhlasovať vlastné dekréty v mene pápeža (*in nomine Pontificis*).[73]

Z týchto ustanovení je vidieť snahu o jednotné uskutočňovanie ustanovení Tridentského koncilu, ako ich obsahovali promulgované dekréty a zároveň aj osobnú zodpovednosť pápežov 2. polovice 16. storočia za uskutočňovanie reforiem koncilu. Najdôležitejšie záležitosti vo veci uskutočňovania reforiem si vyhradili pre seba, alebo aspoň svojmu schváleniu.

Adresa autora: **P. ThDr. Mgr. Angelus Štefan Kuruc, PhD., OPraem.**, Katedra histórie a biblických vied, Teologická fakulta Katolíckej univerzity, Hlavná 89, SK - 041 21 Košice 1, tel. +421/55/6836111, e-mail: stefan.kuruc@gmail.com

[73] KAŠNÝ, J. : *Tridentský koncil a kanonické právo*. In: Studia Theologica 32, Praha 2008, s. 50-59.

Katolícka reforma, rekatolizácia a protireformácia na území Jágerského biskupstva

Ľuboslav HROMJÁK

Catholic reform, recatholisation and anti-reformation on the Jager (Eger) diocesan territory

In effort of accuracy and aptness of historical science the Church World Historiography regardless sufficiently long timely interval from Martin Luther's announcement in the year 1517 constantly tries for the most objective depiction of this historical occurrence and the following events which divided Europe into two main confessional streams: catholic and evangelic in the 16th century. Events of the 20th century together with secularization of society brought the historical scientific community towards reassessment and more open discussion in searching for more precise terminology. The latter became a subject for this article.

Keywords: *terminology, recatholisation, Catholic reform, anti-reformation, Eger diocese*

Svetová cirkevná historiografia aj napriek dosť veľkému časovému odstupu od vystúpenia Martina Lutera v roku 1517 sa neustále usiluje, v snahe o presnosť a výstižnosť historickej vedy, o čím najobjektívnejšie vykreslenie tejto historickej udalosti a z nej vyplývajúcich dianí, ktoré rozdelili Európu v 16. storočí do dvoch hlavných konfesionálnych táborov: katolíckeho a evanjelického. Udalosti XX. storočia a následná sekularizácia spoločnosti priviedla historickú vedeckú obec k prehodnoteniu a k otvorenejšej diskusii pri vytváraní terminológie a pri popise udalostí z tohto obdobia. Podobne by tomu malo byť aj na Slovensku.

Terminológia, ktorá sa doposiaľ používa najčastejšie (reformácia, protireformácia, rekatolizácia) je dedičom práve tohto konfesionálneho boja medzi katolíkmi a evanjelikmi ešte z čias 16.-17. storočia, v ktorom za jedinú *reformáciu* či *reformu* bola považovaná reforma Martina Lutera. Katolícka cirkev na tento pojem veľmi nerefletovala a dokonca ani nevytvorila svoju vlastnú alternatívnu terminológiu. Obdobie v čase šírenia luteránskej viery podrobne neanalyzovala, ale venovala sa skôr obdobiu, kedy došlo k opätovnému návratu evanjelikov do lona katolíckej Cirkvi, ktorý vstúpil do slovenskej historiografie pod pojmom *rekatolizácia*, na ktorý protestantské cirkvi zareagovali zavedením reakčného termínu *protireformácia*. Tento termín vyšiel tiež z konfesionálneho pozadia a je pomerne mladý. Zavedený bol protestantskými cirkvami v čase, kedy museli viac zápasiť o svoju vlastnú existenciu. Spôsobila to politicko-spoločenská situácia, kedy cisársky dvor začal uplatňovať zákony, ktorými napomáhal katolíckej Cirkvi získať väčšiu časť obyvateľstva na svoju stranu. Ako prvý, ktorý použil termín *protireformácia* bol Göttingenský právnik Johann Stephan Pütter a použil ho v roku 1776. Označoval ním *násilný návrat protestantských veriacich do katolíckej Cirkvi*[1]. Tento termín sa pôvodne ujal iba v nemeckom prostredí a až v 19. storočí pod vplyvom Leopolda von Ranke[2] ho na územie Slovenska uviedol Móric Ritter knihou *Dejiny Nemecka v období protireformácie* (1889)[3].

V 30-tych rokoch XX. storočia došlo v radoch katolíckej Cirkvi k posunu v cirkevných dejinách. Upustilo sa od starej apologetickej metódy a otvorila sa nová kritická relektúra vlastných

[1] P. KATALIN, *Il Rinnovamento cattolico e la Riforma protestante* in *Storia religiosa dell'Ungheria*, ed. A. Caprioli a L. Vaccaro, La Casa di Matriona, Milano 1992, 185; G. KLEINHEYER – J. SCHRÖDER, *Deutsche und europäische Juristen aus neun Jahrhunderten*, Heidelberg 1996, 331-335.

[2] L. VON RANKE, *Die römischen Päpste in der letzten vier Jahrhunderten*, Erschienen im Phaidon Verlag, Wien, 317-416.

[3] I. CHALUPECKÝ, *Protireformácia alebo rekatolizácia?* in Historické štúdie 40 (1999) 131.

dejín. Katolícka cirkev nabrala odvahu prehodnotiť aj svoje kritické obdobia, medzi ktoré patrilo obdobie tzv. reformácie, či protireformácie a začala vytvárať vlastné pojmy, ktoré by presnejšie vystihovali toto obdobie konfesionalizácie Európy. Medzi hlavných priekopníkov v tomto zmysle patria nemeckí historici: Josef Lortz, Hubert Jedin.

V slovenskej historiografii tak cirkevnej ako aj svetskej až dodnes takmer výlučne prevláda protestantská terminológia *reformácia* a *protireformácia.* Autori mnohých štúdií venovaných tejto tematike však doposiaľ upriamovali svoju pozornosť viac na postup a šírenie sa protestantizmu v Uhorsku, kým popis udalostí vo vnútri katolíckej Cirkvi v čase a bezprostredne po šírení sa protestantizmu ostali takmer nepovšimnuté. Svetlou výnimkou sú štúdie ohľadom pôsobenia jezuitov na Slovensku a z časti aj menšie štúdie o pôsobení minoritov alebo najnovšie práce prevažne maďarských historikov o činnosti pavlínov. To, že v katolíckej Cirkvi chýba dôkladnejší výskum v tejto oblasti nasvedčuje aj skutočnosť, že až dodnes, aj napriek obrovskej numerickej disproporcii v konfesionálnom zložení obyvateľstva, prevláda v slovenskej historiografii terminológia protestantských cirkví z čias 17.-18. storočia, ktorá za jedinú reformáciu pokladá luteránsku, prípadne kalvínsku reformu. Celá bohatá činnosť katolíkov v namáhavom transformačnom procese rekatolizácie obyvateľstva Slovenska je označovaná ako niečo negatívne, čo prezrádza aj samotný termín, ktorým sa rozumie táto činnosť ako *protireformácia.* Termín *protireformácia* aj napriek tomu, že postupne aj zahraničná protestantská odborná literatúra sa vyhýba tomuto termínu, býva paradoxne používaný nielen v protestantskom ale aj v katolíckom slovenskom prostredí. Výnimkou je v slovenskej historiografii Michal Lacko, Vojtech Bucko a Viliam Judák, ktorí hovoria o *katolíckej obnove*[4]. Zuzana Lopatková používa termín *reformné obrodné hnutie* v katolíckej Cirkvi[5]. Jozef Špirko zasa používal termín *katolícka reforma*[6]. Títo autori sa však nevenovali bližšej špecifikácii obsahu pojmov spojených s obdobím po vystúpení Martina Lutera.

Vôbec prvý slovenský historik, ktorý nabral odvahu vstúpiť do tejto problematiky a podujal sa jasnejšie distinguovať rozdiel medzi termínom *protireformácia* a *rekatolizácia* bol Ivan Chalupecký. Podľa neho však jasnejší rozdiel medzi týmito termínmi nie je. „V cirkevno-historickej terminológii sa často stretávame s dvojakým pomenovaním toho istého javu – vracania sa protestantov do katolíckej cirkvi. V súčasnosti sa častejšie používa termín *protireformácia.* Katolícki a cirkevní historici však väčšinou používajú termín *rekatolizácia* alebo *katolícka reforma*"[7]. Na základe tohto tvrdenia vyplýva, že podľa Chalupeckého termíny *rekatolizácia, protireformácia a katolícka reforma* sú len synonymá. Bolo by však smutné, ak by sme činnosť jezuitov, vznik Trnavskej či Košickej univerzity a s ňou spojenú obrovskú publikačnú činnosť, misionársku činnosť minoritov, synody v Trnave, reformy kardinála Petra Pázmaňa, ktoré znamenali nielen pre slovenské dejiny ale aj vôbec stredoeurópske dejiny obrovské politické, náboženské a kultúrne dedičstvo, mali začleniť do procesu *protireformácie* na Slovensku. Veď predsa Slovensko nikdy predtým neznamenalo pre uhorské dejiny to, čo predstavovalo práve v 16.-18. storočí, kedy sa hlavným mestom Uhorska stala Bratislava a sídlom prímasa Uhorska zasa Trnava. Preto je potrebné rozprúdiť v slovenskej vedeckej obci diskusiu, ktorá by otvorila priestor na vhodné upresnenie a popísanie politicko-náboženských javov v Uhorsku a presnejšie vymedzenie obsahu pojmov *reformácia, protireformácia, rekatolizácia a katolícka reforma.*

---

[4] M. LACKO, S.J, *Dejiny kresťanstva na Slovensku* in L. HERTLING, S.J, *Dejiny katolíckej Cirkvi*, Dobrá kniha, Cambridge, Canada 1983, 456, (slovenský preklad nem. originálu *Geschichte der katholischen Kirche*, Morus-Verlag, Berlin [3]1949), 452; V. BUCKO, *Mikuláš Oláh a jeho doba,* Bratislava 1940; V. JUDÁK, *Vývin cirkevnej organizácie v 12.-19.storočí na území Slovenska* in *Katolícka cirkev a Slováci*, ed. P. Mulík, Bernolákova spoločnosť, Bratislava 1998, 26.

[5] Z. LOPATKOVÁ, *Realizácia kanonických vizitácií po Tridentskom koncile v Uhorsku na príklade Podhorského dekanátu (do polovice 17.storočia)* in *Slovensko a Svätá Stolica*, Slovenský historický ústav v Ríme-Trnavská univerzita v Trnave, Trnava 2008, 160.

[6] J. ŠPIRKO, *Cirkevné dejiny s osobitným zreteľom na cirkevný vývin Slovenska*, vol. II, Neografia, Martin 1943, 218; J. ŠPIRKO, *Snem v Tridente*, Verbum, Košice 1946.

[7] I. CHALUPECKÝ, *Protireformácia alebo rekatolizácia?* in Historické štúdie 40 (1999) 131.

Reformácia či reformy?

Je síce pravdou, že morálny úpadok kresťanstva bol v nastupujúcom humanizme silný a neobišiel ani nižší ani vyšší klérus a potreba reformy Cirkvi neustala, nemožno však súhlasiť s tým, žeby vtedy ešte jednotná západná Cirkev nehľadala riešenia jej vnútornej obnovy. Katolícki cirkevní historici Jozef Lortz a Hubert Jedin sa prihovárajú za to, aby sa pri týchto termínoch *rekatolizácia* a *protireformácia* podľa možností presnejšie diferencovalo. „Poukazujú na to, že proces katolíckej reformy sa vlastne začal v cirkvi už dávno pred reformáciou a po nej sa završil. Napokon je známa zásada *Ecclesia semper reformanda est*"[8]. Chalupecký síce priznáva, že ani samotný názov *reformácia* napokon nevystihuje to, čo dnes predstavuje tento pojem, o to viac, že ani samotný Martin Luter nemal pôvodne v úmysle vytvoriť vlastnú cirkev, avšak rozlíšeniu medzi pojmom *reformácia, rekatolizácia* a *protireformácia* sa vyhýba. Podáva síce názor Lortza a Jedina o potrebe distinguovať medzi *rekatolizáciou* a *protireformáciou*, avšak vyvoláva dojem, ako keby sa s tým nestotožňoval a tento návrh bral iba ako pohľad týchto dvoch historikov, avšak nie jeho. V konečnej fáze vytvára dojem, že jeho úsilím nebolo venovať sa viac tomuto terminologickému problému, ale len informovať a ponúknuť uplatnenie týchto termínov pri politicko-náboženských Spiša, ktoré však nepatrí medzi smerodajné na pochopenie katolíckej reformy v Cirkvi ale skôr protestantskej. Vhodnejšie by bolo použiť náboženské diania v ostrihomskej arcidiecéze, konkrétnejšie v Trnave, ktorá bola sídlom uhorského prímasa. Aj keď autorovi išlo o to, aby správne poukázal na skutočnosť že luteránska reforma v čase jej vzniku bola vnímaná v rámci reformného procesu vtedy ešte jednotnej katolíckej Cirkvi[9].

Naozaj, luteránska reforma vo svojich počiatkoch sa neukazovala ako smerujúca k odluke od ostatnej časti Cirkvi, ale bola len jednou z možných alternatív obnovy celej Cirkvi. Martinovi Lutherovi šlo vlastne len o reformáciu Cirkvi, ktorej podstatnou súčasťou bolo odstránenie historických nánosov a tradícií a návrat k autentickosti katolíckej Cirkvi na biblickom základe[10]. Aj Viliam Judák vo svojej knihe *Kristova Cirkev na ceste* vykresľuje jednotlivé vyznania *Confessio Pentapolitana* piatich kráľovských miest (1546), *Confessio Heptapolitana* alebo vyznanie banských miest (1559) a *Confessio Scepusiana* (1568) ako vyznania, v ktorých sa prívrženci nového učenia snažili presvedčiť, že sú pravými katolíkmi, a preto boli predložené na schválenie ostrihomskému arcibiskupovi a následne po schválení arcibiskupom aj panovníkovi, ktory dával definitívny *placet*. Ako ďalší dôkaz autor uvádza, že historik reformácie na Spiši Viktor Bruckner charakterizuje obdobie 16. storočia takto: *oni ešte nepomýšľali na konečné odtrhnutie od rimskej Cirkvi a považovali sa za dobrých katolíkov*[11]. Jedine *Confessio Scepusiana*, zostavené spišskonovoveským farárom Valentom Meganderom a spišskopodhradským farárom Cyriakom Obsopeom (Koch), sa v rámci ostatných *konfesií* z dogmatického hľadiska najviac odchyľovalo od katolíckej náuky[12].

Katolícka Cirkev sa nebránila reforme, aj keď spočiatku reformné úsilie bolo veľmi zdlhavé a týkalo sa prevažne disciplinárnych usmernení. Vrcholom katolíckej reformy bol Tridentský koncil, ktorý patrí medzi najreformejšie koncily Cirkvi a dotýkal sa tak vieroučných otázok ako aj cirkevnej disciplíny a usmerňoval život Cirkvi počas troch storočí[13]. Preto je vhodnejšie hovoriť nie o reformácii ale o reformáciách, alebo ešte lepšie o *reformách*, t.j. používať termín *katolícka reforma* a *luteránska reforma*. Prípadne z historických dôvodov a z dôvodov už zaužívanej terminológie možno pripustiť termín *reformácia* na označenie *luteránskej reformy* a súčasne s ním používať termín *katolícka reforma* na označenie reformných procesov v katolíckej Cirkvi, ktoré vznikli tak pred ako aj po rozdelení kresťanského Západu.

Skôr ako sa dotkneme otázky katolíckej reformy na Slovensku je nevyhnutné dať si do súvi-

[8] I. CHALUPECKÝ, 132.
[9] I. CHALUPECKÝ, 132.
[10] D. VESELÝ, *Martin Luther – reformátor*, Tranoscius, Liptovský Mikuláš 1994, 26.
[11] V. JUDÁK, *Kristova Cirkev na ceste*, SSV, Trnava 1998, 199.
[12] J. ŠPIRKO, *Cirkevné dejiny s osobitným zreteľom na cirkevný vývin Slovenska*, vol. II, Neografia, Martin 1943, 203.
[13] J. ŠPIRKO, *Snem v Tridente*, 62.

su najdôležitejšie politicko-náboženské udalosti Uhorska a na ich základe vyvodiť ich vplyv na katolícku a protestantskú reformu. Šľachta namiesto podpory spoločného vojska, ktoré po páde Belehradu bolo viac ako potrebné, šľachta užívala svoje fondy na podporu osobného vojska. Blahobyt krajiny viedol k rozpadu Uhorska zvnútra, v rámci ktorého osobný prospech dominoval nad spoločnými záujmami krajiny. Kráľ Ľudovít II. Jagelovský nedokázal zúžitkovať ani pokojamilovnejšiu povahu osmanského sultána Sulejmana Veľkého, ktorý ihneď po smrti svojho otca Selíma I. v roku 1520, poslal do Budína dvoch vyslancov, ktorí mali jednať o primerí, avšak obaja poslovia skončili vo väzení. Bitka pri Moháči 29. augusta 1526, odštartovala politický a náboženský rozpad krajiny[14]. Slabé kráľovské vojsko s 25.000 – 30.000 vojakmi, z ktorých väčšinu tvorila šľachta a duchovenstvo nemohlo vzdorovať tureckému vojsku s približne 80.000-100.000 vojakmi. Bitka sa skončila veľkým fiaskom. Vo vojnovom poli zahynulo okolo 15.000 ľudí a asi 10.000 vojakov zutekalo. V bitke zahynulo asi 28 barónov, zo 16 prelátov 7 prelátov (medzi nimi aj kaločský arcibiskup Pál Tomori a tiež aj prímas Uhorska arcibiskup László Szalkai). Uhorský kráľ Ľudovít II. Jagelovský sa zatopil v rieke Csele pri úteku z bitky[15].

Bitka pri Moháči bola veľkou potupou a porážkou. Ňou Uhorské kráľovstvo stratilo svoju politickú nezávislosť a dostalo sa na krátky čas do trojvládia medzi Ferdinandom Habsburským, Jánom Zápoľským (nazývaným slovanský kráľ) a tureckým sultánom Sulejmanom, z ktorého víťazne vyšla dynastia Habsburgovcov, ktorá dominovala v celom stredoeurópskom pásme až do začiatku XX. storočia. Na druhej strane však došlo ku skutočnému zrodu najväčšej stredoeurópskej mocnosti, ktorou bola Habsburská monarchia. Dynastia Habsburgovcov, úzko spojená s pápežským stolcom, zohrala dôležitú úlohu v procese *protireformácie*, *rekatolizácie* a taktiež *katolíckej reformy* krajiny.

Úmyselne tu používam tri termíny, nakoľko majú odlišný obsah a všetky majú svoje miesto v tomto spletitom období spoločenských a náboženských premien Európy XVI-XVII. storočia. Maďarský historikom Péter Katalin jasne odmieta spájanie katolíckej reformy s protireformáciou, ktorá mala negatívny dopad vo vzťahoch predovšetkým medzi evanjelikmi a katolíkmi[16]. Nazdávam sa, že v slovenskej cirkevnej historiografii by preto bolo vhodné prehodnotiť dočasné výrazy na označenie udalostí po vystúpení Martina Lutera, ustáliť terminológiu a dať definitívny koniec mäteži pojmov v tejto oblasti[17].

Pod pojmom *protireformácia* možno chápať predovšetkým politické úsilie Habsburgovcov o náboženskú a politickú jednotu krajiny pod záštitou katolíckej Cirkvi, ktorým sa usilovali o znemožnenie luteránskej a kalvínskej reformy. Náboženské rozdelenie krajiny vytváralo totiž napätie medzi panovníkom a šľachtou, ktorá bola hlavnou nositeľkou nových myšlienkových prúdov a ktorá vytvárala zárodky možných a neskôr aj reálnych politických napätí v krajine (viď stavovské povstania) roztrieštenia dedičných zemí Habsburgovcov. Habsburgovci v konfesionálnom boji videli zárodky politického boja, preto v eliminovaní náboženského rozdelenia videli stabilizáciu politickej situácie v krajine. Samozrejme Habsburgovci to robili aj z náboženských dôvodov, nakoľko boli silne veriacimi katolíkmi a mali živé spojenie s pápežom. Katolícka cirkev v tom zohrala len sekundárnu úlohu v tom zmysle, že túto politickú podporu zo strany Habsburgovcov využívala na realizovanie svojich vlastných cieľov, medzi ktorými vynikalo úsilie o obnovenie katolíckej hierarchie na Slovensku. Toto úsilie bolo žiaľ často doprevádzané násilím a netoleranciou, ktoré v XVII. storočí vyústili v Uhorsku do početných stavovských povstaní, v ktorých sa šľachta, prevažne evanjelického a kalvínskeho viero-

[14] V. SEGEŠ *et al.*, *Kniha kráľov. Panovníci v dejinách Slovenska a Slovákov*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava ²2003, 192

[15] A. PAPO, G. NEMETH PAPO, 228-229.

[16] T. VÉGHSEÓ, *Catholice reformare,* Collectanea Vaticana Hungariae, vol. 2, Budapest-Roma 2007, 11-12.

[17] V tomto zmysle by bolo vhodné zostaviť nejaký kolektív cirkevných historikov a vydať nejaký lexikon cirkevných dejín, v ktorom by sa vniesla presnejšia terminológia, ktorá by sa mohla stať usmerňujúcou pre ďalší výskum v tejto oblasti.

vyznania, okrem politických práv, ktoré boli dominantné, domáhala aj uznania náboženských práv nových kresťanských cirkví. Protihabsburské stavovské povstania, ktoré vážne narušali pokoj v dunajskej monarchii a spôsobili vážne kultúrne a hospodárske škody katolíckej Cirkvi ako podporovateľky Habsburgovcov, sa skončili politickými i náboženskými ústupkami, korunované Satmárskym mierom v roku 1711. Ku kompletnosti pravdy však treba dodať, že neznášanlivosť bola vlastnou rovnako tak katolíckemu ako aj luteránskemu či kalvínskemu prostrediu.

Pod pojmom *katolícka reforma* nemožno chápať len ako priamu reakciu katolíkov na luteránsku reformu, ktorá urýchlila reformné procesy v katolíckej Cirkvi, ale ako súhrn opatrení a úsilí o vnútornú obnovu katolíckej Cirkvi, prítomných aj pred luteránskou reformou (napr. V. Lateránsky koncil) a ktoré vyvrcholili predovšetkým na Tridentskom koncile (1545-1563) ako aj vznikom nových rehoľí (predovšetkým jezuitov) ako aj starých rehoľí (minoriti) o pozdvihnutie a rozšírenie katolíckej Cirkvi. Ich výsledkom sa stala *rekatolizácia.* Katolícka reforma v Uhorsku prebiehala v troch líniách. Prvou hlavnou líniou boli usmernenia Tridentského koncilu. Druhou líniou boli priame zásahy Svätej Stolice a jej kongregácií, zvlášť *Propaganda fide,* do obnovy katolíckej Cirkvi v Uhorsku, ktorej hlavné ťažisko bolo založenie seminárov, zvlášť kolégia v Ríme *Germanicum-Hungaricum* založeného v roku 1579 v ktorom podľa nariadenia pápeža Gregora XIII sa malo vychovávať 12 klerikov z Uhorska[18], a vyslanie presvedčivých kazateľov. Treťou najdôležitejšou líniou bola vnútorná reforma miestnej uhorskej Cirkvi zo strany uhorských biskupov prostredníctvom zavedenia usmernení Tridentského koncilu do praxi (výnimočné miesto v tomto zohrali arcibiskup František Forgáč a kardinál Peter Pázmány), misijná a univerzitná činnosť jezuitov a kazateľská činnosť jezuitov, minoritov a iných rehoľí, ktoré vzišli z reformného úsilia Cirkvi po Tridentskom koncile.

Pojmom *rekatolizácia* nemožno označiť nejaký samostatný **proces**, ale možno ju vnímať ako spoločný **výsledok** *protireformácie* a zároveň aj *katolíckej reformy.* Kým pojem *protireformácia* na základe predošlého vysvetlenia má silný charakter politický a *katolícka reforma* zasa charakter náboženský, pojem *rekatolizácia* označuje súvzťažnosť politického a náboženského elementu. Rekatolizácia je teda ovocím protireformácie a katolíckej reformy, v ktorom sa väčšia časť katolíkov vrátila z evanjelickej cirkvi späť do lona katolíckej cirkvi. Jedným veľkým špecifikom rekatolizácie v Uhorsku bola úspešná snaha o zjednotenie ortodoxnej cirkvi s katolíckou, ktorá bola korunovaná podpísaním tzv. *Užhorodskej únie* 24. apríla 1646 na užhorodskom zámku, ktorý vtedy patril katolíckym Drughetovcom. Týmto vznikla tzv. *gréckokatolícka Cirkev*[19]. K únii však došlo iba na východnom Slovensku, nakoľko Mukačevo bolo v rukách Rákoczyovcov, ktorí sa tejto únii bránili až do roku 1660, kedy Žofia Báthoryová, vdova po nebohom Františkovi Rákoczym, sa vrátila do katolíckej Cirkvi. Vtedy prvý užhorodský biskup Peter Pavlovič preložil svoje sídlo z Užhorodu do Mukačeva, ktoré sa stalo centrom gréckokatolíkov v celom Uhorsku. Užhorodská únia nemala čisto náboženský charakter ale aj politicko-náboženský, preto ju možno zaradiť do výsledného procesu tak *protireformácie* ako aj *katolíckej reformy*, čiže jedná sa o *rekatolizáciu*[20].

Katolícka Cirkev po bitke pri Moháči sa ocitla na kolenách. Nie nadarmo je XVI. storočie v dejinách katolíckej Cirkvi označované ako *obdobie podlomenej Cirkvi.* V bitke zahynul prímas Uhorska László Szalkai, kaločský arcibiskup Pál Tomori, piati biskupi a početní preláti[21]. Turecká expanzia spôsobila takmer totálny kolaps hierarchie. Sídla všetkých diecéz Uhorska

[18] J. Špirko, *Výchova kňazstva na území Spišskej diecézy* in *Dejiny a umenie očami historika*, a cura di J. Pašteka, LÚČ, Bratislava 2001, 162.

[19] Cyril Vasiľ poukázal na dokázateľnú nepretržitú katolicitu istej časti príslušníkov východného obradu na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi, aj keď uznáva, že o riadnom štrukturálno-hierarchickom usporiadaní katolíkov východného obradu možno hovoriť až po Užhorodskej únii. C. Vasiľ, *Predstavitelia Mukačevského gr.kat. biskupstva v 17. a 18. storočí a Trnavská univerzita* in *Trnavská univerzita 1635-1777*, ed. J. Šimončič, Trnavská univerzita, Trnava 1996, 91.

[20] M. Lacko, S.J, *Dejiny kresťanstva na Slovensku*, 455.

[21] T. Véghseó, 17.

boli okupované Turkami a dokonca aj starobylé sídlo prímasa v Ostrihome, po páde Budína v roku 1541 a po páde Ostrihomu, bolo v roku 1543 presídlené do Trnavy[22]. Podobne tomu bolo aj v prípade Jágerskej diecézy, ktorá sa po dobytí Jágru presídlila v roku 1597 do Košíc[23]. Spišským prepoštom v rokoch 1545-1548 zasa bol päťkostolský biskup Stanislav Várallyi, ktorý zutekal pred Turkami. V tomto všeobecnom chaose v roku 1538 ostali len traja biskupi pre celé Uhorsko[24].

Pád katolíckej hierarchie uľahčil šírenie luteránskej reformy. Luteranizmus sa ujal na celom kráľovskom dvore a hlavnými zástancami novej náuky boli predovšetkým Nemci. Ako poznamenáva maďarský cirkevný historik Lájos Pásztor, boli to predovšetkým zvýšený záujem a požiadavky o obnovu Cirkvi a nie, ako sa zvyklo tvrdiť, úpadok Cirkvi, ktoré uľahčili šírenie sa luteránskej reformy. Veľmi pozoruhodná je práve štúdia Lájosa Pásztora, ktorý opisuje veľmi aktívny a bohatý život Cirkvi v Uhorsku pred vystúpením Martina Lutera[25].

Postavenie katolíckej Cirkvi v rozdelenom Uhorsku bolo veľmi zložité. Nahrávala tomu v prvom rade šľachta, ktorá chcela využiť chvíľu na získanie majetkov katolíckej Cirkvi. Územie Uhorska okupovaného Turkami vytváralo ideálne podmienky pre šírenie sa luteránskej a zvlášť kalvínskej reformy. Turecké zákony v kráľovskom Uhorsku umožňovali kresťanom a židom vyznávať vlastnú vieru pod podmienkou pravidelného platenia poplatkov. Aj katolícka Cirkev mohla takýmto spôsobom prežiť, ale z politických dôvodov, nakoľko Turci v katolíkoch videli spojencov Habsburgovcov, uprednostňovali kazateľskú činnosť protestantských kazateľov. U maďarského obyvateľstva sa preto najviac ujala kalvínska reforma. Sedmohradské kniežatstvo, ktoré požívalo istú autonómiu garantovanú Turkami v zmysle protihabsburgskej kontrapozície, bolo takmer výlučne protestantské a teda katolícka hierarchia nemohla existovať, kým protestantské cirkvi požívali plnú slobodu, zakotvenú v zákonoch[26]. Nemecké a slovenské obyvateľstvo horného Uhorska prijalo takmer výlučne luteránsku reformu. Asi iba 10% populácie Slovenska sa hlásilo ku katolíckej Cirkvi. Aj napriek tomu hlavné ťažisko a dejisko katolíckej Cirkvi sa stalo dnešné územie Slovenska, ktoré sa ocitlo pod správou katolíckych Habsburgovcov, ktorým záležalo na osude Cirkvi. Slovensko či horné Uhorsko sa stalo centrom aj politického života. Hlavné mesto Uhorského kráľovstva sa v roku 1526 presťahovalo z Budína do Bratislavy[27].

Základy katolíckej reformy položil predovšetkým Tridentský koncil (1545-1563), ktorý vydal 12 reformných dekrétov. Medzi najdôležitejšie patrila povinnosť duchovenstva kázať aspoň v nedeľu a sviatky na odstránenie náboženskej nevedomosti, povinnosť rezidencie biskupov a farárov, zákaz hromadenia cirkevných beneficií, povinnosť každej diecézy zriadiť kňazské semináre, povinnosť vedenia matrík pokrstených, ktoré sa dovtedy viedli len na niektorých miestach, povinnosť pravidelných provinciálnych a diecéznych synôd a povinnosť biskupov uskutočňovať dôkladné kanonické vizitácie[28].

Katolícka reforma by však nemohla byť úspešná, ak by rozhodnutia Tridentského koncilu neprešli do života jednotlivých miestnych cirkví. V tomto zmysle dôležitú úlohu zohrávali miestni biskupi. Prvým pokusom o zavedenie reforiem na území Jágerskej diecézy vyšlo zo strany významného humanistu Mikuláša Oláha, ktorý v rokoch 1548-1553 pôsobil ako jágerský biskup. Politické pomery, nepokoje v Jágri, cirkevné pomery v diecéze však jeho reformné úsi-

[22] J. ŠPIRKO, *Snem v Tridente*, Verbum, Košice 1945, 65; E. TATARKO, *Die Bistümer in der Slowakei*, Hilsbund Karpatendeitscher Katholiken e.V, Stuttgart 1978, 14; H. RADVÁNI, *Vydavateľská činnosť trnavskej univerzity v rokoch 1646-1777* in Viera a život 3 (2003) 234.

[23] *Corpus iuris canonici,* vol. I., Budae 1779, 603; P. ZUBKO, *Dejiny Košickej kapituly 1804-2001*, Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 2003, 20.

[24] H. EGYED, *A katolikus egyház története Magyarországon 1914-IG,* Aurora, München 1973, 211; J. ŠPIRKO, *Začiatky spišského biskupstva* in *Mons sancti Martini*, ed. J. Špirko, Lev, Ružomberok 1947, 46.

[25] L. PÁSZTOR, *La vita religiosa degli ungheresi prima della Riforma* in *Storia religiosa dell'Ungheria*, ed. A. Caprioli a L. Vaccaro, La Casa di Matriona, Milano 1992, 161-177.

[26] T. VÉGHSEÓ, 18-20.

[27] V. SEGEŠ *et al.*, 203.

[28] J. ŠPIRKO, *Snem v Tridente*, 51-61.

lie znemožnili, preto vnútorne nespokojný 7. mája 1553 odišiel za ostrihomského arcibiskupa do Trnavy, odkiaľ sa mu podarilo naštartovať to, čo v Jágri nemohol[29]. Jeho zásluhou ťažiskom *katolíckej reformy* v Uhorsku bolo Slovensko, predovšetkým mesto Trnava, ktorá príchodom jezuitov sa stala skutočným strediskom katolíckej Cirkvi v Uhorsku. Tento veľmi dôležitý krok, povolať na Slovensko jezuitov, vzišlo z iniciatívy ostrihomského arcibiskupa Mikuláša Oláha (1553-1568), ktorý ako vzdelaný humanista pochopil, že na získanie duší nemožno použiť silu, ako to ponúkalo protireformačné krídlo vedené Habsburgovcami, ale vnútornú reformu Cirkvi. Hneď od počiatku svojej pastierskej služby v roku 1553 sa energicky podujal uskutočniť kanonické vizitácie po celej arcidiecéze[30]. V roku 1554 sa obrátil s prosbou o pomoc Petrovi Kanísiovi, ktorý v tom čase bol provinciálom jezuitov vo Viedni, aby jezuiti prišli do Trnavy pre obnovu katolíckej Cirkvi v arcidiecéze i po celom Uhorsku[31]. Mikuláš Oláh za výdatnej podpory cisára Ferdinanda I. Habsburgského v roku 1561 dosiahli príchod jezuitov na Slovensko, čím sa pripravili podmienky a spolupracovníci pri obnove katolíckej Cirkvi v celom Uhorsku[32]. Jágerskí biskupi však boli menej aktívni. Biskup Anton Vrančič (1558-1568), ktorý sa stal po smrti Mikuláša Oláha novým ostrihomským arcibiskupom (1568-1573)[33] nemal v sebe dostatok sily realizovať diecézny synodu, na ktorej by došlo k uvedeniu do praxe usmernení Tridenstského koncilu. Napomenutiami a povzbudovaním vernosti katolíckej Cirkvi však zápasil o veriacich diecézy, tak ako to urobil v roku 1561 v Košiciach[34]. Jágerská diecéza tureckou inváziou prežívala stále nepokojné časy, ktoré rozhodne odďaľovali možnosti zásadnejšieho prevedenia katolíckej reformy v diecéze. Dobytie Jágru Turkami v roku 1596 znamenalo pád posledného cirkevného centra na území kráľovského Uhorska a presunom sídla do Košíc v roku 1597 na základe ustanovenia Uhorského snemu sa strediskom obnovy stalo výlučne Slovensko[35]. Na zásah cisára Rudolfa II. na základe žiadosti jágerského biskupa Štefana Suhaia vyšlo cisárske nariadenie z 9. augusta 1603 o prevzatie dómu sv. Alžbety v Košiciach z rúk luteránov do rúk katolíkov. K uskutočneniu došlo 8. januára 1604. Slávnostnú sv. omšu slávil nitriansky biskup František Forgáč, Mikuláš Micazzi z Veľkého Varadína, päťkostolský biskup Juraj Zalatnoky a provinciál jezuitov Alfonz Carillo[36].

Podmienky pre uskutočnenie katolíckej reformy napomohol protireformačný zákrok cisára Rudolfa II., ktorý nariadil 21. februára 1604 odovzdať do správy štyroch jezuitov mestské gymnázium a tak napomôcť reformným krokom ako to bolo v prípade Trnavy. Jezuiti boli totiž hlavnou hybnou silou katolíckej reformy, aj keď nie jedinou. Ich pôsobenie však prerušilo sta-

[29] P. SEDLÁK, *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva (od počiatkov do roku 1804)*, Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 2004, 114-115.

[30] V. BUCKO, *Mikuláš Oláh a jeho doba*, Vedecké ústavy mesta Bratislavy, Bratislava 1940, 94-106.

[31] F. LITVA, S.J, *Pred 400 rokmi prišli jezuiti na Slovensko*, in Most 1-2 (1962) 42; F. LITVA, S.J, *Svätý Ignác a Slovensko*, in Hlasy z Ríma 1 (1956) 7.

[32] M. LACKO, S.J, *s.v. Slovacchia*, in *Enciclopedia cattolica*, vol. XI, dir. da P. Paschini, Sansoni, Città del Vaticano 1953, 808; J. ŠPIRKO, *Snem v Tridente*, 68-69; V. JUDÁK, E. ČEKOVSKÁ, *Prehľadné cirkevné dejiny*, LÚČ, Bratislava 1996, 125; H. RADVÁNI, *Vydavateľská činnosť trnavskej univerzity v rokoch 1646-1777*, in Viera a život 3 (2003) 235.

[33] M. LACKO, S.J, *Dejiny kresťanstva na Slovensku* in L. HERTLING, S.J, *Dejiny katolíckej Cirkvi*, Dobrá kniha, Cambridge, Canada 1983, 453, (slovenský preklad z nem. originálu *Geschichte der katholischen Kirche*, Morus-Verlag, Berlin [3]1949); J. ŠPIRKO, *Ku 400. Výročiu Spoločnosti Ježišovej*, SSV, Trnava 1941, 7; J.CH. KOREC, 567; H. RADVÁNI, *Vydavateľská činnosť trnavskej univerzity v rokoch 1646-1777*, in Viera a život 3 (2003) 235. Maďarský autor, Antal Molnár, v jednej zo svojich štúdií tvrdí, že dôvodom zániku prvého kolégia v Trnave bol nedostatok potrebných podmienok na existenciu, bez toho aby tieto príčiny bližšie vysvetlil. A. MOLNÁR, *I legami tra la Santa Sede e l'Ungheria nel periodo dell'invasione turca (1526-1699)*, in *Mille anni di cristianesimo in Ungheria*, a cura di P. Cséfalvay e M. A. De Angelis, Edizione della Conferenza Episcopale Ungherese, Budapest 2001, 95.

[34] N. SCHMITTH, *Episcopi agriensis*, vol. III, Tyrnaviae 1768, 29-33.

[35] *Corpus iuris canonici*, vol. I., Budae 1779, 603.

[36] F. A. LAMPE, *Historia Ecclesiae reformatae in Hungaria et Transylvania*, Trajecti ad Renum 1728, 332; P. SEDLÁK, *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva*, 122-123.

vovské Bočkayovo povstanie, ktoré prinútilo jezuitov 27. októbra toho istého roku Košice opustit[37].

Nový impulz prišiel zo strany skutočne veľkej postavy katolíckej reformy, arcibiskupa Františka Forgáča (1607-1615), ktorý prijal službu biskupa ostrihomskej arcidiecézy so sídlom v Trnave po 23 ročnom vakantnom stolci. Ten zvolal v roku 1611 synodu v Trnave, ktorá v duchu tridentského koncilu, ako vrcholu katolíckej reformy, definovala ako priority na prehĺbenie duchovného života katolíckej Cirkvi a obnovenia jej širšieho pôsobenia v Uhorsku dôsledné vykonávanie kanonických vizitácií, rezidencia biskupov, výchova kléru, kazateľská činnosť, publikácia katechizmov v ľudovej reči a reforma liturgie v súlade s normami tridentského koncilu. V praxi to znamenalo publikáciu dekrétov Tridentského koncilu[38]. Za jeho pomoci sa podarilo napomôcť návrátu jezuitov na územie Jágerskej diecézy a v roku 1614 bolo založené Jurajom Drugetom jezuitské kolégium v Humennom a v roku 1615 opäť v Trnave, ktoré sa stalo strediskom výchovy jezuitov pre celé Uhorsko[39]. Jezuiti so svojim kultúrnym a náboženským programom, s veľkou pozornosťou na výchovu a vzdelanie získali na svoju stranu predovšetkým šľachtu, ktorá stala hlavným mecénom pri zakladaní a rozvoji jezuitských centier.

Najväčšou postavou katolíckej reformy, ktorá priviedla k najúspešnejšej rekatolizácii Uhorska bol kardinál Peter Pázmany (1616-1637), ktorý po tom, čo bol nominovaný za ostrihomského arcibiskupa získal dovolenie od pápeža Pavla V od jezuitských povinnosti[40]. Počas jeho pôsobenia boli v roku 1622 založené ďalšie dva rehoľné domy: a to na Spišskom hrade, vďaka manželke palatína Spišského hradu Zuzana Erdödy, ktoré v roku 1641 sa presídlilo do Spišského Podhradia a v Bratislave. Kolégium v Spišskom Podhradí však pre veľký odpor domáceho evanjelického obyvateľstva, za pomoci Stanislava Ľubomírskeho, ktorý sa obával o zaniknutie ním založeného gymnázia v Podolínci, sa presťahovalo v roku 1647 na Spišskú Kapitulu[41]. Do konca 17. storočia bolo v hornom Uhorsku založených 25 jezuitských domov a kolégií[42]. Jezuitské domy sa stali zároveň aj základňami pre ľudové misie, v ktorých dvaja alebo traja jezuiti boli poverení putovať po jednotlivých obciach a získavať na katolícku vieru v tzv. *missiones vagae*. Takto jezuiti odchádzali na misie do Pacína, na pozvanie grófa Melichara Alagiho, v roku 1615 do Vranova nad Topľou, v roku 1624 do Prešova. Veľa z nich položilo aj život pre vieru, ako napr. v roku 1619 traja svätí košickí mučeníci: Marek Križin, Štefan Pongrác a Melichar Grodziensky, alebo aj rodák z Bijacoviec, Ján Simonides a Ján Katunský zo Spišského Podhradia[43]. Ďalšie misie, ktoré uskutočňovali jezuiti boli tzv. *missio palatinalis* a to pôsobením na územiach, kde sídlili významné šľachtické rody (ako Thurzovci, Rákocziovci a Esterházyovci) alebo *missio castrensis,* t.j. účasťou ako vojenskí kapláni v cisárskom vojsku[44].

Usmernenia Tridentského koncilu, ktoré znamenali podstatnú časť reformy katolíckej Cirkvi sa po neúspešných pokus jágerských biskupov podarilo previesť do života Jágerskej diecézy dlhoročný spolupracovník a generálny vikár kardinála Petra Pázmanyho Imrich Lósy, ktorý v krátkom čase jeho pôsobenia ako jágerského biskupa (1633-1637) naštartoval reformné hnutie

[37] E. KRAPKA, V. MIKULA, *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku*, Dobrá kniha, Cambrige (Kanada) 1990, 48-49.

[38] K. ŠTULRAJTEROVÁ, *s.v. Forgáč (Forgách) František*, in *Lexikón katolíckych kňazských osobnosti Slovenska*, a cura di J. Pašteka, LUČ, Bratislava 2000, 350-352.

[39] A. TRAMPUS, *I gesuiti e l'Illuminismo*, Leo S. Olschi, Torino 2000, 6.

[40] A. MOLNÁR, *I legami tra la Santa Sede e l'Ungheria nel periodo dell'invasione turca (1526-1699)*, 96.

[41] Spoločenstvo jezuitov na Spišskom hrade mohlo existovať až po smrti palatína Krištofa Thurzu v roku 1614, pretože Thurzovci patrili medzi horlivých šíriteľov luteránskej cirkvi. Predstaveným domu jezuitov na Spišskom hrade bol trnavčan Martin Káldi, ktorému vďaka jeho veľkej misijnej činnosti na Spiši bol pripisovaný titul *Apoštol Spiša.* V. KALINAY, *Jezuiti na Spišskej Kapituli a protestanti v Spišskom Podhradí* in Kultúra 11-12 (1934) 739-748. L. VELICS, *Vázlatok a magayr jezsuiták multjából*, vol. II, Budapest 1912-1914, 58.

[42] E. HERMANN, *A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig,* München 1973, 260-261.

[43] V. JUDÁK, *Kristova Cirkev na ceste*, 199-201.

[44] T. VÉGHSEÓ, 58.

v diecéze. Hneď na začiatku svojho pôsobenia uskutočnil viaceré kanonické vizitácie a následne po nich zvolal v roku 1635 Jágerskú diecéznu synodu do Jasova. Táto sledovala aplikáciu záverov Tridentského koncilu do praxe. Sekretárom synody bol katedrálny archidiakon Mikuláš Iszdenczi. Táto synoda trvala tri dni a vychádzala zo smerníc trnavských synôd Františka Forgáča z roku 1611 a Petra Pazmányho z rokov 1630 a 1633. Lósy nabádal klérus k pomoci pri obnove katolicizmu v diecéze a povzbudzoval ich k permanentnému štúdiu slovami: „Iba smrť oslobodí kňaza od kníh“ [45].

Katolícka reforma na území dnešného Slovenska prebiehala aj na úrovni výchovy nového kléru, ktorý by bol viac teologicky a filozoficky pripravený na apologetickú činnosť. Veľkým krokom bolo v roku 1623 založenie hlavného seminára vo Viedni *Pazmáneum*, nazvaného podľa jeho zakladateľa. Tento seminár sa stal neskôr strediskom intelektuálnej špičky kléru z celého Uhorska. Kardinál Pázmany založil okrem toho v roku 1632 seminár sv. Štefana v Trnave. V roku 1649 jezuiti založili v Trnave ďalší tzv. červený seminár a v roku 1678 bol založený tzv. mariánsky seminár[46]. V Košiciach seminár sv. Ladislava založil v roku 1664 jágerský biskup Benedikt Kišdy (1648-1660), v ktorom jezuiti formovali budúcich kňazov nielen z jágerskej, ale aj čanádskej a varadínskej diecézy[47].

Vrcholom činnosti jezuitov bolo založenie Trnavskej univerzity v roku 1635 a 1657 v Košiciach[48]. Predovšetkým Trnavská univerzita zohrala obrovskú úlohu pri rekatolizácii Slovenska. Ona určovala aj charakter vyučovania na Košickej univerzite[49]. Jej hlavná činnosť spočívala v príprave novej katolíckej inteligencie, založenej na pevných kultúrnych, náboženských a národných základoch a taktiež v bohatej publikačnej činnosti. Jezuiti v 18. storočí zohrali veľkú úlohu pri národnom obrodení Slovákov, vydávaním kníh, v ktorých úctou k Sv. Cyrilovi a Metodovi poukazovali na národné a starobylé dedičstvo Slovákov, ktorej neoddeliteľnou súčasťou bola cyrilometodská úcta[50]. Jezuiti šírili rekatolizáciu Slovenska prostredníctvom kultúry. Počas ich pôsobenia, až do násilného zrušenia jezuitov v roku 1773, bolo odohraných okolo 10 000 divadelných vystúpení, predovšetkým v Trnave a Skalici[51].

Ďalšou rehoľou, ktorá prispela ku katolíckej reforme v hornom Uhorsku boli františkáni. Túžba po reforme najprv rehoľného spôsobu života a návrat k ideálom a k pôvodnej myšlienke zakladateľa rehole, sv. Františka bola veľmi silno prítomná v reholi a napokon viedla k rozštiepeniu františkánskej rehole súbežne s rokom vystúpenia Martina Lutera v roku 1517, keď pápež Lev X bulou *Ite vos* z 29 mája 1517 schválil vznik nového reformného krídla františkánov observantov[52]. Reformné úsilie však ostávalo silno prítomné aj medzi minoritmi, alebo lepšie povedané hlavne medzi minoritmi. Kým nová vetva františkánov observantov sa sústreďovala na obnovu vlastného vnútorného života rehole a jej organizácie, rehoľa minoritov sa

[45] C. PÉTERFY, *Sacra concilia Ecclesiae romano-catholicae in Regno Hungariae*, vol. II, Posonii 1742, 336-346.

[46] J. ŠPIRKO, *Výchova kňazstva na území Spišskej diecézy* in *Dejiny a umenie očami historika*, a cura di J. Pašteka, LÚČ, Bratislava 2001,164-165.

[47] P. SEDLÁK, *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva*, 170.

[48] J. ŠIMONČIČ, D. ŠKOVIERA, *Trnavská univerzita v dokumentoch*, Typis universitatis Tymaviensis, Trnava 2002; J. ŠIMONČIČ, *Trnavská univerzita 1635-1777*, Veda, Trnava 1996; J. TIBENSKÝ, *Slovenská univerzita v slovenských dejinách*, VEDA, Bratislava 1987, 17; K. HILGENREINER, *s.v. Tyrnau*, vol. X, in *Lexikon für Theologie und Kirche*, Herder, Freiburg im Breisgau 1938, 348; PÖSTÉNYI, *Trnavská univerzita* in Svoradov (1935) 5-6; A. KOLÁŘ, *Osudy a význam trnavské univerzity pro Slovensko* in Ročenka Univerzity Komenského v Bratislavě, Bratislava 1935, 66-78.

[49] P. SEDLÁK, *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva*, 170.

[50] Významné bolo publikovanie knihy J. Papánka *Historia gentis Slavae-De regno regibusque Slavorum* . Cfr. E. FORDINÁLOVÁ, *s.v. Papánek, Juraj* in LKOS, ed. J. Pašteka, LÚČ, Bratislava 2000, 1046-1047; J. ŠKULTÉTY, *Sto dvadsať päť rokov zo slovenského života 1790-1914*, Kníhtlačiarsky účastnícky spolok, Turčiansky Svätý Martin [2]1920,

[51] J. BÉDER, *Dejiny slovenskej literatúry*, Bratislava 1963, 111-112.

[52] L. MEZZADRI, *Storia della Chiesa tra medioevo ed epoca moderna*, vol. II, CLV Edizioni, Roma 2001, 59.

orientovala smerom navonok. Stredisko minoritov bolo pre celé Uhorsko mesto Stropkov, kde sa usadili v roku 1616 vďaka pomoci jasovského opáta Františka Pethe. Predstaveným františkánskeho konventu bol Benedikt Radzin. Veľkú zásluhu na rozvoji stropkovského konventu mal taliansky minorita, provinciálny minister uhorskej provincie Vincenzo Pinieri da Montefiascone. Základnou činnosťou minoritov bola predovšetkým pastorácia vo farnostiach a ľudové misie, ktoré začali minoriti pravidelne vykonávať od roku 1625[53]. Mnohé matriky pokrstených obsahujú mená minoritov, ktorí sa usilovali viac-menej o ľudovú evanjelizáciu. V nepokojných časoch náboženských bojov mnohí z nich sa stali mučeníkmi[54]. V roku 1627 sa podarilo obnoviť činnosť minoritských konventov vo Vranove nad Topľou a v Humennom[55]. Spomedzi najväčších minoritov, ktorí sa pričinili o obnovenie katolíckej Cirkvi v Uhorsku tu treba spomenúť predovšetkým talianskeho minoritu Giovanni Battistiho Reggiani, ktorý veľmi úspešne pôsobil v rokoch 1665 až 1693 a ktorý sa veľmi zaslúžil o rozmach minoritov v Uhorsku v 18. storočí[56]. Na prínos františkánov v oblasti hudby a používania ľudového jazyka v liturgii poukázal v jednej so svojich štúdií Ladislav Kašic, medzi ktorými vynikajú osobnosti ako P. Pantaleon Roškovský (1734-1789) alebo P. Marcus Repkovič (1694-1758)[57].

Na druhej strane však treba pripomenúť, že medzi prvými horlivými šíriteľmi novej luteránskej doktríny nechýbali ani bratia minoriti, ktorí z pulpitov vytvárali cestu k novému učeniu. Špirko na margo toho napísal: „Medzi prvých a najodhodlanejších prívržencov Lutera patrili členovia takmer všetkých reholí, zvlášť augustiniáni, františkáni a benediktíni, o svetskom duchovenstve ani nehovoriac. Z posledných mnohí využili cirkevno-náboženský zmätok na to, aby sa oslobodili od kňazských zaviazaností"[58]. Medzi významnejšie osobnosti minoritov, ktorí sa dali na stranu luteránskej reformy patrí hlavne košický kazateľ Matúš Bíró z Devy (Dévai Bíró), pôvodom zo Sedmohradska, o ktorom krakovská univerzita posiela správu o tom, že Bíró *zaviedol mor luteranizmu medzi Uhrov*[59]. Tento minorita po kňazskej vysviacke v roku 1523 a po prijatí medzi minoritov v roku 1526 sa angažoval predovšetkým v hornom Uhorsku v Košiciach a okolí, kde už v roku 1530 otvorene hlásal protestantizmus[60]. Jeho činnosť podporovali predovšetkým dve zámožné rodiny: Nádašdy a Baťáni. Bíró za svoju činnosť bol napokon na pokyn Habsburgovcov zatknutý a uväznený vo Viedni z dôvodov šírenia herézy. Podarilo sa mu utiecť z väzenia a ďalšiu činnosť vykonával v kráľovskom Uhorsku v blízkosti mesta Szeged, kde ohlasoval nové učenie spolu so Štefanom Magyari Kiššom. Bíró nezakotvil napokon ani v luteránskej reforme, ale napokon prijal kalvínske učenie a hlavné mesto kalvinizmu vybudoval v Debrecíne, nazvanom *maďarská Ženeva*[61]. Ďalším minoritom, ktorý značnou mierou prispel k organizácii evanjelickej cirkvi augsburského vierovyznania na území Uhorska okupovaného Turkami bol Mihály Sztárai[62]. Medzi šíriteľmi protestantizmu však nechýbali ani vysokí cirkevní hodnostári ako napr. aj spišský prepošt Ján Horváth z Lomnice (1511-1544)[63], ale aj nitriansky biskup František Thurzo, ktorý sa dokonca dvakrát oženil, päťkostolský biskup Andrea Sbardellati, záhrebský biskup Šimon Erdödy a Martin Kecseth, vesprímsky biskup[64].

Veľkú pozornosť si zasluhuje aj činnosť v piaristov, ktorých prvých 16 členov usadil v roku

[53] *Relationes missionariorum de Hungaria et Transilvania (1627-1707)*, ed. I. Tóth, Collectanea Vaticana Hungariae. Fontes 1, Roma-Budapest 1994, 48.

[54] Bližšie informácie pozri P. SEDLÁK, *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva*, 138-141.

[55] M. KNÁISZ, *Chronologico-provinciale Ordinis F.F. minorum s. Francisci*, Posonii 1803, 306-307.

[56] Archiv Propagandy Fide (ďalej APF), Fondo Vienna (FV), vol. 6, ff. 235r-241v.

[57] Ľ. KAŠIC, *Hudobná kultúra františkánov na Slovensku v 16.-19. storočí* in *Dejiny a kultúra rehoľných komunít na Slovensku*, Trnavská univerzita, Trnava 1994, 109-121.

[58] J. ŠPIRKO, *Snem v Tridente*, 26-27.

[59] P. KATALIN, 194.

[60] J. ŠPIRKO, *Cirkevné dejiny s osobitným zreteľom na cirkevný vývin Slovenska*, vol. II, 199.

[61] A. PAPO, G. NEMETH PAPO, *Storia e cultura dell'Ungheria*, Rubbettino, Soveria Manelli (Catanzaro) 2000, 299.

[62] P. KATALIN, 194

[63] J. ŠPIRKO, *Cirkevné dejiny s osobitným zreteľom na cirkevný vývin Slovenska*, vol. II, 199.

[64] A. PAPO, G. NEMETH PAPO, 296.

1642 gróf Stanislav Ľubomirski, správca 16. spišských miest zalohovaných Poľsku, do Podolínca, kde otvorili svoje piaristické gymnázium v roku 1648. Ich činnosť sa v mnohom podobala činnosti jezuitov. Na územie východného Slovenska sa však dostali v roku 1739, kedy dostali pod správu mestskú školu v Sabinove a v roku 1772 zriadili tam svoje gymnázium[65].

Nemalú zásluhu na katolíckej reforme v Uhorsku a následne na rekatolizácii Slovenska mala rehoľa pavlínov. Vzácne správy o ich činnosti sa zachovali od Jána Vanovici z rokov 1658-1669 a Augustína Benkoviča z roku 1674. Veľmi horlivo pracovali na získaní kňazov a šľachty do katolíckej Cirkvi v Košiciach, Bardejove, Trebišove, Michalovciach[66].

Prejavy a aktivity katolíckej reformy ani zďaleka nevyčerpáva táto štúdia. Bolo by potrebné zorganizovať systematický výskum vzťahujúci sa najprv na diecézny klérus a spísať všetky diecézne synody, ktoré sa usilovali o reformu katolíckej Cirkvi zvnútra a zároveň prejsť po jednotlivých reholiach pôsobiacich na území Slovenska a zhodnotiť ich pastoračné a intelektuálne úsilie o návrat do lona katolíckej Cirkvi. Bolo by zaujímavé prehodnotiť vzťahy a súčinnosť diecézneho a rehoľného kléru, vzťahy medzi rehoľami atď. Je potrebné, aby k už prebádaným otázkam sa pridružila nová relektúra dokumentov z tohto obdobia a aby bola doplnená o ešte stále málo prebádaný Archív Propagandy Fide v Ríme, ktorý by vniesol viac svetla do tejto konfesionálne polemizovanej problematiky.

Táto štúdia mala za účel ponúknuť vedeckej verejnosti potrebu prehodnotiť súčasnú terminológiu a diskutovať o možnostiach prijatia novej terminológie, ktorá by bola oslobodená od náboženského boja medzi katolíkmi a evanjelikmi. Priniesla by do vzťahov medzi konfesiami cestu k jednote a priznala by mieru zodpovednosti ako aj úprimné úsilia jednotlivých cirkví o reformu. K ustáleniu terminológie je však potrebné viesť diskusiu *sine irae et studio*. Dištinkcia medzi obdobím reform, protireformáciou a rekatolizáciou a bližším popisom prejavov katolíckej reformy na Slovensku má byť jednou z možných návrhov novej terminológie v slovenskej historiografii. Uvedením konkrétnych prejavov katolíckej reformy, protireformácie a rekatolizácie v dejinách Jágerskej diecézy čitateľ má možnosť vidieť rozdiely a uplatnenie autorom navrhnutej terminológie. Tento návrh nepovažujem za definitívny, ale má byť iba jedným z možných návrhov pomenovania jednotlivých historických období. Iba plodnou diskusiu je možné, aby sa obsah pojomv vykryštalizoval a bližsie vyšpecifikoval. Jasnejšie vymedzenie pojmov a objasnenie ich významu, by relektúre a novej interpretácii dejín katolíckej reformy napomohol v kritickejšom a menej apologetickom vysvetľovaniu tohto obdobia. Verím, že slovenská historická vedecká obec je otvorená vstúpiť do tejto problematiky a rozprúdi diskusiu na túto tému.

Adresa autora: **HEDr. Ľuboslav Hromják, PhD.**, Katedra histórie FF TU Trnava, Hornopotočná 23, SK - 918 43 Trnava

[65] J. VALACH, *Piaristi na Slovensku* in *Trnavská univerzita 1635-1777*, ed. J. Šimončič, Trnavská univerzita, Trnava 1996, 302-311.

[66] T. VÉGHSEÓ; P. SEDLÁK, *Kresťanstvo na území Košického arcibiskupstva*, 172-181.

A Pásztói Apátság lelkipásztori tevékenysége az Egri Egyházmegye területén

András FORGÓ

Activities of the Paszto abbey on the territory of Eger diocese and Joseph II

The article describes the role of the Cistercian's abbey in Paszto during the period of recatholisation on the northeastern territory of Hungary in the early modern era. The author depicts not only significance of the primary monastery but also its influence on the wide surroundings.

Keywords: *recatholisation, Paszto, Cistercians*

1. A ciszterci apátságok újjáéledése a törökkor után

A monasztikus hagyományokat követő szerzetesrendek késő középkori hanyatlása, valamint a katolikus egyházszervezet török hódoltság alatti pusztulása a magyarországi ciszterci rendre nézve is végzetes következménnyel járt. Míg 1142-től kezdve a királyság területén összesen huszonkét monostor alapításáról van tudomásunk, addig a 16. század közepére az összes apátság elnéptelenedett. Az egykori ciszterci birtokok egyházi vagy világi kommendátorok kezébe kerültek, akik nem a monasztikus élet visszaállítására, csupán a befolyó anyagi haszonra fordították figyelmüket. A trienti zsinat hatására megindult magyarországi egyházreform pedig nem látta szívesen ezeket az idejétmúltnak tartott szerzetesközösségeket, egykori birtokaikat inkább a modernebb igényeket jobban kielégítő szerzetesrendek, mindenekelőtt a jezsuiták támogatására kívánta fordítani.

A 17. és 18. század fordulójára azonban mégis lehetségessé vált, hogy ezek a rendek újra megvessék lábukat a török alól felszabadult országban. A bécsi Udvar a felszabadító háborúkban nyújtott katonai és anyagi segítség ellenszolgáltatásaként, továbbá állandó pénzhiányának csillapítására hatalmas magyarországi birtokokat juttatott külföldiek kezébe. Így ahhoz is támogatását adta, hogy az egykori monostorok birtokai a fegyverváltság megfizetése után a rendek külföldi apátságaihoz kerüljenek. Ez történt a ciszterciek mellett a premontrei kanonokrend és részben a magyarországi bencés monstorok esetében is.

A külhoni ciszterci apátságok több sikertelen próbálkozása után a sziléziai Heinrichau királyi adományként elnyerte az egykori zirci monostort és annak birtokait, majd a morvaországi Velehrad szerezte meg előbb a pásztói, később a pilisi apátságot, végül az alsó-ausztriai Heiligenkreuz apátja vehette fel a szentgotthárdi apáti címet. Még egy magyarországi ciszterci apátság, Borsmonostor került e korszakban rendi kezelésbe, amelyet magánföldesúri adomány, hg. Esterházy Pál nádor kegye juttatott a szintén ausztriai Lilienfeldnek.

Az apátságok megszerzése a ciszterci rend számára kettős célt szolgált: a külföldi monostorok hosszú távon jó befektetésnek ígérkező birtokokhoz jutottak, emellett kísérletet tettek a korábbi apátság helyén a ciszterci hagyományok újjáélesztésére. E két cél érdekében – bár kis számban – szerzeteseket küldtek az országba, akik az apát nevében birtokba vették a fekvő jószágot és pereket indítottak az elfoglalt birtoktestek visszaszerzéséért, valamint hozzáfogtak az elpusztult kolostorok, apátsági templomok és a hozzájuk tartozó épületek újjáépítéséhez, mely utóbbi komoly anyagi ráfordítást igényelt.

2. A Pásztói Apátság újratelepülése

A pásztói apátságot 1702 novemberében egyesítették Velehráddal. Nezorin Flórián apát Zborka Metód rendtagot küldte pásztói apáti kinevezése után Magyarországra, hogy intézkedjen a bir-

tokok átvételétől, de a Rákóczi szabadságharc miatt, mely Heves megyét is érintette, nem kerülhetett sor az azonnali megtelepedésre. A szatmári békekötés után Cziganek István rendtag érkezett Pásztóra jószágkormányzóként (*administrator bonorum*) a megtelepedés előkészítésére. Itt azonban nem várt nehézségekbe ütközött, ugyanis a helyi plébános, Winkler András kizárta a plébánia épületéből, így a jószágkormányzó hosszas huzavona után csak a sörfőző épületében tudott szállást biztosítani magának.

Ezzel egyidőben Hermann Engelbert, a velehrádi apát titkára, apátja megbízásából részt vett az 1712-es pozsonyi országgyűlésen, ahol Illyés András erdélyi püspök felajánlotta neki, hogy átadja a velehrádi apátságnak a pilisi apáti címet a hozzátartozó birtokokkal, melyeket ő mint kommendátor viselt és birtokolt. Így az uralkodó kinevezése után a velehrádi apát a pilisi apáti címet is felvehette és az apátság birtokainak átvételére Wiedemann Bernátot küldte Magyarországra. A két morva jószágkormányzónak számtalan nehézséggel kellett megbirkóznia új működési területén. Mivel egyikük sem beszélt magyarul, ezért csak latin nyelven érintkezhettek a környék birtokosaival, a helyismeret és a kapcsolatok teljes hiánya pedig még nehezebbé tette ténykedésüket.

Cziganek 1715-ben kapott maga mellé egy másik velehrádi rendtársat, Gonczik Péter személyében, aki a jószágkormányzói ügyeket is átvette tőle. Ő a romokban álló középkori monostor helyén, részben a középkori kövek felhasználásával megkezdte az új rezidencia felépítését. Az 1717-re felépült épületben öt szerzetes számára volt elegendő hely. Ezt az épületet 1756 és 1758 között bővítették, kisebb változtatásokkal ebben az állapotban maradt fenn a mai napig.

Az 1720-as években újabb, ezúttal már magyarországi születésű rendtagok is életek a rezidencián: Benkovics Mihály, Germanecz László és Siday Imre. Az 1724-ben elhunyt Nezorin apát utódja, Maly József azonban nem folytatta elődje eljárását, a pásztói rendtagok ajánlása ellenére nem vett fel újabb Magyarországon született jelentkezőt a velehradi konvent magas létszámára hivatkozva. Így a magyar nyelvet beszélő pásztói szerzetesek utánpótlása nem volt biztosítva.

1731-ben, a közösség szerzetesi jellegét erősítendő, szétválasztásra került a jószágkormányzói és az elöljárói (*superior*) tisztség, Maly apát az előbbire Dalmata Ferencet, míg az utóbbira Hadersbach Cirillt nevezte ki. Ettől az időszaktól kezdődött meg a birtokok gazdasági fellendülése is, amely azonban – az elégtelen kezdeti tőkebefektetés miatt – csak a pásztói rezidencia néhány szerzetese és a kiszolgáló személyzet eltartására volt elegendő.

3. Lelkipásztori tevékenység Pásztón és környékén

A pásztói plébánia valószínűleg 13. századi eredetű, a ma is álló Szent Lőrinc templom első formájában a 14. század elejéről származik. A törökkori pusztítás ellenére a 17. század elejétől már biztosan ismét működtek katolikus plébánosok Pásztón, Zolnay András kommendátor apát 1694-től töltötte be a plébánosi tisztséget is, majd később ő nevezett ki maga helyett lelkipásztorokat a pásztói plébániára. A pásztói plébánosok a morva ciszterciek megtelepedése után is folyamatosan működtek a településen, az apáti háznak nevezett régi, majd az 1730-as évektől a ma is álló új plébánián laktak, a templomot pedig 1723-tól több ütemben renoválták és bővítették. Mai alakját az 1786–88-as felújítás során nyerte.

A településen volt még egy használatban lévő kápolna, az 1444 körül épült, akkor Pásztó határában álló Szentlélek kápolna, melyet szintén bővítettek a 18. század folyamán, tornyot pedig 1817-ben kapott. A kápolna és a körülötte fekvő, úgynevezett Szent Lélek földek szintén nem a pásztói apátság, hanem a plébános kezelésében voltak, noha a ciszterciek erre is igényt tartottak volna. Tehát a település egyik templomában sem a ciszterci szerzetesek végezték a lelkipásztori teendőket.

A középkori monostorral együtt elpusztult apátsági templom újjáépítését a pásztói szerzetesek már a rezidencia építésével párhuzamosan tervezték, de pénzhiány és a velehradi anyamonostorban bekövetkezett tűz miatt csak 1725-ben kezdték el. Néhány hónap alatt újjáépítették a szentélyt és a sekrestyét, de ennél tovább a rendelkezésre álló pénz elapadása miatt nem jutottak. Wiesner Abund elöljárósága idején, 1751-ben sor került a szentélyből kialakított kápolna bővítésére, mely ekkor a már megépült főoltár mellett két kisebb oltárt, szószéket, kórust és or-

gonát is kapott. A középkori apátsági templom teljesen azonban sohasem épült újjá, ez a szentélyéből kialakított kápolna is csak a 19. század elejéig állt, utána elbontották.

A pásztói szerzetesek ebben a kápolnában miséztek, nagyobb ünnepeken magyarul, különben német vagy szláv nyelven prédikáltak. A plébánia keresztelési anyakönyve szerint 1713-tól keresztelt ciszterci szerzetes Pásztón, legtöbbször Siday Imre, Germanecz László és Dalmata Ferenc, mindnyájan magyarországi születésűek. Siday Imre ezen kívül a közeli Mátraszőlősön is ellátott rövid ideig lelkipásztori teendőket.

A szomszédos Váci Egyházmegye ecsegi esperesi kerületében, Pásztótól alig öt kilométerre fekvő Mátraszőlős, korabeli nevén Szőllős Szent Erzsébetről plébániáját a török pusztítás után, adatolhatóan 1610-től látták el ismét katolikus plébánosok. A pásztói ciszterciek csak 1713 és 1715, valamint 1717 és 1724 között pasztorálták. Valószínűleg ezekben az években egyedül Siday Imre teljesített itt szolgálatot. A szerzetes nem helyben lakott, hanem a pásztói rezidenciáról lóháton érkezett a szőllősi plébániára. 1724 után újra önálló plébánia volt több filiával, melyek közül Csontfalu és Tepke a pásztói apátság birtokai voltak.

4. A szentkúti búcsújáróhely gondozása

A részben magszakadás, részben pedig hűtlenség miatt kamarai igazgatás alá került, egykor a Keczer család birtoktestéhez tartozó Mátraverebély környéki földeket a Pásztói Apátság elsősorban gazdasági megfontolásból kívánta megvásárolni 1726-tól. Több éven keresztül tartó huzavona után végül 1733-ban kötötte meg a szerződést a Magyar Udvari Kamara és a kettős apátság feje, Maly József. Eszerint a Pásztói Apátság 17 000 forintért huszonöt évre használatba veszi Mátraverebélyt a hozzá tartozó két faluval és öt pusztával, valamint Pásztó területén található birtokrészekkel. A zálogbirtokként átvett földeket a Kamara a huszonöt év elteltével visszavásárolja, az apátságnak a birtokokon végzett esetleges építkezésekből adódó költségeit pedig megtéríti. A birtokok használata közben felmerülő jogi támadásoktól a Kamara megvédi az apátságot, amely viszont hozzájárul, hogy a Kamara hídépítés céljára fát vágjon a birtokon elterülő erdőségben.

A mátraverebélyi földek zálogbirtokba vétele mellett szólt, hogy a falu mellett feküdt az ország egyik legismertebb zarándokhelye, a forrásokban bővelkedő Szentkút. Maly apát a kegyhely gondozásának átvállalásával a pásztói apáti kinevezésének egyik feltételéül szabott lelkipásztori munka teljesítésének is meg kívánt felelni. A kamarai fakivágásnak köszönhetően még inkább fellendült a törökkor után a búcsújáróhely látogatottsága, mert az addig csak gyakorlott vezetővel megközelíthető forrásokhoz ezután bárki akadálymentesen eljuthatott. A búcsújáróhely gondozása megoldatlan volt, a pásztóiak megjelenéséig a zarándokokat a környék plébánosai, valamint a gyöngyösi, szécsényi és füleki ferences kolostorok szerzetesei látták el. Helyben csak két remete élt a máig is látogatható remetelakokban. A Szentkúton épített, a törökök által felégetett fakápolna helyére 1705-ben, közadakozással épült kőkápolna. Ez 1868-ig állt a kálvária dombon, ekkor összedőlt. A birtok és a zarándokhely az apátság erőfeszítései ellenére 1758-ban, kártérítés után az Almásy család tulajdonába került.

Szentkúton a rövid ciszterci korszakban Benkovics Mihály rendtag végezte a lelkipásztori teendőket. Ehhez Maly apát megszerezte Esterházy Imre hercegprímás engedélyét. Az 1740-es években a helyben lakó Benkovics kezelésébe adták a Szentkút körüli birtokokat, ezzel a zarándokhely gazdaságilag is önállóvá vált Pásztótól. Benkovics szentkúti tevékenysége a zarándokhely törökkor utáni első fellendülését hozta. Ehhez az is hozzájárult, hogy a század elején egy újabb Mária jelenésről és több csodás gyógyulásról számoltak be a zarándokok, XI. Kelemen pápa pedig 1710-ben teljes búcsút adományozott magára Szentkútra, Nagyboldogasszony ünnepének vigíliájára. A korábbi búcsúk ugyanis a török időkben elpusztult mátraverebélyi templomhoz kötődtek.

Benkovics a nagyszámú zarándok és az értékes hálaajándékok hatására templomépítés tervén dolgozott, erre azonban a zarándokhely ciszterci irányítása alatt nem került sor. A kegyhely temploma csak 1763-ban épült fel az Almásy család jóvoltából, ők telepítették le Szentkúton a ferences szerzeteseket is, akik a második világháborút követő évtizedek kényszerszünetét leszámítva azóta is gondozzák a zarándokhelyet.

5. A pásztói rezidencia, mint szerzetesközösség

A sokasodó feladatok már az 1720-as évektől kezdve szükségessé tették, hogy a Pásztón lakó ciszterci szerzetesek életét szabályozzák. Konvent perjellel az élén nem alakulhatott, erre a magyarországi ciszterci közösségek esetében a korszakban csak Zircen került sor. A kis pásztói közösség életét 1721-ben és 1733-ban mégis a konventek mintájára szabályozták. Az utóbbi szabályzat választotta szét az elöljárói és a jószágkormányzói tisztséget is. A regula szerinti életrend megtartását a sajátos körülmények ellenére szükségesnek tartotta a szabályzat, a közös imádsági és misehallgatási idő mellett kötelező volt a közös étkezéseken való részvétel is, ugyanígy este kilenc óra után minden szerzetesnek a rezidencián, a saját szobájában kellett tartózkodnia. A vendégek fogadását és általában az idegenekkel való érintkezést ugyanilyen szigorúan szabályozták. Előírták, hogy mely szerzetesek feladata a szentbeszéd tartása és a lelkipásztori kisegítés, ha erre a plébános igényt tart. A szabályzat különösen fontosnak tartotta az egri püspökkel és a világi papsággal a jó viszony fenntartását.

A szabályzatot az apátsági titkár 1737-es vizitációja után felülvizsgálták és néhány ponton szigorították, különösen a vendégek fogadása és a gyóntatási helyszínek kérdésében. Az elöljáró a szabályzat értelmében komoly felügyeleti jogot kapott az apáttól a pásztói rendtagok felett, a felmerülő vétségek alóli feloldozásban szabadon dönthetett, csak a visszatérő eseteket kellett jelentenie apátjának, például éjszakai kimaradás vagy iszákosság esetén.

A pásztói szabályzat 1776-ig volt érvényben, Beitler Metód akkori elöljáró ebben az évben vállalta el a jezsuiták feloszlatása után ideiglenesen egyházmegyei működtetésbe került egri gimnázium átvételét. Bár Zuri Fülöp apát és a velehrádi konvent nem értett egyet a döntéssel, Beitler önhatalmú akciója miatt kész helyzet állt elő, a pásztói rendtagoknak a pilisi apátságon élő társaikkal együtt Egerbe kellett költözniük, ahol megkapták a jezsuiták volt épületeit. A két apátság birtokainak jövedelmét pedig az egri gimnázium és a tanári kar ellátására kellett fordítaniuk.

A Velehráddal való kapcsolat 1784-ben szűnt meg teljesen, amikor az anyaintézményt elérte II. József feloszlató rendelete. A magyarországi rendtagok azonban még a helyükön maradtak és 1787-ig, a Pilisi és Pásztói Apátság feloszlatásáig működtették az egri gimnáziumot. A feloszlatás 1803-ig tartott, amikor is I. Ferenc király újra engedélyezte a kettős apátság működését az egri gimnázium fenntartása céljából. A kettős apátság azonban ekkor sem működött sokáig függetlenül, 1814-ben ugyanis Pilist és Pásztót Szentgotthárddal együtt a Zirci Apátság vezetésével egyesítették.

6. A ciszterciek pásztói működésének értékelése

A Pásztói Apátság a 18. században a valóságban a rezidencián élő néhány szerzetest jelentette, akik az 1710-es évektől több-kevesebb ideig az apátság épületében laktak és ott az apát által meghatározott feladatokat végezték. (Megjegyzendő, hogy pilisi társaik még rosszabb helyzetben voltak: itt még az apátság területét sem sikerült visszaszerezni, a „pilisi" rendtagok valójában az apátság csákányi és szántói birtokán éltek.) Velehrad a Zirci Apátságot újjáélesztő szilléziai Heinrichau (Henrików) Apátságától eltérően nem eszközölt jelentős befektetéseket Magyarországon. A két apáti cím megszerzése után arra számított, hogy a birtokok jövedelméből futja majd a monostor újjáépítésére és konvent szervezésére. Valóságban azonban a folytonos pereskedéssel és gazdasági nehézségekkel terhelt birtoktestek még a helyben lakó néhány szerzetest is alig voltak képesek eltartani, nem véletlen, hogy a kis rezidencián és a volt apátsági szentélyből kialakított kápolnán túl semmilyen jelentősebb építkezés nem történt Pásztón a 18. században. A pasztorációhoz, de még a gazdaság irányításához nélkülözhetetlen, a magyar nyelvet beszélő szerzetesek utánpótlása is csak Zuri apát idején kezdett megoldódni, amikor Pásztóra noviciátust szerveztek. Az Egerbe költözés és a feloszlatás miatt azonban ez sem hozott igazi áttörést.

A pásztói ciszterciek lelkipásztori tevékenysége valójában egy-két szerzetes áldozatos munkáját jelentette, erre a Mátraszőlőst ellátó és a keresztelési anyakönyv tanúsága szerint Pásztón is aktívan dolgozó Sigray Imre, valamint a Szentkúton magányosan élő Benkovics Mihály a két

legszemléletesebb példa. Utóbbi feljegyzéseivel a kegyhely múltjának feltárásához és a korszakban észlelt gyógyulások dokumentálásához is hozzájárult.

A pásztói ciszterciek szándékuk ellenére a helyi papsággal sem tudtak együttműködni, de még békés viszonyt is alig voltak képesek kialakítani. A megyéspüspökökkel a korszak elején birtokjogi természetű vitáik voltak, később a jurisdictio megszerzése, illetve az ennek feltételéül támasztott vizsgák letétele kapcsán került szembe a monasztikus hagyományokat ápoló rendnek az exemptiót védelmező, a trienti szellemben nevelt püspököknek pedig a lelkipásztorok ellenőrzését szem előtt tartó felfogása.

A pásztói ciszterciek tevékenységének elégtelensége különösen szembetűnő, ha a környék más szerzetesközösségeivel kerülnek összevetésre. Rajeczky Benjámin, a 20. század második felének egyik legelismertebb zenetudósa, egyben a pásztói rezidencia utolsó elöljárója a gyöngyösi ferencesekkel történt összevetés kapcsán fogalmazta meg, hogy míg az ottani ferences rendház a pasztoráción túl nagymértékben hozzájárult a helyi értelmiségi réteg kialakulásához, addig a kisszámú pásztói ciszterci szerzetes nem tudott érdemi hatást gyakorolni Pásztó kulturális életére. Ez pedig a két település későbbi fejlődésére is jelentős hatással volt.

Egyet kell hát értenünk azzal a korabeli, a főpapság által is megfogalmazott véleménnyel, mely szerint a középkori eredetű, monasztikus hagyományokat ápoló rendek nehezebben voltak képesek megállni a helyüket az új kihívásokkal szemben. Ez majd a 19. századi gyökeres átalakulásuk után fog megváltozni, amikor ezek az eredetileg kontemplatív életmódot folytató szerzetesközösségek végérvényesen tanító rendekké szerveződnek.

Adresa autora: **Dr. Forgó András**, Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Egyetem utca 1, H - 2087 Piliscsaba
e-mail: forgo.andras@btk.ppke.hu

Význam rehole sv. Františka na rekatolizáciu územia Šariša v 17. storočí a v prvých desaťročiach 18. storočia

Martina SNAKOVÁ

Signification of the order Saint Francis for re-Catholicization of the Saris territory in the 17th century and first decades of the 18th century

The order of Saint Francis was responsible for re-Catholicization of the Saris territory in the seventeenth century. The arrival of friars from two different provinces- Salvatorian province and the province of Saint Elizabeth of Hungary- was also supported by the Hapsburg emperors. Due to their arrival in the times of anti- Hapsburg uprisings, their settlement was even more difficult. However, nor the pressure by the Protestant side made relevant orders leave their convents as it happened during the era of Reformation. We introduced the arrival and beginnings of action of the Franciscan Friars of Observance and Friars of Minor Conventual in the convents of Nižná Šebastová, Bardejov and Prešov by the means of the corresponding story. The duchess Katherine Palfy - Forgac supported the arrival of the Franciscans to the convent of Nižná Šebastová in 1634. The uprising of George I. Rakoci caused the death of one of the friars and it did harm to the convent the most. The settlement of the Franciscans in the convents of Bardejov and Prešov was refused from the side of Protestants from the beginnings. Although the emperor Leopold I. issued several decrees, the Franciscans came to Bardejov and Prešov in 1671. Both convents were brutally influenced by Uprising of Imrich Tököli during 1678- 1685 when the Franciscans left their monasteries for certain amount of time. The Friars Minor convent in Prešov was established as the last one in 1673. The last uprising of Francis II Rakoci did not manage to complicate the life in the convents markedly and after its end the life in the convents started developing.

Keywords: *re-Catholicization, anti- Hapsburg uprisings, the convent, the Friars of Observance, Friars Minor Conventual*

Pre katolícku cirkev sa náboženská situácia začala upokojovať v čase rekatolizácie. Na území Slovenska v rámci Uhorského kráľovstva mali osobitnú úlohu pri obnove katolíckej cirkvi v 17. storočí rehole jezuitov, pavlínov, františkánov ako aj minoritov.

Pre rehoľu sv. Františka sú známe štyri provincie, ktoré teritoriálne a geograficky zasahovali na územie Slovenska. V priebehu 17. storočia a v 18. storočí sa vďaka aktivite panovníkov Habsburskej dynastie, mnísi zakladali kláštory najskôr Salvatoriánskej provincie. Išlo o nasledovné kláštory nachádzajúce sa na území Slovenska, a to Skalica v roku 1606, Fiľakovo v roku 1612, Pruské v roku 1632, Nižná Šebastová v roku 1634, Beckov v roku 1660, Bardejov a Prešov v roku 1671, Levice v roku 1675, Kremnica v roku 1649, Košice v roku 1650, Žilina v roku 1703, Rožňava v roku 1732, Trstená v roku 1776 a Vrbica v roku 1777.

V rámci druhej, Mariánskej provincie vznikli kláštory, sv. Kataríny pri Dechticiach v roku 1618, Nové Zámky v roku 1626, Trnava 1633, Malacky v roku 1653, Sv. Anton v roku 1660, a v Komárne v roku 1677.[1]

Treťou, prísnejšou odnožou rehole sv. Františka boli kapucíni, ktorí v čase rekatolizácie založili konventy v Pezinku v roku 1674 a v Bratislave v roku 1676. Na Slovensko ich z Rakúska

[1] GAJDOŠ, V. J.: *Františkáni v slovenskej literatúre: Slovenskí františkáni v Amerike.* Cleveland: Prvá slovenská katolícka jednota 1979, s. 6.

pozval ostrihomský arcibiskup Juraj Selepčéni. Tretí kláštor získali kapucíni v roku 1750 v Holíči. Všetky tri kláštory patrili do Viedenskej rehoľnej provincie kapucínov.[2]

Treba podotknúť, že na východnom Slovensku, okrem františkánov prísnej observancie Salvatoriánskej provincie uskutočňovali rekatolizáciu aj minoriti, čo je dodnes málo uvádzaná skutočnosť v slovenskej historiografii.

V roku 1617 sa na stretnutí generálnej kapituly minoritov rozhodlo o vytvorení minoritskej Provincie na počesť sv. Alžbety Uhorskej aj na území Slovenska, ktorá geograficky zahrňovala oblasti Spišskej, Šarišskej a Zemplínskej stolice. [3]

Ako prvý minoritský kláštor na východnom Slovensku vznikol konvent v Stropkove v roku 1617, za podpory jasovského prepošta, Františka Péteö. Kláštor mal len štyroch mníchov, ktorý pochádzali zo susednej Poľskej provincie, a obyvateľstvo východného Slovenska im jazykovo rozumelo. Preto poľskí minoriti založili ďalšie misijné stanice vo Vranove a v Humennom. V roku 1634 vznikol minoritský konvent v Rade v Zemplínskej stolici, kde na pozvanie Juraja Melita prišli štyria bratia. [4] Ďalšie konventy vznikli v roku 1666 v Spišskom Štvrtku, v roku 1673 v Prešove a v roku 1675 bol obnovený konvent v Levoči.[5]

V roku 1675 na kongregácii definítorov (vyslancov) v Spišskom Štvrtku bola pre novozaložené konventy v Šarišskej a Spišskej stolici ustanovená spoločná kustódia sv. Bonaventúra. V roku 1702 vtedajší generál provincie brat Vincent Coronelli ustanovil reguly Provincie sv. Alžbety Uhorskej v podobe 22 bodov. Za ministra provinciála Uhorskej provincie v roku 1702 zvolili Tomáša Artoi, gvardiána prešovského konventu.[6] Od roku 1702 mala Uhorská provincia už dve kustódie. Menšia kustódia sa nachádzala na Spiši, a bola pomenovaná na počesť sv. Bonaventúra, s konventmi v Spišskom Štvrtku, Levoči a v Prešove. Druhá kustódia nazvaná podľa sv. Antona Paduánskeho, s konventmi v Jágri (Maďarsko), Baia Mare (Nagybánya, Rumunsko) a s rezidenciou Rad, ktorá ležala na území Zemplínskej stolice.[7]

Príchod františkánov a minoritov do konventov na území Šariša

V Šarišskej stolici vplyv reformačných myšlienok naďalej pretrvával aj v prvej polovici 17. storočia. Panovníci Habsburskej dynastie verní katolíckej cirkvi, na základe podmienok určených na Tridentskom koncile (1545 – 1563) začali intenzívnejšie vyvíjať úsilie na presadzovanie rekatolizácie.

O misijnej činnosti v okolí Prešova informovali dve správy misionára Krištofa Klusa pre Svätú kongregáciu v Ríme. Prvú správu zaslal misionár kardinálom úradu Svätej kongregácie a druhú tajomníkovi Francescovi Igolimu, obe vydané 10. mája 1634.

Znenie prvého listu bolo nasledovné, citujem: *„Od Svätej kongregácie žiadam udelenie výsady na vykonávanie obradu spovede, lebo len v štvrtom roku pôsobenia v Uhorsku obrátil som na vieru viac ako 300 kacírov, v troch dedinách v okolí Prešova, z milosti (za pomoci) grófky Forgáčovej. Ďalej žiadam, aby som mohol slúžiť omše aj v súkromných domoch, a to denne aj dve omše, lebo vykonávam misionársku činnosť aj medzi ľuďmi, kde si to situácia vyžaduje.“*

[2] ZEMENE, R. M.: Vývojové tendencie františkánskej rehoľnej rodiny od stredoveku do súčasnosti. *In: Rehole a kláštory v stredoveku.* Ed. R. Kožiak – V. Múcska. Banská Bystrica – Bratislava: Chronos 2002, s. 180.

[3] MONAY, F.: De *provincia Hungarica ordinis fratrum minorum conventualium Memoriae Historicae in anniversario 250mo suae restaurationis.* Romae: 1953, s. 15.

[4] TÓTH, I.G.: Katolícke misie na území Slovenska v 17. storočí. *In: Kresťanstvo v dejinách Slovenska.* Ed. Mária Kohútová. Bratislava: 2003, s. 74.

[5] MONAY, F.: De provincia Hungarica, 1953, s. 16. Minoriti sa nevrátili v Levoči do predchádzajúce konventu sv. Ladislava (pretože v ňom už sídlili jezuiti,), ale si vybudovali nový konvent. Príchod minoritov do posledných konventov podporil vtedajší minister provinciál Ján Baptiste Reggiani.

[6] MONAY, F.: De provincia Hungarica, 19 – 20. Zároveň ide o prvý záznam o prešovskom minoritovi, ktorý sa stal ministrom provinciálom Provincie sv. Alžbety Uhorskej.

[7] MONAY, F.: De provincia Hungarica, s. 37. Minoritská rezidencia Rad sa spojila v roku 1767 s konventom v Brehove, ktorý bol založený v spomínanom roku.

V o svojom druhom liste žiadal Krištof Klus o d tajomníka Svätej kongregácie Francesca Igoliho tri veci, citujem: *„Po prvé, aby som mohol udeľovať rozhrešenie aj spod hriechu kacírstva, potrebujem povolenie biskupa. Po druhé, aby som mohol vykonávať misionársku činnosť žiadam slúžiť omše. A po tretie, žiadam získanie doktorského titulu s príslušným dekrétom v ktorom sa to uvádza."* [8]

Ako prvá rehoľa sa usadila na území Šarišskej stolice rehoľa františkánov prísnej observancie menších bratov sv. Spasiteľa Uhorskej provincie (lat. názov: *Ordo minorum Sancti Francisci strictionis observantiae Provinciae Hungariae Sanctissimi Salvatoris*).

Bez akýchkoľvek násilností prišli františkáni najskôr do konventu Nižná Šebastová, a to za podpory príslušníka šľachtického rodu. V kráľovských mestách Bardejov a Prešov sa postaral o príchod františkánskych mníchov panovník. V Prešove a Bardejove sa františkáni stretávali s odmietaním zo strany evanjelickej mestskej rady, ktorá bola v tom čase vo väčšine. Zásluhou cisára Leopolda I. (1657 – 1705) sa situácia v mestách stabilizovala až v roku 1671. Na základe panovníkom zaslaných mandátnych listín k mestským radám oboch miest, prišli františkáni aj do týchto konventov.

Františkánsky konvent prísnej observancie v Nižnej Šebastovej[9] bol založený v roku 1634.[10]

O založenie spomínaného konventu sa v priebehu 17. storočia snažila už rodina Sépešiová.[11] Avšak veľkou fundátorkou sa stala až Katarína Pálfiová – Forgáčová, manželka bývalého uhorského palatína Žigmunda Forgáča.

Posvätenie základného kameňa konventu vykonal jágerský biskup Imrich Lósi 7. augusta 1634. Do novovybudovaného kláštora františkánski mnísi prišli v roku 1636.[12] Ďalej sa uvádza, že kostol a konvent dostal pomenovanie ku cti mena Ježiš a Márie, ako si to želala jeho fundátorka Katarína Pálfiová.[13]

V roku 1638 vysvätil novovybudovaný františkánsky kostol jágerský biskup Juraj Lippaj. Pri tejto príležitosti posvätil aj hlavný oltár, na počesť mien Ježiš a Mária. Medzi ďalšie oltáre, ktoré sa v tomto období umiestnili v kostole boli, menší oltár zasvätený sv. Štefanovi – mučeníkovi, oltár sv. Anny, podporený Antonom Melczerom a tretí oltár zasvätený sv. Františkovi. Na jeho miesto umiestnili v roku 1676 nový oltár sv. Antona Paduánskeho, vysvätený varadínskym prepoštom Jurajom Soósom a spišskými kanonikmi.[14]

Druhý františkánsky konvent, ktorý si zasluhuje pozornosť, sa nachádzal v kráľovskom meste Bardejov. Aj v 17. storočí obyvatelia mesta prijímali jedine evanjelické vierovyznanie a bránili sa akýmkoľvek katolíckym vplyvom.

---

[8] TÓTH, I.G.: *Literrae missionariorum de Hungaria et Transilvania I. (1572 – 1717).* Roma – Budapest: Bibliotheca Academia Hungariae – Romae Fontes 4 2002, s. 497 – 502. Krištof Klus, Prešov 10. máj 1634.

[9] Názov dediny Nižná Šebastová vznikol po roku 1948, dovtedy sa používal názov dediny Nižný Šebeš. ULIČNÝ, F.: *Dejiny osídlenia Šariša.* Košice: Východoslovenské vydavateľstvo 1990, s. 211. V archívnych prameňoch sa stretávame s pomenovaním Sebess, Sebessiensis, Alsó Sebes.

[10] ŠA Prešov – Nižná Šebastová, Historia conventus Sebes II. Titulus II-dus. De origine, fundatione, structura, consecretione ac omatu ecclesiae aliisque eam concementibus. i.č.2, šk.1, s. 17. Rovnako tento údaj uvádza aj FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae ordinis S.P. Francisci Strictionis Observantiae militantis sub gloriosissimo titulo Sanctissimi Salvatoris. Cassoviae: 1759, s. 62.

[11] FRIDRICH, U.: Historia conventus seu compediosa descriptio Provinciae Hungariae, s. 62. ale aj ŠA Prešov – Nižná Šebastová, Historia conventus Sebes II, i.č.2, šk 1, s. 17.

[12] ŠA Prešov – Nižná Šebastová, Historia conventus Sebes II, i.č.2, šk. 1, s. 17.

[13] ČIŽMÁR, M.: *Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva II. Rehoľný život na území Košického dištriktu.* Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška 2004, s. 131. V súčasnosti je kostol zasvätený Preblahoslavenej Panne Márie a patrí pod správu šebastovskej farnosti.

[14] ŠA Prešov – Nižná Šebastová, Historia conventus Sebes II, č.2. šk.1. s. 18.

Hoci cisár Leopold I. v roku 1670 zveril františkánom prísnej observancie Salvatoriánskej provincie spustošený kostol sv. Jána Krstiteľa, prvé známe nariadenie[15] o odňatí slovenského kostola (býv. augustiniánskeho) a kláštora, sa vykonalo na základe rozhodnutia z 3. marca 1671. To sa uskutočnilo za prítomnosti spišského prepošta Juraja Baršóniho, varadínskeho biskupa a tiež radcu Spišskej komory, Žigmunda Holla.[16]

Začiatkom apríla vstúpilo do mesta cisárske vojsko pod vedením grófa Seraua. Do mesta prišli 18. apríla 1671 i kráľovskí komisári, jágerský biskup Szegédi a spišský prepošt Juraj Baršóni s početnými rehoľníkmi. Konfiškáciu chrámu a kláštornej budovy uskutočnil za prítomnosti vojska varadínsky biskup a spomínaný spišský prepošt. Kráľovskí komisári, 20. apríla vyzvali mesto na zasadnutí rady, volenej obce a meštianstva odovzdať františkánom podľa kráľovského mandátu slovenský kostol.[17] Proti odňatiu kostola sa postavil richtár, magistrát i volená obec.[18] Ich odpor bol však márny, a už 22. apríla uskutočnili františkáni slávnostné vysvätenie novozískaného kostola za veľkej účasti ľudu z okolitých dedín.

Po odňatí kostolov a fary evanjelikom, a po príchode františkánov a katolíckych kňazov do Bardejova, sa cirkevnou vrchnosťou mesta stal jágerský biskup, ktorému bolo povinné odvádzať desiatok a iné náležitosti. Spomínaný biskup František Szegédi 20. apríla 1672 stanovil výšku árendy, desiatok mestu na 75 zlatých ročne.[19]

Tretí kláštor prísnej observancie sa nachádzal v kráľovskom meste Prešov. Františkáni z blízkej Nižnej Šebastovej odchádzali slúžiť omše pre prešovských a solivarských veriacich, aj z dôvodu, že v meste nebolo dostatok katolíckych kňazov.[20] Keďže Prešov, tak ako Bardejov bol evanjelickým mestom augsburského vyznania, v čase keď boli v mestskom senáte evanjelici, kláštor sa využíval ako sýpka pre obilie a kostol bol pretvorený na vínnu pivnicu. V stredoveku kostol a kláštor mali vo svojom vlastníctve karmelitánski mnísi.[21] Situácia pre získanie tretieho kláštora prísnej observancie bola tak najzložitejšia.

Katolíci, na obranu svojej viery prosili panovníka Ferdinanda III. (1637 – 1657), ktorý odpovedal listom 29. júna 1655, že šebastovskí františkáni majú povolenie uchýliť sa do kláštora v Prešove.[22] Avšak evanjelici ani naďalej nerešpektovali cisárov príkaz a budovu kláštora odmietli vrátiť. Katolíci museli vykonávať svoje obrady v súkromných domoch, dokonca aj v sídle grófa Klobušického. [23]

---

[15] JANOTA, E.: *Bardyjów, Historiczno – Topograficzny Opis Miasta i Okoliczy.* Krakow: W. Drukarni c.k. Universytetu Jagiellońskiego 1862, s. 53. Autor uvádza ako prvé, cisárske nariadenie z 20. augusta 1670, ktoré potvrdzuje odobratie kostola sv. Jána Krstiteľa slovenským protestantom a jeho okamžitom pridelení františkánom. Avšak konkrétna listina, ktorá by spomínaný údaj potvrdzovala, sa v bardejovskom ani prešovskom štátnom archíve nenachádza. KRPELEC, B.: *Bardejov a jeho okolie dávno a dnes.* Bardejov: Matica slovenská 1935, s. 77. Kladie príchod františkánov do Bardejova do roku 1670.

[16] ŠA Prešov – pobočka Bardejov, Magistratualae missiles: Leopold I., Viedeň 3. marec 1671.

[17] JANKOVIĆ, V.: *Dejiny Bardejova.* Košice: Východoslovenské vydavateľstvo 1975 s. 145.

[18] Archív ev. a. v. cirkevného zboru v Bardejove, Protocollum pastorale vetustior, s. 55 – 57. Prot. past. vet. sú zoznamy evanjelických farárov a slovenských kazateľov od reformácie. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu vyznania v Bardejove v druhej polovici 17. storočia a na začiatku 18. storočia. *In: Prvé augsburské vyznanie viery na Slovensku a Bardejov.* Prešov: Biskupský úrad Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi na Slovensku 2000, s. 103.

[19] ŠA Prešov – pob. Bardejov, Magistratualae missiles: František Szegédi, Eger 20. apríl 1672.

[20] FRIDRICH, U.: Historia conventus seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 129.

[21] ČIŽMÁR, M.: Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva, s.134. s odvolaním sa na súkromný archív Štefana Baníka a KRAPKA, E – MIKULA, V: *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku.* Trnava: Dobrá kniha 1990, s.146. alebo HÖRK, J.: *A város-zempléni ev.esperesség története.* Kassa: 1885. s. 27. Karmelitáni boli vyhnaní z Prešova v roku 1559.

[22] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 130. Ide pravdepodobne o odpis listiny, ktorý je zaznamenaný v tejto knihe. Na záver je dokonca dolupodpísaný aj nitriansky biskup Juraj Selepčéni.

[23] ŠVORC, P.: *Sprievodca po sakrálnych pamiatkach a cirkevnom živote Prešova.* Prešov: Universum 1999, s. 66.

V roku 1660 cisár Leopold I. vyslal do mesta palatína Františka Vešeléniho s listom, v ktorom nariadil, aby bol katolíkom vydaný opustený bývalý karmelitánsky kláštor. Podpísaný na listine bol okrem panovníka aj kalocský arcibiskup Juraj Selepčéni.[24]

V nasledujúcom roku 1661, 14. júna cisár Leopold I. povolil príchod františkánskych mníchov, a dovolil im slobodne pôsobiť v meste, a čo je najdôležitejšie aj v samotnom kláštore.[25] Lenže mestský senát neprijal ani toto rozhodnutie.

Napokon, až nariadením cisára Leopolda I. z roku 1671 boli poverení komisári, varadínsky biskup Juraj Baršóni, Žigmund Hollo, prvý prísediaci v Spišskej komore, a gróf František Henrik z Mansfeldu, ktorí 17. apríla toho istého roka zasadli so senátom v istom meštianskom dome. Rokovania sa predĺžili na tri dni. Napokon evanjelici augsburského vyznania ustúpili a priznali františkánom kostol a kláštor po karmelitánoch. A 19. apríla prví pátri Arzén Dióši a Šimon Sakolčenský slávili ďakovnú omšu pri oltári sv. Antona v už spomínanom kostole.[26]

Prvý známy údaj o minoritoch pochádza z roku 1662, keď vtedajší uhorský provinciál Peter Félix Pavoni, v rokoch 1662 – 1663 navštívil mesto Prešov, a istý čas býval u miestneho občana Jána Schölinga.[27] Zo záznamu sa domnievame o provinciálovej snahe spoznať situáciu a možnosti na eventuálny príchod minoritov do mesta.

Rehoľa minoritov *(Ordo fratrum minorum S. P. Francisci conventualium Provinciae Hungariae St. Elisabethae)* sa usadila v Prešove v roku 1673, keď bol provinciálom Ján Krstiteľ Reggiani (1673 – 1692), [28] ale samozrejme s výslovnou podporou panovníka Leopolda I. Mníchom bola pridelená nemocnica so špitálskym kostolom, v ktorom istý čas slávili bohoslužby aj slovenskí evanjelici. V tom istom roku, kláštorný komplex vysvätili na počesť sv. Jána Krstiteľa.[29] Príchod minoritov podporil cisár Leopold I., vydaním cisársko – kráľovského mandátu 4. februára 1673.[30]

Svedectvo prešovského farára Augustína Langera a superiora jezuitov Valentína Baloga (1625 – 1690) uvádza, že minoriti (ich mená nie sú známe) a dvaja františkáni prísnej observancie, 2. júna toho istého roka na sviatok Kristovho Tela, vykonali spoločnú verejnú procesiu v meste.[31]

---

[24] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 131. Je zverejnený odpis listiny adresovaný richtárovi a prešovskému senátu, aby vrátili opustený kláštor katolíkom. ŠA Prešov – Nižná Šebastová, Kráľovské nariadenia a listy 1527 – 1838, 1. Leopold I., Viedeň 9. máj 1660, i.č. 33, Bl – šk.1.

[25] PELLOVÁ, D.: *Magistrát Prešov. Kráľovské nariadenia a listy 1527 – 1839.* (Bl). Prešov: Štátny archív v Prešove 2000 – 2001, Leopold I., Viedeň 14. jún 1661, i.č. 35, Bl - šk 1.

[26] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 131.

[27] MONAY, F.: De provincia Hungarica ordinis fratrum minorum conventualium Memoriae Historicae in anniversario 250mo suae restaurationis. Romae: 1953, s.65.

[28] MONAY, F.: De provincia Hungarica, s.36 – 37. Ten istý provinciál zabezpečil príchod minoritov v roku 1666 aj do konventov v Spišskom Štvrtku a v roku 1675 do Levoče. Pod jeho vedením sa konala v Prešove provinciálna kongregácia vyslancov v rokoch 1689 – 90.

[29] MONAY, F.: De provincia Hungarica, s. 65 – 66. ČIŽMÁR, M.: Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva, s. 151 Čižmár uvádza, že minoriti prišli na pozvanie Alexandra Keczera. V tom čase bol však Alexander Keczer v inej literatúre uvádzaný ako radca mestského senátu v Prešove. KÓNYA, P.: Prešovské evanjelické kolégium v politických zápasoch konca 17. a začiatku 18. storočia. In: http://www.vdecav.sk/buvd/uploadedFiles/webfiles/cffile_2_25_07_2_15_53_PM.pdf (17.3.2008), s.11. LADIVER, E.: Papinianus tetraganos...Levoča 1669. FM 2/ 1045.

[30] Borsod – Abaúj - Zemplén Megyei Levéltár Miskolc, Elenchus literarium instrumentorum in aearis conventus Eperiessiensis ad Sanctum Joannem Baptistam ordinis minorum S.P. Francisci conventualium in guardianatu repositorum negotia eiusdem conventus concerentium conscriptus Anno 1768, XII – 5/köt. 29, s. 1. Originál listiny nepoznáme, ani podrobnejší obsah. Ide o zmienku, uvádzanú v listine z 28. novembra 1684, na ktorú sa odvoláva.

[31] BAZ Megyei Levéltár Miskolc, Elenchus literarium instrumentorum, XII – 5/köt. 29, s. 1.

Františkánske konventy v protihabsburských povstaniach 1644 – 1711

Nižná Šebastová

V šebastovskom konvente, po usadení mníchov trvalo obdobie stability, iba jedno desaťročie.

Situácia sa zmenila, keď 22. júna 1644 zaútočili vojaci na konvent na príkaz Juraja I. Rákociho zo Sedmohradska. Tunajších bratov vyzliekli zo šiat, rozlične potupovali a bičovaním spôsobili poranenia a krvavé rany. Pohroma bola tak ničivá, že bratia museli utiecť, aby sa zachránili, no v kláštore zostal jeden mních, brat Mikuláš Körmendi.[32]

Na túto udalosť mnísi veľmi dlho spomínali, a je uvádzaná niekoľkokrát aj vo viacerých záznamoch františkánov. Po týchto udalostiach brat Mikuláš Körmendi zomrel. Jeho mučenícka smrť je opísaná nasledovne: *„Priviazali ho o debnu v tvare kríža, pálili ho ohňom a na chrbte mu vyryli kríž."*[33]

Keď sa našlo jeho telo, zostal prítomným hrozný pohľad. *„Mal poranenie na krku, na bokoch popáleniny a v slabinách bol prebodnutý dýkou."*[34] Rákociho vojaci okrem iného, v šebastovskom františkánskom kostole polámali oltáre, obrazy svätých potupili vlastnými nohami, odniesli rúcha a konvent úplne vykradli.[35]

Opis situácie z ďalšieho protihabsburského povstania pochádza z 12. septembra 1672. Šebastovskí františkáni sa uchýlili do prešovského konventu pred hrozbou kuruckých povstalcov zo Sedmohradska. Ale ani tu, neboli v úplnom bezpečí, pretože 29. septembra okolo 23 hodiny v noci, obliahli vojaci prešovský konvent, aby žiaden brat nemohol utiecť. Nasledujúce ráno, uhorskí generáli, Štefan Petróci, Matej Šuhaj, Gabriel Kendi a Pavol Kápi upozornili otcov, že ak sa chcú zachrániť, aby všetko zanechali, tak kľúče od kostola ako aj konventu. Vnútri, ale zostali traja jezuiti, ktorí prišli ešte predošlý večer k františkánom. Niektorí františkáni sa uchýlili do domu generála Kápiho, odkiaľ boli hanebne vyhnaní a napokon zajatí pešiakmi Tökölihо armády.

Z tejto zložitej situácie ich zachránil mladý Benedikt Šerédi, ktorý so svojimi pešiakmi a jazdcami ich vyviedol cez mestskú bránu do domu šľachtica Kápiho. Až 6. novembra boli traja otcovia s jedným laikom prepustení do šebastovského konventu. Lenže pohľad, aký sa naskytol, františkánov len zarmútil. V kostole boli krypty hrobov pootvárané, nový oltár sv. Antona úplne zničený, taktiež obraz Panny Márie, na sochách boli poodsekované hlavy, ruky, nohy, nosy a prsty.[36]

Bardejov

Rovnaká situácia sa uskutočnila aj v neďalekom kráľovskom meste Bardejov. Násilné presadzovanie rekatolizácie malo za následok, že jej obyvatelia sa prikláňali na stranu protihabsburských povstaní. Keď v lete 1672 vypuklo na východnom Slovensku kurucké hnutie, obyvatelia Bardejova sa pridali na stranu povstalcov. Koncom septembra sa mešťania rozhodli prijať kuru-

[32] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 64. V šebastovkom farskom kostole boli do roku 1635 uložené telesné pozostatky troch košických mučeníkov, Marek Križin, Štefan Pongrác a Melichar Grodecki, ktorí boli umučení zo 6. na 7. septembra 1619 v Košiciach. O ich uloženie do spomínaného kostola sa postarala Katarína Pálfiová - Forgáčová. Prenesenie tiel do Trnavy zabezpečil v r. 1635 kardinál Peter Pázmáň, kde boli uložené v kostole klarisiek. Dnes sa nachádzajú v jezuitskom kostole Najsvätejšej Trojice. ONDRUŠ, R.: *Košickí mučeníci.* Trnava: Dobrá kniha 1994, s. 68 – 69.

[33] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 61.

[34] ŠA Prešov – Nižná Šebastová,Vetusta conventus Sebessiensis historia cum diario, i.č. 1, šk.1, s. 3 – 4.

[35] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 64.

[36] ŠA Prešov – Nižná Šebastová, Vetusta conventus Sebessiensis Sebessiensis historia cum diario, i.č. 1, šk.1, s. 4 – 5. alebo FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 64 – 65.

cov a pridať sa k odboju. Počas niekoľkých týždňov koncom leta a na jeseň toho istého roku, došlo v meste k reštitúcii konfesijných pomerov.[37]

V druhej polovici decembra 1672 bol už Bardejov opäť obsadený panovníkovým vojskom.[38] Tak získali františkáni na svoje účely kostol. Spišská komora dokonca 22. decembra 1672 nariadila odškodniť katolíkov a katolíckemu farárovi Jánovi Tachemu vyplatiť dôchodky za čas, keď boli kuruci v meste. Mestskú pokladnicu to stálo 800 zlatých. V priebehu roka 1673 však naďalej v meste ostávali evanjelickí kňazi, rektor i ďalší učitelia.[39] Náboženská situácia na strane evanjelikov pokračovala i naďalej, čo katolíckym kňazom a františkánom sťažovalo ich pôsobenie.

V prospech rekatolizácie sa však katolíci i naďalej nevzdávali. V roku 1674 zakázala Spišská komora vykonávať akúkoľvek činnosť v meste všetkým evanjelickým kňazom, učiteľom, kantorom a iným cirkevným zamestnancom.[40] Vo farskom kostole sv. Egídia sa uskutočnila konverzia predstaviteľov senátu a volenej obce za účasti generála Ota Ferdinanda Volkru, predsedu Spišskej komory, v sprievode jágerského biskupa, komorných úradníkov a 50 chorvátskych jazdcov.[41]

Františkáni si v roku 1676 v dôsledku neustálych nepokojov zo strany evanjelikov vyhotovili listinu. V nej sa píše, že im cisár Leopold I. pridelil opustený konvent, aby obyvateľov Bardejova obrátili z evanjelickej viery na katolícku. Pre vykonávanie svojej činnosti dostali slovenský kostol, v ktorom slúžili omše, na všetky sviatky a nedeľné dni. Zároveň žiadali, aby im vyšiel v ústrety i mestský senát a poskytol im každoročnú odmenu.[42] Pravdepodobne šlo o poskytovanie naturálií, ale listina sa o tom podrobnejšie nezmieňuje.

Nádejou pre väčšinu bardejovských mešťanov, ktorí odmietli konvertovať, sa stali udalosti z leta roku 1678. Počas výpravy kuruckého a sedmohradského vojska Michala Telekiho na územie Slovenska, sa evanjelickí povstalci priblížili koncom júla až k Bardejovu. Veliteľ Ján Kapoši 30. júla vyzval mesto, aby sa pripojilo k odboju. Mešťania obsadenie mesta privítali. Kuruci sa nasledovne zmocnili farského a kláštorného kostola. Tu vykonával funkciu slovenského kňaza bývalý farár Matej Famelicus z Mokroluhu.[43] Kurucké vojsko však ostalo v meste iba niekoľko dní, do 14. augusta 1678, keď odtiahlo na pomoc Telekiho hlavným silám, neúspešne obliehajúcich Prešov. Vzápätí Bardejov obsadili jednotky cisárskej armády. Opäť po odchode kuruckých vojsk získali katolíci oba kostoly. Kľúče od slovenského kostola odovzdali františkánom 15. augusta 1678 katolícki senátori.[44]

---

[37] ŠA Prešov – pob. Bardejov, Protocollum magistratum libera ac regia civitatis Bartphensis ab anno 1669 usque 1674: 55. nepag. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu vyznania v Bardejove v druhej polovici 17. storočia a na začiatku 18. storočia. *In: Prvé augsburské vyznanie viery na Slovensku a Bardejov. Acta collegii Prešoviensis.* Prešov: Biskupský úrad Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku 2000, s. 104.

[38] ŠA Prešov – pob. Bardejov, Protocollum magistratum ab anno 1669 usque 1674: 55.nepag. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu, s. 104.

[39] ŠA Prešov – pob. Bardejov, Protocolum amplissimi senatus liberae ac regiae urbis Bartpha 1675 – 1681: 56, Zápisnice mestskej rady 1675 – 1683. nepag. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu, s. 104.

[40] ŠA Prešov – pob. Bardejov, Protocolum amplissimi senatus liberae ac regiae urbis Bartpha 1675 – 1781: 56. nepag. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu, s. 104.

[41] Archív ev. a. v. cirkevného zboru v Bardejove, Protocollum pastorale vetustior s. 68. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu, s. 104.

[42] ŠA Prešov – pob. Bardejov, Bardejov 16. jún 1676, nesign. Vyhotovili ju pravdepodobne po nezhodách, ktoré vznikli medzi mníchmi a evanjelikmi. Je to zároveň požiadavka smerovaná bardejovskému senátu.

[43] Archív ev. a. v. cirkevného zboru v Bardejove, Protocollum pastorale vetustior, s. 73. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu, s. 105.

[44] ŠA Prešov – pob.Bardejov, Protocolum amplissimi senatus liberae ac regiae urbis Bartpha 1675 – 1681: 56. nepag. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu, s. 105.

Tökölihо poverenec Peter Sálaj v auguste 1681 odňal katolíkom obidva kostoly. Pre zmenu katolíckemu farárovi a františkánom sa jednoznačne povedalo: *„Ite, missa est" (Choďte, je prepustenie).*[45] Pri odchode si títo „odsúdenci" odniesli aj cirkevní majetok a boli z mesta vykázaní. Farský kostol sa stal opäť nemeckým a kláštorný, slovenským evanjelickým kostolom.[46]

V roku 1682 odišli bardejovskí františkáni do Stropkova, kde zostali do konca roka 1685.[47] V meste zostal iba jeden brat - laik Marek, zbierajúci almužny, ktorého evanjelici z nenávisti voči viere zavraždili a kostol znovu obsadili.[48]

Bardejovskí františkáni sa vrátili z vyhnanstva do mesta 12. marca 1685. Predstaveným kláštora sa stal 24. júna toho istého roka Jakub Róža.[49] Náboženské zmeny v zložení orgánov samosprávy a neskôr v konfesijných pomeroch nastali v Bardejove na začiatku roka 1686. V januári 1686 sa u richtára a senátu objavila sťažnosť františkánov týkajúca sa poškodenia ich viery.[50]

Na základe kráľovského majestátu a rozhodnutia senátu a richtára, z 11. marca 1686, bol slovenský (ľudovo nazývaný kláštorný) kostol pridelený opäť františkánom.[51] Týmto rozhodnutím sa pre františkánov začala nová etapa ich pôsobenia v Bardejove, a čo je najdôležitejšie, neboli z mesta už nikdy násilne vyhnaní. Katolíci získali prevahu v mestskej rade po voľbách roku 1687."[52]

Prešov

Príčinou príchodu troch katolíckych reholí (františkánov, jezuitov a minoritov) do kráľovského mesta Prešov v 70. rokoch 17. storočia bola neutíchajúca náboženská situácia. Tá robila dlhší čas starosti cisárovi Leopoldovi I. Preto panovník určil komisárov, aby rekatolizáciu uskutočnili v celej Šarišskej stolici a oslobodili východné Slovensko od verných vyznávačov augsburského vyznania a prívržencov protihabsburských povstaní. [53]

Začiatky pôsobenia františkánov v Prešove boli nepokojné. Prvá delegácia, ktorú tvorili varadínsky biskup Juraj Baršóni, Žigmund Hollo, prvý prísediaci v Spišskej komore, a gróf František Henrik z Mansfeldu, prišla v roku 1671 a zabezpečila pokojný vstup františkánov do mesta. Udalosti spojené s pobytom cisárskej armády v meste vyvolali v Prešove silný odpor proti Leopoldovej politike. Svoje protihabsburské postoje a sympatie k odboju mešťania prejavili v lete roku 1672 počas kuruckej výpravy na územie Uhorska. [54]

V júni 1672 dal jágerský kanonik Kološvári skonfiškovať všetky tri evanjelické kostoly,[55] ale až 7. júla cisárom poverení komisári ich získali od evanjelikov. Väčšina obyvateľov bola však

---

[45] Archív ev. a. v. cirkevného zboru v Bardejove, Protocollum pastorale vetustior. s. 78. JANKOVIČ, V.: Dejiny Bardejova, s. 150.

[46] ŠA Prešov – pob.Bardejov, Mag. Knihy 57. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu, s. 107.

[47] ŠA Prešov – pob.Bardejov, Hic Liber, s. (95). Alebo FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 205.

[48] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s.204.

[49] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 204.

[50] ŠA Prešov – pob.Bardejov, Protocollum amplissimi senatus Bartphensis annorum 1686 – 1690: 58, s. 6 – 7.

[51] ŠA Prešov – pob.Bardejov, Protocollum amplissimi, 1686 – 1690: 58, s. 67 – 68.

[52] ŠA Prešov – pob.Bardejov, Mag. Knihy 1816. KÓNYA, P.: K príčinám vstupu hornouhorských slobodných kráľovských miest do povstania Františka II. Rákociho (na príklade Prešova, Bardejova a Sabinova). *In: Protihabsburské stavovské povstania a ich vplyv na vývoj pohraničných regiónov Slovenska a Maďarska v 17. storočí.* Ed: Štefan Šutaj. Prešov: Universum 2008, s. 40.

[53] Ako je známe cisár vyslal svojich komisárov v tom istom čase do Bardejova ako aj Prešova.

[54] KÓNYA, P.: *Prešovské evanjelické kolégium v politických zápasoch konca 17. a začiatku 18. storočia.* In: http://www.vdecav.sk/buvd/uploadedFiles/webfiles/cffile_2_25_07_2_15_53_PM.pdf, s. 13 - 14.

[55] ÖSA Wien, 322: Listy prešovského richtára a rady. Prešov 4. a 5. jún 1672. Myslelo sa tým farský, slovenský a maďarský kostol zabrané evanjelikmi. KÓNYA, P.: Evanjelici augsburského vyznania v Prešove v 17. – 18. storočí. Obdobie protireformácie a protihabsburského odboja (1670 – 1711). *In: Acta collegii Prešoviensis III.* Prešov: Biskupský úrad Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku 1998, s. 69.

na strane povstalcov, a tak v septembri podporili ich príchod a odklonili sa od cisára. Františkáni sa uchýlili do súkromného domu Gabriela Kápiho, kde františkán, otec Šimon slúžil omše pre katolíckych veriacich. Keď však prišiel do mesta generál Kopp, richtár mesta mu udelil členstvo v senáte, dobrovoľne františkánom odovzdal kľúče od zničeného kláštora.

V roku 1673 bol napokon zásluhou generála Ota Ferdinanda Wolkra evanjelicky senát pretvorený na katolícky a všetky kostoly boli odobrané povstalcom a vrátené katolíkom.

Hneď po svojom usídlení začali františkáni v kláštore s opravami izieb, získaných z almužien. Tie trvali až do roku 1678, keď otec gvardián Jakub Raďóci, a dvaja bratia Anton a Dominik zomreli na mor v rozmedzí sviatkov sv. Jakuba a sv. Bartolomeja. Opravy však dokončili do roku 1682 noví bratia, ktorí sa medzitým usadili v konvente. [56]

Tak ako v Bardejove, aj v Prešove bol najničivejším protihabsburským povstaním príchod kuruckých vojsk Imricha Tökölilho. Evanjelickí mešťania nielenže vyhnali katolíckych kňazov a mníchov, ale vtrhli do farského a františkánskeho kostola a ich katolícke zariadenie spálili v mestskom pivovare. Jezuiti a minoriti museli odovzdať chrámy a následne opustiť mesto.[57] Jeden z mníchov sa uchýlil do konventu v Nižnej Šebastovej.[58]

Po hanlivom vyhostení františkánov sa uvádza, že kostol a konvent boli od „základov zbúrané", pričom z kameňov nechal senát postaviť evanjelickú školu a niektorí mešťania aj domy. Okrem toho bol svätostánok sv. Kristovho Tela, oltáre s obrazmi svätých polámané, sochy svätcov zmrzačené a zničené, kríž s ukrižovaným Kristom, ktorý sa nachádzal pred konventom, bol rozťatý, hodený do blata a pošliapaný so slovami: *„Dobre še trimaj, Bože pápežsky, aby ši še nepolámal."* Traja muži, ktorí sa podieľali na ničení sôch, kríža a oltárov boli napokon Božím súdom prísne potrestaní. Jeden náhle zomrel, druhý ohluchol a tretí bol postihnutý ustavičným kývaním hlavy, ktoré mu zostalo až do smrti. Toto prenasledovanie katolíkov, ale najviac reholníkov trvalo od roku 1682 až do roku 1686.[59]

Evanjelický magistrát sa správal ku katolíkom (a tiež kalvínom) veľmi netolerantne. Aj keď dovolil zotrvať v meste františkánom, dostával od nich sťažnosti.[60] Aj preto museli sláviť omše v súkromnom dome. Mesto Prešov oslobodil cisársky generál Schultz[61] až 11. septembra 1685 za pomerne výhodných podmienok.[62]

O konci evanjelickej nadvlády v Prešove rozhodol 21. júna 1686 aj rakúsky cisár Leopold I. svojím nariadením, aby evanjelici, teda jednak obyvatelia, ale aj senát, sa slušne správali k františkánom, a hlavne znovu vybudovali konvent, ktorí katolíkom zničili.[63]

Na obnovenie konventu sa získalo od magistrátu 4000 rýnskych zlatých. Z týchto peňazí a samozrejme aj z almužien vybudovali františkáni trakt v záhrade spolu so svätyňou. Napriek tomu istý čas museli vykonávať omše v súkromnom dome. O niekoľko rokov neskôr, od jáger-

[56] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 131 - 132.

[57] KÓNYA, P.: Obdobie protireformácie a protihabsburského odboja (1670 – 1711), s. 70. LASZTÓKAI, L.: Annales fata et vicissitudines Eperjes szab.kir.város levértárában találhato nevezetesebb okiratok ismertetése. *In.: Az Eperjesi kir. kath. Főgymnasium 1880/81-ik évi értesitője.* Eperjes: 1881, s. 36.

[58] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s.132. Žiadne meno sa neuvádza.

[59] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 132.

[60] ŠA Prešov ŠZ 13/14: Kongregácie zápisnice Šarišskej stolice 1681 – 1685. KÓNYA, P.: Obdobie protireformácie a protihabsburského odboja (1670 – 1711), s. 71. Týkali sa neustáleho ničenia náboženských relikvií.

[61] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 133.

[62] ŠA Prešov. Mag. Prešov, 1630 – 1705 a B – 2: Kapitulácia Prešova 11. september 1685. Kapitulácia obsahovala viacero garancií náboženskej slobody. A podľa bodu 4. a 6, bol v otázkach náboženstva, kostolov, škôl, kňazov, kazateľov zachovaný status quo. KÓNYA, P.: Obdobie protireformácie a protihabsburského odboja (1670 – 1711), s. 71.

[63] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 133. Ide o odpis listiny cisára Leopolda I. ktorú si zaznamenal samotný autor. Podpísal ju Ján Maholáni, ale o jeho osobe sa nič podrobnejšie nevie.

skej kapituly dostali možnosť slúžiť omše a viesť kázne aj vo farskom kostole. Keď dokončili svätyňu a krídlo konventu, na Popolcovú stredu roku 1696 kláštor vyhorel. Bol však opravený zo zozbieraných almužien, aj snahou vtedajšieho gvardiána otca Jána Göcza.[64]

Povstanie Františka II. Rákociho

Posledný krát sa evanjelici augsburského vyznania na území Slovenska pokúsili o zastavenie procesu rekatolizácie a obnovenie svojej náboženskej slobody počas povstania Františka II. Rákociho v rokoch 1703 – 1711.

Bardejov sa pridal k odboju na konci prvého roku povstania, a to 20. novembra 1703. Dokladá to aj kapitulácia medzi mestom a kuruckým vojskom, ktorá sa v prvom bode venovala konfesijným problémom požadujúcim obnovenie cirkevného zboru a pridelenia kostola.[65] Otázku náboženskej slobody, ktorá sa týkala aj Bardejova napokon vyriešil až sečiansky snem v jeseni roku 1705. Katolíckej cirkvi v meste ostal len františkánsky kláštor s kostolom, za účelom zriadenia fary dostali aj jeden z meštianskych domov. [66] Františkáni v meste síce ostali, ale o ich podrobnejšej činnosti sme sa za archívnych prameňov nedozvedeli.

Spolužitie katolíkov s evanjelickou cirkvou bolo poznačené vzájomnými konfliktmi. Katolícky farár Ján Kremeň sa sťažoval Rákocimu, že sa evanjelici zmocnili jeho farskej knižnice, kalichov, rúch, hodvábnych prikrývok oltára, hodvábneho baldachýnu a iných predmetov.[67]

Až v dôsledku vojenských udalostí v roku 1710, sa mesto Bardejov vojensky vzdalo postupujúcemu vojsku maršala Vermonda a začiatkom decembra sa zmocnilo mesta bez boja. Definitívnu zmenu cirkevných pomerov v meste prinieslo obsadenie Bardejova habsburskou armádou 5. decembra 1710.[68]

Na začiatku 18. storočia bola situácia v Prešove naďalej napätá. Kurucké vojsko, ktoré 4. decembra 1704 po takmer ročnom obliehaní vstúpilo do Prešova vítali najmä evanjelickí mešťania. Ich nádeje na reštitúciu slobody vyznania boli predčasné a katolícka mestská rada, až na nátlak Rákociho dovolila evanjelickým a reformovaným kňazom pôsobiť v provizórnych priestoroch hostinca a dvoch meštianskych domoch.

Po sťažnostiach evanjelikov poslal Rákoci do Prešova svojho komisára Františka Bertótiho, ktorý 2. januára 1705 nariadil jezuitom opustiť kolégium a odovzdal ho evanjelikom.[69] Jezuiti dočasne ostali v Prešove, pripadol im hospitál pri minoritskom kostole, dva susediace prázdne domy a tzv. grécky dom. Jezuitský superior Ján Baptist Kolb bol o niekoľko mesiacov (16. júna) ako nepriateľská osoba vypovedaný a s vojenským sprievodom vyhnaný z Prešova.

Komisia, ktorá prišla do Prešova 21. októbra 1705 sa postarala o odňatie kostolov a obnovenie evanjelického kolégia. Katolíkom ponechali františkánsky a minoritský kostol.[70]

---

[64] FRIDRICH, U.: Historia seu compediosa descriptio provinciae Hungariae, s. 133 – 134.

[65] KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu vyznania v Bardejove, s. 111.

[66] ŠA Prešov – pob. Bardejov, Mag. Knihy 61. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu vyznania v Bardejove, s. 112. Sečiansky snem uzákonil slobodu vyznania troch hlavných náboženstiev v krajine, katolíckeho, evanjelického a.v. a reformovaného. Rozhodol o aj o navrátení väčšiny skonfiškovaných evanjelických a kalvínskych kostolov, škôl a iného majetku. Na vykonanie rozhodnutí sa vytvorili zmiešané stolice zložené zo zástupcov katolíkov, evanjelikov a kalvínov.

[67] Mol Budapest, RSI.Z, Vallásügyi iratok, G – 31. KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu vyznania v Bardejove, s. 112.

[68] KÓNYA, P.: Protireformácia a boj za slobodu vyznania v Bardejove, s. 113.

[69] KÓNYA, P.: Prešovské evanjelické kolégium, s. 20. FABÍNY, T.: II. Rákóci Ferencz valláspolitikája Budapest: 1971, s.83. Rkp.dizertačnej práce.

[70] SEDLÁK, I.: *Dejiny Prešova I.* Košice: Východoslovenské vydavateľstvo 1965, s. 176. Prešovských jezuitov 15. februára 1707 kurucké vojská vyhnali. KRAPKA, E - MIKULA, V.: Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku, s.147. Vrátili sa 18. decembra 1710. LUKÁČ, E.: Školstvo na Slovensku v storočí protihabsburských povstaní. *In: Protihabsburské stavovské povstania a ich vplyv na vývoj pohraničných regiónov Slovenska a Maďarska.* Prešov: Universum 2008, s.126.

Minoriti ako aj františkáni síce počas povstania v meste pôsobili i naďalej, a venovali sa duchovnej činnosti, no v obmedzenej miere.[71]

V roku 1710 mesto Prešov zasiahol mor, ktorý vyhubil väčšinu obyvateľstva. Vojnové vyčerpanie, hospodársky rozvrat a epidémia spôsobili, že sa v novembri priblížil k Prešovu maršal Hugo Virmond. Mešťania sa veľmi skoro vzdali obrany a proti vôli kuruckého veliteľa si zvolili kapituláciu. Rokovania Virmonda s vedením magistrátu vyústilo do podpísania kapitulácie. No a následne, 10. decembra 1710 obsadilo Prešov habsburské vojsko.

V prvých mesiacoch po kapitulácii Prešova, naďalej pôsobila evanjelická cirkev v meste, ktorá slobodne používala chrám sv. Trojice a v kolégiu nerušene pokračovala výučba. Táto situácia však netrvala dlho. Už vo februári 1711 oboznámil maršal Virmond magistrát s nariadením grófa Jána Pálfiho, ktorý v mene cisára Jozefa I. prikazoval na celom území Uhorska reštituovať konfesijné pomery z čias pred vypuknutím povstania.[72]

Minorita Valentín Raslavický pri príležitosti vizitácie uskutočnenej po stavovskom povstaní Františka II. Rákociho zmapoval situáciu v minoritskom konvente v Prešove. Kongregáciu pre šírenie viery v Ríme informoval, že v roku 1712 žili v kláštore nasledovní minoriti, bývali provinciál Tomáš Artoi, otcovia Viktor, Daniel, Samuel, bratia Sylver, Euzébius a piati noví klerici.[73]

Adresa autorky: **Mgr. Martina Snaková**, Štátny archív v Prešove – pob. Svidník
Partizánska 625/12, SK - 089 01 Svidník
martinasna@gmail.com

[71] O osudoch minoritskej a františkánskej rehole sa veľa nevie. No minoriti zostali v Prešove o čom svedčia aj zachované archívne záznamy z hospodárskej činnosti. Predpokladáme, že rovnako ako františkáni aj minoriti sa v meste ukrývali. BAZ Megyei Levéltár Miskolc, Hic liber expensarum pecuniae continet in se folio educenta guadraginta sex a valva ad valvem in quo omnes expenso fideliter ad notabuantur sub gubernio Provinciae S. Elisabethae virginis Adm. Rnd. exigiis post Joannem Baptistam Ryzniavi de S. Felice et pro tunc guardiani loci Eperiessiensi ad Sanctum Joannem Baptistam minorum Sancti Francisci conventualium quo liber per ipsum eo fideli omnes et currum partes ad notarentur anno 1689, die 12. decembris. XII – 5/köt. 23, 480 s.

[72] KÓNYA, P.: Prešovské evanjelické kolégium, s. 24. HÖRK, J.: Az Eperjesi Ev. Ker. Collegium története. Kassa: 1986, s. 87.

[73] TÓTH, G.I.: *Literrae missionariorum de Hungaria et Transilvania (1572 – 1717) IV.* Roma – Budapest: Bibliotheca Academia Hungariae – Romae Fontes 4 2005, s. 3015. Správa podaná Angelovi da Castel Sant´Angelo. Valentín Raslavický, Prešov 12. marec 1712.

Konverzie do Katolíckej cirkvi vo Farnosti Narodenia Panny Márie vo Vranove nad Topľou v 18. storočí

Leander Tadeusz PIETRAS

Conversions to the Catholic Church in The Birth of Virgin Mary parish in Vranov nad Toplov in the 18th century

The article presents one of the main recatholisation phenomenon, the conversions from the Protestant faith to the Catholic on the example of the parish in Vranov nad Toplou. In this case statistic references became methodology that depicts the course of one of the most important religious regeneration, which accompanied the beginning of the modern era in Hungary.

Keywords: *conversion, recatholisation, Vranov nad Toplou*

1. Základne pojmy. Recesia a konverzia, hoci vo svojej obsahovej vrstve sú pojmami protikladnými, sú pre našu tému veľmi blízkymi pojmami. Spája ich totiž zo sebou zmena vnútornej orientácie i jej vonkajšie manifestovanie. Recesia môže byť ponechaním názoru, ktorý bol prevzatý spontánne vo forme dedičstva alebo z rozhodnutia spojeného s ponechaním názorov i spoločenskej skupiny, v ktorej dokonávala sa doterajšia vnútorná formácia. Opačne je to pri konverzii. Tá je vrátením sa k pravidlám alebo názorom prvotne prijatým – neskoršie ponechaným a znova správne hodnoteným aj znova prijatým.

Recesia i návrat patria tým ľudským skutkom, ktorých vznikanie a ostávanie pri nich zaujíma nielen psychológov, sociológov či pedagógov. V prípadoch prejavenia sa ich náboženských základov a motivácií stavajú sú príťažlivým predmetom pre religionistov, dogmatikov, moralistov aj dušpastierov.

2. Historické skutočnosti. Poznáme konverzie vynikajúcich osobnosti: Pavla z Tarzu,[1] Augustína z Hippo,[2] Ignáca z Loyoly,[3] Johna Henryho Newmanna[4] – patria k dejinám Katolíckej

[1] Pôvodne meno Šavol, narodený okolo roku 5 – 10 po Kristovi v Tarze (Turecko) židovský farizej, rímsky občan, v rabínskej škole Gamaliela staršieho študent starozákonného práva. Fanatický obhajca judaistickej náboženskej tradície a krutý prenasledovateľ kresťanov. Po konverzii horlivý rozširovateľ kresťanstva. H. LANGKAMMER.: *Słowik biblijny*. Katowice 1982, s. 119.

[2] Aurelius Augustinus, narodený 13.11.354 v Tagaste v Numídii (dnes Suk Ahras v Alžírsku, zomrel 28. 8. 430 v Hippo Regius (kolo Annaby v Alžírsku). Filozof a teológ, otec a učiteľ Cirkvi, popredný reprezentant patristyki, do konca XIII storočia významná autorita kresťanskej filozofie a teológie. Nepokrstený v detstve, bol kresťanským katechumenom. V blízkosti roku 373 zblížil sa manicheizmu, a potom ešte k skepticizmu a neoplatonikom. Na Veľkú noc dňa 25. 4. 387 roku prijal krst, ako svedectvo obrátenia. J. MISIUREK.: *Augustyn*. [In.:] *Enyklopedia katolicka* (ďalej.: EK.) T. 1. Lublin 1973, kol.1087 n.

[3] Zakladateľ Spoločnosti Ježišovej. Narodený v roku 1491 v Loyoly (Španielsko), zomrel 31. 7. 1556 v Ríme. Od detstva bol naviazaný na dvorský a potom rytiersky život Počas rekonvalescencie po prežitom bojovom úraze, pri lektúre náboženskej literatúry sa rozhodol zanechať doterajší spôsob bytia a zmýšľania, aby sa venovať hlboko náboženskému životu. H. FROS.: *Ignacy Loyola*. [In.] EK. T. 6 Lublin 1993, kol. 1444.

[4] J. H. Newman (1801 – 1890) Anglikánsky duchovný, teológ. Konvertoval roku 1845. Stal sa katolíckym kňazom. Svoju cestu k plnej jednote s Cirkvou opísal v dele „*Apologia pro vita sua*," ktoré veľmi sa podoba Augustínovým Vyznaniam. Po konverzii svoj život zviazal z oratoriánmi sv. Filipa Neriho a v 1847 roku v Birminghame zriadil ich prvý dom. Pápež Lev XIII roku 1879 vymenoval ho za kardinála. J. ŠPIRKO.: *Cirkevné dejiny*. Zv. 2. Turčiansky Svätý Martin 1943, s. 380 n.

cirkvi. Tieto predložené mená „veľkých" konvertitov sú spojene s ľuďmi výnimočne silne osadenými v hierarchickej duchovnej službe. Nie je však možne zabudnúť na vynikajúcich laikov XIX. i XX. storočia. Medzi nimi poukážme na Jorisa Karla Huysmansa,[5] Alexisa Carrela,[6] Jacquesa Maritaina[7] a Leszka Kołakowskiego[8].

Ako by s poslednej chvíle alebo v rozbehu k rozhodnutiu, môžeme sa odvolať na prípad Jeffreya Steensona, biskupa Episkopálnej cirkvi v USA, ktorý 26. 9. 2007 dosvedčil: *Moje svedomie prechádza veľkou skúškou, pretože cítim, že záväzky mojej Episkopálnej cirkvi ma môžu odviesť od Svätého písma a tradície...* čím zdôvodnil a tak aj naznačil svoju vôľu konvertovať do katolíckej Cirkvi.[9]

Ako misionársku pracú svätých Cyrila i Metoda medzi Slovanmi alebo vstup Maďarov do kresťanskej Európy, v procese jej zjednocujúceho formovania historici považujú za prínos, tak opačne sa hodnotí pseudoreformné vystúpenia náboženských činiteľov XVI storočia.

Na území Uhorska, poznamenaného pôsobením prívržencov reformátorov Martina Luthera a Jána Kalvína, potrebu vedenia rozsiahlej rekatolizačnej práce uznala a nariadila Svätá stolica v roku 1642. Bolo to obdobie pontifikátu pápeža Urbana VIII (1623–1644). Ešte toho istého roku na jeho odporučenie Rímska kongregácia pre šírenie viery na tomto území, okrem františkánov a jezuitov takúto prácu zverila aj pavlínom. Preto spomedzi nich Apoštolským misionárom vymenovala o. Jána Vanoviczyho († 1677). Jemu zase vtedajší generálny predstavený o. Mikuláš Staszewski (1636-1644) pridelil misionárskych spolupracovníkov, medzi ktorými boli Bonifác Acsády, Gregor Bébery, Augustin Benkovič, Filip Gersič, Sebastian Kempf, Štefan Pethö a Peter Vragovič.[10]

Po štvrťstoročí, roku 1667, ta istá kongregácia pre svoj záujem o kontinuáciu tohto misijného konania na území Uhorska opätovne našla podporu zo strany rádu pavlínov. Teraz toto dielo podporoval aj ich protektor Juraj Szelepcsény ostrihomský arcibiskup.

Organizačné podrobnosti tohto podujatia s apoštolským nunciom vo Viedni v mene vtedajšieho generálneho predstaveného o. Augustína Benkoviča, konzultoval o. Martin Borkovič, ktorý bol menovaný za prefekta tejto misii.

Mikuláš Benger vzhľadom na okolnosť, že v krátkom čase po vyjednávaní o. Martin Borkovič bol vymenovaný za záhrebského biskupa,[11] neuvádza na tom istom mieste ani meno jeho nástupcu, ani mena misionárov.

---

[5] Pravé priezvisko: Charles Marie GEORGES (5.2.1848 – 12.5.1907). Spisovateľ a kritik umenia. V názoroch naturalista, potom okultista, konečne aj satanista. V roku 1866 konvertoval k katolicizmu (spojene s tým cvičenia duchovne urobil v kláštore trapistov v Igny). Od roku 1899 býval v opátstve benediktínov v Ligugé, až v roku 1901 stal sa oblátom tohoto rádu. G. KRAMAREK.: *Huysmans Joris Karl.* [In.:] EK T. 6. Lublin 1993, kol. 1356.

[6] A. Carrel, biológ a chirurg. (* 28.6.1873 – 5.11.1944). Roku 1903 bol pozvaný za člena Lekárskej komisie znalcov vyšetrovateľov uzdravení v Lurdoch. Priamou okolnosťou, ktorá priviedla A. Carrela k viere boli pozorovania, ktoré previedol v Lurdoch nad organizmom ženy po jej uzdravení s tuberkulózy. S. MAZIERSKI: *Carrel Alexis.* [In.:] EK T. 2. Lublin 1976, kol. 1345.

[7] Tento, židovského pôvodu, francúzsky filozof (1882 – 1973), najskôr prívrženec, potom odporca Henri Louisa Bergsona, po konverzii zviazal sa s katolíckym neotomizmom, a kriticky voči tvoriacemu sa v katolicizme antropocentrizmu vytvoril základy kresťanského individuálneho humanizmu. MARITAIN JACQUES. [In.:] *Malá slovenská encyklopédia.* Bratislava 1993, 425. Pozri tiež.: *Mała encklopedia powszechna. PWN.* Warszawa 1971, s. 621.

[8] Leszek Kołakowski, poľský úplne marxistický filozof (* 23.10.1927 v Radomiu) – študoval u Tadeusza Kotarbińskiego v Łodzi. V krátkom čase bol vymenovaný za asistenta prof. Adama Schaffa, pôsobiaceho na Varšavskej univerzite a v stalinovskom období najvýznamnejšieho marxistického filozofa a ideológa komunistickej strany. B. Piwowarczyk: Bohatou edičnou činnosťou sám L. Kołakowski

[9] Tlačová kancelária Konferencia biskupov Slovenska (www, 18.10.2007): *Episkopálny biskup sa rozhodol konvertovať na katolicizmus.*

[10] BENGER, Mikuláš: Roczniki paulińskie. (Prekladateľ: KOSIAK, Pavol) Vol 2. Częstochowa 1997, s. 95.

[11] BENGER, Mikuláš: Roczniki paulińskie. (Prekladateľ: KOSIAK, Pavol) Vol 2. Częstochowa 1997, s. 70n.

Z neskoršieho zápisu vieme, že v roku 1672 misionármi, ktorí mali pôsobiť v severných častiach Uhorska, boli delegovaní otcovia: Ľudovít Borseviczy, Juraj Cseppelény, Gregor Dubnický, Ladislav Ladány, Ladislav Lány, Benedikt Leipold, Augustín Sörény, Vavrinec Sütö a Martin Török.[12]

Spomedzi týchto misionárov si osobitnú spomienku zaslúžil mučeník – Slovák – Juraj Cseppelény (1626-1674), ktorého meno a priezvisko, pôsobenie i chvályhodnú smrť pred nedávnom znova pripomenul autor historicky spracovaného slovenského martyrológia.[13] Jak v pri kláštorných či farských kostoloch, alebo v pútnických miestach sa pavlíni venovali obrátencom v rámci všednej pastoračnej posluhe, to dva ich kláštory – v spišskom Kežmarku[14] i zemplínskom Vranove nad Topľou[15] – vzniklý s týmto účelom, aby ich členovia zvláštnym spôsobom venovali sa rekatolizačným aktivitám.

Po stu rokoch od príhodu pavlínov do Kežmarku historik – Martin Streska – tak hodnotil ich pracú: ... *veľkú pochvalu si zaslúži horlivé a zbožné pastoračne konanie našich rehoľníkov v kráľovskom meste Kežmarok. Dňa 9. apríla roku [1773]*[16] *po vhodnej k tomu príprave, naši tamojší spolubratia ďakovali Pánu Bohu za to, že tohto dňa dovŕšilo storočie čo do tunajšieho mesta prišli ich predchodcovia a na základe kráľovského rozhodnutia, pre katolícku farnosť od inovercov prevzali kostol. Čo vtedajší pavlíni a ich nástupcovia cez sto rokov urobili pre spásu duš, koľkých inovercov v meste priviedli k zdravej náuke a k pravej spoločnosti veriacich, každý ľahko odhadne, ak si dnešnú religióznu situáciu v Kežmarku porovná s dávnou. Kedysi totiž, bez mala cele mesto uznávalo luteránske balamuty a neústupné sa ich priďržiavalo. Teraz v Kežmarku, už bez mala sú toľký katolíkmi, čo je aj tých, čo nesúhlasia s katolíckou ortodoxiou.*[17]

Žiaľ, že nevieme na koľko by sa podarilo tento krásny, ale syntézny pohľad historika, detailnejšie dokladovať archívnymi zápismi, ak to – hoci čiastočne – ale uvidíme, v prípade konverzii, ktoré sa dokonali vo farnosti Narodenia Panny Márie vo Vranove nad Topľou.

3. Význam konverzií. Hoci konverzie vynikajúcich osobnosti sú spojene so silným apologetickým argumentom závažnosti pravého náboženstva, to tie tiché a početnejšie sú svedectvom moci Božej milosti, ktorá privádza konvertitov k poznaní *jediného, pravého Boha, a toho, ktorého poslal, Ježiša Krista*[18] pôsobiaceho v Cirkvi a skrze ňu.

Tak teda, svoju pozornosť chceme venovať týmto tichým návratom ku Kristovi a jeho *jednej, svätej, katolíckej a apoštolskej Cirkvi,*[19] ktoré sa dokonalí na území jednej konkrétnej farnosti.

4. Vranovské pramenne doklady konverzií. Vyššie spomenuli sme rok 1672, ako počiatok rekatolizačno-misionárskeho pôsobenia pavlínov vo Vranove nad Topľou, a pritom upozornili sme na čiastočnosť dokladových materiálov týkajúcich konajúcich sa tam konverzii.

Materiály, ktorými súčasné disponujeme pochádzajú z rokov 1772 – 1793, teda z obdobia blízkeho zrušenia radu pavlínov i vranovského ich kláštoru a niekoľkých rokov, pôsobenia vo farnosti bývalých pavlínov Filipa Slabiga (Szlabigha) a Ladislava Bezerédiho (Bezerédyho)[20]. Sú to zápisy identifikačných údajov tikajúcich sa konvertujúceho, prijímajúceho vyznanie viery aj svedka tejto skutočnosti, s pridaním dátumu aj miesta konania. Spísané, tvoria vydelenú

[12] Tentiež, s. 95.

[13] Mučeník z nášho rodu Juraj Čepeléni. JUDÁK, Viliam: Priatelia Boží. Slovenské martyrológium. Bratislava [1995], ss. 77–85.

[14] Prvé misionárske prace pavlínov v tomto meste siahajú roku 1673. *Roczniki Zakonu sw.Pawła Pierwszego Pustelnika.* T. 1 Księga 2. BENGER Mikołaj – lata 1663 – 1727. Częstochowa 2008 s.

[15] Začiatky ich pôsobenia w tomto meste, spájajú sa s prevzatím kostola i kláštoru v roku 1672.

[16] Tohto roku bol to deň Veľkého Piatku.

[17] *Roczniki Zakonu sw. Pawła Pierwszego Pustelnika.* T. 2 Księga STRESKA, Martin: s.

[18] Porov. Jn 17,3

[19] Porov. Nicejsko-carihradské vyznanie viery. Katechizmus katolíckej Cirkvi. Trnava 1999, s. 54.

[20] Chýbajú však podobne materiály za cele storočie pôsobenia pavlínov vo Vranove nad Topľou 1672-1771.

čiastku farského matričného zväzku. V minulosti nepretržite vlastnene farským úradom, súčasné sú sprístupňované v študovni štátneho archívu v Prešove.[21]

Počas študovania dotyčných zápisov za rok 1776, podarilo sa zachytiť aj informáciu o tom, že vyhotovenú registráciu obrátencov, sa posielalo prefektovi Apoštolských misionárov.[22] Tato skutočnosť môže nám pomôcť vysvetliť chýbanie zápisov konverzii, ako farských dokumentov, lebo ich hromadenie a uschovávanie patrilo určenej na to vyššej inštancii, akou bola poverená Prefektúra misii a osobne zodpovedným bol každý jej Prefekt. Skutočnosť ponechávania registračnej kópii obrátencov vo farských spisoch vranovských mohla byť cennou, ale súkromnou iniciatívou vedúceho tunajšej kancelárie. Ne od veci bude položiť si otázku, či v tom nenájdeme aj stopy vznikajúceho vedomia, že Vranovsky kostol to – mariánske pútnické miesto?

5. Štatistické spracovanie materiálov konverzii XVIII veku. Obrátení, ktorých celkový počet za roky 1772 – 1793 tvorí 121 osôb, pochádzali s troch náboženských skupín: evanjelikov augsburského vierovyznania (108 osôb – 89,2%), evanjelikov reformovaných (7 osôb – 5,8%) a izraelitov (6 osôb – 5,0%).

Archívna dokumentácia vranovských konverzii 1773 – 1793 hoci po rok 1784 je nepretržitá, to za obdobie rokov 1785 – 1793 si vyžaduje niekoľko dopovedaní. Chýbanie štatistického materiálu o konverziách za rok 1785 je možne len konštatovať, ale bez jednoznačného vysvetlenia hoci by sme predpokladali, že buď ich vôbec nebolo, buď sa neurobil ich zápis.

Ak si spomenieme, že ďalší rok 1786 sa spojil s troma dátumami: 7. februára a vydaním dekrétu, ktorým rakúsky cisár Jozef II na celom území svojho impéria zrušil rad pavlínov, 20. marca, kedy cisárski úradníci vo všetkých kláštoroch pavlínskym rehoľníkom oznámili znenie dotyčného dokumentu aj so 20. augusta, kedy bezpodmienečne všetci pavlíni museli odísť zo svojich kláštorov, pochopíme prečo sa zachoval len jeden odkaz o tohtoročnej konverzii. Ten zase, sám v sebe aj veľa krát je zaujímavý, preto ho aj uvedieme. V sobotu dňa 8. januára 1786 otec Mauricius Balsan prijal vyznanie viery a pokrstil 18 ročného izraelitu Jozefa, ktorý pri tom neuviedol ani svojho priezviska, ani miesta bývania.

S ustáleného počtu 121 konvertujúcich, k mužskej populačnej skupine patrilo 77 osôb (63,6%) a ženskej 44 (36,4%).

V tom, zachytený a presný vekový faktor počtu konvertitov vzťahuje sa len na 84 osôb, teda 69,4%. W skupine ostatných 37 osôb, čo je 30,6% celku, je zistiteľné, že pre 20–tych ľudí (16,5%) nie je vôbec možné ustáliť ich vekovú kategóriu. V 20–tych prípadoch znemožňuje to samotný bádateľský materiál. V jednom tiež prípade, v miesto veku obrátenca, je uvedená jeho spoločenská príslušnosť – *incola* – obyvateľ, domáci (Vranovčan?) a tak môžeme len predpokladať, že ide o *dospelého* človeka.

V skupine štyroch mladučkých konvertitov, ich detský vek označujú latinské podstatne mena *puella, puer* – devča (3), chlapec (1). V tej istej skupine našli sa iní dva ja chlapci a dve dievčatá, ale pri ich menách a priezviskách bola uvedená poznámka o ich schopnosti prijať sviatosť zmierenia a Eucharistie. Pretože v našich materiáloch, našli sa tiež zápisy z presne poukázaným vekom konvertujúceho (12 rokov) a pridaním k tomu doplnenia o schopnosti prijať sviatosť zmierenia, môžeme bezpečne uznať, že týchto siedmych mladých obrátencov sa dá preniesť do skupiny s presnej uvedeným vekom. Tým sa teda počet štatistickej skupiny s presne zatiaľ určenou kategóriou veku – 84 ľudí – zdvihne na 91 (75,2%), a tak z neurčeným vekom vo chvíle konverzie ostáva 20 osôb, čo znamená 16,5%.

Podľa zákonných noriem Cirkvi, vek jej člena pre detstvo sa začínal dovŕšením 7 roku života a trval do puberty, približne teda do 12 – 14 roku; mladistvosť od 14 – 20 rokov a právna dospelosť od 21. – po 60. rok života. Staroba zase po vyššie 60 rokov. Využitím tejto periodizácii ľudského života môžeme ustáliť skupinové počty našich obráteňcov. Tak teda, v detskom obdo-

[21] *Connotatio neoconvertorum* in Orthodoxam fidem in parochia Wranoviensi, ab anno 1772 inclusive. s. 58-63 [In] Matrica Baptisatorum 1769 – 1792, ... ŠOBA Prešov M 1429 s. 58-63.

[22] Omnes hi, excepto ultimo, Praefecto Misionum transmissi sunt. *Connotatio neoconvertorum* ... ŠOBA Prešov. M 1429 s. 60.

bí života (9 – 14 rokov) vrátilo sa do katolíckej Cirkvi 38 osôb (31,4%), v mladosti (15 – 20 rokov) – 25 osôb (20,7%), v rokoch životnej zrelosti – 31 osôb (25,6%) a v starobe (60 – 70 rokov) – 7 osôb, teda (5,8%) i tých 19 z neustáleným vekom.

Vekový rozsah medzi najmladšími a najstaršími obrátencami je rozopnutý medzi 9. až 70. rokom.

Po 20 augusta 1786 vo vranovskej farnosti Narodenia Panny Márie ostali dvaja otcovia Filip Slabigako farár a kaplán – Ladislav Bezerédi, ktorých vtedajší jágerský biskup Karol Eszterházi prijal do svojej diecézy. Z času, v ktorom viedli vranovskú farnosť (1786 – 1798) zachovalý sa len dva zápisy o prijatí konvertitov a to z rokov 1787 a 1793.

Vo štvrtok pred Kvetnou nedeľou, dňa 29. marca1787, Michal Katzera, 40 ročný evanjelik augsburského vierovyznania z Čaklova, zložil vyznanie viery, a do katolíckej Cirkvi ho prijal niekdajší vranovský pavlín otec Henrik Kellner.

Štyridsaťpäťročného vranovského evanjelika, Kristiana Ekyngera, v druhu nedeľu po Veľkej noci, dňa 14. apríla roku 1793 do katolíckej Cirkvi prijal vtedajší stropkovský vicearchidiakon pán Ján Maxim.

S celku 121 osôb prijatých do katolíckej Cirkvi vo vranovskej farnosti Narodenia Panny Márie, skupine 9 osôb v dokladoch chyba miesto odkiaľ pochádzali, hoci je iste, že katechetická príprava a zavŕšenie samotnej konverzii vyznaním formuly katolíckej viery – s paroma výnimkami – bolo spojene s Vranovom, jeho farským kostolom i pôsobiacimi pri ňom pavlínmi. Jedinou s výnimiek bola konverzia luteránky Heleny de Bisztra, od ktorej vyznanie viery vo filiálnom kostole v Sedliskách prijal o. Martin Balsan.[23] Miesto, odkiaľ pochádzala konvertujúca Helena, hoci je pri ňom uvedené špecifikum poukazujúce územie vtedajšej jágerskej diecézy, naďalej ostáva ťažko identifikovateľne.

Zo strany obrátenca zavŕšením konverzie bolo zloženie vyznania viery, ktorého formulu vyslovoval pred svedkami a za prítomnosti kňaza, ktorý cez určený čas sa venoval vieroučnej príprave konvertujúceho. Spomedzi 121 matričných zápisov o prijatí do katolíckej Cirkvi 20 s nich (16,5%) neuvádza mena i priezviska prítomného pri tom kňaza. Deväťdesiatdeväť ďalších protokolov zverejňujú 14 mien a priezvisk kňazov odoberajúcich vyznanie viery od konvertujúcich. Šiesti s pomenovaných, otcovia: Tadeáš Marso, Ján Maxim, Imrich Papanek, Tomáš Roszgony, Atanáz Streskocsy a Augustín Talay takúto úlohu plnili jeden raz. Trikrát – o. Filip Adany; štyrikrát – otcovia: Henrich Kellner a Michal Peltzmann; päťkrát – o. Filip Slabigh. Deväť razy, v takej samej úlohe vystúpil o. Imrich Istvansy. Lídrami však boli len dvaja otcovia: 25 razy o. Maurícius Balsan a 45 razy, neprekonateľný o. Kajetan Ďuriš.

Jedenásti z našich novoprijatých bratov v jednote katolíckej viery pochádzali z nepomenovaných miest.

Po *jednom* pochádzali z Ďurkova, Dvorianok, Hanušoviec nad Topľou, Hlinného, Jeleniej Góry (Poľsko), Kamenice, Košíc, Merníka, Michalka, Sačurova, Sečoviec, Selíc okr. Nitra, a Zámutova.

Po *dvoch* pochádzalo z Čaklova, Čemerného, Hansiferum(?), Majeroviec, Michaloviec, Slovenského Nového Mesta, Pozdišoviec, Soli a Vranovského Dlhého.

Po *troch* pochádzalo zo Sečovskej Polianky a Sedlísk. *Desiati* pochádzali zo Vranova nad Topľou, *pätnásti* – z Vyšného Žipova, *šestnásti* – z Višňova, ale 31 z Hencoviec.

Ak pamätáme, že okrem samotného mestečka Vranova územie vtedajšej vranovskej farnosti Narodenia Panny Márie tvorili tiež dediny: Hencovce, Majerovce, Sedliská a Vranovské Dlhé, to cez 14 rokov (1773–1786) do katolíckej Cirkvi a vtedajšej farnosti vranovskej pribudlo 48 veriacich.

Ostatne z obrátení ostávajú svedectvom usilovnosti vtedajších pavlínov o všeobecne chápanú rekatolizáciu, čo aj bolo okolnosťou pre ktorú ich do Vranova povolala Mária Eszteházyova v roku 1672.

[23] [Anno] 1774 abjuravit sectam Lutheri Helena de Bisztra dioecesis Agriensis, annorum 18. Excipiente professionem R[everendo] P[atre] Martino [Balsan], paulini in Ecclesia Szedlickensi filiali. Sectam ŠOBA Prešov. M – 1429 s. 58.

Po vyššie sto rokoch ich dokladmi potvrdená práca svedčí o angažovanej a vytrvalej vernosti vôbec prijatého záväzku. Pohľad na okolité dediny, s ktorých pochádzali novoobrátení, dôvodne poukazujú, že vranovským pavlínom misionárska práca skutočne bola blízka ich srdcom.

Tým, ktorí si všimli výšky obrátení vo Višňové (16) a Vyšnom Žipove (15) a budú hľadať vysvetlenia, stačí povedať len to, že tieto obidve dediny vranovským pavlínom patrili ako majetková vybavenosť, daná im Máriou Eszterházyovou roku 1672, keď ich pozvala do Vranova a zverovala rekatolizáciu v samotnom mestečku a jeho okolí.

Časté kontakty rehoľníkov z občanmi obidvoch dedín, v prípadoch ich evanjelického pôvodu, stavali sa okolnosťou urýchľujúcou rozhodnutie smerom ku konverzii.

Ako príklad pritočíme obsah zápisu o konverzii občanov Višňova: *V našom višňovskom majetku, dňa 19. marca roku 1776 ponechali herézu a vrátili sa k pravej viere títo ľudia: 16. ročný mládenec Michal Szegedi, 12. ročne dievča Helena Sorčkolná spolu so svojim 9. ročným bratom Janom. Pridružili sa k nim tri sestry Jenčové: Alžbeta, Anna a Helena aj chlapec Ján Gedor. Stalo sa to starosťou otca Mauricia Balsana.*[24] Ako to zaznamenáva ďalší matričný zápis, podobný prípad sa rozohral aj v druhej pavlínskej dedine, vo Vyšnom Žipove[25]: *Dňa 1 apríla roku 1776, v našej dedine Vyšný Žipov obrátení z luteránstva 12. ročný Juraj Madar, ako aj jeho rovesník Juraj Trinesak, spolu s inými dvoma chlapcami v tom istom veku, po vykonaní sviatostnej spovede z rúk o. Mauricia Balsana prijali sväté prijímanie*[26].

V júni toho istého roku konvertoval starejší občan tej istej dediny: *Dňa 24. júna 1776 roku 60-ročný Michal Koreň z Vyšného Židova z luteránа sa stal katolíkom, kedy predo mnou – Kajetánom Diurišom – vyslovil spásonosnú vieru.*[27]

Pre nás, v týchto historických udalostiach zdá sa zvučať ozvena slov žalmistu: *mládenci, starci a junáci nech chvália meno Pánovo.*

Adresa autora: **O. Leander Tadeusz Pietras OSPPE**, Pavlínsky kláštor,
Námestie slobody 1496, SK - 093 01 Vranov nad Topľou
tel./fax +421/57/4421807, e mail rkfuvvsever@stonline.sk

[24] ŠOBA Prešov. M 1429 Matrica conversorum... s. 59.

[25] Vtedy *Slovenský Žipov* (Tóth-Isép, Tótizsép) Por. MAJTAN, Milan: Nazvy obcí Slovenskej republiky (Vývin v rokoch 1773-1997) Bratislava 1998 s. 339, poz. 2757 a s. 568

[26] ŠOBA Prešov. M 1429 Matrica conversorum... s. 59.

[27] Tam tiež.

Die Missionstätigkeit der Pauliner und die Griechisch-Katholiken im Ungarn des 17. Jahrhunderts (1642-1682)[1]

Tamás VÉGHSEŐ

Missionaries of Pauline Fathers and the greek catholic people in the 17th century in Hungary (1642-1682)

The authors elaborating the history of the greek catholic church rarely mention the action of the monks of Pauline Fathers in the life of greek catholic people. The Jesuits have principally the promotional role in the unification with Rome, but the importance of the missionaries of Pauline Fathers can not be neglected. The golden age of the organized Pauline missions in the Nord-Est departements was between 1642 and 1682. The organization of the mission is twitted with the name of Vanoviczi János. Benkovich Ágoston (later bishop of Várad) speaking Rusine had the task of the adress of the oriental rite people. The change of approach in the group of the missionaries of Pauline is attached with his name: the initial missionaire „latin" practice is changed with the protection of the rights of greek catholic people under the influence of Benkovich.

Keywords: *Pauline Fathers, Missions, Greek catholic church history, Latinization*

1. Einleitung

Im Unionsprozess der östlichen Christen Nordost-Ungarns mit der römischen Kirche haben die in dieser Region wirkenden lateinischen Missionare eine wichtige Rolle gespielt.

Die 1622 gegründete römische Missionsbehörde, die Sancta Congregatio de Propaganda Fide, hat Oberungarn, Siebenbürgen und das von den Türken besetzte Mittelungarn von Anfang an als Missionsgebiete betrachtet. Zu den Zielgebieten der Kongregation gehörten nämlich nicht nur die fernen, „heidnischen" Regionen („le Indie di là"), sondern auch die den Heiden oder protestantischen und orthodoxen Herrschern unterworfenen europäischen Länder („le Indie di qua").

In diese Regionen hat die Kongregation Missionare mit der Aufgabe entsandt, die einheimischen Katholiken seelsorgerisch zu betreuen, die Protestanten („Häretiker") und die östlichen Christen („Schismatiker") für die katholische Kirche zu werben und die Muslime („Heiden") zu bekehren. Die Missionare konnten ausschließlich mit der Genehmigung der Kongregation arbeiten, die ihnen auf eine bestimmte Zeitdauer erteilt wurde. Das Dokument des Missionsauftrages enthielt auch die Pflichten und die Rechte der Missionare. Zu den Pflichten gehörte die Rechenschaftspflicht der Missionare, die eines der Mittel (wenn auch nicht das beste) zur Kontrolle seitens der Kongregation war. Diese Missionsberichte sind erstrangige Quellen für die missionsgeschichtlichen Forschungen.

Bei der Auswahl der Missionare bevorzugte die Kongregation die Ordenspriester. Die in der Zeit der katholischen Reform gegründeten neuen Orden (Jesuiten, Theatinen, Oratorianer, Lazaristen, Piaristen) waren ihrem Wesen nach auf die Missionstätigkeit ausgerichtet, während die mittelalterlichen Orden (z.B. Franziskaner, Pauliner) durch die allgemeine Reform des Ordenslebens dazu befähigt wurden. Die Kongregation hat die „in Ausleihe" bekommenen Mönche in

[1] Meine Forschungen wurden im Rahmen des Forschungsprojekts NNF-OTKA 78739 gefördert.

Missionspräfekturen (je nach Orden) organisiert,[2] die ihre Arbeit unter der Führung und Kontrolle der Missionsbehörde, aber innerhalb des eigenen Ordens ausführten.

Unter den nach Ungarn geschickten Missionaren finden wir in den ersten Zeiten vor allem italienische Franziskaner, da die ungarische katholische Kirche noch nicht in der Lage war, gut ausgebildete Kleriker in großer Anzahl in die Missionen zu schicken.[3]

Das Erstarken des ungarischen Katholizismus hat später ermöglicht, dass auch ungarische Ordensleute und Diözesanpriester in immer zunehmender Anzahl an den Missionen beteiligt wurden. Eine entscheidende Rolle in ihrer Ausbildung spielten die Ausbildungsstätten der Jesuiten in wichtigen europäischen Städten (Rom, Wien, Prag, Olmütz, Braunsberg). Diese Jesuiten-Kollegien haben ihre Bedeutung auch nach der Gründung der verschiedenen Priesterseminare in Ungarn (vor allem in Nagyszombat) nicht verloren. Die im neuen tridentinischen Ausbildungssystem erzogenen und einen neuen Kirchensinn vertretenden Ordenspriester waren bereit und fähig, das katholische Reformprogramm zu verwirklichen und innerhalb dieses Rahmens missionarisch tätig zu werden. Überzeugt von den katholischen Wahrheiten nahmen sie die Aufgabe der Missionstätigkeit in allen Regionen des dreigeteilten Königreichs Ungarn auf sich. Ihre Entschlossenheit und die zunehmende politische Unterstützung seitens des kaiserlichen Hofes waren für die Zielgruppen der Mission Zeichen der Kraft der wiederauflebenden katholischen Kirche. Besonders wirksam dürfte dies bei den östlichen Teilkirchen gewesen sein, die die Einheit mit der katholischen Kirche suchten, da sie in ihrer unsicheren kirchlichen und sozialen Situation gerade die Sicherheit erstrebten, die die katholische Kirche nach dem Tridentinum überall in Europa zu bieten vermochte. Die Tätigkeit der lateinischen Missionare in Oberungarn und Siebenbürgen hat die Union gefördert, auch wenn ihre Interpretation der Union sich meist von den Vorstellungen der betroffenen östlichen Hierarchie unterschied und zu einem bloßen Latinisierungsprozess vereinfacht wurde. Mit Recht bemerkt deswegen Michael Lacko, dass die westlichen Missionare mit ihrer eigenartigen Missionsmethode (d.h. Latinisierung) den Unionsprozess manchmal eher aufgehalten als gefördert haben. Er räumt aber ein, dass die Anwesenheit lateinischer Missionare unter den östlichen Christen dazu beigetragen habe, dass diese die katholische Kirche kennen lernten.[4]

In diesem Aufsatz wird eine Rekonstruktion der Beziehungen der im 17. Jahrhundert in Oberungarn tätigen Missionare des Paulinerordens mit den östlichen Christen der Region versucht. Da die Missionstätigkeit der Pauliner unter den östlichen Christen bis jetzt wenig erforscht wurde, hoffe ich einen kleinen Beitrag zur Geschichtsschreibung der griechisch-katholischen Kirche leisten zu können.

2. Die ersten Jahrzehnte der Missionspräfektur des Paulinerordens[5]

Die Krise des Ordenslebens im 16. Jahrhundert hat auch den einzigen in Ungarn gegründeten Orden, den Paulinerorden (Ordo Sancti Pauli Primi Eremitae), hart getroffen. Die türkische Besatzung Mittelungarns nach der Schlacht bei Mohács (1526) hat die Situation der Pauliner weiterhin erschwert, weil wichtige Klöster zerstört wurden. Während der Orden im 15. Jahrhundert noch 170 Klöster gehabt hatte, waren in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts nur zehn Klöster von Mönchen bewohnt. Nicht nur die Anzahl der Pauliner ging zurück, sondern auch ihre Disziplin. Ende des 16. Jahrhunderts wurde klar, dass nur eine tiefgreifende Reform den Orden

[2] Mit Ausnahme der Jesuiten.

[3] Zur Missionstätigkeit der italienischen Franziskaner in Ungarn: *Molnár Antal:* Olasz minoriták a XVII. századi Felső-Magyarországon: A kora újkori magyarországi missziók elméleti alapvetésének és tevékenységi formáinak történetéhez, in *Aetas* 3 (1992) 44-77.

[4] *Lacko, Michael: Unio Užhorodensis Ruthenorum Carpaticorum cum ecclesia catholica*, Roma 1965, 40.

[5] Zur Geschichte der Missionen der Pauliner: *Galla Ferenc:* Pálos missziók Magyarországon, Manuskript. Zum Manuskript Gallas: *Fazekas István:* „Galla Ferenc »Pálos missziók Magyarországon« című kiadatlan munkája", in: Varia Paulina. Pálos rendtörténeti tanulmányok. Szerk. Árva Vince–Sarbak Gábor. Csorna 1994, 219-228.

vor dem Untergang retten konnte.[6] Die Reform des Ordens wurde von Kardinal Pázmány eingeleitet, wenn er auch zu Beginn sehr skeptisch war.[7] Der Mangel an Priestern zwang jedoch den Kardinal, wie auch die Propaganda-Kongregation dazu, die Reform des Paulinerordens voranzutreiben. Man hoffte, dass ein in seiner Spiritualität und Mentalität erneuerter Paulinerorden in der Lage sein würde, der katholischen Kirche Ungarns gute Missionare zur Verfügung zu stellen. Diese Erwartungen wurden nicht enttäuscht. Die Aspekte der Mission wurden in den Reformprozess eingebaut, was die Durchführung desselben erleichterte.

Einen wesentlichen Teil der Erneuerung des Ordens stellte die Reform der Ausbildung dar. Die Ordensgeneräle kämpften – unterstützt von der Propaganda-Kongregation – jahrzehntelang mit Erfolg dafür, dass die jungen Pauliner die Möglichkeit haben sollten, in den Jesuiten-Kollegien von Rom, Prag, Wien und Olmütz zu studieren.[8] Die Schulung und Erziehung der Pauliner im Ausland war nicht nur für die Reformen, sondern auch für die Organisierung der Missionstätigkeit von entscheidender Bedeutung. Die im Ausland ausgebildeten Pauliner waren nämlich – nach ihrer Rückkehr nach Ungarn – die zuverlässigsten Vertreter der Reformen, sie bauten – gemäß den Erwartungen des erneuerten Katholizismus – die Missionen des Ordens aus und stellten die Teilnahme an der Seelsorge in den Mittelpunkt des Ordenslebens.

Der Ausbau der Missionen in Oberungarn ist János Vanoviczi zu verdanken. Er wurde 1614 in Appony/Oponice (Komitat Nyitra/Neutra) geboren. Bei den Jesuiten von Nagyszombat/Trnava studierte er Philosophie. Den Paulinerorden lernte er im Kloster von Felsőelefánt/Horní Lefantowce kennen. Nach seinem Eintritt in den Orden und dem Noviziat wurde er 1636 nach Rom, in das Collegium Germanicum et Hungaricum geschickt, wo er bis 1642 Philosophie und Theologie studierte.[9] Vor seiner Rückkehr bat er die Kardinäle der Propaganda-Kongregation um das Mandat eines apostolischen Missionars. Er erhielt es als erster unter den Paulinern.[10] Der Ordensgeneral sandte ihn in das Kloster von Sátoraljaújhely.[11] Binnen kurzer Zeit baute er das Kloster zu einem Missionszentrum aus, das zur Grundlage der Pauliner-Missionen wurde, an denen er bis zu seinem Tod 1677 aktiv teilnahm. Da Vanoviczi in die Missionsarbeit immer mehr Pauliner einbezog, entschloss sich die Kongregation 1667, den Pauliner-Missionen festere Rechtsrahmen zu geben und eine Missionspräfektur zu errichten. Zum Präfekten wurde zunächst der Ordensgeneral Márton Borkovich ernannt, der kurz danach aber zum Bischof von Zagreb bestellt wurde. Nach seiner Ernennung stand Vanoviczi an der Spitze der Missionen.

In den 70er Jahren fuhr – als Folge der antihabsburgischen Verschwörung des Palatins Wesselényi – eine von Wien angeordnete gegenreformatorische Welle über das Land. Die Pauliner spielten eine wichtige Rolle in den antiprotestantischen Aktionen. Ihr tatsächliches Oberhaupt

---

[6] Zur Reform des Paulinerordens: *Galla Ferenc:* A pálosrend reformálása a XVII. században, Budapest 1941.

[7] Pázmány war der Meinung, es sei einfacher, einen neuen Orden zu gründen, als einen alten zu reformieren.

[8] Zum Studium der Pauliner in Jesuiten-Seminaren: *Bitskey István:* Magyarországi pálosok tanulmányai a római Collegium Germanicum Hungaricumban (1602–1782). in: Varia Paulina. Pálos rendtörténeti tanulmányok. Szerk. Árva Vince–Sarbak Gábor. Csorna 1994. 6–14. és *Véghseő Tamás:* A jezsuiták és a pálos rend kapcsolata a XVII. században. A magyar jezsuiták küldetése a kezdetektől napjainkig. Szerk. Szilágyi Csaba. Piliscsaba, 2006. (Művelődéstörténeti Műhely. Rendtörténeti konferenciák 2. Sorozatszerk. Őze Sándor) 497–503.

[9] Archivio del Collegio Germanico ed Ungarico (=ACGU) Hist. 1-2. *Nomina Alumnorum Collegii Germanici et Hungarici, I-II.* Herausgegeben von *Veress Andreas (ed.): Matricula et acta alumnorum Collegii Germanici et Hungarici ex Regno Hungariae oriundorum,* vol. I. *Matricula (1559-1917)*, Budapest 1917.

[10] Vanoviczis Antrag: Archivio della Sacra Congregazione de Propaganda Fide (=APF) Scritture Originali riferite nelle Congregazioni Generali (=SOCG) Memoriali vol. 403. fol. 300. und die Entscheidung der Kongregation: APF Acta vol. 15. fol. 30v.-31.

[11] Egyetemi Könyvtár Kézirattára Acta Paulinorum (=EKK AP) vol. I. fol. 92.

war Ágoston Benkovich[12], der Stellvertreter des meist in Rom lebenden Vanoviczi. Benkovich, ehemaliger Student des Collegium Germanicum et Hungaricum, leitete die Missionen bis 1682, als er zum Bischof von Várad/Oradea ernannt wurde. Seit 1675 war er auch Ordensgeneral. Diese Zeit war das Goldene Zeitalter der Missionen des Paulinerordens.

Wenn wir also eine Rekonstruktion der Beziehungen der Pauliner mit den östlichen Christen versuchen möchten, müssen wir unsere Aufmerksamkeit vor allem auf die Zeit zwischen 1642 und 1682 richten.

3. Beziehungen der Pauliner mit den östlichen Christen

Die primären Quellen für die Geschichte der Missionstätigkeit der Pauliner sind die an die Propaganda-Kongregation geschickten Berichte.[13] Die Kongregation hat die Missionare angewiesen, einmal jährlich schriftlich Bericht zu erstatten. Vanoviczi schrieb sofort nach seiner Heimkehr 1642 auch zwei Briefe,[14] den dritten Brief jedoch sandte er erst drei Jahre später, im Herbst 1645, nach Rom.[15] Obwohl er in den folgenden Jahren mehrere kurze Briefe an die Kongregation schrieb, erstattete er erst 1658 während seines Aufenthalts in Rom seinen ersten umfangreichen Bericht.[16] Um die Berichte der Missionare zu vereinheitlichen und überflüssige Informationen auszusieben, stellte die Kongregation 1660 einen Fragebogen mit 90 Fragen zusammen[17] und ab dann wurden nur die aufgrund des Fragebogens geschriebenen Berichte angenommen. So musste Vanoviczi im Februar 1669 seinen zweiten großen Bericht zweimal binnen einer Woche zusammenstellen, da er die erste Version nicht nach dem Fragebogen geschrieben hatte.[18] Der sehr ausführliche Fragebogen dürfte die Missionare wahrscheinlich eher abgeschreckt als zu weiterer Berichterstattung angeregt haben. Die Pauliner haben nur drei fragebogengemäße Berichte nach Rom geschickt: Vanoviczi im Februar 1669 und im Mai 1675[19] und sein Stellvertreter Benkovich im Frühling 1674.[20] Wichtig sind außerdem noch die kurzen Berichte von Benkovich aus den Jahren 1673[21] und 1674,[22] von Bonifác Acsády 1669[23] und von Gábor Wildt 1671[24].

Aufgrund dieser Berichte und Briefe lassen sich die Orte in Nordost-Ungarn auflisten, wo die Pauliner im Zeitraum 1642-1682 tätig waren und mit den östliche Christen Beziehungen haben konnten. Diese sind: Sátoraljaújhely, Sajólád, Tokaj, Tőketerebes/Trebišov, Sátoraljapatak, Ecsed, Ónod, Szepesvár/Spišské Podhradie, Kisvárda, Varannó/Vranov nad Topľou, Stósz/Štós, Gölnicbánya/Gelnica, Hunfalva/Huncovce, Késmárk/Kežmarok, Fehérgyarmat, Nagyszőlős/Vinohradiv, Abara/Oborín, Pazdics/Pozdišovce, Gálszécs/Sečovce, Nagytoronya/Veľka Tŕňa, Olaszliszka, Mád, Tálya, Lasztomér/Lastomír, Füzér, Poprád/Poprad, Boldogkő, Boldogkőújfalú, Sárosizsép/Žipov, Lengyelfalva/Košicka Polianka, Szomolnok/Smolník, Világ/Svetlice. Mit Sicherheit ist diese Liste unvollständig, da die Berichterstatter auch auf andere, namentlich nicht genannte Orte hinweisen. Außerdem ist damit zu rechnen, dass die Missionare (in diesem

[12] Seine Biographie in: *Véghseő Tamás:* „Catholice reformare". Ágoston Benkovich OSPPE, missionario apostolico e vescovo di Várad, Collectanea Vaticana Hungariae, II/2, Budapest-Roma, 2007.

[13] Die Ausgabe der Missionarsberichte: *Tóth István György (ed.): Relationes missionariorum de Hungaria et Transilvania 1627-1707*, Roma-Budapest 1994 (=*Relationes*).

[14] APF SOCG vol. 87. fol. 163. és 210rv.

[15] APF SOCG vol. 93. fol. 264-264v.

[16] APF Scritture riferite nei Congressi (=SC) Ungheria-Transilvania vol. 1. fol. 290-298v.: *Relationes*, 122-135.

[17] Der Fragebogen: *Relationes*, 409-413.

[18] APF SC Ungheria-Transilvania vol. 1. fol. 254-258v. és APF SC Ungheria-Transilvania vol. 1. fol. 260-266v.: *Relationes*, 136-159.

[19] APF SOCG vol. 462. fol. 396-402v.: *Relationes*, 202-208.

[20] APF SOCG vol. 462. fol. 404-406v.: *Relationes*, 191-201.

[21] APF SOCG vol. 445. fol. 192-195v.: *Relationes*, 183-187.

[22] APF SOCG vol. 449. fol. 59rv.: *Relationes*, 188-190.

[23] APF SOCG vol. 420. fol. 470-474v.: *Relationes*, 160-166.

[24] APF SOCG vol. 434. fol. 400rv.: *Relationes*, 174-176.

Zusammenhang sei besonders Vanoviczi genannt) häufig auch Rundfahrten gemacht haben, bei denen sie mehrere Orte angelaufen haben.

Vanoviczi hat den Ausbau der Missionen vom Kloster von Sátoraljaújhely aus angefangen und allmählich immer mehr Pauliner in die Arbeit mit einbezogen. In seinem ersten Brief erwähnte er nur zwei Patres, die ihm im Kloster von Sátoraljaújhely halfen. In seinem Bericht von 1658 schrieb er schon von sieben Missionaren seines Ordens, die in vier Klöstern (Sátoraljaújhely, Sajólád, Tokaj und Töketerebes/Trebisov) tätig waren. 1669 listete er fünfzehn, 1675 mehr als dreißig Mitbrüder auf, die nicht nur in Klöstern, sondern auch in Pfarreien missionierten.

Die östlichen Christen werden erst im Bericht von 1658 zum ersten Mal erwähnt. Es ist erstaunlich, dass Vanoviczi in seinen kurzen Briefen in den 40er Jahren (zwischen 1642 und 1648 schickte er acht Briefe nach Rom) überhaupt nichts über sie schrieb. Aus Sátoraljaújhely schrieb er am 23. August 1646 einen Brief an die Kongregation,[25] in dem er erstaunlicher Weise über die Union von Ungvár/Uzhorod der östlichen Christen mit Rom vom 24. April 1646 schwieg. Sie wurden auch im nächsten Brief Vanoviczis zwei Jahre später nicht erwähnt.[26] In seinem Bericht von 1658 teilte er der Kongregation mit, dass er das Kloster von Terebes von der Adelsfamilie Homonnai Drugeth zurück bekommen und dorthin drei Missionare geschickt habe, damit sie die Protestanten und die Orthodoxen der Stadt und der Umgebung bekehrten.

Das scheinbar geringe Interesse an den östlichen Christen ist teilweise mit der Art der Dokumente zu erklären. In den acht kurzen Briefen Vanoviczis geht es immer um konkrete und aktuelle Probleme. In dem großen Bericht von 1658 schrieb er vor allem über seine Tätigkeit und nicht über die allgemeine Situation der Missionen. Man erinnere sich an die Tatsache, dass die Kongregation den Fragebogen für die Berichte erst zwei Jahre später (1660) zusammengestellt hat. Erst in diesem Fragebogen wurde eindeutig der Anspruch der Kongregation formuliert, auch über die Orthodoxen Informationen bekommen zu wollen (Frage 21, 22 und 25). Es ist auch sehr wahrscheinlich, dass die Pauliner in diesen Jahren noch nicht in der Lage waren, unter den Orthodoxen intensive Missionsarbeit zu leisten. Die orthodoxe Bevölkerung war nämlich überwiegend ruthenischer Sprache, deren Kenntnis unentbehrlich für die Missionare gewesen wäre. Vanoviczi beherrschte die ruthenische Sprache ganz bestimmt nicht.

In diesem Sinne stellte der Eintritt von Ágoston Benkovich in die Missionsgemeinde eine wichtige Neuigkeit in der Beziehung der Pauliner mit den Orthodoxen dar. Der junge Pauliner war 1658 aus Rom[27] heimgekehrt und wurde sofort vom Ordensgeneral in das Kloster von Sátoraljaújhely geschickt, wo der Prior Alfonz Skotniczky, ein erfahrener Missionar, ihn in die Missionsarbeit einführte. Nach einigen Jahren schon wurde Benkovich an die Spitze der Missionsgemeinde von Terebes/Trebisov gestellt. Den eifrigen Missionar ernannte Vanoviczi zum Vizepräfekten, nachdem er selbst Missionspräfekt geworden war. Als Vizepräfekt war er auch Prior des Klosters Máriavölgy/Marianka, dem Zentrum des Ordens. 1669 wurde er zum Vizegeneral und 1675 zum Ordensgeneral gewählt. 1681 wurde er von König Leopold zum Bischof von Várad/Oradea und Probst von Lelesz/Leles ernannt.

Als Missionar – und später auch als Bischof – hat sich Benkovich sehr intensiv mit der Frage der Union der östlichen Christen beschäftigt. Er hatte den großen Vorteil, dass er die ruthenische Sprache beherrschte und dadurch erfolgreich unter den östlichen Christen tätig sein konnte. Seiner Tätigkeit ist es zu verdanken, dass der Bericht Vanoviczis von 1669 schon viel mehr Information über den Zustand der Union und der griechisch-katholischen Kirche enthielt. Laut Vanoviczis Bericht eröffneten Benkovich und seine Mitarbeiter, István Pető und Pál Szvetenyey, im restaurierten Kloster von Terebes/Trebisov eine Schule, wo nicht nur den katholischen, sondern auch den protestantischen und orthodoxen Kindern die Möglichkeit geboten wurde zu studieren. Die nicht-katholischen Kinder wurden von den Missionaren auf katholische Weise unterrichtet. Die Kinder lernten die katholische Liturgie kennen und wurden allmählich für die katholische Kirche gewonnen. Durch die Kinder konnten die Pauliner auch die Eltern anspre-

[25] APF SOCG vol. 93. fol. 263rv.
[26] APF SOCG vol. 96. fol. 292rv.
[27] Benkovich war von 1653 bis 1658 Student des Collegium Germanicum et Hungaricum.

chen, die den Kindern in die katholische Kirche folgten.[28] Diese Methode erwies sich als hochwirksam: zwei Jahre später konnte Vanoviczi nach Rom berichten, dass die Anzahl der Katholiken wesentlich gestiegen sei.[29] Auf einer Liste aus demselben Jahre finden sich sogar die Namen zweier orthodoxer Priester, Szilveszter Skabel und Ignác Szücs, die zusammen mit ihren Familien auf Anregung der Pauliner die Union mit der katholischen Kirche angenommen hatten.[30]

Vanoviczi versuchte, in die Mission auch Vertreter des östlichen Klerus mit einzubeziehen. Um die Sprachprobleme zu beseitigen, erbat er von der Kongregation das Mandat eines apostolischen Missionars für den Basiliten-Mönch György Radovich.[31]

Im Bericht von 1669 beantwortete Vanoviczi die Frage des Fragebogens dahingehend, dass die Kenntnis der ruthenischen Sprache in Ungarn für die Missionare unbedingt nötig sei. Im Punkt Nr. 22 listete er die Irrtümer der Orthodoxen auf, die die römisch-katholischen Bischöfe des Landes und ein griechisch-katholischer Bischof beseitigen könnten. Er stellte fest auch, dass die „Schismatiker" vor allem auf ruthenisch geschriebene katholische Bücher, Katechismen, Rituale, Bibel, Direktorium und geistliche Literatur benötigten. Bei seinem Bericht über die Diözese Ungarns verschwieg er die griechisch-katholische Diözese Munkács/Mukacevo.

Mehr Informationen über die Situation der Diözese Munkács enthalten die Berichte von Benkovich aus den Jahren 1673-1674. Im ersten Bericht schrieb Benkovich, dass die Bischöfe Ferenc Szegedy (Eger) und György Bársony (Várad/Oradea) sehr viel für die Verbreitung des katholischen Glaubens täten. Beiden könne vom Bischof von Munkács geholfen werden, dieser Bischofssitz sei aber seit Jahren vakant. Laut Benkovich lebten in der Region ungefähr 100 000 östliche Christen und fünfhundert (!) Priester, die die Union gern annehmen würden, wenn sie einen Pastor hätten.[32] Am Ende des zweiten Berichtes[33] kehrt Benkovich – die Bedeutung des Problems betonend – zur Frage der Ernennung eines griechisch-katholischen Bischofs zurück. In Abwesenheit des Bischofs lasse die Disziplin des Klerus nach. Es gebe viele Priester, deren Ausbildung unzureichend sei: sie seien kaum in der Lage, die liturgischen Texte zu lesen. Um die Priesterausbildung kümmere sich niemand. Die Kollatoren der Diözese seien – laut Benkovich – die Rákóczi, und der König solle die Ernennung approbieren. Nach Meinung des Paulíners würde der kaiserliche Hof seine Zustimmung geben, wenn die Familie Rákóczi endlich jemanden auswählen würde. Es sei aber notwendig, dass der Heilige Stuhl und der Hof auf die Auswahl eines Bischofs drängten. Wichtig sei, dass der Kandidat die ruthenische Sprache unbedingt beherrschen müsse. Falls es einen solchen Kandidaten in Ungarn, in Wien oder in Rom nicht gäbe, so solle der griechisch-katholische Metropolit von Kiew durch den Nuntius in Polen angesprochen werden. Benkovich erinnert daran, dass die Einkommen der Diözese sehr gering seien, das Kapitel von Pozsony/Bratislava aber wichtige Dokumente aufbewahre, die die alten Rechte des Munkácser Bischofs bewiesen. Mit diesen Urkunden könne man den Besitz des Bistums zurück bekommen.[34]

Aus diesen Berichten geht eindeutig hervor, dass Benkovich die Situation und die Probleme der griechisch-katholischen Kirche nicht nur gut kannte, sondern sich auch für eine Lösung einsetzte. Mehrere Historiker behaupten, dass Benkovich sich in diesen Jahren nicht nur als Missionar, sondern auch als Ritus-Vikar des Bischofs von Eger, Szegedy, mit der griechisch-katholischen Kirche beschäftigte. Dies behauptete zunächst der Pauliner Ignác Pongrátz in sei-

[28] APF SC Ungheria-Transilvania vol. 1. fol. 255v.-256r. *Relationes*, 141-142.
[29] APF SC Ungheria-Transilvania vol. 1. fol. 229v. *Relationes*, 170.
[30] APF SC Ungheria-Transilvania vol. 1. fol. 246-247v.
[31] 20. August 1671. APF Lettere vol. 57. fol. 95v.
[32] Nach dem Tod des Bischofs Péter Parthén (1664) bis zur Ernennung von Bischof De Camillis im Jahre 1689 regierte das absolute Chaos in der Munkácser Diözese. Gleichzeitig wurden mehrere Vikare, Administratoren und Bischöfe ernannt, die Diözese hatte aber in der Tat keinen Hirten.
[33] APF SOCG vol. 462. fol. 406v. *Relationes*, 199.
[34] Die Kardinäle über die Berichte: APF Acta vol. 47. fol. 40-44.

nem 1732 veröffentlichten Buch.[35] Er war mit großer Wahrscheinlichkeit die Quelle des Ordenshistoriker Nicolaus Benger im Jahre 1743.[36] Der Historiker des Bistums Várad, Antal Gánóczy, zitiert beide Pauliner.[37] Vince Bunyitay, der Monograph der Bischöfe Várads, teilte als Tatsache mit, dass Benkovich „vom Bischof Szegedy von Eger zum Vikar der in den östlichen Regionen der Diözese lebenden katholischen Russen ernannt wurde".[38] Bunyitays Behauptung wird von István György Tóth, der die Berichte der Pauliner 1994 veröffentlicht hat, wiederholt.[39] Die griechisch-katholische Geschichtsschreibung (Hodinka, Lacko und Pirigyi[40]) weiß aber nichts von einem Ritus-Vikariat von Benkovich.

In den Quellen findet sich kein Beweis für die Ernennung von Benkovich seitens des Bischofs von Eger. In den oben erwähnten Berichten gibt es keinen Verweis darauf. Wenn Benkovich tatsächlich einen solchen Auftrag erhalten hätte, hätten er oder Vanoviczi es der Kongregation ganz bestimmt mitgeteilt. Als er 1682 zum Bischof von Várad ernannt wurde, berief der Nuntius von Wien, Francesco Buonvisi, vier Zeugen zum kanonischen Informativprozess ein, die Benkovich gut kannten und sich daran erinnerten, dass Benkovich für die griechisch-katholische Kirche sehr viel getan hatte. Keiner von ihnen erwähnte aber, dass Benkovich Vikar des Bischofs von Eger gewesen sei. Man findet seinen Namen auch nicht unter den Amtsträgern der Diözese Eger.[41]

Ursache des Missverständnisses ist meiner Meinung nach die Tatsache, dass Benkovich von 1669 bis 1675 Vizegeneral des Ordens war und seine Briefe mit „vicarius generalis" unterzeichnete. Seine gute Beziehung zu Bischof Szegedy und sein Einsatz für die östlichen Christen waren offenkundig. Diese Tatsache könnte zur Verbreitung der opinio generalis in der Geschichtschreibung geführt haben.

Obwohl Benkovich nicht Ritus-Vikar war, beweist die seit 1732 immer wieder wiederholte Behauptung die Ernsthaftigkeit seines Einsatzes für die Griechisch-Katholiken.

Weitere Einzelheiten erfahren wir aus dem Protokoll des oben erwähnten Informativprozesses.[42] Der Nuntius Francesco Buonvisi hat die Jesuiten Mihály Gribóczy und Mátyás Sámbár aus Sopron und die Pauliner Mátyás Turkovics und György Branich als Zeugen einberufen. Auf die Frage nach der vorherigen Tätigkeit und Tauglichkeit des Kandidaten riefen Sámbár, Turkovich und Branich seinen Einsatz für die Griechisch-Katholiken ins Gedächtnis. Sámbár war der Meinung, dass Benkovich unbedingt zur Bischofsernennung würdig sei, weil er viele Orthodoxe bekehrt habe.[43] Laut Turkovich könne man kaum einen besseren Kandidaten für den Bischofssitz von Várad finden, weil in jener Diözese viele Russinen lebten, deren Sprache Benkovich beherrsche und zu denen er gute Beziehungen habe. Viele von ihnen habe der Kandidat zur katholischen Kirche bekehrt und dies sei im Land und im Pauliner-Orden wohl bekannt.[44]

---

[35] *Pongrátz Ignác:* Triumphus Sancti Pauli, Posonii 1732.

[36] *Benger, Nicolaus:* Annalium Eremi-Coenobiticorum ordinis Fratrum Eremitarum S. Pauli primi Eremitae volumen secundum (1663-1727), Posonii 1743, 134.

[37] *Gánóczy Antal:* Episcopi varadienses fide diplomatum concinnati opera et studio, Viennae 1776, 350.

[38] *Bunyitay Vince:* A váradi püspökök a száműzetés és az újraalapítás korában *(1566-1780),* (Málnási, Ö. szerk.), Debrecen 1935, 145.

[39] *Relationes*, 9., 29., 183., 201.

[40] *Pirigyi, I.,* A magyarországi görög katolikusok története, Nyíregyháza 1990, 2.

[41] *Türk Frigyes:* Egri suffraganeusok, püspöki helyettesek, (Adatok az egri egyházmegye történelméhez III), Eger 1891. és *Nováky József:* Memoria dignitatum, et canonicorum cathedralis ecclesiae Agriensis, (Adatok az egri egyházmegye történelméhez IV), Eger 1908.

[42] Archivio Segreto Vaticano (=ASV) Fondo Concistoriale – Processus vol. 81. fol. 651-664v.

[43] *„Scio illum esse virum doctum ac optimum pro episcopatu quia convertit plurimos schismaticos, et multum profuit catholicae religioni".* ASV Fondo Concistoriale – Processus vol 81. fol. 655v-656r.

[44] *„Existimo ipsum dignissimum ut promoveatur ad ecclesiam aliquam praesertim Varadiensem, cui certe non poterat dari episcopus magis utilis et proficuus, quia in dicta dioecesis et in vicinia sunt multi Rutheni, quorum linguam callet dictus Pater Benkovich, et bonum modum habet cum ipsis, de quibus*

Branich fügte zu, dass Benkovich unter den griechisch-katholischen Priestern sehr beliebt sei, weil er mehrmals für ihre Rechte eingetreten sei. Er habe auch verhindert, dass die unierten Priester als Leibeigene der Feudalherren betrachtet wurden.[45] Auf die Frage also, warum der Kandidat für den Bischofssitz würdig sei, betonten die Zeugen seine wirksame Tätigkeit für die Union und für die Griechisch-Katholische Kirche.

4. Zusammenfassung

In den Beziehungen der Pauliner mit den östlichen Christen Nordost-Ungarns stellt der Auftritt Benkovichs eine Wende dar. Davor haben die Pauliner den östlichen Christen wenig Aufmerksamkeit geschenkt, weil die Unkenntnis der ruthenischen Sprache ihre Möglichkeiten stark eingeengt hat.

Auch in der Union-Interpretation der Pauliner zeigt sich eine Wende. Die Methode der Pauliner von Terebes/Trebišov, wie sie im Bericht von 1669 dargestellt wird, scheint eine einfache Latinisierung gewesen zu sein. Die Kinder der Schule von Terebes/Trebišov und ihre Eltern sollten römisch-katholisch werden. Alle westlichen Missionare mussten jedoch die Erfahrung machen, dass die Latinisierung der östlichen Christen der Union schadete und ein gutes Argument der Gegner der Union war. Es scheint sehr wahrscheinlich zu sein, dass auch die Pauliner ihre Methode geändert haben und vor allem die Gewährung der Rechte der unierten Kirche betont haben. Benkovich hätte beim unierten Klerus nicht so beliebt sein können, wenn er nicht für die Bewahrung des östlichen Ritus eingetreten wäre. Dass Benkovich eine auch für die Unierten akzeptable Vorstellung von der Union hatte, beweist auch sein Einsatz zwischen 1682 und 1702 als Bischof von Várad/Oradea und Probst von Lelesz/Leles.

Adresa autora: **Dr. Véghseő Tamás**, Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, Bethlen G. u. 13-19, H - 4401 Nyíregyháza, Pf. 303
e-mail: v.tamasadsl@t-online.hu

multos ad nostram sacram fidem convertit in diversis occasionibus, prout est notorium in illis partibus, et in meo Ordine." ASV Fondo Concistoriale – Processus vol 81. fol. 660r.

[45] *„Dignum censeo illum, ut ad eam promoveatur, et hoc proficuum eidem ecclesiae, quia quando in illis partibus fuit delegatus ab Archiepiscopo Strigoniensi, multos de illis Ruthenis convertit ad nostram fidem, et liberavit diversos eiusdem ritus presbiteros, qui angariabantur ad laborandas terras sicuti coloni, ac propterea multum amatur ibi ab omnibus, et poterit maiores fructus facere."* ASV Fondo Concistoriale – Processus vol 81. fol. 661rv.

Dva listy biskupa Karola Eszterházyho ako svedectvo záujmu pastiera o pokoj a jednotu katolíkov Jágerskej diecézy

Leander Tadeusz PIETRAS

Two letters of Bishop Karol Eszterhazy as a testimony of shepherd's interest in peace and unity of Catholics in Eger diocese

On the territory of Slovakia we can find coexistence of two Catholic rites. Among them many times could be find periods of tension and misunderstanding namely among believers as well as their shepherds. The article tells us about the attempt of Eger's bishop to install piece among Eastern and Western Catholics in his diocese.

Keywords: *Greek Catholics, interconfessional relations, Karol Eszterhazy*

Ak na území súčasného Slovenska konštatujeme koexistenciu obidvoch katolíckych obradov, nemôžeme nevšímať si, že medzi ich prívržencami tak zo strany veriacich, ako aj pastierov, nájdeme obdobia príznakov napnutí a nedorozumení. V obdobiach krízy, tak u jedných aj druhých našli sa ti, ktorí pamätajúc na znak autenticity Kristových učeníkov[1], hľadali nájsť trpký koreň nezhody, skutočne ho odstrániť, aby v prípade nedbanlivosti, neprišlo k premárneniu Kristovej modlitby vo Večeradle[2].

Minulosť historických záležitosti

Hoci svätým Štefanom vytvorený štát Maďarov dostal preň západnú formu kresťansko-cirkevnej organizácie, to – nielen z čas sv. Metoda – existovala tuná časť populácie spojenej s doneseným tu byzantským obradom. Latinčina prijatá za úradnú reč, najmä od západnej strany silnejšie a rýchlejšie tiež spevňovala kontakty Maďarska z kultúrou tej časti vtedajšej Európy.

Časť Maďarov bývajúcich vo východnej časti ich územia sa totiž stretla s byzantským kresťanstvom ešte za čias, kedy bývali v južnom Rusku. Napriek tomu, že v 10-tom storočí v Maďarsku existovalo niekoľko gréckych kláštorov, východné kresťanstvo nestalo sa tu jeho vedúcou formou[3].

K komu inklinovali maďarský východne orientovaní kresťania po rozkole z roku 1054? Aká bola ozvena užhorodskej únie z roku 1646 v kruhu maďarských kresťanov východného obradu? Skutočnosťou je, že všetky ich maďarské skupiny, katolíci, ortodoxní alebo nezávislí, sa nachádzali v hraniciach jágerskej diecézy.

Väčšina týchto katolíkov východného obradu z maďarského územia, do roku 1771[4] nie len žila v hraniciach jágerskej rímskokatolíckej diecézy utvorenej ešte roku 1009[5], ale najmä od roku 1706 ostávala pod jurisdikciou rímskokatolíckeho biskupa z Jágru.

---

[1] Jn 13, 35: Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať.

[2] Jn 17, 23: ... Nech sú tak dokonale jedno, aby svet spoznal, že si ma ty poslal a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa.

[3] SPIRKO, Jozef: *Cirkevné dejiny*. Sv. 1. Turčiansky Svätý Martin 1943 s. 236 n

[4] Vtedy totiž, pápež Klement XIV bulou *Eximia regalium* dňa 19. 9. roku 1771 kanonický erigoval Mukačevskú eparchiu a biskup Ján Bradáč stal sa jej prvým ordinárom. PIETRAS, Leander Tadeusz, OSPPE: *Strážcovia jednoty a lásky*. [V:] *Theologos*. Teologická revue GkBF PU v Prešove. R. 3:2001 č. 2 s. 63.

Vznikajúce medzi oboma stranami a pretrvávajúce medzi nimi v polstoročí 1706 – 1756 napnutia, za čias jágerského biskupa Františka Barkóczyho de Szala (1745 – 1761) úspešne riešil *Modus vivendi* dosiahnutý rokovaniami v roku 1756[6].

Oveľa ťažším sa zdá byť prípad sťažnosti na zlé vzťahy, aké sa vynorili medzi obidvoma katolíckymi skupinami už po vzniku samostatnej mukačevskej diecézy gréckokatolíckej, keď už bolo možne očakávať len usporiadane a veľmi dobré vzájomné kontakty.

Materiál zdôvodňujúci tak sťažnosť, ako jej riešenie, tvoria odpisy dvoch listov jágerského biskupa Karola Eszterházyho, zachované v rukopisnej zbierke cirkevných a štátnych nariadení vyhotovenej v XVIII. storočí pre potreby Rímskokatolíckeho farského úradu pri kostole Narodenia Panny Márie vo Vranove nad Topľou.[7]

Listy Karola Eszterházyho, jágerského biskupa, kňazom svojej diecézy[8]

List 1.

Ctihodný pán kanonik a vicearchidiakon![9]

Onemený som od bolesti, keď si pomyslím, že zatiaľ sa ešte nemôže prejaviť zo všetkých strán očakávaná láskyplná jednota medzi farármi a veriacimi tak latinského ako aj gréckeho obradu. Denne totiž počúvam o Bohu i ľuďom nemilých rivalitách, neochotách a obojstranne rozdielnych názoroch. Dosvedčuje to – čo len s horkosťou som prijal na vedomie – list najdôstojnejšieho otca biskupa mukačevských gréckokatolíkov[10], ktorý mi bol pred chvíľou odovzdaný[11]. Proti tomuto zlu skutočne treba nájsť prostriedok, aby sa medzi ľud aj duchovných otcov obidvoch obradov opäť vrátil pokoj a ticho. Treba teda, aby Vaša Dôstojnosť v mojom mene vážne a s upozornením napomenula všetkých rímskokatolíckych farárov svojho archidiakonátu, aby gréckokatolíckym kňazom, ktorí slúžia v duchovných veciach veriacim svojho obradu odovzdávali prislúchajúce príležitostné aj ročné odmeny, lebo to im skutočne patrí za ich prácu. Týka sa to tak farských ako aj filiálnych kostolov, a to bez akéhokoľvek otáľania alebo pomalosti či odporu. Tam, kde sa stretnete so zlou vôľou, tým vážnejšie napomínajte v mojom mene, a tam kde sa vyskytne zaťatosť, neváhajte aj potrestať.

V každom prípade otcovsky povzbudzujem a vyzývam všetkých aj každého osobitne, aby si gréckokatolíckych farárov vážili ako priateľov a bratov v jednote viery, ako spolupracovníkov vo vinici Pánovej[12]. Okrem toho nech ich spája úprimná láska[13].

---

[5] WÓJCIK, Maria: *Eger, Agria.* [V:] Encyklopedia katolicka. (Ďalej: EK) Zv. 4. Lublin 1983, kol. 686.

[6] PEKAR, A.B. OSBM: The Bihops of the Eparchy of Mukachevo Outlines. Pittsburg 1979, s. 18.

[7] *Copiarius documentorum.* F[arský] A[rchiv] V[ranovski]. Bez signatúry.

[8] Slovenský preklad obidvoch listov a v prílohe pridaný ich latinsky odpis, sú citáciou z: PIETRAS, Leander Tadeusz, OSPPE, Op. cit. s. 68 – 74.

[9] Adresát listu nie je presne určený podľa mena a priezviska. Odosielateľ v oslovení adresáta používa dvojitý titul: úradno-funkčný (vicearchidiakon) a čestný (kanonik). Čestný titul (kanonik) prikazuje ponechať názor, že je to list všeobecne rozoslaný diecéznym funkcionárom toho stupňa, akými boli vicearchidiakoni. Z toho, že odpis listu sa našiel vo vranovskom farskom kopiári cirkevných dokumentov, vyplýva, že jeho prvopis bol adresovaný vicearchidiakonovi humenskému, pod ktorého právomoc spadala v tom čase aj farnosť vedená otcami pavlínmi vo Vranove n/Topľou. Na poste vicearchidiakona v tom čase bol pán kanonik Ján Mozoli, farár v Ohradzanoch, ako to dosvedčuje postskriptum odpisu druhého listu.

[10] List, na ktorý nadväzuje biskup Karol Eszterházy, napísal prvý mukačevský biskup Ján Bradáč už po kánonickom zriadení mukačevskej eparchie.

[11] Je otázne, či biskup Karol Eszterházy stihol dať naň odpoveď mukačevskému biskupovi Jánovi Bradáčovi pred jeho smrťou, ktorá nastala 5. júla 1772. Odporúčania biskupa Eszterházyho kňazom jeho diecézy sú totiž datované 14. júla, teda už po smrti biskupa Jána Bradáča.

[12] Kristova katolícka Cirkev. Nadviazanie na podobenstvo o robotníkoch vo vinici. Porov. Mt 20, 1-2. 4. 6.

[13] 2 Kor 6, 6: „ ... v nepokryteckej láske, ..."

Tam však, kde chýba gréckokatolícka cerkev, nech vo vlastných kostoloch ochotne dovolia gréckokatolíkom vysluhovať sviatosti veriacim ich obradu.

Preto, že láska je trpezlivá a dobrotivá[14], nech všetko s nimi vybavujú trpezlivo, jemne a dobrotivo, aby ani slovom ani správaním nezadávali príležitosť vznášať opodstatnené sťažnosti. Takisto sa treba správať aj voči tým, ktorí by vznášali spravodlivú sťažnosť alebo žalobu.

Keby, sa niekto z Vás cítil v čomsi ukrivdený, nech nebude sám sudcom vo vlastných veciach, ani vymeriavačom spravodlivosti. Ešte horšie by bolo, a to vzhľadom na pohoršenie medzi ľuďmi, keby prišlo ku sporom.

V takom prípade, po nestrannom preskúmaní veci treba sa obrátiť na mňa, prostredníctvom Vašej Dôstojnosti.

Takto sa stane, že ľud obidvoch obradov, vidiac priaznivé spolužitie pastierov medzi sebou a vznikajúci zvyk svätej lásky zanechá vzájomnú nenávisť a začne sa objímať kresťanskou láskou.

Na všetko Vašej Dôstojnosti otcovský aj biskupsky požehnávam a ostávam ako pravý otec,[15] Karol, biskup jágersky, gróf Eszterházy[16], mojou vlastnou rukou.

Jáger, 14. júl 1772

List 2[17]

AJ KEĎ MINULÉHO ROKU [1772], takým istým listom z dátumom 14. júla otcovsky som sa obrátil na Vás, mojich farárov, s povzbudením a prosbou, ale aj s vážnym naliehaním, aby ste podporili a s veľkou angažovanosťou zachovali pokoj medzi Vami a farármi gréckeho obradu, v tej istej veci ozývam sa znova.

Tento krát sa ozývam aj preto, že s radosťou som počul a na mňohých miestach aj videl vytúžene ovocie mojich napomenutí, a síce tak, že s veľkým vypätím síl dosiahnutý pokoj a o to väčšia svornosť už zapúšťajú korene a prinášajú ovocie svätej jednoty v Cirkvi a zároveň prispievajú k spoločnému dobru.

Keďže je to tak, prajem si, aby tieto moje povzbudenia, ktoré znova opakujem, zapadli hlbšie do sŕdc mojich farárov.

Prečítaním môjho listu, čo Vaša Dôstojnosť uskutoční počas oblastnej schôdze, chcem upozorniť všetkých mojich farárov, aby každý z nich prejavil záujem o to, aby nielen slovom alebo skutkom nevyskytovali sa zrnká nenávisti či hádok, ale aby tak ako sami z úprimnou láskou, priazňou a dobrotou objímajú svojich bratov, farárov gréckeho obradu, aj ich veriaci nech to isté prejavujú svetským katolíkom gréckeho obradu. Farárom však nech sa snažia prejaviť celu po-

[14] 1 Kor 13, 4: „Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá;"

[15] Titul pridávaný biskupom sebe samému z pocitu dôstojnosti svojho postavenia v Cirkvi. Možno je to správne podľa príkladu sv. Pavla apoštola, ktorý v napomínaní Korinťanov cítil sa ich otcom preto, že *keby ste mali hoc desaťtisíc vychovávateľov v Kristovi, otcov nemáte mnoho, lebo v Kristovi Ježišovi ja som vás splodil skrze evanjelium.* Porov. 1 Kor 4, 14-15. Možno je to svedectvo osobných skúsenosti biskupa Karola Eszterházyho, ktorý v službe nástupcu apoštolov prišiel už k takej výške cítenia a chápania svojho poslania voči Božiemu ľudu. Aj v jednom a zvlášť v druhom prípade je to krásne a hlboko kresťanské.

[16] Biskup Karol Eszterházy de Galanta, v poradí 68. biskup jágerskej diecézy v rokoch 1762 – 1799, prenesený z diecézy Vacov, kde bol biskupom od r. 1759. Narodil sa 4.5.1725 v Bratislave. Zomrel 15.3.1799 v Jágri. *Series* episcopoprum tum archiepiscoporum Agriensium. [V:] *Schematismus* cleri archidioecesis Agriensis ad annum Jesu Christi 1872 Agriae [B. r.] s. 26 – 27.

[17] Odpis tohto listu predchádza takýto úvod: *Veľadôstojní bratia kňazi a v Kristovi ctihodní otcovia! Dnes som prevzal kópiu listu Jeho Excelencie, otca biskupa. Napísal ho v Egeri dňa 3. októbra [1773]. Prispôsobujúc sa jeho nariadeniam, odkazujem Vám verne celý obsah tohto listu.* Pod nim zase uvedené postskriptum: *Pripomínam tiež, a to vážne, že keď pridem vizitovať farnosti nájdem všetko čo patrí správam a výkazom. Naďalej zostávam v bratskej láske zverujem sa do Vašich modlitieb. Brat a Váš najoddanejší služobník v Kristovi Joannes Mozoli, vicearchidiakon a farár v Ohradzanoch. Vlastnou rukou, Ohradzany 23. októbra 1773,* dovoľujú predpokladať, že aj úvod patrí tej istej ruke aj tomu istému peru.

predbehávajúcu úctu tak slovom ako aj skutkom, aby tí, ktorí patria ku skupinám heretikov[18] alebo schizmatikov[19] nevideli, ako "vcelku utkaný" Kristov odev[20] sa trhá v Jeho Cirkvi[21], aby pritom nepotupovali ani poslanie Cirkvi, ani jej členov. Naopak, nech vidia, ako sa v nej všetci vzájomne obdarúvajú bratskou láskou[22].

Žiaľ, veľmi často sa stáva, že používaním nenáležitých alebo ubližujúcich a s pohŕdaním vyslovených slov vnútorne trpíme. Rany, ktoré z toho vznikajú, treba skutočne liečiť.

Chcem teda, aby odteraz namiesto výrazu *uniati gréckeho obradu* používala sa definícia *katolíci gréckeho obradu*. Duchovných zase tohto obradu – vynechaním mena *pop* – podľa pravidiel latinského obradu – odteraz volať len farármi. Týka sa to tak verejných ako súkromných vzťahov udržiavaných mojimi farármi aj ich veriacimi.

Aby to, čo prikazujem, bolo nerušene rešpektované, nech Vaša Dôstojnosť odkáže seriózne všetkým farárom a tí použijúc najvhodnejšie spôsoby, nech to isté odovzdajú svojim veriacim, aby nič z toho nebolo zabudnuté.

Nakoniec atď. Svojou vlastnou rukou, pravý otec Karol, biskup, grófEszterházy.

Prvý list biskupa Karola Eszteházyho zo 14. júla 1772 roku[23] nie bol osobnou odpoveďou mukačevskému biskupovi Jánovi Bradáčovi, ale správnou reakciou na hlas brata v biskupskej službe volajúceho o pomoc, ktorú jágerský arcipastier prejavil nie len ukázaním pálivých problémov, ale správnymi a konkrétnymi nariadeniami zaisťoval ich vyriešenie tak zo strany duchovenstva, ako laických veriacich.

Druhý zase datovaný 3. októbra 1773[24], je prejavom osobitnej radosti diecézneho arcipastiera, ktorý pritom poukazuje jej prameň – poslušnosť v prijatiu a ochotu adresátov v uvádzaní skorších a nádej na to iste voči novým nariadeniam[25].

Tak v obidvoch biskupoch rozoznávame pravých zástancov bratskej lásky a jednoty, ktoré sú základnými príznakmi Kristovej Cirkvi.

Príloha 1

Latinský odpis listu jágerského biskupa Karola Eszterházyho zo dňa 14. júla 1772, v ktorom sa obracia na svojich kňazov, aby sa ochotne zapojili do riešenia nedorozumení, ktoré vznikli na

[18] Všeobecne sa heretikom volá kresťan, ktorý sa vedome protiví akejkoľvek pravde, v ktorú treba veriť vierou božskou a katolíckou alebo nástojčivo o nej pochybuje. DĘBIŃSKI, Antoni: *Heretyk.* [V:] *EK* T. 6. Lublin 1993, kol. 750n. V období, z ktorého pochádza spomínaný list, týmto menom - heretik - zvlášť oslovovalo sa prívržencov náboženských skupín všetkého druhu, ktoré vznikli v rámci protestantskej reformácie, teda evanjelikov augsburského vyznania aj evanjelikov reformovaných.

[19] Schizmatikom je kresťan, ktorý odmieta podriadiť sa najvyššiemu veľkňazovi, alebo odmieta spojenie s členmi Cirkvi, ktorí sú mu podriadení. Porov. Kán. 751. *Kódex kánonického* práva. Bratislava 1996, s. 289.

V tamtom čase pojem schizmatik sa spájal so skupinou kresťanského pravoslávia.

[20] Historicky rozdeľovanie Kristových šiat sa udialo pri Jeho ukrižovaní. Spomínajú to všetci evanjelisti. Porov. Jn 19, 23-24: „Keď vojaci Ježiša ukrižovali, vzali jeho šaty a rozdelili ich na štyri časti, pre každého vojaka jednu. Vzali aj spodný odev. Ale tento odev bol nezošívaný, odhora vcelku utkaný. Preto si medzi sebou povedali: „Netrhajme ho, ale losujme oň, čí bude!" Aby sa splnilo Písmo: „Rozdelili si moje šaty a o môj odev hodili lós. " A vojaci to tak urobili. "

[21] Dogmaticky, dnes žijúcim Kristom je Cirkev, Jeho snúbenica, symbolicky vyjadrená ako nový Jeruzalem. Porov. Zjv 21, 2. 9-10: „A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, vystrojené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženícha. [...] „ Poď, ukážem ti nevestu, Baránkovu manželku!" A v duchu ma preniesol na veľký a vysoký vrch a ukázal mi sväté mesto Jeruzalem, ako zostupuje z neba od Boha[...]". Priestupky členov Cirkvi a zvlášť hriechy proti jednote a láske sú trhaním a ničením krásy rúcha mystického Krista.

[22] Jn 13, 34-35 Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom. Aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás. Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať.

[23] F[arský] A[rchiv] V[ranovski], Dz. cit. *Copiarius documentorum,* s. 21 – 22.

[24] Tam tiež, s. 35 – 36.

[25] PIETRAS, Leander Tadeusz, OSPPE: Op. cit. s. 63.

území prelinajúcich sa diecéz mukačevskej a jágerskej, medzi nositeľmi obradov rímsko- a gréckokatolíckeho.

Admodum R[evere]nde Canonnice Vice-Archi-Diacone

Non sine sensu doloris exterriri cogor, omnibus votis exoptatam non posse inter Parochos, populumq[ue] fidelem tam Latini, quam Graeci ritus coalescere harmoniam, [et] charitativam unionem, dum in dies Deo [et] hominibus ingratis simultatibus, [et] differentiis ab utrimq[ue] animos distincti audio, prout etiam e Litteris Ill[ustrissi]mi D[omi]ni G[raeci R[itus] Unitorum Episcopi Mukacsiensis recentius ad me datis idispsum displicenter sane animadverti. Cui malo ut salutare remedium ponatur, [et] inter utrum[que] clerum ac populum pax atq[ue] tranquillitas reducatur, D[omi]natio V[estr]a omnes Sui Districtus Parochos serio Nomine meo commonefaciat, ut illli Parochis Unitis a Sui ritus hominibus, quibus iidem in spiritualibus deserviunt, annuos aeque ac stolares proventus tamquam competentem opera ipsorum mercedem, idq[ue] tam in Matribus, quam et filialibus citra obmovendam difficultatem, [et] abs[que] ulla tergiversatione cedere noverint, nisi praehabita fundata quaerela, graviorem meam animadversionem, incurrere, contumaciaeq[ae] suae poenas dare velint. Immo paterne hortor, ac moneo omnes et singulos ut Parochos Graeci Ritus tamquam in Unitate Fidei Fratres suos [et] Amicos, ac in vinea Domini cooperatores in charitate non ficta complectantur, eosdem in suis Ecclesiis, ubi illi propria destituti sunt, Divina officia persolvere Graeci ritus hominibus Sacramenta administrare prompte admittantur, [et] quia Charitas patiens est, benigna est, cum iisdem in omnibus mansuete, benigne ac patienter agant, neve iisdem seu verbo seu opere adversum se juste quaerulandi occasionem, praebeant, etsi in aliquo se laesos arbitrarentur, non Judices proprii sibi satisfactionem impendant, minus cum gravi pusilla plebis scandalo ad tricas descendant, sed ad me medio D[omi]nationis V[estr]ae exposita genuina specie facti pro remedio recurrant, sic fiet etiam, ut videndo populus fidelis utriusque ritus Amicam inter se Pastorum suorum familiaritatem, [et] sanctae dilectioni innixam agendi consuetudinem, incipiant se mutuo non odisse, sed Christiana charitate complecti. In reliquo paternam et Episcopalem meam Benedictionem D[omi]na[ti]oni Vestrae impertior ac maneo

Verus Pater Carolus Ep[isco]pus Agriensis, Comes Eszterházy m[anu] p[ropria],

Ejusdem Agriae, 14 Julii 1772

Príloha 2.

Adm[odi] R[everen]di D[omi]ni Fratres, et R[everen]di in X[ris]to Patres colendissimi.

Copiam Suae Excellentiae Ep[isco]palis Agriae, sub dato 3[tertiae] 8[octobris] hodie perceptam pro sui directione ad literam taliter exhibeo:

Tametsi anno superiore [1772] sub dato 14[quatordecima] julii per similes circulares litteras meas ad fovendam, ac omni studio conservandam cum graeci Ritus Parochis pacem, et concordiam Parochos meos paterne adhortatus sim, ac serio commonuerim, monitorumque meorum optatum etiam effectum magno cum solatio et audiverim, et multis in locis ipsemet viderim, ut tamen quaesita tam sollicitis studiis pax haec, et harmonia tanto firmiores, et veras agat radices, optatique e Sacra Unione tam in Ecclesiam, quam et bonum Commune redundent fructus, easdem exhortationes meas altius cordibus Parochorum meorum impressa esse desidero, ac ideo eadem rursus renovo, per Dig[nitatem] V[estr]am perlectis prius in Dis[triction]ali Congregatione praeattactis litteris meis omnes Parochos monitos esse volo, ut omni conatu singuli in eo adlaborent ne seu facto, seu dicto semina odiorum, et altercationum severe attentent, sed tam ipsi Fratres suos, Graeci ritus Parochos, sincera charitate, amicitia, et mansuetudine complectantur, quam fideles sui, ut id ipsum Graeci ritus Catholicis praestent, erga Parochos autem praeattactos Reverentiam omnem exchibeant, verbo, et exemplo efficaciter eisdem satagant, ut videntes etiam ii, quae ex adverso sunt, Haeretici, et Schismatici, inconsutilem X[Chris]ti Vestem in Ecclesia haud discindi, sed omnes fraterno amore se invicem complecti, non habeant, quod in ministerio, ac membris ejusdem Ecclesiae suggillent aut vituperent. Denique cum non raro eveniant, ut ex odiosis, aut cum despectu prolatis nominibus animi ulcescentur, ut vulneri, quod ab hinc oriri posset, opportuno remedio occurrant, volo ut de hinc loco Graeci ritus uniti, apellatio-

ne Graeci ritus Catholicorum, eorum autem Curiones omisso Poparum nomine, Parochi, ad normam Latini ritus Catholicorum, tum privatim, tum vero et publice, tam per Parochos meos, quam et auditores suos compellentur; et ut hoc ipsum etiam inviolate observare noverint D[ignitas] vestra serio omnibus Parochis, hi Auditoribus suis optimis quibusque modis inculcare non intermittant.

In reliquo et c[aetera]

Verus Pater Carolus Ep[iscopus] Comes Eszterházy. M[anu] p[ro]p[ria].

Post scriptum]. Una mature praemoneo, ut cum Visitavero Districtum rationes, et omnia ad Tabellas spectantia inveniam. Caeterum fraternis favoribus, et S[acro]s[anctis] praecibus commendatus maneo. Eundem Servus et frater in X[Chris]to devinctissimus Joannes [Mozoli][26], V[ice] A[rchidiaconus] et P[arochus] Görög[inyensis][27]. M[anu] p[ropria].

Görög[inye], 23[vigesima terti]a 8[Octo]bris 1773.

Adresa autora: **O. Leander Tadeusz Pietras OSPPE**, Pavlínsky kláštor,
Námestie slobody 1496, SK - 093 01 Vranov nad Topľou
tel./fax +421/57/4421807, e-mail rkfuvvsever@stonline.sk

[26] Kópia tohto dokumentu je podpísaná len menom, s pridaním úradného titulu funkcie. Priezvisko je prenesené a pridané spracovateľom na základe podpisov uvedených pri iných podobných dokumentoch, ktoré nájdeme na s. 40, 41 vranovského farského kopiára.

[27] Göröginye = Ohradzany v Zemplínskej župe; okres Humenné, kraj Prešov do roku 1960; *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. D. 2.* Bratislava 1977, s. 340. Porov.: MAJTÁN, M.: *Názvy obcí Slovenskej republiky (Vývin v rokoch 1773 – 1997).* Bratislava 1998, s. 211.

Prijatie Zamoščskej synody gréckokatolíkmi v severovýchodnom Uhorsku (1726 – 1727)[1]

Peter ZUBKO

Acceptance of Zamosc synod by the Greek Catholics in the northeastern part of Hungary (1726 – 1727)

The Greek Catholic provincial synod was taken place in the Polish kingdom in the Zamosc town from August 26 until September 17 in the year 1720 and was continuation of Union of Brest (1596). Latinization of Greek Catholic church was its main issue. Conclusions of this synod were confirmed by the Pope Benedict XIII on the 19th of July in 1724. Christians of the same confession lived also on the territory of Eger diocese. The conclusions of Zamosc synod were applied in directive manner in the northeastern Hungary. The article describes the course of ratification and presents the list of all Eastern rite priests that had to sign the accession of the synod.

Key words: *Greek Catholics, interconfessional relations, Zamosc synod*

Od apoštolských čias patrí vyznanie viery medzi dôležité symboly pravovernosti. Poznajú ho iné vierovyznania, pozná ho aj Starý a Nový zákon. Stanovuje pevné doktrinálne učenie, ktoré patrí k podstate viery. Od jednoduchých vyznaní prvotnej Cirkvi typu *Kristus je Pán* sa rozvíjali rôzne formuly, okolo roku 200 bol sformulovaný symbol zvaný *Apoštolské vyznanie viery*. Viaceré všeobecné snemy vyznali vlastné vierovyznania, najznámejšími symbolmi sú symboly Nicejského (325) a Konštantínopolského snemu (381). Vyznanie viery je najdôležitejšie pri krste. Súviselo teda so správnym kresťanským životom, v ktorom bolo treba vytrvať až do konca, a to aj za cenu mučeníckej smrti.[2] Okrem tradičného používania v liturgii nadobudlo aj právny charakter pri prijímaní cirkevných úradov, hodností a titulov, ale i pri konverzii do Cirkvi, ale aj pri akýchkoľvek pochybnostiach o pravovernosti, aby sa jeho vyznávač jasne odlíšil od nepravoverných kresťanov (bludárov, heretikov a schizmatikov) alebo od neveriacich. Rovnako aj Zamoščská synoda formulovala vlastný symbol, ktorý bol importovaný do nášho prostredia.

Synody v Mukačevskej eparchii zvolával už biskup de Camilis v rokoch 1690 – 1701.[3] Nástupením biskupa J. G. Bizanciho sa začalo obdobie (1716 – 1771) administratívnej podriadenosti mukačevských biskupov jágerským biskupom. Latinskí biskupi v tomto období tvrdo zasahovali do života východných kresťanov. Namiesto dialógu a smerovaniu k zrovnoceneniu a zrovnoprávneniu sa latinskí biskupi obracali priamo na Svätú stolicu, ktorá zrejme dôkladne nepoznala miestnu situáciu a svoje rozhodnutia vynášala len na základe jednostranných relácií jágerských biskupov, ktoré boli plné vážnych obvinení. Cieľom tohto úsilia bolo pozbaviť mukačevského biskupa moci, pretože akékoľvek rozhodovanie bolo v rukách jágerského biskupa.[4]

Na území susedného Poľského kráľovstva, kde východní kresťania spadali pod právomoc Kyjevskej metropolie, sa konala provincionálna synoda v dňoch 26. augusta – 17. septembra

[1] Štúdia je výstupom z grantu Ministerstva školstva Slovenskej republiky VEGA č. 1/4748/07 „Potridentská teologická starostlivosť Katolíckej cirkvi o veriacich v Above, Šariši a Zemplíne".

[2] NADOLSKI, Bogusław: *Leksykon liturgii*. Poznań : Pallotitum, 2006, s. 1708 – 1715.

[3] VASIĽ, Cyril: *Kánonické pramene byzantsko-slovanskej katolíckej cirkvi v Mukačevskej a Prešovskej eparchii v porovnaní s Kódexom kánonov východných cirkví*. Trnava : Dobrá kniha, 2000, s. 120 – 124.

[4] Porov. VASIĽ, Cyril: *Kánonické pramene*, s. 132 – 134.

1720 v meste Zamość. Synodu viedol Leon Kiszki v cerkvi sv. Mikuláša a v zamoščskej[5] kolegiáte. Synoda bola pokračovaním Brestovskej únie (1596). Cieľom zamoščskej bola latinizácia gréckokatolíckej cirkvi, spočívajúca v odstraňovaní rozdielov medzi latinským a gréckym obradom, napr. v odstraňovaní ikonostasov, zavádzaní bočných oltárov, spovedníc, lavíc, vsúvaní prvkov latinského obradu do východnej liturgie, zavádzaní poľštiny do kázní a pobožností namiesto staroslovienčiny. Ďalším aspektom bolo vyžadovanie vyššej disciplinovanosti duchovenstva a veriacich. Závery tejto synody potvrdil pápež Benedikt XIII. dňa 19. júla 1724.

Kresťania rovnakého obradu žili aj na území Jágerského biskupstva, čo jágerský biskup Gabriel Erdődy hneď využil, aby splnil pápežovo rozhodnutie vykonať závery Zamoščskej synody na všetkých, „ktorých sa to týka". Synoda z kánonicko-právneho hľadiska nemala nič spoločné s naším územím, avšak po istých úpravách sa stala kánonom latinizácie na severovýchode Uhorska. Treba pripustiť aj isté pozitíva v disciplinizácii cirkevného života, o tie sa však mukačevská cirkev mala postarať sama, k tomu však vtedajšie myslenie ešte nesmerovalo. Prvé zasadanie, na ktorom bola u nás prijatá Zamoščská synoda, sa konalo v Jágri 11. marca 1726.[6] Následne sa konali zhromaždenia východného kléru v jednotlivých dekanátoch, kde podpísali tzv. Zamoščské vyznanie viery.

Sebastopolský, mukačevský a maramarošský biskup Juraj Gennadij Bizanczi sa zúčastnil na niekoľkých zasadnutiach svojho kléru, kde sa podľa nariadenia jágerského biskupa promulgovalo rozhodnutie jágerského biskupa, prečítali sa závery Zamoščskej synody, ktorá sa tým stala záväznou na území jednotlivých dekanátov. Podľa spomenutej synody mali všetci farári podpísať vyznanie viery, ktoré vlastnoručným podpisom potvrdili.

V každom takomto vyznaní viery sa nachádza tento opis: Na začiatku sa čítali dokumenty jágerskej biskupskej auly z 11. marca 1726, ktorou boli prijaté závery Zamoščskej provinciálnej synody Ruténov, ktorá sa konala v roku 1720 a bola potvrdená rímskym pápežom Klementom XI. Okrem toho sa biskupské dekréty odvolávali priamo na dokumenty Tridentského snemu, 6. sesiu, kapitolu 1 de ref.[7] a 25. sesiu, kapitolu 2 de ref.[8]

Vyznanie viery[9] bolo v dokumente napísané v dvoch stĺpcoch vedľa seba, v jednom po latinsky a paralelne veľa seba v druhom po cirkevnoslovansky.[10] Jedná sa o presný prepis Zamošč-

[5] Adjektívum od mena mesta Zamość znie v poľštine *zamojski*. V niektorej slovanskej literatúre sa preto píše o Zamojskej synode; pravidlá slovenského jazyka sú v tomto prípade bez výnimky, preto u nás hovoríme o Zamoščskej synode.

[6] ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3.* In: SOPOLIGA, Miroslav a kol.: Vedecký zborník múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku 16. Svidník – Bratislava – Prešov : Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve v Bratislave, Oddelení ukrajinskej literatúry v Prešove, 1990, s. 206.

[7] *„Eadem sacrosancta synodus [...] ad restituendam collapsam admodum ecclesiasticam disciplinam,depravatosque in clero et populo christiano mores emendandos se accingere volens, ab iis, qui maioribus ecclesiis praesunt, initium censuit esse sumendum. Integritas enim praesidentium salus est subditorum." Dokumenty Soborów Powszechnych. Tom IV.* BARON, Arkadiusz – PIETRAS, Henryk (sprac.). Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2005, s. 318 – 319.

V preklade: *„Ten istý posvätný koncil [...] chcejúc sa pričiniť o obnovu aj tak oslabenej cirkevnej disciplíny a o nápravu upadnutých kresťanských zvykov uprostred duchovenstva a ľudu, uznal, že prináleží začať od tých, ktorí stoja na čele väčších cirkví, keď «neskazenosť predstavených je spásna pre podriadených».*"

[8] Spis síce hovorí, že toto ustanovenie sa týka vyznania viery podľa formy pápeža Urbana VIII. (1623 – 1644), ale samotné znenie ustanovenia, na ktoré sa odvolával jágerský biskup so svojimi pomocníkmi, sa týka povinnosti slávnostne prijať koncilové dekréty a učiť ich. Porov. *Dokumenty Soborów Powszechnych. Tom IV*, s. 810 – 813.

[9] Slovenský preklad podpisovaného vyznania viery (s prihliadnutím na preklad Martina Slaninku in: *Provinciálna synoda Ruténov, ktorá sa konala v meste Zamošć roku 1720.* [Prešov : Biskupský úrad, 2000], s. 8 – 11) znie takto:

Ja N. N. pevnou vierou verím a vyznávam všetko a jednotlivo, čo je obsiahnuté v Symbole, ako ho svätá Rímska cirkev používa, t. j.:

Verím v jedného Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, sveta viditeľného i neviditeľného. Verím v jedného Pána Ježiša Krista, jednorodeného Božieho Syna, zrodeného z Otca pred všetkými vekmi; Boha z Boha, Svetlo zo Svetla, pravého Boha z Boha pravého, splodeného, nie stvoreného, jednej podstaty s Otcom. Skrze neho bolo všetko stvorené. On pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies. A mocou Ducha Svätého vzal si telo z Márie Panny a stal sa človekom. Za nás bol aj ukrižovaný za vlády Poncia Piláta, bol umučený a pochovaný, ale tretieho dňa vstal z mŕtvych podľa Svätého písma. A vstúpil do neba, sedí po pravici Otca. A zasa príde v sláve súdiť živých i mŕtvych a jeho kráľovstvu nebude konca. Verím v Ducha Svätého, Pána a Oživovateľa, ktorý vychádza z Otca i Syna. Jemu sa zároveň vzdáva tá istá poklona a sláva ako Otcovi a Synovi. On hovoril ústami prorokov. Verím v jednu, svätú, všeobecnú, apoštolskú Cirkev. Vyznávam jeden krst na odpustenie hriechov a očakávam vzkriesenie mŕtvych a život budúceho veku. Amen.

Tiež si cením a prijímam všetky synody ako nasledovali, t. j.:

Prvú nicejskú a vyznávam, že čo sa na nej rozhodlo proti Áriovi, neblahej pamäti, a to: Pán Ježiš Kristus je Boží Syn, zrodený z Otca, jednorodený, t. j. zrodený z podstaty Otca, nie stvorený, jednopodstatný s Otcom; a tiež bezbožné hlasy boli priamo na tejto synode odsúdené, ako že predtým nebol, alebo že bol stvorený z tých, ktorí nie sú, alebo z inej podstaty, či základu, alebo že Boží Syn je menlivý, či môže sa zmeniť.

Prvú konštantínopolskú, druhú v poradí, a vyznávam to, čo sa na nej ustanovilo proti Macedóniovi, neblahej pamäti, a to že Duch Svätý nie je služobník, ale Pán, nie je stvorením, ale Bohom a má rovnakú božskosť ako Otec a Syn.

Prvú efezskú, tretiu v poradí, a vyznávam to, čo sa na nej ustanovilo proti Nestorovi, neblahej pamäti, že božskosť a ľudskosť v nevýslovnej a neporozumiteľnej jednote, v jednej osobe Božieho Syna, nám vytvárajú jedného Ježiša Krista, a preto blažená Panna je opravdivá Bohorodička.

Chalcedónsku, štvrtú v poradí, a vyznávam to, čo sa na nej ustanovilo proti Eutychovi a Dioskorovi, obom neblahej pamäti, že jeden a ten istý Boží Syn, náš Pán Ježiš Kristus, je dokonalý v božskosti a dokonaľý v ľudskosti, pravý Boh a pravý človek, s rozumnou dušou a telom, jednopodstatný s Otcom podľa božskosti a rovnakopodstatný s nami podľa ľudskosti, vo všetkom nám podobný, okrem hriechu, zrodený pred vekmi z Otca podľa božskosti, avšak v posledných dňoch kvôli nám a pre našu spásu zrodený z Panny Márie, Bohorodičky, podľa ľudskosti, jeden a ten istý Kristus, jednorodený Boží Syn v dvoch prirodzenostiach nezmiešane, nezameniteľne, nerozdeliteľne, nerozpojiteľne a spojením nikdy netrpí rozdielnosť prirodzenosti, a navyše touto vlastnosťou obidve prirodzenosti zostávajú neporušené, zišli sa v jednej osobe a v podstate, nie sú rozdelené do dvoch osôb, alebo rozdvojené, ale tvoria jedného, toho istého Syna, jednorodeného, pravého Boha, Pána Ježiša Krista. [Vyznávame] tú istú božskosť toho istého nášho Pána Ježiša Krista, podľa ktorej je jednopodstatný s Otcom a Duchom Svätým, je neporozumiteľná a nesmrteľná. Avšak tento bol ukrižovaný a zomrel, iba spôsobom podľa tela, ako bolo tiež ustanovené na spomínanej synode a v liste sv. Leva, rímskeho veľkňaza, ktorého ústami prehovoril blažený Peter a ako to odsúhlasili otcovia na tejto synode. Prostredníctvom jej ustanovenia sa odsudzujú bezbožné herézy tých, ktorí pridávali k piesni „Trojsvätý", prevzatej od anjelov a spievanej na uvedenej chalcedónskej synode ako „Svätý Bože, svätý Mocný, svätý Nesmrteľný, zmiluj sa nad nami" pridávali „ktorý bol za nás ukrižovaný", a tak pridali božskej prirodzenosti troch osôb pominuteľnosť a smrteľnosť.

Druhú konštantínopolskú, piatu v poradí, na ktorej bolo obnovené ustanovenie spomenutej chalcedónskej synody.

Tretiu konštantínopolskú, šiestu v poradí, a vyznávam to, čo na nej bolo ustanovené proti monofyzitom, že v jednom a tom istom našom Pánovi Ježišovi Kristovi sú dve prirodzené vôle a dve prirodzené činnosti nerozdelené, neobrátiteľné, neoddeliteľné, nepomiešané a jeho ľudská vôľa sa neprotiví, ale je podriadená jeho božskej a všemohúcej vôli.

Druhú nicejskú, siedmu v poradí, a vyznávam to, čo na nej bolo ustanovené proti obrazoborcom, že obrazy Krista a Panny Bohorodičky, ako aj iných svätých treba mať a zachovávať a že im treba preukazovať náležitú česť a úctu.

Štvrtú konštantínopolskú, ôsmu v poradí, a vyznávam to, že na nej bol zaslúžene odsúdený Fócius a znovunastolený patriarcha sv. Ignác.

Cením si tiež a prijímam všetky ostatné všeobecné synody, legitímne slávené a potvrdené autoritou rímskeho veľkňaza, a predovšetkým Florentskú synodu a vyznávam to, čo na nej bolo ustanovené, t. j., že Duch Svätý je večne z Otca a Syna a svoju podstatu a svoje jestvovanie má z Otca zároveň i zo Syna a z oboch večne, ako aj od počiatku a vychádza jedným dychom.

Taktiež [vyznávam, že] bolo do Symbolu vložené ono „Filioque", aby sa vyhlásila pravda, a to z naliehavej potreby, dovolene a rozumne.

Takisto [vyznávam, že] z nekvaseného alebo kvaseného pšeničného chleba je pripravované Kristovo Telo a kňazi majú alternatívne pripraviť samotné Pánovo Telo, z jedného alebo z druhého podľa zvykov západnej alebo východnej Cirkvi.

Taktiež [vyznávam] ak kajúcnici iste umrú v Božej milosti, prv než dôstojne zadosťučinili stanovenému trestu, alebo ho zabudli vykonať, ich duša sa musí očistiť od trestu po smrti v očistci. A aby sa im takým spôsobom uľahčil trest, pomôže im podpora živých veriacich, t. j. slúženie bohoslužieb, modlitieb a almužin a iných nábožných povinností, ktoré veriaci zvykli vykonávať pre iných veriacich podľa ustanovení Cirkvi. Duše tých, ktoré po prijatí krstu vôbec neupadli do žiadnej poškvrny hriechu, aj tie, ktoré po spáchaní hriechu sú očistené buď za svojho života alebo aj po smrti, sú ihneď prijaté do neba a jasne chránené samotnou Božou Trojicou, a to každý tak, ako je, vzhľadom na rôznorodosť zásluh, druhý ináč, dokonalejšie. Avšak duše tých, ktorí aktuálne majú smrteľný hriech, alebo zomrú samovraždou, zostúpia do pekla, aby tam na vytrpenie rozličných trestov.

Taktiež [vyznávam, že] svätá Apoštolská stolica a rímsky veľkňaz má primát na celom svete a že sám rímsky veľkňaz je nástupcom blaženého Petra, kniežaťa apoštolov, a opravdivý zástupca Krista a hlava celej Cirkvi, otec všetkých kresťanov a existujúci učiteľ, a sám plnú moc [mu] odovzdal náš Pán Ježiš Kristus v blahoželnom Petrovi na pasenie, spravovanie a vládnutie nad všeobecnou Cirkvou, ako to vyhlásila Florentská synoda a ako je to obsiahnuté v dielach ekumenických koncilov a vo svätých kánonoch.

Taktiež [vyznávam, že] články Starého zákona čiže obrady Mojžišovho zákona, posvätné obety a obete Bohu prestali platiť po príchode nášho Boha Ježiša Krista a po vyhlásení nášho Evanjelia sa nemôžu dodržiavať bez hriechu. Takisto pominuli starozákonné rozdiely medzi čistými a nečistými jedlami, ktoré prináležali k obradom, lebo bolo zjavené Evanjelium, aj takýto zákaz apoštolov strániť sa obetovaného modlám, krvi a zaduseného, s čím sa v tých časoch stretávali a ako sa to rozporne trpelo u Židov a pohanov, keďže pominul dôvod tohto apoštolského zákazu, teda prestalo aj jeho zachovávanie.

Úprimne si ctím a prijímam Tridentskú synodu a vyznávam to, čo na nej bolo ustanovené a vyhlásené, a to predovšetkým, že sa prináša Bohu v omši pravá, osobitá, zmierlivá obeta za živých i mŕtvych a že v najsvätejšej eucharistickej sviatosti (podľa viery, ktorá vždy existovala v Božej Cirkvi) je obsiahnuté pravé, skutočné a podstatné telo a krv, spolu s dušou a božskosťou nášho Pána Ježiša Krista a na základe toho teda celý Kristus a že tam nastáva premena celej podstaty chleba na telo a celej podstaty vína na krv a že túto zmenu Katolícka cirkev najvhodnejšie nazýva „premenenie" a obsahuje celého Krista pod akýmkoľvek spôsobom a v jednotlivých čiastkach toho spôsobu, ktorý bol rozdelený.

Tiež [vyznávam] sedem sviatostí Nového zákona, ustanovených Kristom, naším Pánom, na spásu ľudského rodu, hoci nie všetky jednotlivo sú pre každého potrebné, t. j.: krst, birmovanie, Eucharistiu, pokánie, posledné pomazanie, kňazstvo a manželstvo a tieto sviatosti prinášajú milosť; z nich sa nemôže opakovať krst, birmovanie a kňazské svätenie.

Tiež [vyznávam, že] krst je potrebný na spásu a preto, ak hrozí nebezpečenstvo náhlej smrti, treba ho vykonať ihneď, bez ďalšieho odkladania a môže byť platne vykonaný kýmkoľvek a kedykoľvek pri dodržaní matérie, formy a úmyslu.

Takisto [vyznávam, že] sviatosť manželstva je nerozlučiteľný zväzok a hoci kvôli cudzoložstvu, heréze alebo kvôli iným príčinám sa môže urobiť oddelenie od stola a lôžka, nie je im však dovolené uzavrieť druhé manželstvo.

Takisto [vyznávam, že] treba prijímať a ctiť si apoštolské a cirkevné tradície.

[Vyznávam, že] Kristus zanechal Cirkvi aj moc odpúšťania [hriechov], jej používanie je veľmi prospešné pre kresťanský ľud.

Prijímam a uznávam to, čo bolo stanovené na uvedenej Tridentskej synode o dedičnom hriechu, o ospravodlivení, o svätých knihách Starého, ako i Nového zákona a o ich výklade.

Tiež prijímam všetko ostatné a uznávam to, čo prijíma a vyznáva svätá Rímska cirkev a zároveň všetko, čo tomu protirečí a schizmy a herézy, ktoré táto Cirkev odsúdila, odmietla a vyslovila [na nich] kliatbu, aj ja odsudzujem, odmietam a vyslovujem kliatbu.

Okrem toho sľubujem a prisahám pravú poslušnosť rímskemu veľkňazovi, nástupcovi blaženého Petra, kniežaťa apoštolov a zástupcovi Ježiša Krista.

Budem sa starať, aby túto vieru Katolíckej cirkvi, bez ktorej nikto nemôže byť spasený, ktorú teraz dobrovoľne vyznávam a opravdivo dodržujem, som dodržiaval a vyznával v celosti, neporušenú až do posledného dychu života, v stálosti, za Božej pomoci a aby ju aj moji podriadení alebo tí, ktorí náležia pod starostlivosť môjho úradu, dodržiavali, učili a kázali, nakoľko len budem môcť.

Ja N. N. sa teda zaväzujem, sľubujem a prisahám, tak mi Boh pomáhaj, aj tieto svätě Božie evanjeliá.

[10] Túto verziu textu vypublikoval M. Lučkaj: ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 203 – 205.

ského vyznania viery. Nasledujú podpisy gréckokatolíckych kňazov v cyrilike, pričom zapisovateľ uviedol vedľa podpisu to isté meno a farnosť latinkou a po latinsky.[11]

Delenie na dekanáty k roku 1726 nezodpovedá celkom skutočnému stavu a vyvoláva viacero otázok. Niektoré skupiny farností sa snažia kopírovať uniatské usporiadanie farností alebo latinské delenie územia na dekanáty. Po vynesení na mapu sa však farnosti uvedené pod dekanátmi (Šarišské) Zamagurie (oblasť severne od Bardejova, pohorie Busov a pohraničný sever Ondavskej vrchoviny) a Makovica (šarišská oblasť Ondavskej vrchoviny) plynule miešajú. Z toho možno vyvodiť záver, že nešlo ani tak o verný administratívny úkon z formálneho hľadiska, ale z hľadiska morálneho. Čiže ak niektorý kňaz nemohol prísť na zasadanie dekanátu, išiel v inom vhodnejšom termíne k susedom.

V Arcibiskupskom archíve v Košiciach sa zachovali autentické dokumenty z deviatich zasadaní, na ktorých východní kňazi podpísali text Zamoščského vyznania viery a pristúpili k akceptácii záverov spomenutej synody u nás.

I. Újhelyský dekanát

V prítomnosti biskupa Juraja Genadija Bizanciho sa dňa 2. a 3. septembra 1726 konalo stretnutie uniatského kléru gréckeho obradu v meste Újhely v Zemplínskej stolici za asistencie Jána Jozefa Hodermarského, vikára uvedeného biskupa, a Michala Zapalszkého, arcipresbytera Újhelyského dištriktu.[12]

Prítomní boli títo farári:[13]

Michal Zapalsky (Zapalszky), Trebišov, dekan (Zemplín)
Juraj Cinege (Czinege), Sátoraljaújhely (Zemplín, HU)
Simeon Krinicky (Kreniczky), Végardó, dekanátny notár (Zemplín, HU)
Štefan Danajkovič (Danajkovics), Poľany (Zemplín)

[11] Nečitateľnosť všetkých mien a lokalít, ako aj neustálenosť názvov obcí znemožňuje jednoznačne identifikovať všetky podpisy a lokality.

[12] Archivum Archidioecesis Cassoviensis (AACass), Graeci ritus (GR), sign. EHa/207, vyznanie viery Ujhelyského dištriktu z 3. septembra 1726.

[13] Poradie mien je uvedené podľa poradia podpisov v závere dokumentu. Všetky podpisy sú autentické. Problém vznikol pri prepise ich mien do latinky (latinkou písanej maďarčiny). V zátvorkách sú uvedené v dokumente odlišne písané latinské prepisy priezvisk, ktoré sa vyskytujú vedľa podpisov v cyrilike. Prepis do latinky urobil dodatočne pisár dokumentu, ako to vyplýva z grafickej úpravy dokumentu. Takmer všetci kňazi pripísali aj lokalitu, kde ako duchovní pôsobili. To nám umožňuje urobiť si jeden z najstarších sumárnych prehľadov týchto farností. V komparácii s inými prameňmi je zrejmé, že niektoré lokality neboli zastúpené (nevedno či kvôli vakancii alebo ignorancii kňaza alebo inej prekážke). Treba upozorniť, že farské stanice neboli systematizované, na viacerých miestach chýbalo hospodárske zázemie, aby kňaz mohol slušne existovať, preto v tomto období ešte badať spontánne vznikanie a zanikanie miest pôsobenia kňazov, ktoré súviselo s pohybom obyvateľstva, ale i miestnymi ekonomickými možnosťami. Na viacerých miestach sa nachádzali dvaja i traja kňazi; mnohokrát to boli pokrvní (otec a syn, bratranec) alebo príbuzní (švagor, zať), nie však vždy. Podľa prameňov v niektorých takýchto prípadoch žili v rôznych častiach dediny.

Oveľa závažnejší problém vzniká pri komparácii podpisov v závere dokumentu, ktoré považujeme sa autentické, so zoznamom mien v úvode dokumentu na s. 1. Niekoľko mien tam totiž chýba (v závere je však formulka, že na zasadnutí boli prítomní „aj ďalší, nižšie zaznačení" kňazi. V zozname mien na 1. strane je až sedem mien, ktoré sa nenachádzajú medzi podpísanými účastníkmi; navyše lokality, odkiaľ mali pochádzať, sa medzi podpísanými už nachádzajú. Ak zohľadníme, že v texte je viacero skomolenín mien, ktoré vznikli skomolením alebo prešmyčkami, navyše je zjavná neustálenosť znenia priezvisk, možno považovať oných sedem mien pri opakujúcich sa lokalitách za omyl alebo nepozornosť. Tieto mená – ak by boli reálne – by sa iste nachádzali medzi podpismi, pretože išlo nie o nejakú prezenčnú listinu, ale o podpísanie vyznania viery a nepodpísanie by mohlo mať pre dotyčného závažné kánonické dôsledky vo forme cirkevného trestu.

Minimálne môžeme povedať, že vikár, dekan a jeho pomocníci, nemali dobrý prehľad o kňazoch, ani o menách, ani o mieste ich pôsobenia. V tomto smere preto možno niektoré výčitky jágerského biskupa považovať za opodstatnené, na druhej strane keďže si jágerský biskup činil nárok na zodpovednosť, bolo načase, že si nechal zhotoviť takýto prehľad, aj keď prioritne nešlo o zoznam, ale o vyznanie viery.

Daniel Danilovič (Danilovics), Mikoháza (Zemplín, HU)
Gregor Kronakovič[14] (Zemplín)
Vasiľ Kremnicky (Kreniczky[15]), Brezina (Zemplín)
Štefan Radinsky (Radlinszky[16]), Topoľany (Zemplín)
Andrej Šoltis (Soltisz), Olaszliszka (Zemplín, HU)
Štefan Bačinsky (Bacsinszky), Novosad (Zemplín)
Ján Danilovič (Danilovics), Žbince (Zemplín)
Simeon Bukatovič (Bukatovics), Sečovská Polianka (Zemplín)
Bazil Bukovsky (Bukatovics[17]), Veľaty (Zemplín)
Eliáš Tarasovič, Stanča (Zemplín)
Juraj Kurovsky (Kurovszky), Nižný Žipov (Zemplín)
Ján Kuľašňanskij (Kulyasnak[18]), Zemplínska Teplica (Zemplín)
Alexej Pavlovič Čerňanskij (Paulovics), Veľký Ruskov (Zemplín)
Ján Dolgaj Vronarchnišič (Dolhan[19]), Lastovce (Zemplín)
Simeon Got (Gat),[20] Cabov (Zemplín)
Vasiľ Bačinsky (Bacsinszky), Bracovce (Zemplín)
Juraj Negrebskij (Nehrebszky[21]), Vojčice (Zemplín)
Matúš Kusěnsky (Kuszinszky), Dúbravka (Zemplín)
Michal Dolgonič (Mikuláš Dolhanics), Petrikovce (Zemplín)
Teodor Markovič (Markovics), Šamudovce (Zemplín)
Lukáš Kotovič (Kotovics), Laškovce (Zemplín)
Jakub Lagocky (Lahoczky[22]), Pusté Čemerné (Zemplín)
Ján Kavečak (Kovejcsak), Bačkov (Zemplín)
Pavol Pavornisk (Pavornicsk[23]), Komlóska (Zemplín, HU)
Juraj Kovejčak (Kovejcsak), Davidov (Zemplín)
Ján Kručai (Krucsaj), Dámóc (Zemplín, HU)
Andrej Ortutaj Gotčanski (Ortutaj), Mokoshotyka (Zemplín, HU)
Teodor Kručaj (Krucsaj), Streda n/B (Zemplín)
Michal Artimoč (Artimovics), Juskova? Voľa (Zemplín)
Ján Červenak (Cservenyák), Zemplénagárd (Zemplín, HU)
Ján Stavrovskij[24] (Sztavrovszky), Sačurov (Zemplín)
Vasiľ Puchovič (Pichovics), Lesné (Zemplín)
Teodor Markovič (Markovics), Bačkov?/Bačka? (Zemplín)
Gregor Dajlovič (Dajlovics), Rakovec n/O[25] (Zemplín)
Andrej Gribovskij (Gribovszky), Banské (Zemplín)
Ján Lupkoski (Lupkovszky), ? (Skoszkiensis, skoskij) (Zemplín)
Ján Straščanskij (Sztraszcsanszky[26]), Trnávka (Zemplín)
Andrej Preter, Trhovište (Zemplín)

V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína aj týchto sedem mien:

[14] Priezvisko je ťažko čitateľné. Toto meno chýba v prepise latinkou, nespomína sa ani lokalita.
[15] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Ladislav Cserniczky.
[16] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Hrabinszky.
[17] Zrejme ide o pomýlenie s predchádzajúcim priezviskom.
[18] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Kolesnyanszky.
[19] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Blechnarszky.
[20] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Kocs.
[21] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Nehrebiczky.
[22] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Lehoczky.
[23] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Javornoczky.
[24] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Sztankovszky.
[25] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako rakovský farár Juraj Davidovics, čo je však zrejme omyl, ktorý nastal už pri prepočutí krstného mena Geogius/Gregogius.
[26] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Ján Hopkanics.

Alexej Petrik, Dobrá (Zemplín)
Andrej Zgebulovics, Trhovište (Zemplín)
František Kmetics, Streda n/B (Zemplín)
Juraj Bavankovics, Trhovište (Zemplín)
Juraj Pertovics, Olaszliszka (Zemplín, HU)
Matej Kozupszky, Rudabányácska (Zemplín, HU)
Michal Valykovics, Makoshotyka (Zemplín, HU)

II. Humenský dekanát

Dňa 8. septembra 1726 sa konalo v Humennom zhromaždenie za prítomnosti sebastopolského, mukačevského a maramarošského biskupa Juraja Genadija Bizanciho, jeho vikára Jána Jozefa Hodermarského a humenského uniatského vicearchidiakona, farára Michala Jareczyho a rokytovského dekana a farára Štefana Rokitovszkého.[27]

Prítomní boli títo farári:

Michal Jarecij (Jareczy), vicearchidiakon, Humenné (Zemplín)
Štefan Rokitovski (Rokytovszky), archipresbyter, Hrabová Roztoka (Zemplín)
Peter Galinkovič (Halinkovics), Starina (Zemplín)
Ján Maruchnič (Maruchnics), Svetlice (Zemplín)
Alexej Curkovič (Czurkovics), Nižná Jablonka (Zemplín)
Peter Kutka, Sukov (Zemplín)
Ján Matišak,[28] Štefanovce (Zemplín)
Michal Semekevič (Szmitkovics[29]), Veľká Poľana (Zemplín)
Jozef Changodovič (Chandogovics[30]), Porúbka (Zemplín)
Štefan Fěturivič (Fiturovics[31]), Stropkov (Zemplín)
Ján Konik, Oľšinkov (Zemplín)
Ján Klebena, Zubné (Zemplín)
Matúš Dovrijskij (Dosiczky), Rokytov p/H (Zemplín)
Prokop Grinevič (Horenovics, Hrinyovics[32]), Stakčín (Zemplín)
Matej Pankovič (Pankovics, Panykovics[33]), Hrabovec (Zemplín)
Lukáš, presbyter, tamtiež (Hrabovec) (Zemplín)
Teodor Ustinski (Usztinsky), Valaškovce (Zemplín)
Vasiľ Markovič (Markovics), Čertižné (Zemplín)
Jakub Levicki (Leviczky), Habura (Zemplín)
Jakub Kuderak, Borov (Zboroviensis, Zemplín)
Teodor Skibinskij (Szkibinszky, Szkiba[34]), Čabiny (Zemplín)
Jakub Govdyrja (Govdira, Godera[35]), Čabiny (Zemplín)
Simeon Ruskaj (Ruszkaj), Osadné (Zemplín)
Peter Gaľko (Halyko), Čabalovce (Zemplín)
Teodor Tilovski (Tilovszky), Medzilaborce (Zemplín)
Štefan Golubovič, presbyter, Výrava (Zemplín)
Peter Kocibala (Koczibala), Krásny Brod (Zemplín)
Ján Macko (Maczko), Ruské (Zemplín)
Teodor Puzovjat (Puzovjad), Nechválova Polianka (Zemplín)
Juraj Kušnirov (Kusnyirov), Veľká?/Malá? Poľana (Zemplín)

[27] AACass, GR, sign. EHa/208, vyznanie viery Humenského dištriktu z 8. septembra 1726.
[28] V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína ako Matisek.
[29] Latinský prepis mena sa uvádza len v zozname mien na s. 1.
[30] Latinský prepis mena sa uvádza len v zozname mien na s. 1.
[31] Latinský prepis mena sa uvádza len v zozname mien na s. 1.
[32] Druhá verzia latinsky písaného priezviska sa uvádza na s. 1.
[33] Druhá verzia latinsky písaného priezviska sa uvádza na s. 1.
[34] Druhá verzia latinsky písaného priezviska sa uvádza na s. 1.
[35] Druhá verzia latinsky písaného priezviska sa uvádza na s. 1.

Štefan Pončak (Poncsak), Nagov (Zemplín)
Timotej Magera, Kalinov (Zemplín)
Ján Puzovjat, Pichne (Zemplín)
Alexej Sivanič, Dara (Zemplín)
Vasiľ (Ladislav[36]) Magera, Vydraň (Zemplín)
Vasiľ Ortonaš (Ladislav Organics), kláštor Krásny Brod (Zemplín)
Ignác Virranics,[37] Hostovice (Zemplín)
Ján, presbyter, Runina (Zemplín)
Vasiľ, Habura? (Zemplín)
Ján, presbyter Habura (Zemplín)

V úvode dokumentu na s. 1 sa spomína aj týchto trinásť mien:
Štefan Sztankovics, Zbudská Belá (Zemplín)
Ivan Maruchnics, Svetlice (Zemplín)
Ján Popovics, Radvaň n/L (Zemplín)
Peter Halajko, Strážske (Zemplín)
Jakub Halajko, Pakostov (Zemplín)
Ján Popov, Roškovce (Zemplín)
Peter Lupovszky, Oľka (Zemplín)
Ján Ridos, Zboj (Zemplín)
Lukáš Hilinkovics, Borov (Zboroviensis, Zemplín)
Peter Csabolovszky, Čabalovce (Zemplín)
Alexej Popovics, Nižná Jablonka (Zemplín)
Vasiľ Popovics, ? (Cselejtensis, Zemplín)

III. Stropkovský a Vranovský dekanát

V Brusnici sa zišli kňazi 4. novembra 1726. Zhromaždeniu predsedal Ján Jozef Hodermarszky.[38]

Prítomní boli títo farári:
Vasiľ Gulovič (Gullovics, Gulovics),[39] vicearchidiakon stropkovský a vranovský, Brusnica
Andrej Sandali, archipresbyter stropkovský a vranovský, Šandal (Zemplín)
Damián Rojkovič (Rojkovics), Detrík (Zemplín)
Daniel Gulovič (Gullovics), Matiaška (Šariš)
Teodor Gulovics,[40] vranovský dekan (sic!), Fulianka (Šariš)
Simeon Nimcsik,[41] ?[42]
Vasiľ Bačinski (Bacsinszky), Rafajovce (Zemplín)
Alexej Gulovič (Gulovics), Brezníčka (Zemplín)
Lukáš Gulovics,[43] Matovce (Šariš)
Peter Stavrovski (Sztaurovszky), Bžany (Zemplín)
Demeter Stavrovski (Sztaurovszky), Lomné (Zemplín)
Ján Gulovics,[44] Nižná Olšava (Zemplín)
Andrej Baluťanski (Balutyanszky), Vyšná Olšava (Zemplín)
Anton, presbyter, Tokajík (Zemplín)
Alexej Mikulovič (Mikulovics), Valkov (Zemplín)
Michal Zargai (Zarhay), Čičava (Zemplín)
Štefan Babič (Babics), Čemerné (Zemplín)

[36] Tak je uvedené na s. 1.
[37] Priezvisko s a uvádza len na s. 1.
[38] AACass, GR, sign. EHa/211, vyznanie viery Stropkovského dištriktu zo 4. novembra 1726.
[39] Podpísal sa aj latinkou a j azbukou.
[40] Podpísal sa len latinkou, nie azbukou.
[41] Toto meno sa v úvodnom zozname na 1. strane nenachádza. Podpísal sa len latinkou, nie azbukou.
[42] Lokalita je prekrytá pečaťou, preto je nečitateľná.
[43] Podpísal sa len latinkou, nie azbukou.
[44] Podpísal sa len latinkou, nie azbukou. V latinskom prepise je uvedené, že je farárom v Nižnej Voli.

Jakub Galenkovič (Halenkovics, Halejkovics), Okružná (Šariš)
Ján Chorvat (Horvath), Ruská Nová Ves (Šariš)
Simeon Dudinski (Dudinszky), Ruská Voľa (Šariš)
Timotej, presbyter, Kručov (Zemplín)
Ján, presbyter, Kručov (Zemplín)[45]
Jakub Tirpak (Tyrpak), Kobylnice (Šariš)
Vasiľ Baluťansky (Balutyanszky), Remeniny (Šariš)
Michal Kločko (Klocsko), Kobylnice (Šariš)[46]
Konrád Mačoško (Macsosko), Korunková (Zemplín)
Gregor Koncz, Jakušovce (Zemplín)
Gregor Polivka, Veľkrop (Zemplín)
Teodor Varanka, Staškovce (Zemplín)
[47]Ján Tutoki, Vyšný Kazimír (Zemplín)
Vasiľ Dobrjanski, Rudlov (Zemplín)
Štefan Dobrjanski, Hlinné (Zemplín)
Peter Gladonič?, Miková (Zemplín)
Andrej [Vaszilenko],[48] Havaj (Zemplín)
Gregor Sipkovič, Varechovce (Zemplín)
Alexej Modgarč?, Olšava (Zemplín)
Štefan Jokovač?, ?
Teodor Pravič, Šarišská Poruba (Šariš)
Damián Pankovič, Prituľany (Zemplín)
Simeon Baczinszky,[49] Petejovce (Zemplín)
Simeon Alexevič, Ruský Hrabovec (Zemplín)
Ján Kosztarovics,[50] farár, Miňovce (Zemplín)

IV. Makovický dekanát

V Cernine sa schôdza konala 10. novembra 1726 pod vedením Jána Jozefa Hodermarszkého.[51]
Prítomní boli títo farári:
Andrej Kurimski (Kurimszky), makovický archipresbyter, Cernina (Šariš)
Kozma Rojkovič (Rojkovics), Rovné (Šariš)
Michal Šeninskij (Seninszky)[52]
Andrej Podhorecki (Podhoreczky),[53] Svidník (Šariš)
Teodor Chvostik (Chvosztik), Nižný Orlík (Šariš)
Juraj Borš (Borsch), Nižná Jablonka (Šariš)
Semion Andriovski (Andriovszky), Mikulášová (Šariš)
Simeon/Semion, farár, Ortuťová (Šariš)
Ján Galecky (Halleczky), Jedlinka (Šariš)
Andrej Polianskij (Poljanszky),[54] Hutka (Šariš)
Lukáš Kamenskij (Kamenszky),[55] Mirošov (Šariš)

[45] V latinskom stĺpci je poradie tohto a nasledujúceho mena vymenené.
[46] Všetky tieto mená sa uvádzajú aj na prvej strane, nasledujúce mená sú len medzi podpismi.
[47] Nasledujúce podpisy sa nachádzajú len v azbukovom znení, okrem jednej výnimky.
[48] Priezviská v hranatých zátvorkách bolo možné doplniť kritickým zhodnotením z neskorších súpisov.
[49] Priezvisko je uvedené aj v zozname na s. 1. Podpísal sa len latinkou, nie azbukou.
[50] Priezvisko je uvedené len v zozname na s. 1.
[51] AACass, GR, sign. EHa/212, vyznanie viery Makovického, Zamagurského, Šarišského, Užského a Verchovinského dištriktu z 10. novembra 1726 a Ugočského dištriktu z 3. februára 1727, s. 1 – 11.
[52] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Lipinszky.
[53] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Podhajeczky.
[54] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Polyanszky.
[55] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Nimenszky.

Vasiľ Izbianszky,[56] farár, Roztoky (Šariš)
Štefan Goc (Gocz), Cigla (Šariš)
Teodor, farár, Vyšná Jedľová (Šariš)
Ján Rojkovič (Rojkovics), Svidník (Šariš)
Ján Mikulics,[57] Rakovčík (Šariš)
Ján Džurdzoskij (Dzurdzoszky),[58] Ladomirová (Šariš)
Andrej Rojkovič (Rojkovics), Oľšavka (Šariš)
Gabriel Rabadovič (Rabadovics), Medvedie (Šariš)
Ján, farár, Andrejová (Šariš)
Demeter Romanovič (Romanovics), Beňadikovce (Šariš)
Vasiľ Jakovič (Jakovics), Dubová (Šariš)
Juraj Litvin (Litviny),[59] tamtiež (Dubová) (Šariš)
Daniel Golovač (Holovacs), Hrabovčík (Šariš)
Teodor Gutorovič (Huttorovics),[60] Šašová (Šariš)
Vasiľ Gutirja (Huttirja),[61] Dubinné (Šariš)
[62]Štefan Mikitovič (Mikitovics), Potoky (Šariš)
Daniel Gatara (Hatara), Potoky (Šariš)
Alexej Zjatkovič (Zjatkovics), Kožany (Šariš)
Teodor Ivanovič (Ivanovics), Svidnička (Šariš)
Gregor Ferencovič (Ferenczjevics), Vyšný Orlík (Šariš)
Ján Grabovai (Hrabovaj), Šarišský Štiavnik (Šariš)
Demeter Jurijevič (Jurievics), Štefurov (Šariš)
Ján Bovankovič (Bovankovics), Soboš (Šariš)
Vasiľ Bovankovič (Bovankovics), Soboš (Šariš)
Štefan Ďatkovič (Djatkovics), Šašová (Šariš)
Andrej Madzarakov, Šarišský Štiavnik (Šariš)
Ján, farár, Brod (?) (Šariš)
Peter Gvozdik (Hvozdik), diakon, Kurimka (Šariš)
Ján Romanovič (Romanovics), diakon, Beňadikovce (Šariš)

V. Zamagurský dekanát

V Kurove sa zasadanie konalo 17. novembra 1726 pod vedením Jána Jozefa Hodermarszkého.[63]
Prítomní boli títo farári:[64]
Alexej Demianovics,[65] zamagurský archipresbyter, Vyšný Tvarožec (Šariš)
Alexej Pavlovič (Paulovics), zamagurský vicearchipresbyter, Černina (Šariš)
Jozef Drozdovič (Drozdovics), notár dištriktu, Kurov (Šariš)
Vasiľ, farár, Kečkovce (Šariš)
Andrej, farár, Vyšný Mirošov (Šariš)
Michal Petricki (Petriczky) ml., Beloveža (Šariš)
Ján Pavlovič (Paulovics), Dobroslava (Šariš)
Peter Gulovič (Gullovics), Kružlov (Šariš)

[56] Jeho priezvisko je uvedené len v úvodnom zozname rukopisu na s. 1.
[57] Podpísal sa len latinkou, nie azbukou. V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Michalics.
[58] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Gyurcsovszky.
[59] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Litvinics.
[60] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Hutorovics.
[61] V úvodnom zozname rukopisu na s. 1 je uvedený ako Hutra.
[62] Nasledujúce mená sa nenachádzajú na 1. strane rukopisu, len medzi podpismi.
[63] AACass, GR, sign. EHa/212, vyznanie viery Makovického, Zamagurského, Šarišského, Užského a Verchovinského dištriktu z 10. novembra 1726 a Ugočského dištriktu z 3. februára 1727, s. 12 – 14.
[64] Táto časť rukopisu obsahuje len podpisy, ktorým nepredchádza žiadny zoznam mien.
[65] Podpísal sa len latinkou, nie azbukou.

Vasiľ Zacharjaš (Zachariassy), Hunkovce (Šariš)
Gregor Leferovič (Lefferovics), Bodružal (Šariš)
Vasiľ Moroz (Morosz), Petrová (Šariš)
Ján Vaglovič (Vaglovics), Gribov (Šariš)
Ján Telepovič (Telepovics), Bukovce (Šariš/Zemplín)
Ján Gmitronča (Gmittroncsa), Oľšavka (Šariš)
Ján Zapotučnij (Zapotucsny), Šemetkovce (Šariš)
Pavol Storonskij (Sztoronszky), Šemetkovce (Šariš)
Jakub Miga (Miha), Nižná Pisaná (Šariš)
Michal Petrickij (Petriczky) st., Beloveža (Šariš)
Vasiľ Miga (Miha), Kečkovce (Šariš)
Štefan Sinica (Sziniczay), Krajná Bystrá (Šariš)
Michal Miga (Mihay), Kečkovce (Šariš)
Semion Varjanka (Varjankay), Vyšný Komárnik (Šariš)
Lukáš Škarlicki (Skarliczky), Chmeľová (Šariš)
Lukáš Smerekovski (Szmerekovszky), Becherov (Šariš)
Ján Seikaij (Szeykay), Becherov (Šariš)
Alexej Romanovič (Romanovics), Vyšná Polianka (Šariš)
Michal, farár, Kapišová (Šariš)
Semion Bechur (Bechury), Kapišová (Šariš)
Andrej Garzanik (Harzanik), Nižný Mirošov (Šariš)
Matej Chodaba, Nižný Tvarožec (Šariš)
Bazil Bočnevič (Bocsnevics), Frička (Šariš)
Semion Smoleovič (Szmoleovics), Petrová (Šariš)
Lukáš Dudra (Dudray), Cigeľka (Šariš)
Teodor Zelenik, Nižná Polianka (Šariš)

VI. Šarišský dekanát

V Lukovej sa zasadanie konalo 20. novembra 1726 pod vedením Jána Jozefa Hodermarszkého.[66] Prítomní boli títo farári:
Konštantín Tarasovič (Taroszovics), šarišský archidiakon, farár Lukov (Šariš)
Juraj Tarasovič (Taraszovics), vicearchidiakon, Kyjov (Šariš)
Ján Nižalovski (Nizsalovszky)
Jakub Ignatovič (Ihnatovics), Niklová (Šariš)
Teodor Gančovskij (Hancsovszky), Klenov (Šariš)
Adam Vajkovič (Vajkovics), Geraltov (Šariš)
Vasiľ Tarasovič (Tarasovics), Kružlov (Šariš)
Michal Kaminskij (Kaminszky), Obručné? (Asztensis, Šariš)
Anton Jaromis (Jaromisz), Tichý Potok (Šariš)
Vasiľ Blažov, Blažov (Šariš)
Michal Janovič (Janovics), Drienica (Šariš)
Peter Telešnicki (Teleszniczky), Hradisko (Šariš)
Peter Buchovski (Buchovszky), Šambron (Šariš)
Izajáš Janovič (Janovics), Čirč (Šariš)
Ján Nisjalovskij (Nisalovszky), Malcov (Šariš)
Jozef Nisjalovskij (Nisalovszky), Gerlachov (Šariš)
Juraj Nisjalovski (Nisalovszky), Hrabské (Šariš)
Ján Roikovič (Rojkovics), Snakov (Šariš)
Ján Kaminskij (Kaminszky), Šarišské Jastrabie (Šariš)
Michal Nisjalovskij (Niszalovszky), z Užského dekanátu (Őrveny, Už)

[66] AACass, GR, sign. EHa/212, vyznanie viery Makovického, Zamagurského, Šarišského, Užského a Verchovinského dištriktu z 10. novembra 1726 a Ugočského dištriktu z 3. februára 1727, s. 15 – 17.

Ján Godermarskij (Hodermarszky), Orlov (Šariš)
Gregor Šostovič (Sosztovics), Legnava (Šariš)
Gregor, farár, Starina (Šariš)
Michal Peregrimskij (Peregrimszky), Matysová (Šariš)
Simeon Tarasovič (Tarasovics), Hromoš (Šariš)
Ján, farár, Bajerovce (Šariš)
Ján Dudinskyij (Dudinszky), Renčišov (Šariš)
Michal Carik (Czarik), Kríže (Šariš)[67]
Ján Temeti (Temety), Rakoš (?, Šariš)
Ján Lichvjarčik (Lichviarics), Pusté Pole (Šariš)
Michal Siňava,[68] Hanigovce (Šariš)
Vasiľ Zlockij (Zloczky), Ľubotín (Šariš)
Michal Carik (Czarik), Kríže (Šariš)

VII. Užský dekanát

V Užhorode sa zasadanie uskutočnilo 3. decembra 1726 pod vedením Jána Jozefa Hodermarszkého.[69] Prítomní boli títo farári:
Ján Jaromis (Jaromis), farár Ruské Pekľany v Šariši
Vasiľ Dripakovič (Dripakovics), užský archipresbyter
Lukáš, farár, Horňa (Už)
Vasiľ, Radvaň (súčasť Užhorodu, Už, UA)
Juraj Janovič (Janovics), Koroml'a (Už)
Teodor Styavniczky,[70] Hažín (Už)
Vasiľ, farár, Trnava n/L (Už)
Teodor Paportenski,[71] farár, Vyšné Nemecké / Poruba? (Už)
Ján Grebenec (Hrebenecz), Оноківці (Domonya, Už, UA)
Ján, farár, Choňkovce (Už)
Alexej Kalinovski (Kalinovszky), Porostov (Už)
Juraj Ternavskij (Ternavszky), Maťovce (Už)
Damián Šoltis Bančak (Bancsak), Bežovce (Už)
Ján Sukovski (Szukovszky), Úbrež (Už)
Jakub, farár, Rybnica (Vyšná?, Nižná?) (Už)
Ján Remeninskij (Remeninszky), farár Rybnica (Vyšná?/Nižná?) (Už)
Gregor Bilinski (Bilinszky), Podhoroď (Už)
Teodor Bačinski (Bacsinszky), Beňatina (Už)
Lukáš Čiprič (Csiprics), Невицьке (Nevické, Už, UA)
Alexej Barvirovič (Barvirovics), Jovsa (Už)
Peter Krasickij (Kaszinszky), Klokočov (Už)
Ján Tirovič (Tirovics), Vyšné Remety (Už)
Eliáš Brišanič (Brisanics), Galoc (Галоч) (Už, UA)
Vasiľ Tisovskij (Tiszovszky), Lazy (Великі Лази) (Už, UA)

VIII. Verchovinský dekanát

V Malom Bereznom (Малий Березний) sa zasadanie uskutočnilo 28. decembra 1726 pod vedením Jána Jozefa Hodermarszkého.[72] Prítomní boli títo farári:[73]

[67] Také isté meno sa uvádza na konci zoznamu. Obidve mená majú odlišný rukopis, určite ide o dve osoby, zrejme o otca a syna.

[68] Jeho podpis je preškrtnutý s dopiskom „obiit" [zomrel] a v latinskom prepise sa nenachádza. To by svedčilo o tom, že latinský prepis podpisov sa konal nie hneď na mieste, ale až neskôr a mal aj kontrolný charakter.

[69] AACass, GR, sign. EHa/212, vyznanie viery Makovického, Zamagurského, Šarišského, Užského a Verchovinského dištriktu z 10. novembra 1726 a Ugočského dištriktu z 3. februára 1727, s. 17 – 18.

[70] Priezvisko sa nachádza len v latinskom prepise podpisu.

[71] Priezvisko sa nachádza len medzi azbukovými podpismi, nie v latinskom prepise.

Peter Breznai (Breznaj), verchovinský archipresbyter
Teodor, farár, Zavosina (Забосина) (Zanasztas, Už, UA)
Štefan Kalinič (Kalinics), Stužica (Стужиця) (Už, UA)
Teodor, farár, Ubľa (Zemplín)
Ján Pirkovjad, Ladomirov (Zemplín)
Damián Rožko (Rosko), Kostrina? (Кострина?) (Už, UA)
Gabriel Popovič (Popovics), Kolonica (Zemplín)
Štefan Oleksikuv (Olexik), Kalná (Zemplín)
Ján Volosjanski (Volosanszky), Klenová (Zemplín)
Gregor, farár, Ruská Volová (Zemplín)
Ján Kuťak[74] (Kuzmjak), Kolbasov (Zemplín)
Gregor Lizov, Zboj (Zemplín)
Jakub Rogač (Rohacs), Zábrodie (Забрідь) (Zabroczke) (Už, UA)
Eustach Ignatevič (Ihnatovics), Veľké? Berezné (Великий? Березний) (Už, UA)
Teodor Ščerbak (Scserbak), Stakčínska? Roztoka (Zemplín)
Juraj Fedčov (Fedcso), Pastilky (Пастілки) (Pásztély, Už, UA)
Matúš Ćurizovič (Csurizovics), Čiernohlava (Чорноголова) (Už, UA)
Vasiľ, farár Dubrinec (Дубриничі) (Už, UA)
Vasiľ Skazi (Szkazi), Perečin (Перечин) (Už, UA)
Ján Novosilski (Novoszilszki), Záriečie (Зарічеве) (Už, UA)
Juraj Ivančik (Ivancsik), Kňahyňa (Кхягиня) (Už, UA)
Lukáš Krivenčjak (Krivencsak), Stričava (Стричава) (Už, UA)
Juraj Stužjanski (Sztuzsanszky), Stužica (Стужиця) (Už, UA)
Vasiľ Žukotinskij (Zsukotinszky), Záhrbie (Загорб) (Už, UA)
Ján, farár, Stavné (Ставне) (Už, UA)
Štefan, farár, Luh (Луг) (Lužica, Už, UA)
Vasiľ Ďakovič (Diakovics) Volosianka (Волоцянка) (Už, UA)
Ján Ivankanič (Ivaskanics), Bystrá (Берховина-Бистра) (Už, UA)
Lukáš Finkovjad, Husie (Гусний) (Už, UA)
Michal Kozopasovič (Kozopaszovics), Husie (Гусний) (Už, UA)
Štefan Žilak (Zsilak), Suché (Суцхий) (Už, UA)
Peter Šernuvskij (Sernovszky) Tiché (Тихий) (Už, UA)
Ján Ďakovič (Djakovics) Tiché (Тихий) (Už, UA)
Simeon Volešanskij (Volesanszky), Ľuta (Люта) (Už, UA)
Alexej Dragovič (Drahovics), Výška (Вишка) (Už, UA)
Vasiľ Garanec (Hotrinecz) diakon, Kostrín (Кострина) (Už, UA)
Juraj Skučka (Szkucska), užhorodský presbyter (Už, UA)

IX. Ugočský dekanát[75]

Ugočský dekanát sa kryje s Ugočskou stolicou, ktorá patrila medzi najmenšie uhorské stolice, preto sa v dekanáte nachádzali aj priľahlých deväť farností (11 mien) zo severnej Berežskej stolice (Felvidéki járás, Hornovidiecky okres) a jedna farnosť z východnej Maramarošskej stolice (Chusťský okres).

V meste Sevľuš (Виноградів, Nagy Szőllős, Ugoča, UA) sa zasadanie konalo 3. februára 1727 pod vedením Jána Jozefa Hodermarszkého.[76] Prítomní boli títo farári:

[72] AACass, GR, sign. EHa/212, vyznanie viery Makovického, Zamagurského, Šarišského, Užského a Verchovinského dištriktu z 10. novembra 1726 a Ugočského dištriktu z 3. februára 1727, s. 19 – 20.

[73] Väčšina podpisov nie je autentická, pretože ich rukopis je rovnaký.

[74] V latinskom prepise je chyba.

[75] Ako príklad podpisovania Zamoščského vyznania viery tento dekanát publikoval M. Lučkaj: ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 196 – 202. Tento dekanát si vybral zrejme preto, lebo tu v predmetnom čase pôsobil zrejme jeho dedo Daniel Lučkaj vo farnosti Tarna.

Juraj Kopanskij (Kopanszky), ugočský archidiakon, farár, Велика Копаня (Veresmarkt, Ugoča, UA)
Teodor Rakovec (Rakoveczky), ugočský archipresbyter, farár, Sevľuš, Виноградів (Nagy Szőllős, Ugoča, UA)
Daniel [Šalitrej] (Salitrej),[77] arcipresbyter, Велятин (Velete, Ugoča, UA)
Michal Ďurkanič (Gyurkanics),[78] Білки (Bilke, Bereg, UA)
Lukáš Kumjackij (Kumjaczky), Велики? Ком'яти (Nagy? Komját, Ugoča, UA)
Simeon Skolskij (Szolszky), Онок (Ilonok Ujfalu, Ugoča, UA)
Vasiľ Drunickij (Druniczky), Чорнотисів (Fekete Ardó, Ugoča, UA)
Jakub Ososkij (Oszoszky),[79] Осій (Szajkófalva, Bereg, UA)
Vasiľ Zejkan (Zehan), Лоза (Lóza, Bereg, UA)[80]
Vasiľ Mondič (Mondics), Керецьки (Kereczkiensis, Maramaroš, UA)
Ján Jurkanič (Jurkanics), Мала? / Велика? Раковець (Rákocz, Ugoča, UA)[81]
Vasiľ Gvozdik (Hvozdik),[82] Фанчикове (Fancsika, Ugoča, UA)
Demeter Matrič (Matrics), Підвиноградів (Szőlős-Vég-Ardó, Ugoča, UA)
Ignác Mikoč (Mikocs), Олешник (Egres, Ugoča, UA)
Ján Zejkan (Zekan), Імстичово (Miszticze, Bereg, UA)
Alexej Jurkanič (Jurkanics), Білки (Bilke, Bereg, UA)
Ján Kerchickij (Kerchiczky),[83] Рокосово (Rokosziensis, Ugoča, UA)
Simeon Kozan, Нижне Болотне (Alsó Sárad, Ugoča, UA)
Vasiľ Bela, Гребля (Felső Karaszló,[84] Ugoča, UA)
Eliáš[85] Banik, Turulung (Túr Terebes, Ugoča, RO)
Alexej Konderjak (Kondirak),[86] Bătarci (Batarcs, Ugoča, RO)
Gregor Keregickij (Kerehreczky), Бобове (Bökény, Ugoča, UA)
Nikita/Nicetus Jakobovič (Jakobovics),[87] Turţ Băi (Turc, Ugoča, RO)
Simeon Mondič (Mondics), (Száraz Patak, Ugoča, RO)
Daniel Lukčacki (Lucskay), Tarna Mare (Nagy?/Kis? Tarna, Ugoča, RO)
Konštantín Janovič (Janovics), Дібрівка (Dubroka, Bereg, UA)
Simeon Pirda, Карачин (Karácsfalva, Ugoča, UA)

[76] AACass, GR, sign. EHa/212, vyznanie viery Makovického, Zamagurského, Šarišského, Užského a Verchovinského dištriktu z 10. novembra 1726 a Ugočského dištriktu z 3. februára 1727, s. 21 – 23.

[77] Priezvisko je uvedené len v latinskom prepise. M. Lučkaj priezvisko neuvádza (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[78] M. Lučkaj chybne prepísal priezvisko ako lokálne adjektívum (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[79] M. Lučkaj priezvisko uvádza ako lokálne adjektívum (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[80] Toto meno M. Lučkaj neuvádza (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[81] M. Lučkaj uvádza na tomto mieste iné meno: Ján Rakovič (Rakovics), Руська Долина (Urna, Ugoča, UA) (porov. Лучкай, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[82] M. Lučkaj uvádza priezvisko ako Godonič (Hodonits) (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[83] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Keregickij (Kerehiczky) (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[84] M. Lučkaj udáva ako lokalitu Розтока (Rosztoka, Bereg, UA) (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[85] M. Lučkaj prepísal krstné meno ako Daniel (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[86] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Kondorak (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

[87] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Jakubovič (Iakubovits) (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

Ján Pak, tamtiež, Карачин (Karácsfalva, Ugoča, UA)
Mikuláš Banik, Тросник (Sasvár, Ugoča, UA)
Vasiľ Ďurica (Gyuricza),[88] Вереця (Verécze, Ugoča, UA)
Demeter Romanovič (Romanovics), Чорна (Csarnató, Ugoča, UA)
Juraj Starosta (Sztaroszta), Ільниця (Ilonca, Bereg, UA)
Peter Ligov (Ligo),[89] Сильце (Kisfalud, Bereg, UA)
Eliáš Štefanovič (Stephanovics), Batarci (Batarcs, Ugoča, RO)
Andrej Bilov,[90] Текове (Tekeháza, Ugoča, UA)
Jakub Šilimocha (Silimocha),[91] Мала Копаня (Kis Kupány, Ugoča, UA)
Michal Galko (Halyko), Крива (Kirva, Ugoča, UA)
Juraj Ščerbko (Scserbko), Заріччя (Alsó Karaszló, Ugoča, UA)
Peter Starosta (Sztaroszta), Ільниця (Ilonca, Bereg, UA)[92]
Vasiľ Krečon (Krecson),[93] Кам´янське (Kövesd, Bereg, UA)
Ján Baran, Велики? Раковець (Rakovecz, Nagy? Rákoc, Ugoča, UA)
Andrej Svitlik (Svitlik – sic!), Новоселиця (Soós Ujfalu, Ugoča, UA)
Ignác Jakobovič (Jacubovics), Batarci (Batarcs, Ugoča, RO)
Peter Šilimicha (Silimicha),[94] Мала Раковець? / Рокосово? (Rakácz, Ugoča, UA)
Michal Lenicki (Leniczky),[95] Боржавське ((Kis) Csongova, Ugoča, UA)
Peter Kňaz (Knyaz), Шаланки (Salánk, Ugoča, UA)
Andrej Klipač (Klipacs),[96] Иршава (Ilosva, Bereg, UA)
Michal Mondič (Mondics), Чепа (Csepe, Ugoča, UA)

Adresa autora: **Doc. PhDr. ThDr. Peter Zubko, PhD.**, Katedra histórie a biblických vied, Teologická fakulta Katolíckej univerzity, Hlavná 89, SK - 041 21 Košice 1
tel. +421/55/6836352, e-mail: peter.zubko@gmail.com

[88] M. Lučkaj priezvisko neuvádza (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).
[89] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Šigov (Sigov) (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).
[90] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Bilovar (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).
[91] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Silimicha (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).
[92] Toto a nasledujúce meno uvádza M. Lučkaj v obrátenom poradí (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).
[93] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Kračon (Kracson) (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).
[94] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Silimecha (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).
[95] V publikovanom prepise M. Lučkaja je priezvisko skomolené, ale uvedené ako neisté (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202). Naša verzia bola kriticky prepísaná.
[96] M. Lučkaj prepísal priezvisko ako Klepač (Klepács) (porov. ЛУЧКАЙ, Михайло: *Історія карпатських Русинів III. Historia Carpato-Ruthenorum 3*, s. 202).

Právne a ekonomické aspekty medziobradových vzťahov medzi katolíckym klérom východného a západného rítu na území Zemplína a Šariša v 18. storočí

Peter ŠOLTÉS

Legally and economical aspects of Roman and Greek Catholics relations among clergy of Eastern and Western rites on the territory of Zemplin and Saris in the 18th century

The treatise is dedicated to some of legally aspects of Roman and Greek Catholics relations among clergy and believers in the main cities of Zemplin and Saris. Subordination Eparchy of Mukachevo to Eger diocese brought not only weak discipline and poor theological preparedness of Mukachevo clergy but also had to take in consideration the arguments and regulations of Trident Council according to which it was not possible to run jurisdiction at the same time for couple bishops respectively priests in one diocese or parish. The effort to enable sufficient economical base for the functioning of religious management that both locally Churches were trying to establish or respectively restore in the first part of the 18th century are the key moments of the article.

Keywords: *Greek Catholics, Eparchy of Mukachevo, Eger diocese, canonical visitations, Zamosc synod*

Migrácia obyvateľstva v 18. storočí výrazne zmenila dovtedajšiu konfesionálnu rozľahlého Jágerského biskupstva. Do začiatku 18. storočia sa oblasť rozšírenia východného obradu obmedzovala na zopár výnimiek na konfesionálne homogénne oblasti na severe Šarišskej a Zemplínskej a Užskej stolice. Migrácia ruthenov a následné rýchle utvorením siete farností zmenšili pastoračný priestor i ekonomickú základňu jágerského biskupa a jeho kléru. V oblastiach, kde žili veriaci latinského obradu medzi gréckokatolíckou väčšinou, sa navyše dochádzalo k porušovaniu stávalo, že gréckokatolícky farár krstil, sobášil a pochovával aj rímskokatolíkov. Ojedinele sa vyskytujú správy o tom, že aj evanjelici a. v. sa v situáciách, keď nemali nablízku svojho kňaza, obracali sa o duchovnú službu (pohreb, zriedkavo aj o krst) na gréckokatolíckych kňazov.[1] Toto „kradnutie" duší komplikovalo vzťahy medzi rímskokatolíckym a gréckokatolíckym duchovenstvom, keďže malo dopad na finančné zabezpečenie vtedy beztak sociálne slabo zabezpečených farárov.

Začiatky sporu o právny status Ecclesia Ruthenica v severovýchodnom Uhorsku, vedený medzi jágerským biskupom a cisárskym dvorom, pri ktorom samotný mukačevský biskup bol zväčša len v roli štatistu, siahajú až do konca 17. storočia. Po obnovení územnej jednoty Uhorska často nanovo konštituovali aj hranice medzi diecézami.[2] Konflikt sa koncentroval okolo otázky, či na území jednej diecézy nemôžu sídliť dvaja biskupi. Stanovisko, ktoré presadzoval jágerský biskup, bolo, že akýkoľvek východný biskup sídliaci na území jeho diecézy môže byť iba jeho obradovým vikárom.[3] Cisár Jozef I. na začiatku 18. storočia ešte nepochyboval

[1] ГАДЖЕГА, Василий: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской. In: *Науковый Зборник Товариства Просвита.* roč. 10, 1934, s. 65 (Laškovce), s. 82 (Tovarnianska Polianka).

[2] BAHLCKE, Joachim: Die Autorität der Vergangenheit: Geschichtsbilder, Erinnerungen und Politik beim höheren Klerus Ungarns im späten 17. und 18. Jahrhundert. In: Die Konstruktion der Vergangenheit. Geschichtsdenken, Traditionsbildung und Selbstdarstellun im frühneuzeitlichen Ostmitteleuropa. Hg. Joachim Bahlcke, Arno Strohmeyer. Zeitschrift für Historiche Forschung, Beiheft 29, s. 301.

[3] ŽEŇUCH, Peter – VASIĽ, Cyril: Cyrillic Manuscripts from East Slovakia. Slovak Greek Catholics: Defining Factors and Historical Milieu / Cyrilské rukopisy z východného Slovenska. Slovenskí gréckok-

o právoplatnej existencii Mukačevského biskupstva a na základe apoštolských práv vymenoval svojho kandidáta za biskupa. Karol VI. sa však už priklonil k stanovisku, ktoré presadzoval jágerský biskup.[4]

Hlavnú príčinu sporov medzi mukačevským a jágerským biskupom, ktoré sa ťahali cez väčšiu časť 18. storočia, až do uznania existencie gréckokatolíckeho Mukačevského biskupstva v roku 1771 pomenoval mukačevský biskup Jozef De Camelis v liste kardinálovi Koloničovi, datovanom 15. III. 1692: „Viem veľmi dobre, že biskup Fenyessi sa na mňa hnevá kvôli desiatkom (...), hoci o mne vie, že som tu prvým skutočne katolíckym biskupom, že nemám žiadnu základinu a že o desiatky som neobral jeho farárov, ale kazateľov. Počas dlhých rokov, keď tieto desiatky vyberali protestantskí kazatelia, nikto sa neozval, nikto sa neurážal, a teraz, keď som ich vybral ja, nepáči sa to práve katolíkom".[5]

Nízka morálna a vzdelanostná úroveň gréckokatolíckeho kléru, slabá autorita biskupa ako i ďalšie dôvody viedli k tomu, že dekrétom z roku 1718 Kongregácia jurisdikčne podriadila mukačevské gréckokatolícke biskupstvo Jágru a de jure ho degradovala na jeho obradový vikariát. Dekrét upravoval v prvom rade cirkevno-právne otázky. Nových kňazov smel mukačevský apoštolský vikár vysvätiť iba po schválení jágerským biskupom, nové kostoly sa smeli stavať a posväcovať len so súhlasom jágerského biskupa, pred vznikom novej fary bol potrebný súhlas latinského ordinára. Gréckokatolícki kňazi tiež mali zakázané miešať sa do záležitostí latinských manželstiev. Dekrét ďalej nariaďoval, aby gréckokatolíci zachovávali sviatky latinskej cirkvi a aby sa gréckokatolícki kňazi – bigamisti postavení mimo pastorácie.[6] Každý mukačevský biskup sa musel pred svojím nástupom zaviazať a sľubom zloženým pred jágerským biskupom potvrdiť, že ich bude dodržiavať. Taktiež musel prisahať, že bude „ochraňovať, zveľaďovať a šíriť svätú úniu s rímskokatolíckym vierovyznaním."[7] Tento právny stav platil až do roku 1771, kedy bolo erigované Mukačevské gréckokatolícke biskupstvo. Dovtedy bol mukačevský biskup Svätou stolicou, cisárskym dvorom a prirodzene Jágerským biskupstvom pokladaný jurisdikčne za obradového vikára jágerského biskupa , ktorý nad jeho územím vykonával cirkevnú správu.[8]

Ďalšie kroky, ktoré obmedzovali samostatnosť kňazov byzantsko-slovanského obradu a ešte viac skomplikovali medziobradové vzťahy podnikol v 40-tych a 50-tych rokoch 18. storočia biskup František Barkóczy. Ustanovil, že bez účasti vyslanca z Jágra nesmú byť konané synody kňazov, novovymenovaní archidiakoni majú byť vo svojom úrade potvrdení biskupom v Jágri a do jeho kompetencie malo patriť rozhodovanie vo veci rozvodov a kňazských priestupkov.[9] Cirkevnoprávne postavenie a materiálne zabezpečenie gréckokatolíckych kňazov najviac

---

taolíci, vzťahy a súvislosti. In: *Monumenta Byzantino-Slavica et Latina Slovaciae.* Vol. I. Roma – Bratislava – Košice: Pontificio Istituto Orientale / Slavistický kabinet SAV / Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka 2003, s. 265.

[4] Túto subordináciu uznal kráľ Karol VI. v cisárskom dekréte (8. XI. 1716), kde z moci svojho patronátneho práva udeľuje Bizancimu iba *Tituhm, seu honorem Episcopi suprafati Districtus Munkaciensis* a nie *Dioecesia Munkaciensis*, ako by mal znieť titul plnoprávneho biskupa. PERFECKÝ, Emilián: Boj za náboženskú a národnostnú samostatnosť cirkve v Podkarpatské Rusi. In: *Prúdy*, roč. 8, 1924, s. 148. Pozri tiež: VASIĽ, Cyril: *Kánonické pramene byzantsko-slovanskej katolíckej cirkvi v Mukačevskej a Prešovskej eparchii v porovnaní s Kódexom kánonov východných cirkví.* Trnava : Dobrá kniha 2000, s. 132-134.

[5] HODINKA, Antal: *A Munkácsi Görog szert püspokség okmanytára.* Ungvár 1911, s. 335.

[6] Dekrét publikoval M. Lucskay. Pozri: rovnaj Lucskay, Michael: Historia Carpatho-Ruthenorum Sacra et Civilis. In: *Науковий збірник музею української культури у Свидніку* (ďalej *НЗМУКуС*) Ed. M. Sopoliga, roč. 16, 1990, s. 173-177.

[7] LUCSKAY, Michael: Historica Carpatho-Ruthenorum in Hungaria, sacra et civilis. In: *НЗМУКуС,* Ed. M. Sopoliga, roč. 17, 1991, s. 49.

[8] K tomu pozri: ZUBKO, Peter: Kresťania východného obradu a jágerskí/košickí biskupi. In: *Verba Theologica*, roč. 7, 2008, č. 2, s. 34.

[9] ДУЛИШКОВИЧЬ, Иоаннъ: Исторические черты Угро-Русскихъ. Тетрадь III, Унгварь 1877, s. 148.

ovplyvnil dekrét biskupa Barkóczyho z roku 1747, v ktorom kňazov „graeci ritus unitorum" v konfesionálne zmiešaných obciach degradoval na obradových kaplánov rímskokatolíckych farárov.[10] Cirkevné desiatky a štólu od všetkých veriacich, katolíkov oboch obradov i od protestantov[11] patrili latinským farárom. Iba z tých obcí, ktoré boli uznanými gréckokatolíckymi farnosťami a neboli súčasťou žiadnej rímskokatolíckej farnosti mal ich farár právo poberať cirkevné desiatky a štólové poplatky.[12]

Andrej Bačinský, neskorší mukačevský biskup si po jednej z audiencií u jágerského biskupa Barkóczyho do denníka zapísal jeho vyjadrenie: „desiatky od Ruthenov a Valachov mi priznal sám kráľ, ja sám mám moc nad 1000 farármi, z ktorých je 300 latinských a 700 uniatskych."[13] Na základe tohto cirkevnoprávneho stavu biskup Barkóczy v rokoch 1746 až 1749 osobne, alebo prostredníctvom svojich vyslancov vizitoval gréckokatolícke farnosti na území jeho diecézy.[14] Vo vizitačných protokoloch a tabuľkách mali jágerskí vizitátori gréckokatolíckych farností osobitnú rubriku, do ktorej zapisovali, ako sa znášajú latinský a grécky farár a či gréckokatolícky farár nezasahuje do jurisdikcie rímskokatolíckeho farára.[15] Pri tejto vizitácii, rovnako ako v neskoršej z roku 1772, teda rok po erigovaní Mukačevskej eparchie, je však celý rad zmienok o prípadoch, kedy sa rímskokatolíci, z dôvodov ťažkej dostupnosti kňaza vlastného obradu, zúčastňovali na náboženskom živote s gréckokatolíkmi a cirkevnú daň odvádzali gréckokatolíckym kňazom.[16]

Degradovanie gréckokatolíckych farárov na kaplánov bolo krokom, ktorý Barkóczy zdôvodňoval nariadeniami Tridenstkého koncilu. Tie zakazovali kňazom vysluhovať sviatosti mimo hraníc svojej farnosti, alebo na území svojej farnosti pre cudzích farníkov.[17] Rímskokatolícki

[10] LUCSKAY, M.: Historica Carpatho-Ruthenorum in Hungaria, sacra et civilis. *НЗМУКуС*, 1991, s. 57-58.

[11] Nariadením miestodržiteľskej rady z januára 1749 boli nároky protestantov na filiálne obce vyhlásené za nezákonné a v celej ríši mali byť odteraz tieto filiálky, namiesto evanjelickej farnosť podriadené rímskokatolíckej farnosti, so všetkými z toho vyplývajúcimi ekonomickými dôsledkami. Taktiež bolo zakázané pokračovať v praxi, keď protestanti jednej konfesie využívali služby kňazov inej denominácie. Protestantský kňaz, ktorý by poskytol krst alebo iný náboženský úkon mal byť potrestaný väzením na tri mesiace. Pozri: GRELLMANN, H., M., G.: Rhapsodien über den Gang der protestantischen Kirchenfreyheit in Ungern bis auf Joseph und Leopold II. In: *Statistische Aufklärungen über wichtige Theile und Gegenstände der österreichischen Monarchie.* Zweiter Band. Göttingen : bey Vandenhoek und Ruprecht 1797, s. 54-56.

[12] Zmienky o zaberaní cirkevných dôchodkov rímskokatolíckymi farármi sú v protokoloch Olšavského vizitácie časté. Pozri: ГАДЖЕГА, В.: *Додатки до исторії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской*, 1935 s. 69 (Moravany), s. 73 (Nižný Hrušov), s. 75-76 (Petrovce, Michalovce), s. 79 (Strážske), s. 81 (Tovarné), s. 82 (Domaša, Maťašovce, Lieskovce, Žalobín). Porovnaj aj ГАДЖЕГА, Василій: Додатки до исторії русинов и руских церквей в Ужанской жупе. In: *Науковый Зборник Товариства Просвита*, 1924, roč. 3, s. 189 (Pavlovce).

[13] HODINKA, Antal: *A Munkácsi görog katholikus püspokség története.* Budapest 1909, s. 700

[14] HODINKA, A.: *A Munkácsi görog katholikus püspokség története*, s. 600.

[15] *„Comportat se cum Parocho Latini ritus quoad jurisdictionalia."* AACass, Graeci ritus, nesignované, Tabella representans, Districtus Homonensis 1746; Districtus Ujhelyiensis 1746.

[16] Na území Sátoraljaújhelyského a Hegyalského dištriktu, zahrňujúcich 40 obcí južného Zemplína, sa len vo Veľatoch, Trnávke a Zemplínskej Teplici uvádza, že farári majú medzi sebou spory a iba v Plechoticiach a Sečovciach, že gréckokatolícky farár vysluhuje krst, sobáš a pohreb aj pre katolíkov latinského obradu. Prípady, keď gréckokatolícky kňaz krstil, sobášil a pochovával aj rímskokatolíkov, boli častejšie v Humenskom dištrikte, do ktorého patrilo 115 farností stredného a severného Zemplína. Sú zaznamenané v Rakovci, Nižnom Hrabovci, Dobrej, Jankovciach, Pakostove a vo filiálkach rímskokatolíckych farností Stropkov a Maškovce. AACass, Graeci ritus, nesignované, Tabella representans, Districtus Homonnensis, 1746.

[17] Aplikovaním záverov Tridentského koncilu sa zaoberala provinciálna synoda Ruténov. Vykonávanie pastorácie mimo hraníc franosti prísne zakazovala, s výnimkou prípadov nebezpečenstva smrti a poslednej potreby. Tento zákaz prevzala i Zamoščská synoda, ktorá porušiteľov nariaďovala trestať suspendovaním alebo inými ťažkými trestami pred biskupským súdom. Pozri: *Provinciálna synoda Ruténov, ktorá sa konala v meste Zamość roku 1720.* Prešov : Biskupský úrad, 2000, kapitola tretia. Sviatosti a ich vy-

farári sa tak cirkevnoprávne vyhli obvineniu, že „zakášajú kosou do cudzej žatvy" ako sa tieto prípady nazývali v dokumentoch Zamoščskej synody. V prípade, že gréckokatolícky farár prinútený okolnosťami, ale po súhlase od vlastného farára pokrstil dieťa latinského obradu, nemal vysluhovať sviatosť birmovania. Bol povinný zapísať ho matriky pokrstených a vydať o tom hodnoverné svedectvo latinskému farárovi, ktorý ho potom tiež zapísal do knihy narodených.[18]

Vizitácia Mukačevského biskupa M. Olšavského podáva svedectvo gréckokatolíckej strany o tom, ako spomenuté nariadenie poznačilo vzťahy medzi kňazmi a veriacimi. Severnou hranicou rozšírenia latinského obradu v Zemplíne bolo okolie mesta Stropkova. Mesto s niekoľkými okolitými dedinami tvorilo slovenský a rímskokatolícky ostrov uprostred rusínskych gréckokatolíckych dedín. Aj tu na niektorých miestach dochádzalo ku konfliktom medzi kňazmi latinského a byzantského obradu. Spory sa viedli o to, komu patria cirkevné desiatky od gréckokatolíkov žijúcich v latinskom prostredí. V Turanoch, filii gréckokatolíckej farnosti Bžany, poberali františkáni zo Stropkova desiatok od všetkých obyvateľov obce, bez ohľadu na ich obrad. V pastorácii však gréckokatolícki farári neboli v latinských filiách a farnostiach nijako obmedzovaní, „iba" od svojich veriacich nepoberali cirkevný desiatok. Napríklad farnosť Bokša mala farára, ktorý si farský pozemok kúpil za svoje peniaze a stál ho 266 florénov. Mal dve filie, mesto Stropkov, kde žilo 13 gazdov a obec Tisinec s troma gréckokatolíckymi gazdami. Miestny latinský farár mu bránil vykonávať pastoráciu a okrem nepravidelných štólových poplatkov nedostával od nich nič. Vo farnosti však bola situácia opačná a zo štyroch rímskokatolíckych gazdov (spolu ich bolo 13) traja platili ročný dôchodok „popovi".[19]

Ponosy na to, že latinskí farári poberajú cirkevné desiatky aj od gréckokatolíkov, sa vyskytli severne od Vranova.[20] Vo Vyšnom Žipove, filiálke gréckokatolíckej farnosti Petkovce, stál iba rímskokatolícky kostol, no početne najsilnejším zborom boli evanjelici a.v. a po nich nasledovali katolíci byzantsko-slovanského obradu. Štyridsiatich gréckokatolíkov schopných pristupovať k spovedi síce mohol slobodne pastoračne spravovať ich kňaz, desiatok však od nich nepoberal, ale dostával ho rímskokatolícky farár zo Skrabského.[21] Nijaké sťažnosti pred vizitátormi však neuviedol rafajovský farár, ktorý mohol slobodne vysluhovať sviatosti aj v nábožensky zmiešaných Košarovciach a Girovciach. Ani susednému gréckokatolíckemu farárovi z Valkova neboli v pastorácii brituálnych filií kladené žiadne prekážky.[22] Farár z Ruského Kazimíra mohol síce tiež slobodne vysluhovať vo svojich filiálkach Kvakovce, Benkovce, no koblinu poberal latinský pleban.[23]

V horšej situácii boli gréckokatolíci v niektorých nižšie položených obciach stredného a južného Zemplína. Tu sa okrem zaberania cirkevných desiatkov od veriacich žijúcich medzi rímskymi katolíkmi museli vyrovnať s tým, že im bola odopieraná štóla a v niektorých filiálkach mali zakázané nielen konať bohoslužby, ale aj vysluhovať sviatosti. V Michalovciach a Petrovciach, ktoré boli filiálkami farnosti v Topoľanoch, žilo spolu 345 gréckokatolíkov pristupujúcich k spovedi. Ročný dôchodok a štólu však od nich poberal latinský farár, pričom sa veriaci vizitátorom sťažovali, že „... nepripustí nijak nášho (kňaza, pozn. P. Š.) k svojim ruthenom vysluhovať sväté tajomstvá. Ten pleban nabáda rôznym spôsobom ruthenov, aby prijali latinský obrad a haní naše obrady ..."[24]

---

sluhovanie. Bližšie o aplikácii Zamoščskej synody v Mukačevskej eparchii pozri: VASIĽ, C.: Kánonické pramene byzantsko-slovanskej katolíckej cirkvi, s. 134-138.

[18] Tamtiež.

[19] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до исторії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1935, s. 140-141.

[20] V Benkovciach a Kvakovciach ich dostával latinský pleban, ktorý síce dovolil slúžiť náboženské obrady aj vo filiách, no pri miešaných manželstvách, ak bola jedna strana latinská, si nárokoval na cirkevný desiatok. Tamtiež. s. 26 nn.

[21] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до исторії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1935, s. 77 a 80.

[22] Tamtiež, s. 22-24.

[23] Tamtiež, s. 77-79.

[24] Tamtiež, s. 75-76.

Gréckokatolícky klérus tento nerovnocenný stav vnímal ako ohrozovanie svojich pozícií a dôkaz snahy rímskokatolíckej cirkvi o úplné vytlačenie východného obradu.[25] Odlišnosti byzantsko-slovanského obradu sa často vysvetľovali ako znak jeho menšej pravovernosti a boli častým argumentom rímskokatolíckych kňazov pri dokazovaní opodstatnenosti ich nadradeného postavenia. Pri vizitácii v r. 1750 sa gréckokatolíci v Michalovciach sťažovali, že miestny latinský pleban v katechizácii o znaku kríža, ktorí gréckokatolíci nerobia podľa latinského spôsobu, povedal: „Žalujem vás, že sa neviete ani prežehnať, no nie div, lebo ani vaši kňazi nevedia."[26]

Aj v prípadoch, kedy farnosť spravovali rehoľní kňazi sa veľmi úzkostlivo dbalo o to, aby sa konfesionálne zloženie vo farnosti vyvíjalo v prospech latinského obradu. Uvedomovali, že pretrvávajúci prísun nových gréckokatolíckych osadníkov by v prípade, ak by niečo nepodnikali, mohol úplne zmeniť konfesionálnu tvár obce. Leleskí premonštráti a minoriti v Zatíne pozorne sledovali obce, kde vykonával pastoráciu gréckokatolícky kňaz. Do filiálok Kapoňa, Soľnička, Boľ, Sinyér a Vojka mal síce vstup povolený, cirkevný desiatok nepoberal. V Lelese a Zatíne nemohli kňazi východného obradu vykonávať žiadne náboženské služby. Minoriti zo Zatína dokonca nedovoľovali gréckokatolíckym rodičom dať pokrstiť svoje dieťa inde ako v rímskokatolíckom kostole.[27]

V Budkovciach, filii farnosti Dúbravka, bolo v roku 1750 osemdesiat gréckokatolíkov schopných spovede. Ich farár sa vizitátorom sťažoval, že farár latinského obradu „mu nepovolí nič iné vysluhovať veriacim, okrem spovede, posledného pomazania a prijímania, kvôli čomu nedostáva žiadne dôchodky."[28] Z Budkoviec máme správu aj z opačnej, rímskokatolíckej strany. Pochádza z roku 1772 a zmieňuje sa o tom istom gréckokatolíckom farárovi, ktorý sa v roku 1750 svojim vizitátorom sťažoval, že mu bránia v pastorácii. Podľa vizitátorov jágerského biskupa od roku 1744 zosobášil päť kalvínsko-katolíckych párov, ktorých deti boli vychovávané ako kalvíni, čím porušil cirkevné predpisy.[29]

Opatrenia zabraňujúce pastorácii gréckokatolíckych kňazov teda nemali len za cieľ „žať cudziu úrodu," ako to prezentovala jedna strana, ale tiež zabezpečiť, aby v prípade zmiešaných manželstiev bola zabezpečená výchova detí v katolíckej viere. Keďže kňazi gréckeho obradu nie vždy dbali na povinnosť vyžadovať reverz, často pred nimi uzatvárali sobáš páry, ktoré rímskokatolícky farár bez reverzu zosobášiť odmietol. O tejto praxi sa zmieňuje dokonca aj vizitácia mukačevského biskupa M. Olšavského. Vo farnosti Šamudovce neďaleko Budkoviec gréckokatolícky farár slobodne vykonával pastoráciu vo všetkých svojich filiách a „v poslednej dobe zosobášil osoby latinského obradu bez dovolenia latinského farára."[30] Olšavského vizitácia tiež potvrdzuje, že v obciach, kde bola absolútna väčšina obyvateľov východného obradu, platili menšina rímskokatolíkov, resp. protestanti desiatky gréckokatolíckemu farárovi. V Pustom Čemernom našla vizitácia v roku 1750 jedného sedliaka a jedného želiara, ktorí, aj keď boli rímskokatolíkmi, prispievali na gréckokatolícku cirkev.[31] V Davidove platil cirkevný desiatok miestnemu farárovi spolu s gréckokatolíckymi sedliakmi aj jediná luteránska rodina. V Petejovciach sa zasa v roku 1750 spomínajú štyria ruthenski gazdovia a dvaja gazdovia latinského obradu, ktorí žiadali, aby si mohli spoločne opraviť kostol, ktorý sa rozpadával, v čom sa im vyhovelo. V Kamennej Porube žilo v roku 1750 šesť sedliakov a traja želiari gréckeho obradu

[25] HARAKSIM, Ľudovít: K sociálnym a kultúrnym dejinám Ukrajincov na Slovensku do r. 1867. Bratislava : Vydavateľstvo SAV 1961, s. 69.

[26] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской 1935, s. 77.

[27] Tamtiež, s. 96-97.

[28] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1934, s. 59.

[29] *„5 paria conjugum diversae religionis per G. R. Sacerdotes ante annum 1744 copulatorum absq. se reversibus, quarum proles sunt in Calvinismo educatae."* AACass, Districtualia, Vol. 4, fasc. 1, Protocollum Canonicae Visitationis 1772.

[30] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1934, s. 66.

[31] Tamtiež, s. 71.

a sedem sedliakov latinského obradu, medzi ktorými slobodne pôsobí miestny gréckokatolícky farár a poberá aj cirkevné dane, ¼ vika ovsa a ¼ vika žita poberá. Špecifickosť tejto obce zvýrazňuje aj fakt, že v roku 1738 bol luteránom odobratý kostol a so súhlasom jágerského biskupa daný gréckokatolíkom.[32]

V mnohých obciach mali „popi", nachádzajúci sa de jure v pozícii obradových kaplánov, zakázané vysluhovať základné cirkevné sviatosti sobáš a krst, podľa ktorých sa tradične určovala príslušnosť k cirkvi. Prichádzali tak i o značnú časť svojich príjmov, lebo za krst, sobáš a pohreb sa platila najvyššia štóla. V šarišskej farnosti Ruská Nová Ves bola filia Solivar, kde bolo podľa vizitácie 71 osôb spôsobilých k spovedi a 11 nespôsobilých. Mnohé z nich boli pokrstené farárom latinského obradu. V filii Abrahamovce spôsobilých 60, nespôsobilých 18, tu zasa krstil 31 osôb luteránsky kazateľ, v Kakašovciach bolo spôsobilých 45, nespôsobilých 13, luteránsky kazateľ a latinský farár pokrstili okolo 23 osôb. Ďalšie filie boli Dulova Ves, Záborské, Kokošovce.[33]

Spory o to, komu pripadnú cirkevné desiatky, či štólové poplatky viedli na niektorých miestach až k otvoreným konfliktom. Latinský farár zo Soli a gréckokatolícky farár z Rudľova ich spor zvieodol až k bitke, do ktorej sa zapojili i veriacich.[34] V sťažnosti, zahrnutej do vizitačného protokolu z roku 1750 sa o solianskom plebanovi píše, že „bráni postaviť na mieste zhorenej cerkvi postaviť novú. Z akej príčiny, o tom bude lepšie hovoriť na iných miestach. Stačí ak povieme že vraví, že cerkev je kozarom, vy ste lajdáci, budem sa usilovať vyhnať vás ruthenov z kráľovstva. Keď je opitý, naháňa ľud a stráca pančuchy i šaty. Ruthenom sa vyhráža smrťou, takže ľudia v tejto dedine znenávideli a rozhodli sa nechať tu všetko a odísť. Slovom, najhorším spôsobom prenasleduje (ruthenov, P.Š), koná horšie než vojak, a čo je najhoršie, je to nehodné kňazskému stavu, že spôsobuje viac zlého, než dobrého. To potvrdili všetci gazdovia pod prísahou a ešte i sám stoličný sudca pán Ocskay to potvrdil."[35]

No nielen zo strany rímskokatolíckeho kléru bola vyvíjaná snaha rôznymi spôsobmi obmedziť nárast obyvateľstva byzantsko-slovanského obradu, prípadne vrátiť farnosti starú konfesionálnu tvár. Ešte nepriaznivejšia bola podľa správy biskupa Olšavského pre Máriu Teréziu situácia gréckokatolíkov v tých obciach, kde žili medzi nekatolíkmi. Protestantskí šľachtici často nedovoľovali kňazom východného obradu vstúpiť do ich dedín a dbali o to, aby nemohli krstiť, sobášiť ani pochovávať.[36] V mnohých obciach, kde gréckokatolíci žili medzi kalvínskym obyvateľstvom, boli na nátlak zemepána nútení platiť cirkevné dôchodky kalvínskemu pastorovi. Biskup Olšavský ďalej upozorňoval panovníčku, že gréckokatolícki poddaní jej veličenstva „pre nedostatok svojich kňazov umierajú bez sviatostí, a pomaly si privykajú na nekatolícke (sviatosti, pozn. P. Š.), následkom čoho prechádzajú potom na nekatolícke vierovyznanie."[37] V Drahňove (filia Dúbravky), kde žilo 10 gréckokatolíckych sedliakov, kňaz východného obradu „nič nevysluhoval okrem spovede a posledného pomazania, pretože tomu bránil pastor a tamojší zemepán, Sara Galamóssyová, vdova po Františkovi Lónayovi. Takže tu krstí, sobáši a pochováva pastor. No nikomu, kto môže, nebráni ísť vo veci sobáša alebo krstu do farnosti."[38] Podobne aj do Bánoviec (farnosť Trhovište), kde stála kalvínska farnosť a žilo 46 gréckokatolíkov pristupujúcich k spovedi, okrem dvoch sedliakov samí želiari a sluhovia „nebol miestnymi zemepánmi,

[32] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1935, s. 82.
[33] Tamtiež, s. 161.
[34] Pozri: КОНДРАТОВИЧ, Ириней: История Подкарпатской Руси для народа. Ужгород, 1930, s. 76.
[35] ГАДЖЕГА, В. Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1935, s. 142-143.
[36] Tamtiež, s. 60 (Drahňov), s. 67 (Bánovce, Tušice a Tušická Nová Ves).
[37] ГАДЖЕГА, В. Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1937, s. 40.
[38] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1934, s. 60.

rodinami Keresztessy a Bánoczy a inými pripustený (gréckokatolícky farár, pozn. P.Š.) vysluhovať dušpastierske služby, no nebránili chodiť dávať krstiť do farnosti."[39]

Do evanjelickej farnosti Pozdišovce, kde v polovici 18. storočia bol zo štyroch cirkevných zborov najpočetnejší gréckokatolícky, nedovoľovali miestne zemepánske rodiny Szirmayovcov a Boronkayovcov laškovskému gréckokatolíckemu farárovi navštevovať svojich veriacich, ktorí aj cirkevnú daň odvádzali evanjelickému farárovi. V samej farnosti Laškovce však gréckokatolícky farár krstil a pochovával, dokonca aj nekatolíkov.[40] V susednej gréckokatolíckej farnosti Dúbravka gréckokatolícky farár, tak ako jeho predchodca, vysluhoval sviatosti aj kalvínom a luteránom, v Bracovciach podľa vizitácie z roku 1773 miestny gréckokatolícky farár krstil a sobášil nekatolíkov, ba aj rímskokatolíkov, za čo od nich poberal aj štólu.[41]

Ako na uvedených príkladov vidno, postoj protestantských zemepánov a ich duchovných voči pastorácii gréckokatolíckych farárov bol rozdielny a závisel od rôznych okolností. V prameňoch ich nemáme nikde explicitne spomenuté, no možno predpokladať, že jednou z hlavných bola ich početnosť a hospodársky význam pre vlastníka, či vlastníkov obce. Snahou bolo nastoliť taký stav, ktorý by rešpektoval jednak spoločenský status toho ktorého cirkevného zboru odvíjajúcu sa od ich početného zastúpenia, no najmä od konfesionálnej príslušnosti a postoja miestnych zemepánov. V Zemplínskom Klečenove, gréckokatolíckej filii Stanče, kde stál kalvínsky kostol a fara, mohol gréckokatolícky farár slobodne vysluhovať sviatosti a od svojich veriacich poberal aj cirkevný desiatok v obvyklej výške. Rovnako aj gréckokatolíckemu farárovi vo Veľatoch (s filiami Hrčeľ, Luhyňa a Veľká Tŕňa), v Novosade (s filiami Kášov, Kysta, Hraň, Zemplínske Jastrabie, Sírnik a Branč) a Cejkove (s filiami Brehov, Zemplín) nik nebránil v pastorácii, za ktorú aj poberal cirkevný desiatok. V tretej filii, v Svätej Márii však rímskokatolícky farár nedovolil konať bohoslužby a vysluhovať sviatosti.[42] Všetko to boli dediny, kde sa do pôvodne kalvínskeho prostredia nasťahovali kolonisti z podhorských oblastí Zemplínskej a Užskej župy a počtom konkurovali, niekde i prevyšovali pôvodné kalvínske obyvateľstvo.

Rímskokatolícky klérus bol vo svojich opatreniach obmedzujúcich pastoráciu gréckokatolíckych kňazov v obradovo zmiešaných dedinách vedený snahou o obnovenie svojho postavenia v tých obciach, kde sa v minulosti byzantsko-slovanský obrad nevyskytoval a kde videl možnosť opätovne získať postavenie dominantného cirkevného zboru. Vidno to na príklade susedných obcí Stankovce a Kravany. Do pôvodne rímskokatolíckej, neskôr evanjelickej a.v. obce Stankovce sa okolo roku 1700 nasťahovalo nové, gréckokatolícke obyvateľstvo, ktoré zaujalo miestny kamenný kostol a prebudovalo ho pre potreby východného obradu.[43] Keďže tu pôvodné obyvateľstvo vymrelo alebo sa odsťahovalo a nežili tu žiadni rímskokatolíci, spory medzi kňazmi oboch obradov tu nevznikli. V Kravanoch, vtedy rozdelených na Vyšné a Nižné Kravany, kde žil v roku 1746 jeden rímskokatolík, 18 evanjelikov a 58 gréckokatolíkov, však rímskokatolícky farár z Parchovian nedovolil vysluhovanie žiadnych obradov pre gréckokatolíkov a dedinu pokladal za výlučne svoju filiu.[44] V riešení otázky pastorácie v obradovo zmiešaných filiách bol však veľmi dôležitý osobný prístup kňaza. Ako ukazujú spomenuté príklady, podobné situácie viedli k odlišných riešeniam.

Obmedzenia v pastorácii a ekonomické znevýhodnenie zaťažovali vzťahy oboch katolíckych cirkví len v zmiešaných oblastiach. V čisto gréckokatolíckych dedinách neboli v kňazi v pastorácii ničím obmedzovaní. Migrácia obyvateľstva a výrazná depopulácia veľkej časti severovýchodného Uhorska počas posledných dvoch stavovských povstaní a prvých dvoch desaťročí 18.

[39] Tamtiež, s. 67.
[40] Tamtiež, s. 64-65.
[41] AACass, Graeci ritus, nesignované, Tabella representans, Districtus Homonensis 1746.
[42] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1935, s. 92-95.
[43] AACass, Graeci ritus, nesignované, Tabella representans, Districtus Ujhelyiensis 1746.
[44] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1935, s. 84.

storočia ale zmenila konfesionálne pomery v mnohých obciach a vyústila do vzniku širokého pásu konfesionálne zmiešaných sídel. Práve tie boli miestom, kde prebiehal zápas o vytvorenie „modu videndi" medzi troma pôvodnými konfesiami a „novou" gréckokatolíckou cirkvou. Dosvedčuje to v svojom komentári k skončenej vizitácii vypracovanom pre Kráľovskú miestodržiteľskú radu. V ňom uvádza, že v 295 obciach na území Zemplínskej, Šarišskej a Spišskej župy, kde žijú len „rutheni", môžu gréckokatolícki kňazi úplne slobodne vykonávať pastoráciu. Len v 164 obciach, kde „rutheni" žijú pomiešaní s rímskokatolíkmi, kalvínmi alebo evanjelikmi, sú obmedzovaní v pastorácii.[45] V Spišskej stolici žilo 17 000 ruthenov, obývali 13 čisto gréckokatolíckych obcí, v 30 sídlach žili medzi obyvateľstvom inej konfesie, stálo tu 13 kostolov a pôsobilo 11 farárov byzantsko-slovanského obradu.[46] Šesť gréckokatolíckych dedín ležalo na území Spiša zálohovanom Poľsku V celom Mukačevskom biskupstve bolo čisto gréckokatolíckych dedín 453 a v 676 dedinách sa miešal východný obrad spolu s inými konfesiami.[47]

V komentovanej správe zhrnul základné poznatky získané počas vizitácie: 1. Národ ruthénsky nechce žiť bez chrámov a kňazov svojho obradu a dokonca opúšťa už osídlené miesto, keď v ňom nemá svojho kňaza hľadá také, kde ho môže mať; 2. Ak je zbavený svojho kňaza a koniec koncov i sviatostí, nepozná dostatočne Božie a ľudské zákony, prijíma zlé zvyky a ako ukazuje prax, vedie horší život; 3. Len ťažko pristane chodiť do chrámov v susednej obci a neuspokojí sa z postavením fílie; 4. mnohé miesta sú v zime pre množstvo snehu nedostupné; 5. žiaden chrám nemá zodpovedajúce majetky a sú i také obce, ktoré majú len 20 obyvateľov; 6. sviatky a sviatočné dni veriaci dodržiavajú a len v prípade krajnej núdze sú nútení ich prestúpiť. Medzi ruthenmi žijúci židia však predávajú pálenku a i inými obchodmi ich poškvrňujú všetky sviatky bez rozdielu, dokonca i nedele. Ostávajú však nepotrestaní, lebo ich chránia zemepáni.[48]

V roku 1752, v reakcii na informácie, ktoré jej poskytol biskup M. Olšavský nariadila Mária Terézia stoličným orgánom postarať sa o to, aby nikde nebolo gréckokatolíckym duchovným bránené v pastorácii. Jágerskému biskupovi tiež zakázala zasahovať do administrácie gréckokatolíckych veriacich takže rozhodovanie o stavbe nových kostolov a farností východného obradu malo opäť patriť do právomoci Mukačeva. Prípadné ďalšie spory sa mali na prešetrenie predkladať na cisársky dvor. V septembri 1756 vydala dekrét, v ktorom síce nariadila, aby M. Olšavský ako „obradový vikár" uznal svoju podriadenosť jágerskému biskupovi, na druhej strane však prikazovala, aby cirkevné desiatky a iné poplatky veriaci dávali katolíci farárom podľa svojho obradu.[49]

Problém cirkevných príjmov v obradovo zmiešaných oblastiach opäť otvoril jágerský biskup Karol Eszterházy. Dekrétom z mája 1763, odvolávajúc sa na predošlé nariadenie biskupa Barkóczyho z roku 1747, zaväzoval gréckokatolíckych veriacich a ich farárov, aby desiatky a štólu

[45] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1937, s. 38. Najsevernejší prípad zasahovania do pastorácie zo strany latinského farára je vo vizitačnom protokole biskupa Olšavského doložený z obce Papín, čo je ešte i dnes rímskokatolícky výbežok medzi gréckokatolíckymi, etnicky rusínskymi dedinami. Miestny latinský pleban nedovolil gréckokatolíckemu kolegovi z Nižnej Jablonky vykonávať náboženské obrady a udeľovať sviatosti. ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в був. жупе Земплинской, 1934, s. 96

[46] LUCSKAY, Michael: *Historia Dioecesis Munkatsiensis concinnata per Joannem Pasztelyi Propositum majorem Capituli Munkátsiensis edita vero per Michaelem* Lucskay *Propositum aulicum Lucensem*, tomus 5-tus. In: *НЗМУКуС*, ed. M. Sopoliga, roč. 20, 1995, s. 168. Aj gemerskí gréckokatolíci boli jurisdikčne súčasťou gréckokatolíckeho dekanátu Spišskej kapituly, tu boli v rovnakom roku 3 čisto gréckokatolícke obce, 7 zmiešaných, stáli tu 3 chrámy a medzi 5 000 veriacimi pôsobil len jediný farár.

[47] ГАДЖЕГА, Василій: Додатки до історії русинов и руских церквей в Ужанской жупе. In: *Науковый Зборник Товариства Просвита*, 1923, roč. 2, s. 53.

[48] ГАДЖЕГА, В.: Додатки до історії русинов и руских церквей в Мараморошe, 1922, s. 166.

[49] LUCSKAY, M.: Historica Carpatho-Ruthenorum in Hungaria, sacra et civilis, *НЗМУКуС*, 1991, s. 84.

platili latinským farárom.[50] Aj tentoraz sa Mária Terézia zopakovala svoj predošlý postoj a nariadením z augusta 1768 jednoznačne deklarovala, že uniátski farári sú plnoprávnymi katolíckymi farármi a že im zákonne prislúchajú ročné a štólové poplatky od ich farníkov.[51]

Náklonnosť Márie Terézie bola motivovaná predovšetkým jej úsilím o upevnenie a rozšírenie únie na územie celej monarchie. V Srbsku a Sedmohradsku žilo pravoslávne obyvateľstvo, ktoré mala v úmysle priviesť k únii s katolíckou cirkvou. Podobné necitlivé kroky zo strany rímskokatolíckych biskupov mohli jej plány ohroziť. V polovici 18. storočia sa snahy o rozšírenie projektu únie medzi pravoslávnymi Srbmi a Rumunmi odrazili v zlepšení starostlivosti panovníckeho dvora o existujúcich gréckokatolíkov. Úspech šírenia únie na Balkáne mohli zlé skúsenosti z Mukačevskej eparchie a nepokoje medzi Rusínmi v Marmaroši ohroziť. Ešte intenzívnejšie sa o situáciu katolíkov východného obradu začal zaoberať viedenský dvor po tom, ako sa roku 1772 po prvom delení Poľska a pripojení rozsiahlych území výrazne zväčšilo zastúpenie gréckokatolíkov v štáte.

Poznámka: Štúdia vyšla ako súčasť riešenia projektu VEGA č. 1/4748/07 Potridentská teologická starostlivosť Katolíckej cirkvi o veriacich v Above, Šariši a Zemplíne.

Adresa autora: Mgr. Peter Šoltés, PhD., Historický ústav SAV,
Klemensova 19, SK - 813 64 Bratislava
e- mail: histsolt@savba.sk

[50] ПЕКАР, Атанасій: *Нариси історії церкви Закарпаття.* Том 1. Видання друге, Рим – Львив 1997, s. 57. Pozri tiež: VASIĽ, Cyril: *Gréckokatolíci, dejiny – osudy – osobnosti.* Košice : Byzant 2000, s. 91.

[51] ПЕКАР, А.: Нариси історії церкви Закарпаття, том 1, s. 157.

Z dejín gréckokatolíckeho školstva na Spiši v 18. storočí

Juraj BRINCKO

Fragment from the History of the Greek Catholic educational system at Scepusia in 18th century

School as a basis of wise and conscious nation is an inseparable part of life in each society. First record of the existence of country school in community of Byzantine – Slavic rite at Scepusia dates to 1593 to Poráč. In 1692, emperor Leopold I. gave to bishop of Mukačevo an approval to build schools near cerkvas (churches), too. Villages were entrusted with building of schoolhouses and they had to separate part of common land for teacher - cantor. From the canonical visitations of Scepusia provosts dating to the first half of 18th century we know, that Greek Catholic schools underwent progressive development in the 18th century. By the request of Bizanci, bishop of Mukacheve, family members of Greek Catholic priests were also liberated from villain duties by decree of Charles VI. from 1721, though these family members, working mainly as teachers, represented intellectuals in Greek Catholic parishes of Scepusia also before decreeing. Moral and educational qualities of the teachers as well as their teaching practice were appreciated in all the cases. The amount of duties dedicated to a teacher and priest was not unified and fixed and mostly depended on economic conditions and local traditions which influenced the amount and the form of measurement of teachers. School and teacher were already in eight Greek Catholic villages at Scepusia in 1700, the schools were missing only in two parishes and in two branches. According to the canonical visitation in 1731, from 10 Greek Catholic parish villages, the teacher was not present in Kojšovo and Závadka, it means, eight Greek Catholic teachers were registered there. During the reign of Maria Theresa (in 1773), trivial schools were in nine out of eleven Greek Catholic parishes at Scepusia. In 1777, empress Maria Theresa issued *Ratio educationis* document, by means of which she launched education reform. Language of the classes was predetermined by ethnic character of Scepusia. Two "Russian" schools existed in this area in the second half of 18th century and nine schools with Russian teaching language existed in the mixed language area. In comparison with other counties, the amount of Greek Catholic schools at Scepusia was the highest, considering the amount of existing parishes. Consequently, literacy of the population was behind the average in Kingdom of Hungary, too.

Key words: *History of church, Greek Catholic Church, education, Scepusia, morally level, status of teachers, the level of education in the 18th century*

Škola ako základ pre múdry a uvedomelý národ neodmysliteľne patrí do života každej spoločnosti. Spiš tvoril západnú resp. okrajovú oblasť rozšírenia východného obradu, čím boli katolícke farnosti východného obradu vystavené pomerne silnému vplyvu západnej resp. rímskokatolíckej cirkvi s centrom v Spišskej Kapitule.

Veriaci východného obradu, ktorí sú známi svojím konzervativizmom, si za vyše sto rokov trvajúcej reformácie zachovali svoju liturgiu, obrady, bohoslužobný jazyk a cirkevný spev. Aj napriek reformačnému tlaku a tlaku zo strany rímskokatolíckej cirkvi katolícke školy východného obradu prechádzali v priebehu 18. storočia progresívnym vývojom.

Prvý doklad o existencii dedinskej škole v obci byzantsko-slovanského obradu na Spiši pochádza z roku 1593 z Poráča, čiže ešte z obdobia pred prijatím Užhorodskej únie.[1] Mukačevský biskup Jozef De Kamelis, snažiaci sa upevniť dielo Užhorodskej únie po náboženských bojoch a občianskych vojnách v snahe vyriešiť požiadavku zrovnoprávnenia dosiahol od cisára Leopolda I. vydanie diplomu *Diploma Leopoldinum* (23. augusta 1692), podľa ktorého všetkým gréckokatolíckym kňazom boli priznané rovnaké práva a privilégia ako

[1] ŠOLTÉS, P.: *Spiš v dejinách gréckokatolíckej cirkvi v 18. storočí.* In: Terra Scepusiensis. Ed. M. Homza – M. Slivka – R. Gładkiewicz – M. Pułaski. Bratislava: Lúč 2003, s. 623; HODINKA, A.: *A munkácsi görög-katolikus püspökség okmanytára.* Ungvár 1911, s. 784.

kňazom latinského obradu.[2] Pre tento príspevok je však podstatné, že uvedeným diplomom Leopold I. vydal súhlas mukačevskému biskupovi budovať pri cerkvách aj školy. Obce boli poverené vybudovaním školských budov a vyčlenením časti obecnej pôdy pre kantora- učiteľa.[3]

Aj keď zo 17. storočia nepochádza prameň, ktorý by nás informoval o stave gréckokatolíckeho školstva na Spiši, na začiatku 18. storočia môžeme sledovať jeho pomerne rýchly rozvoj. Medzi takéto pramene nepochybne patrí kanonická vizitácia spišského prepošta Jána Sigraya z roku 1700[4], hoci niektorí autori predpokladajú existenciu škôl pred uvedeným rokom.[5] Vizitácia podáva existenciu škôl vo väčšine gréckokatolíckych farnostiach Spiša, kde sa nachádza „škola a učiteľ katolíckeho rítu gréckeho" (Poráč, Závadka, Slovinky, Olšavica, Nižné Repaše, Stotince, Veľký Lipník, Osturňa).[6] Škola chýbala v Toryskách a Helcmanovciach, aj keď v helcmanovskej farnosti úrad učiteľa zastával päť rokov správca farnosti Eliáš Mikitovič, ktorého dôchodok bol aj napriek tejto skutočnosti malý. Vizitácia už v tejto farnosti školu ani učiteľa nezaznamenala.[7] Rovnaká situácia bola aj vo filiálke Stráňany (Folvark), kde síce škola nebola, ale deti tamojších veriacich gréckokatolíkov vyučoval učiteľ z Veľkého Lipníka.[8] Rovnako deti z Podproča (filia Olšavice) vyučoval učiteľ z Olšavice. Nasledujúca kanonická vizitácia spišského prepošta z roku 1712 zaznamenala progresívnejší vývoj škôl, keďže v škola pribudla v Toryskách, kým v Helcmanovciach aj naďalej absentovala.[9] Až na žiadosti mukačevského biskupa Bizanciho boli dekrétom Karola VI. z roku 1721 od poddanských povinností oslobodení aj rodinní príslušníci gréckokatolíckych kňazov,[10] hoci aj pred vydaním uvedeného dekrétu títo rodinní príslušníci predstavovali v gréckokatolíckych farnostiach Spiša inteligenciu najmä vo funkcii učiteľov. O tomto fakte nás informuje spomínaná kanonická vizitácia spišského prepošta Jána Sigraya z roku 1712.[11] Napríklad v Olšavici bol učiteľom farárov brat. V Nižných Repašoch bol učiteľom v miestnej škole jeden z farárových synov, podobne aj Slovinkách vyučoval deti farníkov farárov syn Ján Mikitovič, ktorý učiteľské štúdium absolvoval u jezuitov[12] a svoj úrad zastával dobre.[13] Morálne

[2] VASIĽ, C.: *Málo známy taliansky spis mukačevského biskupa Jozefa de Camillisa – príspevok k poznaniu duchovnej orientácie kľúčového predstaviteľa poslednej reorganizácie Mukačevskej eparchie.* In: Cyrilské a latinské pamiatky v byzantsko-slovanskom obradovom prostredí na Slovensku. Bratislava: Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, Slovenský komitét slavistov 2007, s. 44.

[3] Pozri ČUMA, A. – BODNÁR, A.: *Ukrajinská škola na Zakarpati i schidnoj Slovačini.* Prešov 1967, s. 11.

[4] Kanonickú vizitáciu vykonal v roku 1700 spišský prepošt Ján Sigray a vizitoval gréckokatolícky dekanát, ktorého dekanom bol Basil Smrekovský, farár v Nižných Repášoch *„IX. Fraternitas parochorum ritus graeci unitorum, quorum decanus actualis est Basilius Smrekowszky, parochus Also – Repasiensis."* Porov. HRADSZKY, J.: Visitatio ecclesiarum Scepusiensium facta per Ioannem Sigray praepositum Anno 1700. In: *Additamenta ad Initia, progressus ac praensens status Capituli de Monte Scepusio.* Szepesváralja 1903-1904, s. 259-267.

[5] ČUMA, A. – BODNÁR, A.: c. d., s. 11.

[6] *„Habetur Schola et Ludi Magister Catholicus Greaci Ritus".* Pozri HRADZSKY, J.: c. d., s. 259-267.

[7] Tamže, s. 261.

[8] „Schola non datur, Ludi Magister servit Lipnikensis." Porov. tamže, s. 266.

[9] Kanonickú vizitáciu zapísal dňa 15. 7. 1712 Štefan Loviszkovicz, prepošt Blahoslavenej Panny Márie de Adon, kanonik - kustód chrámu sv. Martina (dnešná katedrála) v Spišskej Kapitule. Vykonal ju Ján Sigray, titulárny biskup Temnenský, spišský titulárny prepošt a generálny vikár vo veciach duchovných. Vizitačné body kanonických vizitácii Jána Sigraya (1700, 1712) sú podobne ako ostatné neskoršie vizitácie spišských prepoštov inšpirované predovšetkým uzneseniami Trnavskej synody konanej v roku 1611. Archív Rímskokatolíckeho biskupského úradu (ďalej ARKBÚ) v Spišskej Kapitule, fond: Kanonické vizitácie, č. 4.: Kan. Vizitácia 1712.

[10] ŠOLTÉS, P. – ŽEŇUCH, P.: *Sociálne a spoločenské postavenie gréckokatolíkov na východnom Slovensku a v Podkarpatskej Rusi v 18. storočí.* In: Slavica Slovaca roč. 36, 2001, č. 2, s. 134.

[11] ARKBÚ Spišská Kapitula, fond Kánonické vizitácie, č. 4.: Kán. vizitácia 1712.

[12] Na Spiši v dôsledku podriadenosti gréckokatolíckeho duchovenstva Spišskému prepoštstvu výchovu preberali v Mukačevskom biskupstve jezuiti.

a vzdelanostné vlastnosti učiteľov, ako aj vykonávanie pedagogickej praxe boli vo všetkých prípadoch hodnotené pozitívne, o čom svedčí aj správa vizitátora, kde repašský učiteľ „*...dobre vykonáva svoju službu; nestalo sa že by udrel žiaka*“[14]. Výnimku v tomto smere tvoril Poráč, kde „*...nie je učiteľ* (Mikuláš Nimierowszky) *natoľko hoden svojho úradu, lebo nevie ani dobre čítať, ešte menej písať, ale pretože tu, medzi rusínmi iného mať nemôžu, musí sa tolerovať.*“[15]

Na Spiši a vôbec na celom území východného Slovenska však neboli takí zemepáni alebo iní príslušníci privilegovanej feudálnej vrstvy byzantsko-slovanskému obradu, ktorí by sa exponovali v záujme svojej cirkvi tak, ako to robili katolícki či protestantskí zemepáni, a tak sa úplná absencia gréckokatolíckej šľachty odrážala ako na príjmoch duchovenstva východného obradu, tak aj na platoch učiteľov. Výška poplatkov určených pre učiteľa, ako aj pre kňaza však nebola jednotne a fixne stanovená a závisela predovšetkým od hospodárskych podmienok a lokálnych tradícii, ktoré vplývali na výšku a formu výmerov platu pre učiteľov.[16] Olšavský učiteľ Ján Jamborszky, ktorého plat bol podobne ako farárov malý, dostával od jednotlivých častí obce, ktorých bolo desať po jednom snope obilia. V Slovinkách plat učiteľa tvoril: od každého sedliaka 1/2 snopu ozimín a 1/2 ovsa, fúra dreva a od jednotlivých prisťahovalcov po 12 toliarov, od osadníkov po 6, vlastnil jednu lúku a jednu záhradku. Plat učiteľov vo väčšine pozostával podobne ako aj v prípade kňazov z naturálií a prípadných príspevkov od rodičov detí, ktoré vzdelávali. Takéto dary sa uvádzajú v prípade Nižných Repáš, kde učiteľ dostával okrem 6 snopov ovsa a 6 pšenice „*aj iné drobné dary*“ a Osturni, kde učiteľ Ján Szoltissik okrem platu 10 snopov ovsa, prijímal aj „*zvyčajné dary*“. Ako príčina malého, nepatrného, v niektorých prípadoch dokonca aj nulového platu učiteľa sa uvádza chudoba obyvateľov. Takýmito boli prípady toryského učiteľa Jána Cserwenku, učiteľa pôsobiaceho v Závadke Štefana Zwirinského, „*...gréckokatolík, slúžiaci 29 rokov, dobre vykonáva svoju službu. Jeho provízia a plat je takmer nulový, kvôli chudobe obyvateľov.*“[17] Plat učiteľa z Veľkého Lipníka, ktorý vyučoval deti aj vo filiálke Folvark bol na oboch pôsobiskách (Folvark, Veľký Lipník) „bol nanajvýš biedny kvôli chudobe miestnych obyvateľov. V Stotinciach, kde mal plat učiteľa tvoriť 24 snopov, ktoré mu aj tak neboli neodovzdané, situácia nútila učiteľa Andreja Hodermarského privyrábať si kantorovaním na pohreboch, za čo dostával 90 toliarov a zvonením i inými službami za 12 toliarov.[18] Táto prax sa neskôr stala bežnou, o čom nás informuje nasledujúca kanonická vizitácia spišského prepošta Jána Peltza z roku 1731.[19] Okrem úradu učiteľa, zastávali aj nasledovné funkcie: Veľký Lipník - Alexander Szuszedko – zvonár, kantor, Nižné Repaše – Kmetkowsky – kantor, Olšavica – Lukáš Hwozgyan – zvonár, kantor, Osturňa – Ján Kanyak – zvonár, kantor, Poráč – Ján Veseleny – zvonár.[20] Zo spomínaných 10 gréckokatolíckych farských obcí nebol učiteľ uvedený v Kojšove a Závadke, t. j. bolo

[13] ARKBÚ Spišská Kapitula, fond Kánonické vizitácie, č. 4.: Kán. vizitácia 1712.

[14] Tamže.

[15] Tamže.

[16] V roku 1725 sa obyvatelia Olšavice sťažovali, že sú „*...v niveč zruntovani od kuruckej vojny, která im vicej na tisíc statku zabrala.*“ Táto strata im nedovoľovala ďalej obrábať pôdu, ktorú zanechávali pustú a stávali sa želiarmi. Pozri. HORVÁTH, P.: *Poddaný ľud na Slovensku v prvej polovici XVIII. storočia*. Bratislava: SAV 1963, s. 66. Príčinou biednej farárovej provízie a zvyčajne malej štóly v Podproči (filiálka Olšavice) a Olšavici boli chudobní, zbedačení ľudia, mnohí zomreli na mor. ARKBÚ Spišská Kapitula, fond Kánonické vizitácie, č. 4.: Kán. vizitácia 1712.

[17] Tamže.

[18] ARKBÚ Spišská Kapitula, fond Kánonické vizitácie, č. 4.: Kán. vizitácia 1712.

[19] Vizitáciu vykonal spišským prepošt Ján Peltz, ktorý bol šľachticom, pôvodom zo Sabinova. Spišským prepoštom sa stal v roku 1725. Na žiadosť ostrihomského arcibiskupa Imricha Esterházyho kráľ Karol III. (cisár Karol VI.) povolil uskutočniť kanonickú vizitáciu v spišskom archidiakonáte. Kráľ v roku 1730 vydal mandát, ktorým nariadil súpis stavu duší kolegiálneho kostola sv. Martina a kostolov filiálnych obcí. Štátny archív v Levoči (ďalej ŠA LE), fond Spišské biskupstvo: Kanonická vizitácia z roku 1731.

[20] ŠA LE, fond Spišské biskupstvo: Kanonická vizitácia z roku 1731.

zaznamenaných 8 gréckokatolíckych učiteľov.[21] Cisár a uhorský snem v roku 1721 zároveň potvrdili aj Leopoldov diplom z roku 1692, ktorý mal zaručiť zrovnoprávnenie.[22] Rovnako aj mukačevský biskup Gabriel Blažovský dosiahol v roku 1742 znovupotvrdenie Leopoldovho diplomu Máriou Teréziou, čo patrí medzi nesporné úspechy jeho episkopátu.[23]

Jazyk vyučovania bol preurčený etnickým charakterom Spiša. Na tomto území boli v druhej polovici 18. storočia zaznamenané dve „*ruské*" školy. Na jazykovo zmiešanom území sa uvádza deväť škôl s vyučovacím „*ruským*" jazykom.[24]

Počas vlády Márie Terézie (v roku 1773) boli z jedenástich gréckokatolíckych farností na Spiši triviálne školy v deviatich.[25] Učitelia dostávali polovicu ročného platu farára, ako o tom svedčia zápisy v dokumentoch urbárskej regulácie.[26] V uvedených urbárskych dokumentoch Márie Terézie z roku 1773 sa uvádzajú príspevky (naturálie) pre učiteľa v Nižných Slovinkách, Helcmanovciach, Sulíne a Závadke.[27] V roku 1777 cisárovná Mária Terézia vydáva dokument *Ratio educationis*, ktorým zaviedla školskú reformu (nová sústava škôl, nová organizácia riadenia, ekonomické zabezpečenie školy atď.). Do obdobia prijatia tohto dokumentu školu riadila len cirkev. Týmto dokumentom správa o ekonomické zabezpečenie základnej školy prechádza na obec. Tá bola povinná platiť učiteľa, vybudovať školu, udržiavať školský majetok atď.[28] Avšak faktické riadenie školy zostávalo aj naďalej v rukách duchovenstva.

Po revolučných rokoch 1848 – 1849 až do roku 1918 obecné školy postupne prešli do starostlivosti Cirkvi. Cirkev ich spravovala a zodpovedala za ich chod. Školy obsadzovala učiteľmi a nabádala ich ako k zvyšovaniu kvalifikácie, tak aj vedomostnej a výchovnej úrovne žiakov. V tomto období nastal výraznejší rast škôl, o čom svedčí aj fakt, že na Spiši v roku 1868 existovalo 235 ľudových škôl, z ktorých bolo 17 gréckokatolíckych, v ktorých pôsobilo 20 gréckokatolíckych učiteľov. [29]

V porovnaní s inými stolicami bol počet gréckokatolíckych škôl na Spiši vzhľadom na počet existujúcich farností suverénne najvyšší, a teda aj gramotnosť obyvateľstva vysoko prevyšovala uhorský priemer.[30]

Adresa autora: **Mgr. Juraj Brincko**, Pavlovova 4, SK - 058 01 Poprad
e-mail: juraj.brincko@gmail.com

[21] Tamže.

[22] VASIĽ, C.: *Predstavitelia Mukačevského gréckokatolíckeho biskupstva v 17. a 18. storočí a Trnavská univerzita.* In: Trnavská univerzita 1635-1777. Trnava 1996, s. 95. Potvrdenie tohto diplomu malo veľký význam, keďže Kongregácia pre šírenie viery „*Propaganda fide*" dekrétom z roku 1718 jurisdikčne podriadila Mukačevské gréckokatolícke biskupstvo Jágerskému biskupstvu a degradovala ho na jeho obradový vikariát, čím boli obmedzené práva ako mukačevského biskupa tak aj gréckokatolíckeho kléru. Iné obmedzenia pozri v dekréte publikovanom v LUCSKAY, M.: *Historia Carpatho-Ruthenorum Sacra et Civilis*, In: Науковий збірник музею української культури у Свиднику, 1990, s. 173-179.

[23] ŽEŇUCH, P. – VASIĽ, C.: *Cyrilic Manuscript from East Slovakia. Slovak Greek Catholics: Defining Factors and Historical Milieu*. In: Monumenta Byzantino-Slavica et Latina Slovaciae. Vol. I. Roma – Bratislava – Košice: Pontificio Istituto Orientale, Slavistický kabinet SAV, Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka, 2003, s. 267.

[24] ADAMCZYK, M.: *Szkolnictwo Spiszu od XVI do początku XX wieku*. In: Terra Scepusiensis, s. 685.

[25] ŠOLTÉS, P.: c. d., s. 623. s odvolaním sa na Lexicon locorum Regni Hungariae populosorum Anno 1773 Officiose confectum. Budapest 1920, s. 219–222.

[26] Tamže, s. 6.

[27] Porov. UDVARI, I.: *A Mária Terézia-féle úrbérrendezés szlovák nyelvű dokumentumai. (Szepességi ruszin falvak népélete Mária Terézia korában).* Nyíregyháza 1991, s. 52, 75, 183, 197.

[28] Zvyčajne pri katolíckych školách to bola povinnosť patróna.

[29] Rímskokatolíckych 159 škôl, protestantských 40 a židovských 5. Pozri ADAMCZYK, M.: c. d., s. 686.

[30] ŠOLTÉS, P.: c. d., s. 623.

Typológia a ikonografia arcibiskupských pečatí v Ostrihomskej arcidiecéze v 16. – 18. storočí (Sonda do problematiky)

Miroslav GLEJTEK

Typology and iconography of archbishops' seals in the Esztergom archdiocese in 16-18th centuries (problems probe)

The seals of Ostrihom bishops belong to those that are iconographical attractive artifacts not only for Sphragistics but also for Christian iconography as well as for the History of Art. The theme is very complex and at present it is not possible to get engaged in the whole specifiedproblem. The author decided to point out some interesting details about this topic. The contribution pays attention exclusively to the seals of those prelates who are known by theirs archbishop's seals.

Keywords: *sphragistics, Ostrihom (Esztergom) archbishops*

V minulosti bola venovaná pomerne rozsiahla pozornosť najmä stredovekým pečatiam ostrihomských arcibiskupov. Nie je to prekvapujúce, keďže práve tieto pečate patria medzi ikonograficky zaujímavé artefakty, nielen pre sfragistiku, ale i kresťanskú ikonografiu či dejiny umenia. Rovnako záujem bádateľov o stredoveký materiál korešponduje s významnom pečate v stredovekej spoločnosti ako takej.[1] Otázka novovekej arcibiskupskej pečate už však stála a stojí na periférii záujmu bádateľov, tak u nás, ako i v zahraničí. Okrem niekoľkých drobnejších zmienok chýba syntetická práca, ktorá by túto vývojovú fázu pečate postihovala.[2]

Ani predkladaný príspevok si nerobí nárok na kompletnosť. Vzhľadom na rozsiahlosť novovekého archívneho materiálu predstavujú predložené artefakty skôr výberovú vzorku pečatí ostrihomských arcibiskupov. Keďže nateraz nie je možné vyčerpať stanovenú problematiku, rozhodol som sa poukázať na niekoľko zaujímavejších informácií, ktoré možno z materiálu, ktorý bol k dispozícii vyčítať. V príspevku je reč len o pečatiach tých prelátov, u ktorých poznáme ich arcibiskupské pečate.[3] Jednotlivé údaje majú poukázať na niektoré základné informácie – tak sfragistické, ako i heraldické. Informácie, ktoré sú u jednotlivých arcibiskupov stereotypné (najmä legenda pečate) uvádzame len výberovo. To sa týka aj heraldickej zložky pečatí. U niektorých pečatí, vzhľadom na ich fyzické zachovanie, sú rozmery uvedené len orientačne, resp. nie sú uvádzané vôbec.

Prv, ako sa budeme plne venovať pečatiam ostrihomských arcibiskupov v novovekom období, je potrebné predstaviť si aspoň v skratke starší sfragisticko-heraldický vývoj pečatí cirkevných predstaviteľov v Uhorsku. Pre stredovek sú typické tzv. pontifikálne pečate arcibiskupov

[1] Bližšie pozri: Krejčík, T. *Pečeť v kultuře středověku*. Ostrava 1998, s. 228–242. Krejčík, T. Ikonografie církevních pečetí v českém státě ve 13. – 15. století. In Krafl, P. (ed.). *Sacri canones servandi sunt · Ius canonicum et status ecclesiae saeculis XIII – XV*. Praha 2008, s. 525–530. Rábik, V. Pečate nitrianskych biskupov do konca 14. storočia. In Sedlák, V. (ed.). *Zborník príspevkov k slovenským dejinám*. Bratislava 1998, s. 178–189.

[2] Niekoľko informácií k pečatiam a erbom pečatiam novovekých uhorských prelátov uvádza napríklad: Csánki, D. Harminczhat pecsétes oklevél 1511 – ből. In *Turul*, 1887, roč. 5, č.1, s. 1–11. Végh, Gy. Egyházi méltóság jelvényei magyarországi főpapok címereiben. In *Turul*, 1936, roč. 53, č.1–2, s. 30–32.

[3] Ak poznáme pečať arcibiskupa len v pozícii biskupa inej diecézy, nezaoberáme sa ňou.

a biskupov. V uhorských podmienkach sa s nimi stretávame od začiatku 13. storočia.[4] Pečatný obraz nesie postavu majiteľa pečate oblečeného v ornáte s príslušnými pontifikáliami (berla, mitra resp. pálium). Už v priebehu 13. storočia však dochádza k dôležitým zmenám v stvárnení pečatného poľa. Medzi prvými, ktorí prichádzajú s novou koncepciou ikonografie pečatného obrazu sú rímski kardináli.[5] Typická špicato-oválna pečať bola rozdelená do niekoľkých (2 – 3) úrovní. Najvyššie sa nachádzala postava ukrižovaného Krista, resp. v Uhorsku častejšie P. Mária s Ježiškom na rukách. Stredná časť bola najrozsiahlejšia a nachádzala sa v nej postava (postavy) svätcov, resp. hagiografický výjav. V dolnej časti bol najčastejšie zobrazený majiteľ pečate v devočnej polohe. Často ho po stranách sprevádzali totožné erby.[6] Neskôr sa erb dostáva aj do stredu dolnej časti pečate. Príkladom je pečať ostrihomského arcibiskupa Tomáša Bakóca (1497 – 1521).[7]

Postupne sa erby stávajú čoraz dominantnejšou súčasťou pečatí. Týka sa to tak pečatí predstaviteľov šľachty, ako i cirkevných prelátov.[8] Koncom 14. a v 15. storočí sa erby presadzujú u cirkevných predstaviteľov, najmä v menších okrúhlych typároch s funkciou menšej pečate. Išlo o pečate s menšou právnou silou, ako napovedá už ich názov. Typickým príkladom sú menšie pečate ostrihomských arcibiskupov Dionýza Séčiho (1440 – 1465) a Tomáša Bakóca.[9] Postupne však erb preniká aj do hlavnej pečate majiteľa ako jej dominantná súčasť. V Uhorsku bol pravdepodobne jedným z prvých majiteľov takejto čisto erbovej veľkej pečate jágerský biskup Urban Dóci († 1492).[10] V okrúhlej pečati sa nachádza štít s rodovým erbom a nad ním mitra s jednoduchým kruhopisom: SIGILLVM URBANI EPISCOPI AGRIENSIS ETC.

Ak sa pozrieme na heraldickú zložku pečatí vysokého kléru v 15. storočí, sme svedkami dôležitých zmien, ktoré na dlhú dobu ovplyvnili podobu cirkevné erbu. Do konca 14. storočia sa v prevažnej miere stretávame s jednoduchým (arci)biskupským erbom tvoreným len štítom s rodovým erbom bez typických súčastí šľachtického erbu (prilba, prikrývadlá, koruna resp. točenica a klenot). S takouto podobou erbu sa stretávame nielen v Uhorsku, ale i v nemecky hovoriacich krajinách, Francúzsku či na Britských ostrovoch.[11] Od 1. polovice 15. storočia už dochá-

[4] Najdôležitejší sumár informácií o stredovekých uhorských pontifikálnych pečatiach, spolu s ich vyobrazením, prináša katalóg: Bodor, I. (ed.). *Középkori magyarország főpapi pescétjei a Magyar Tudományos Akadémia Művőszettörténeti Kutató Csoportjának pecsétmásolat – gyűjteménye alapján.* Budapest 1984. Okrem toho niekoľko kvalitných reprodukcií pontifikálnych pečatí s popisom publikuje: Hegedűs, A. (ed.). *Megpecsételt Története : Középkori Pecsétek Esztergomból*. Esztergom 2000.

[5] Krejčík, ref. 1, *Pečeť*, s. 229. Ikonografie, s. 526.

[6] So zobrazením dvoch totožných erbov po stranách majiteľa sa v uhorských pečatiach pravidelne stretávame od pol. 14. storočia. Príklady pozri: Bodor, ref. 4, s. 47–58.

[7] Pečať z r. 1505 publikuje: Bodor, ref. 4, tab. XVI. Hegedűs, ref. 4, s. 125.

[8] Už v 13. storočí sa stáva erbová pečať typická pre predstaviteľov šľachty. Spočiatku je pečatné pole vyplnené len erbovou figúrou, neskôr sa do pečate začína premietať aj štít s ďalšími súčasťami šľachtického erbu. Krejčíková, J. – Krejčík, T. *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky.* Praha 1987, s. 304–305. Žudel, J. – Novák, J. *Príručka diplomatiky, sfragistiky a heraldiky.* Bratislava 1958, s. 98–99. Viacero príkladov pozri: Seyler, G. A. *Geschichte der Siegel.* Leipzig 1894, s. 79–94.

[9] Reprodukcie pečatí publikuje: Hegedűs, ref. 4, s. 122, 126.

[10] Pečať je uložená v Regnikolárnom archíve Spišskej kapituly, fond (ďalej f.) Hodnoverné miesto – Spišská kapitula, Scrinium (ďalej Scr.) 10, Fascikel (ďalej Fasc.) 2, číslo (ďalej No.) 2. Perokresbu publikuje: Vrteľ, L. *Osem storočí slovenskej heraldiky.* Martin 2003, s. 127.

[11] Bližšie pozri: Aliquot, C. La personnalisation par l' héraldique des actes juridiques des ecclésiastiques du Moyen : Age dans les dioecèses relevant de la mouvance royale de France. In Bleisteiner, C. D. (ed.). *L' Héraldique religieuse. Actes du Xe Colloque internationale d' Héraldique.* München 1999, s. 100–122. BOUYÉ, E.: Héraldique médiévale des evêques de la France du Nord. In Bleisteiner, C. D. (ed.). *L' Héraldique religieuse. Actes du Xe Colloque internationale d' Héraldique.* München 1999, s. 123–152. Freidinger, L. Siegelgebrauch und Wappenführung der Bischöfe von Seckau in Mittelalter und früher Neuzeit : Teil 2 (1337 – 1452). In *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs*, 1999, Folge 49, s. 63–87. Kirsch, J. P. – Luksch, V. *Illustrierte Geschichte der Katholischen Kirche.* Wien 1905, Tab. Siegel englischer Prälaten.

dza k vážnejšiemu prieniku pontifikálií do erbov (arci)biskupov.[12] Postupne sa súčasťou erbov kardinálov stáva klobúk so strapcami, ktorých počet je ešte ale pomerne nestabilný, a pravdepodobne ešte neodráža pozíciu klerika v cirkevnej hierarchii. U arcibiskupov sa stretávame s latinským procesiovým krížom, umiestneným za štítom. V prípade, že arcibiskup nebol kardinálom, väčšinou bol jeho erb tvorený len štítom a krížom. V niektorých prípadoch aj mitrou. Ak bol arcibiskup kardinálom, nad krížom je umiestnený klobúk so strapcami.[13]

Na základe zachovaných sfragistických pamiatok možno konštatovať, že takáto, resp. podobná schéma bola v princípe dodržiavaná aj v Uhorsku. Napríklad Tomáš Bakóc v pozícii ostrihomského arcibiskupa používal erb tvorený len štítom a procesiovým krížom, ako to možno vidieť v jeho veľkej pečati.[14] Po tom, ako bol menovaný kardinálom bol erb doplnený ešte o kardinálsky klobúk s deviatimi strapcami na každej strane.[15] Hoci v niektorých prípadoch sa ešte stretávame s výnimkami, i tak používanie pontifikálií dodržiava pomerne presnú logiku. Nestabilné je najmä zobrazovanie počtu strapcov na kardinálskom klobúku. Ich počet sa pohybuje medzi šiestimi až desiatimi strapcami na každej strane.

V ostrihomskej arcidiecéze sa s čisto erbovými pečaťami s najväčšou pravdepodobnosťou stretávame od episkopátu Juraja Satmáriho (1522 – 1524).[16] V literatúre sa možno stretnúť s menšími, pravdepodobne prsteňovými, pečaťami aj nasledujúcich biskupov Ladislava Szalkaia (1524 – 1526) a Pavla Váradiho (1526 – 1549). U obidvoch sa v pečatiach nachádza len erb tvorený štítom, za ktorým je postavený procesiový kríž a nad tým mitra.[17]

Z nášho pohľadu predstavujú zaujímavú skupinu pečate arcibiskupa Mikuláša Oláha (1553 – 1568). Ten v súlade s dobovými zvyklosťami disponoval viacerými pečatidlami. Doposiaľ poznáme 3 typy jeho typárií, ktoré zároveň predstavujú aj základné typy pečatí v kancelériách vysokých cirkevných predstaviteľov v období novoveku.

Najdôležitejšou je pre majiteľa veľká pečať. U M. Oláha je to okrúhla pečať s priemerom 61 mm.[18] V nej je umiestnený erb tvorený štítom, za ktorým je v strede umiestnený kríž a nad tým mitra. Ide o typické súčasti arcibiskupského erbu. Po stranách erbu sú ešte dvaja štítonosiči – levy. S týmto pečatidlom sa stretávame výlučne pri pečatení zvlášť významných, najčastejšie privilegiálnych listín.[19] Okraj pečatného poľa vypĺňa dvojriadková legenda tvorená menom a významným cirkevnými, ale i štátnymi či krajinskými titulmi majiteľa.

[12] Spomenúť erbovú rolu a kostnický koncil Zdá sa, že používanie týchto pontifikálií sa stabilizovalo najmä po Kostnickom koncile (1414 – 1418). Práve z neho sa nám zachoval unikátny heraldický dokument – erbová rola (*Wappenrol zu Konstanz*). V nej sú okrem erbov panovníkov a šľachticov zachytené aj erby prelátov.

[13] Hojnejšie sa s pontifikáliam v erboch prelátov začíname stretávať počas Kostnického koncilu (1414–1418). Vyobrazenia erbov prelátov v známej erbovej role (*Wappenrol zu Konstanz*) už podliehajú určitej snahe odlíšiť erby kardinálov od erbov arcibiskupov, biskupov či opátov, tak ako je to popísané vyššie. Podobné príklady možno nájsť aj v jednotlivých vydaniach Kostnickej kroniky Ulricha z Richentalu. Aj v jej najnovšom slovenskom vydaní sa nachádza viacero faksimilií, na ktorých tieto erby možno skúmať. Pozri: Papsonová, M. – Šmahel, F. – Dvořáková, D. *Ulrich Richental : Kostnická kronika. Historické rozprávanie o meste, ktoré sa stalo stredom Európy, a čo to znamenalo pre Slovákov a Čechov.* Budmerice 2009, s. 130–133, 137, 210, 251,

[14] Bodor, ref. 4, s. 59, č. 77, tab. XVI. Hegedűs, ref. 4, s. 125.

[15] Bodor, ref. 4, s. 59, č. 78, tab. XVII. Hegedűs, ref. 4, s. 126.

[16] Malú oválnu pečať publikuje: Beke, M. (ed.). *Esztergomi érsekek 1001 – 2003.* Budapest 2003, s. 434. V tejto pečati sa stretávame so štítom prevýšeným mitrou a obkolesenou symbolom dračieho rádu. Vzhľadom na to, že súčasťou erbu nie sú ďalšie pontifikálie je pravdepodobné, že ide o pečať, ktorú používal ešte v pozícii biskupa v niektorých z predchádzajúcich pôsobísk.

[17] Beke, ref. 16, s. 434–435.

[18] Pečať z r. 1563 je uložená v: Štátny archív Bytča (ďalej ŠA By), f. Zbierka listín (ďalej ZL), Sign. L 2 No 68

[19] V týchto listinách je pečať najčastejšie umiestnená v ochrannej miske a privesená k listine na hodvábnych či ľanových nitiach.

Okrem toho M. Oláh používal aj menšiu, tiež okrúhlu pečať už s priemerom 52 mm.[20] Tu sa nachádza rovnaká podoba erbu, ale legenda už je podstatne skrátená. Nachádza sa v jednom riadku a tvoria ju len najdôležitejšie cirkevné tituly majiteľa. Pečatené ňou boli privilegiálne listiny, ale najmä patenty. V nich bola pritláčaná priamo pod text listiny, najčastejšie cez papierovú clonu.

Tretie typárium predstavuje malé oválne prsteňové pečatidlo s rozmermi 18 x 16 mm.[21] V ňom sa nachádza štít so štítonosičmi, prevýšeným mitrou. Po stranách mitry sa nachádzajú iniciálky mena: M – O (= Mikuláš Oláh). Toto typárium bolo zväčša využívané na pečatenie súkromnej korešpondencie arcibiskupa.

V erbu arcibiskupa Oláha možno vidieť jednu zaujímavosť. Za svojim štítom nepostavil jednoduchý procesiový kríž, ako to bolo v tomto období aj neskôr zvykom, ale na kríži zobrazil aj korpus Krista. Takáto podoba kríža je zobrazená vo veľkej arcibiskupskej pečati. Tu si rytec vzhľadom na priestorové možnosti mohol dovoliť takéto veľkorysé riešenie. Ide pravdepodobne o jediný prípad takéhoto zobrazenia v uhorskej cirkevnej sfragistike a heraldike.[22]

Hoci sa v rámci tohto príspevku nebudeme detailne zaoberať pečaťami a erbmi všetkých ostrihomských arcibiskupov, našej pozornosti by nemali uniknúť pečate ďalšej významnej osobnosti uhorského cirkevného prostredia Františka Forgáča (1607 – 1615). Tento prelát v pozícii nitrianskeho biskupa používal dve známe pečatidlá. Jedno veľké okrúhle[23] a menšie oktogonálne.[24] Obe v súlade s dobovými pravidlami vypĺňa rodový erb tvorený štítom korunovanou pannou, vyrastajúcou z koruny sprevádzanou v horných rohoch dvoma polmesiacmi.[25] Po tom, čo sa stal ostrihomským arcibiskupom a získal kardinálsku hodnosť (r. 1607) dochádza v jeho erbe a pečati k zásadným zmenám. Poznáme doposiaľ dve pečatidlá, ktoré používal v pozícii kardinála. Jedno z nich má oválny tvar a je vyplnený kardinálskym erbom s kruhopisom.[26] Druhé pečatidlo okrúhleho tvaru s Ø 52 mm.[27] V ňom sa nachádza erb tvorený kartušou, za ktorým je umiestnený latinský kríž. Všetko je prevýšené klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane. Po stranách kartuše sa nachádzajú dvaja anjeli, ako štítonosiči. Závažná zmena nastáva aj v samotnom erbovom štíte. U Forgáčovcov dôsledne používaný erb netvorí jedinú náplň štítu, ale je umiestnený len v jeho ľavej polovici. Pravú polovicu vypĺňa erb pápeža Pavla V. (1605 – 1621), teda pápeža, ktorý menoval Františka Forgáča kardinálom. Ide o jeden zo vzácnych príkladov včlenenia pápežského erbu do erbu preláta. V Uhorsku ide o ojedinelý, ak nie unikátny prípad takéhoto zásahu do erbu arcibiskupa šľachtického pôvodu.[28]

[20] Pečať z r. 1564 je uložená v: ŠA By, f. ZL, sign. L 1 No 22. Iný exemplár z r.1557 je uložený v ŠA Levoča (ďalej ŠA Le), f. Bratstvo XXIV kráľovských farárov (ďalej BKF), č. 5. Nepoškodenú pečať publikuje: Beke, ref. 16, s. 435.

[21] Pečať z r. 1553 je uložené v: ŠA Le, f. BKF, č. 2.

[22] Podobizeň M. Oláha s jeho erbom publikuje: Bucko, V. *Mikuláš Oláh a jeho doba 1493 – 1568.* Bratislava 1940.

[23] Arcibiskupský archív Trnava (ďalej AAT), f. Acta Vereris Archivi (ďalej AVA).

[24] Pečať z r. 1604 je uložená v: ŠA By, f. Turzovský komposesorát (ďalej TK), č. 173.

[25] K erbu forgáčovcov a jeho variantom pozri napríklad: Siebmacher, J. – Csergheö, G. *Wappenbuch des Adels von Ungarn sammt den Nebenländern des St. Stephans Krone.* Nürnberg 1885 – 1892, heslo: Forgách v. Ghymes u. Gács. Novák, J. *Rodové erby na Slovensku I : Kubínyho zbierka pečatí.* Bratislava 1980, s. 101–105.

[26] Novák, ref. 25, tab. 31, č. 11.

[27] Pečať z r. 1611 je uložená v: ŠA Le, f. Súkromný archív Spišskej kapituly (ďalej SaSk), Scrinium (ďalej Scr.) 1, Krabica (ďalej Kr.)1, Fascikel (ďalej Fasc.) 2.

[28] S podobným prípadom sa stretávame napríklad aj u apoštolského nuncia Cyriaca Roccia. Na listine z r. 1634 sa zachovala jeho erbová pečať. V nej je erb štiepený. V pravej polovici sa nachádzajú 3 včely, ktoré pravdepodobne pochádzajú z erbu pápeža Urbana VIII., ktorý Roccia menoval kardinálom. Ľavá polovica je delená. V hornej časti sa nachádza orol a v dolnej časti tri strapce hrozna. Tu ide pravdepodobne o rodový erb. Za štítom je umiestnený latinský procesiový kríž a nad tým klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Nepoznáme, žiaľ, bližšie súvislosti, a preto nemožno potvrdiť, ani vylúčiť, že práve erb tohto kardinála sa stal vzorom pre erb F. Forgáča. Formálna podoba erbu však plne korešponduje s európskym, a aj talianskym vývojom. Pečať C. Roccia je uložená v: AAT, f. AVA.

Pre úplnosť je treba dodať, že kruhopis je v súlade s dobovým zvykom písaný majuskulným písmom – kapitálov a znie: FRANCISCVS : FORGACZ : CARD : STRIGONIENSIS : ARCHI [/////] (= *FRANCISCUS FORGACZ CARDINAL STRIGONIENSIS ARCHIEPISCOPUS*).

Najväčšie množstvo pečatidiel používal spomedzi novovekých uhorských arcibiskupov Peter Pázmaň (1616 – 1637). Doposiaľ poznáme až 7 typárií používaných v jeho kancelárii. Prvých 6 vzniklo pred jeho menovaním kardinálom. Pečatné pole vypĺňa štít s rodovým erbom, nad ktorým je mitra, a za ním skrížený procesiový kríž a berla. V privilégiách sa stretávame s okrúhlym 45 mm veľkým typáriom.[29] Okrem toho používal dve pečatidlá oktogonálneho tvaru. Vo väčšom sa stretávame aj s legendou.[30] Malé 8-hranné pečatidlo nesie len iniciálky mena a hodnosti v rohoch pečate: P – P, A – S (= *Petrus Pazmany, Archiepiscopus Strigoniensis*).[31] Jeho drobné rozmery prezrádzajú, že išlo o pečatný prsteň. Tri typáriá majú oválny tvar a poznáme ich z rokov 1622 – 1629. Ich rozmery sa pohybujú v rozmedzí 20 – 30 mm.[32] Čo do kvality ryteckej práce je najlepšie posledné typárium.[33] Okrem hojne zdobenej mitry sa tu stretávame na hornom okraji kartuše so zobrazenou hlavou anjela. Ide o prvok, ktorý našiel hojné uplatnenie v barokovej heraldickej tvorbe. Vo všetkých typáriách sa nachádza zhodná podoba legendy písaná v majuskulnej kapitále a znie: • PETRVS • PAZMANY • ARCHIEP • STRIGONIENSIS •.

V r. 1629 bol arcibiskup Pázmaň menovaný kardinálom. Vtedy dochádza aj k zmene pečate a erbu. Poznáme jedno pečatidlo, v ktorom sa nachádza už erb v novej, kardinálskej koncepcii.[34] Ten je tvorený štítom, za ktorým je postavený latinský procesiový kríž a celé je to prevýšené kardinálskym klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane. Pochopiteľne dochádza aj k zmene legendy, ktorá má podobu: PETRVS • S • R • E • CARD • PAZMANY • ARCH • STRI • (= *PETRUS SANCTÆ ROMANÆ ECCLESIÆ CARDINAL PAZMANY ARCHIEPISCOPUS STRIGONIENSIS*)

Zmeny formálnych náležitostí pečatí a erbov dodržiavali aj ďalší preláti. Imrich Lóši v pozícii varadínskeho biskupa v oválnej pečati s rozmermi 22 x 17 mm používal kartušu s erbom, sprevádzanú mitrou a berlou. Legenda má podobu: EM[/////] • LOSI • EPISCOP • WARADIENSIS.[35] Po menovaní ostrihomským arcibiskupom (r. 1641) zmenil aj podobu pečate.[36] Tá už je okrúhleho tvaru a má Ø 53 mm. V erbe pribudol procesiový kríž a legenda sa zmenila na: EMERICVS • LOSY • ARCHIEPISCOPVS • STRIGONIENSIS. Z literatúry je známe ešte jedno typárium.[37] Ide o pečať oktogonálneho tvaru, vyplnená erbom a iniciálami mena a titulov I. Lóšiho: E – L, E - [/]. Podľa podoby erbu a písmena E (= *episcopus*) je pravdepodobné, že tento pečatný prsteň používal ešte v pozícii varadínskeho biskupa.

U ďalšieho arcibiskupa Juraja Lipaia (1642 – 1666) sa stretávame s troma typáriami. Najväčšie má okrúhly tvar a Ø 45mm.[38] Legenda napísaná v jednom riadku majuskulným písmom – kapitálou znie: + GEORGIUS • LIPPAI • ARCHIEP • STRIGO • PRIM • HUN • LEG • NAT [//////////] CAN • S • C • R • M • IN • CONSI.[39] Druhé pečatidlo je oválne a na jeho okraji sa rovnako nachádza jednoriadková a už o niečo kratšia legenda v znení: GEORGIUS • LIPPAI • ARCHIEPISCOPVS • STRIGONIENSIS.[40] U tohto preláta poznáme aj najmenšie – prsteňové

[29] Pečať z r. 1622 je uložená v: ŠA Le, f. Spišské prepoštstvo (ďalej SpP), Capsa (ďalej Cap.) 16, Fasc. 4.

[30] Pečať z r. 1622 je uložená v: ŠA By, f. TK, č. 827.

[31] Pečať z r. 1621 je uložená v: ŠA By, f. TK, č. 977.

[32] Dve pečate z r. 1622 sú uložené v: ŠA By, f. TK, č. 827.

[33] Pečať z r. 1629 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr.11, Kr. 25, Fasc. 6.

[34] Pečať z r. 1636 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr.11, Kr. 25, Fasc. 6. Federmayer, F. Identifikácia a rozvádzanie skratiek v kruhopisoch a nápisoch pečatí fyzických osôb : Uhorský novovek 1526 – 1848. II. časť. In *Slovenská archivistika*, 2006, roč. 41, č. 2, s. 92.

[35] Pečať z r. 1632 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 11, Kr. 25, Fasc. 6.

[36] Pečať z r. 1641 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 10, Kr. 22, Fasc. 3.

[37] Beke, ref. 16, s. 436.

[38] Pečať z r. 1658 je uložená v: AAT, f. AVA.

[39] Prepis legendy pozri u arcibiskupa J. Selepčéniho.

[40] Novák, ref. 25, s. 158–159, tab. 31, č. 12.

typárium. To má oktogonálny tvar a okrem erbu je tvorené aj iniciálami mena a titulu majiteľa: G – L, [//].[41] Všetky tri typy pečate sú vyplnené erbom arcibiskupa. V tomto období teda ešte stále kartušou s rodovým erbom, za ktorou sa nachádza skrížená berla s procesiovým krížom a nad tým mitra s fimbriami.

Polovica 17. storočia prináša do cirkevnej heraldiky dôležitú zmenu. Kňazský klobúk, predtým vyhradený len kardinálom, sa dostáva aj do erbov ďalších vysokých prelátov. Jednými z prvých, ktorí ho prijímajú, sú práve arcibiskupi. Juraj Selepčéni používal okrúhlu pečať s Ø 55 mm.[42] V nej sa súčasťou erbu okrem tradičných súčastí stáva aj klobúk so 4 strapcami na každej strane. Tento počet je však ešte nestabilný a neodráža plne postavenie klerika v cirkevnej hierarchii. Vidíme však, že 6 strapcov po oboch stranách klobúka je vyhradených kardinálom. J. Selepčéni, ktorý bol len arcibiskupom, si dovolil použiť klobúk s nižším počtom strapcov. K presnému odstupňovaniu počtu strapcov v závislosti od postavenia v cirkevnej hierarchii však dôjde až v priebehu 18. – 19. storočia. Pečať obsahujú pomerné obsiahlu dvojriadkovú legendu s vymenovaním najdôležitejších cirkevných a svetských titulov majiteľa: (1 riadok) * GEORGIVS • SZELEPCHENY • ARCHIEP • STRIGONIEN • LO • ACCOMT • E[/////////] PRIM • HVNG • (2 riadok) • SVM ET SECR • CANCEL • S • CAESAR • R[/] MTTIS • INT. CONS • AC R HVNG LOCVMTEN •.

Prepis legendy: (1. riadok) *GEORGIUS SZELEPCHENY ARCHIEPISCOPUS STRIGONIENSIS, LOCIQUE AC COMITATUS EIUSDEM PRIMAS HUNGARIÆ*

(2. riadok) *SUMMUS ET SECRETARIUS CANCELLARIUS, SACRISSIMÆ CÆSARÆ REGIÆQUE MAIESTATIS INTIMUS CONSILIARIUS AC REGNUM HUNGARIÆ LOCUMTENENS*).

Z hľadiska heraldického používanie klobúka u arcibiskupov v tomto období ešte nie je ustálené. Hneď ďalší arcibiskup Juraj Sečéni (1685 – 1695) používal ako arcibiskup jedinú známu pečať oválneho tvaru s rozmermi 37 x 31mm.[43] V nej sa nachádza erb tvorený kartušou nad ktorou sa nachádza mitra a za tým skrížená berla s procesiovým krížom. Juraj Sečéni je pravdepodobne prvým uhorským arcibiskupom, ktorý použil v erbe namiesto jednoduchého latinského kríža – dvojitý, patriarchálny kríž. Z literatúry je známa aj malá prsteňová pečať, ktorú používal ako varadínsky biskup, a z heraldického hľadiska plne zodpovedá biskupskému erbu z tohto obdobia.[44]

Na začiatku 18. storočia bol menovaný za ostrihomského arcibiskupa kardinál knieža Kristián August (Saský) (1707 – 1725). Z obdobia jeho episkopátu poznáme dve oválne pečatidlá a jedno okrúhle. Veľké okrúhle typárium je známe z literatúry.[45] Tvorí ho erb sprevádzaný na okraji jednoriadkovou legendou. Text je však na reprodukcii nečitateľný. Ďalšie dve oválne typáriá sú tvorené len erbom. V jednom prípade je v pečati umiestnená pomerne veľká oválna kartuša, v ktorej strede sa nachádza len srdcový štítok s rodovým erbom.[46] V druhom type pečate už veľkosť kartuše zodpovedá veľkosti erbu, ktorý je v nej umiestnený.[47] Veľkosť oválnych typárií sa pohybuje medzi 20 x 24 mm.

Erb tohto kardinála je dôležitý najmä pre obohatenie heraldickej ikonografie o nové prvky, ktoré sa natrvalo stali súčasťou arcibiskupského erbu v Uhorsku. U Kristiána Augusta sme svedkami prvého použitia knieżacej koruny a plášťa v erboch uhorských arcibiskupov. Táto zásadná zmena bola zrejme spôsobená nemeckým pôvodom K. Augusta. Ten do Uhorska priniesol heraldické zvyky z domáceho prostredia, pričom určite dôležitú úlohu zohrával aj jeho titul kniežaťa.

[41] Beke, ref. 16, s. 436.
[42] Pečať z r. 1676 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 1, Kr. 2, Fasc 4. Beke, ref. 16, s. 437.
[43] Pečať z r. 1686 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 10, Kr. 22, Fasc 4.
[44] Beke, ref. 16, s. 437.
[45] Tamže.
[46] Pečať z r. 1709 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 11, Kr. 25, Fasc 6.
[47] Pečať z r. 1711 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Odd. 23, Kr. 206, Fasc 1. Beke, ref. 16, s. 438.

Hneď nasledujúci ostrihomský arcibiskup Imrich Esterházi (1725 – 1746) používal 4 známe pečatidlá. Dve menšie oválne majú veľkosť 28 x 24 mm[48] a 23 x 20 mm.[49] Ich vnútorná skladba je zhodná. Neobsahujú legendu a sú tvorené len erbom majiteľa v ozdobnom ovále. Ďalšie dve pečatidlá sú okrúhle s Ø 48 mm[50] a Ø 64 mm.[51] Okrem erbu je ich súčasťou pomerne rozsiahla legenda v 3 riadkoch. Tvoria ju všetky dôležité arcibiskupove cirkevné a svetské tituly.[52]

Na rozdiel od predchodcu Imrich Esterházi vo svojom erbe nepoužíva dvojitý, ale len jednoduchý kríž, a nad štít nekladie kniežaciu korunu, ale len grófsku, v súlade s rodovým titulom. Erb I. Esterháziho je však veľmi zaujímavý aj z hľadiska koncipovania štítového poľa. Zatiaľ čo v 2. a 3. poli je umiestnený pôvodný grófsky esterháziovský erb, 1. a 4. pole vypĺňa erb Ostrihomskej župy. Tým je vyjadrené postavenie ostrihomského arcibiskupa ako župana. Ide o príklad prieniku symbolu svetskej funkcie do erbu preláta v uhorskej heraldike. Hojnejšie sa s týmto javom stretávame až v 19. storočí.

Arcibiskup Mikuláš Čáki (1751 – 1757) používal pravdepodobne dve týpáriá. Jedno veľké okrúhle tvorené jednoriadkovou legendou a erbom. Po formálnej stránke koncepcia erbu už plne zodpovedá arcibiskupskému erbu, tak ako ho používal K. August.[53] Druhá menšia oválna pečať mala rozmery 26 x 24 mm.[54] Tá je vyplnená len erbom a linkou z perlovca.

Ďalší arcibiskup František Barkóci (1761 – 1765) je zase jeden z prelátov, ktorý dôsledne zmenil formálnu podobu erbu po tom, ako bol menovaný z postu biskupa na arcibiskupský stolec. V pozícii jágerského biskupa používal 2 známe pečatidlá.[55] Obidve sú tvorené len erbom bez kruhopisu, s formálnymi súčasťami prináležiacimi biskupovi. Základom je kartuša s rodovým erbom, na ktorej je položená grófska (hodnostná) korunka. Na pravej strane kartuše je umiestnená mitra a na ľavej strane berla s hlavicou smerujúcou von. Nad tým sa nachádza klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Po menovaní kardinálom používal 4 známe typáriá. Jedno okrúhle, pravdepodobne s funkciou hlavného, je tvorené erbom a dvojriadkovovou legendou.[56] Dve oválne typáriá majú rovnakú schému sú tvorené len erbom, bez legendy. Dve väčšie majú rozmery 32 x 27 a 31 x 28.[57] Rozdiely medzi nimi sú najmä v ryteckom stvárnení pečatidla. V prvom z nich je erb tvorený kartušou a obsahuje všetky súčasti arcibiskupského erbu (kniežacia koruna, dvojitý kríž, mitra, berla a klobúk s 10 strapcami na každej strane). Chýba však kniežací plášť, splývajúci z korunyf. Ten sa nachádza v druhom oválnom typáriu. Okrem toho v ňom erb nemá podobu kartuše, ale akoby ranej podoby francúzskeho štítu, teda štítu kvadratického tvaru s charakteristickou špičkou v strede dolného okraja. Rovnakú podobu má aj najmenšia pečať s rozmermi 15 x 13 mm. Jej rozmery hovoria, že ide pravdepodobne o pečatný prsteň.[58]

U arcibiskupa Jozefa Baťániho (1776 – 1799) poznáme 4 typáriá. Jedno okrúhle – arcibiskupské má Ø 66 mm[59] a okrem úplného arcibiskupského erbu obsahuje rozsiahlu dvojriadkovú legendu:[60] (1. riadok) IOS : S • R I • PR : E COM : D. BATHYAN : PRRP : IN NEM. VIVAR

[48] Pečať z r. 1726 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 1, Kr. 2, Fasc. 4.
[49] Pečať z r. 1740 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 1, Kr. 2, Fasc. 4.
[50] Pečať z r. 1738 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr 11, Kr. 25, Fasc. 6.
[51] Pečať z r. 1738 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr 11, Kr. 25, Fasc. 6.
[52] Legendu pozri u arcibiskupa J. Selepčéniho.
[53] Beke, ref. 16, s. 438.
[54] Pečať z r. 1754 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Odd. 22, Kr. 189, Fasc. 5.
[55] Pečať s rozmermi 28 x 24 mm z r. 1747 je uložená v: ŠA Le, f. SpP, Cap. 16, Fasc. 2. Druhá pečať s rozmermi 29 x 16 mm z r. 1752 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 10, Kr. 21, Fasc. 4.
[56] Beke, ref. 16, s. 438.
[57] Pečať z r. 1762 je uložená v: ŠA Le, f. SpP, Cap. 32, Fasc. 2 a pečať z r. 1763 je uložená v: ŠA Le, SaSk, Odd. 22, Kr. 190, Fasc. 2.
[58] Pečať z r. 1764 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Odd. 22, Kr. 189, Fasc. 2.
[59] Pečať z r. 1776 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 11, Kr. 25, Fasc. 6.
[60] V niektorých prípadoch je medzi slovami umiestnený v strede krúžok, bodka pri päte litery, alebo dvojbodka. Nie vždy je však pečať natoľko čitateľná, aby to bolo možné určiť. V prepise sú zachované tak, ako ich bolo možné rekonštruovať z pečatí.

E. M. ST. A. EP : PR R • H • LE : NA : & SU : CAN : SECR : ET : I • ORD. S. ST SPH : MAG : AP. M. C. E (2. riadok) COMIT : CASTRIE : PEP : STRYG : VEROSUPR : & PERP : COM : V. S • C • R • A • M : ACT : INT. STAT : & CONS : E : LOC. T. S. VI C. IVDX.

Prepis legendy: (1 riadok) *JOSEPHUS SACRÆ ROMANÆ IMPERII PRINCEPS E COMITIBUS DE BATTHYAN PERPETUUS IN NÉMETH UJVÁR ECCLESIÆ METROPOLITANÆ STRIGONIENSIS ARCHIEPISCOPUS PRIMAS REGNI HUNGARIÆ LEGATUS NATUS & SUMMUS CANCELLARIUS SECRETARIUS INSIGNIS ORDINIS SANCTI STEPHANI REGIS APOSTOLICÆ MAGNÆ CRUCIS EQUES*

(2 riadok) *COMITATUUM CASTRIFERREI PERPETUUS STRIGONIENSIS VERO SUPREMUS & PERPETUUS COMES UTRIUSQUE SACRÆ CAESAREÆ REGIO APOSTOLICÆ MAJESTATIS ACTUALIS INTIMUS STATUS & CONSILIARIUS ET LOCUMTENENTIALIS TABULÆ SEPTEM VIRALES COJUDEX.*

Druhé veľké typárium má tiež okrúhly tvar a dochádza v ňom k jednej dôležitej zmene. Po menovaní J. Bat'ániho kardinálom dochádza aj z výšeniu počtu strapcov na jeho erbe z desiatich na pätnásť na každej strane klobúka. Toto kardinálske typárium je známe z literatúry.[61]

Dve menšie oválne typáriá s rozmermi 39 x 35 mm[62] a 33 x 29 mm[63] sú tvorené len arcibiskupským erbom. Zatiaľ čo erb v menšom oválnom typáriu má podobu erbu identickú s veľkým okrúhlym, vo väčšom oválnom typáriu je drobná zmena. Berla je umiestnená na pravej strane a mitra na ľavej, teda obrátene oproti ďalším dvom typom. Novým prvkom zaujímavým z faleristického hľadiska je rád sv. Štefana, ktorý sa obkolesuje okraj štítu od hora až po spodnú časť a je ukončený krížom. Ten sa nachádza v erboch všetkých troch pečatidiel.

Na predchádzajúcich riadkoch som sa pokúsil predstaviť podoby pečatí ostrihomských arcibiskupov v novovekom období (do konca 18. storočia). Zo spomenutého vyplýva viacero základných faktov. V novoveku sa u ostrihomských arcibiskupov stretávame výlučne s erbovými pečaťami. Z pohľadu sfragistiky je potrebné aspoň čiastočne terminologicky zjednotiť názvoslovie pre jednotlivé typy pečatí. Vzhľadom na absenciu presnejšej metodiky, podľa ktorej by bolo možné klasifikovať novoveké pečate cirkevných prelátov, používame aspoň základné delenie, typické pre stredovek. Prvou v hierarchii je veľká pečať. Tá má vo väčšine prípadov okrúhly tvar a značné rozmery. Jej typickým znakom je i prítomnosť pomerne rozsiahlej legendy. Tá je vo väčšine prípadov veľmi podobná a obsahuje okrem mena majiteľa všetky dôležité cirkevné i svetské tituly, ktorých bol príslušný arcibiskup nositeľom.[64] S touto pečaťou sa stretávame najmä v najslávnostnejších vyhotoveniach listín. V 16. a začiatkom 17. storočia je ešte k listine často privesená v ochrannej miske na hodvábnych šnúrkach. Neskôr už len pritlačená pod text listiny, najčastejšie cez papierovú clonu.[65]

Ďalším typom je čo do rozmerov menšia pečať, najčastejšie oválneho tvaru. Tá obsahuje len najdôležitejšie cirkevné tituly majiteľa, resp. v neskoršom období už len erb, bez legendy. Využívaná je pomerne hojne v najrôznejších typoch písomností a nezriedka používali majitelia viacero takýchto pečatidiel, líšiacich sa len v rozmeroch. Rozsiahlou skupinou pečatí sú pečatné prstene (signety). Tie sú charakteristické malými rozmermi a oválnym, resp. oktogonálnym tvarom. Sú tvorené čisto erbovou zložkou, resp. len skratkami mena a najdôležitejších titulov majiteľa pečate. Veľmi často boli využívané v súkromnej korešpondencii, tak pod textom listu, ako i v uzatváracej funkcii na obálke.

Novoveké cirkevné pečate predstavujú dôležitý prameň nielen pre sfragistiku, ale i pre poznanie vývoja cirkevnej heraldiky. Vzhľadom na zameranie a rozsah príspevku nebolo možné plne sa venovať vnútornej skladbe erbov jednotlivých arcibiskupov. Snahou bolo načrtnúť as-

[61] Beke, ref. 16, s. 438.

[62] Pečať z r. 1793 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Odd. 22, Kr. 189, Fasc. 2.

[63] Pečať z r. 1778 je uložená v: ŠA Le, f. SaSk, Scr. 10, Kr. 21, Fasc. 4.

[64] Výnimkou sú pečate P. Pázmaňa. Ten aj v okrúhlej pečati používanej na pečatenie privilegiálnych listín použil len pomerne stručnú legendu: • PETRVS • PAZMANY • ARCHIEP • STRIGONIENSIS •.

[65] Z materiálov, ktoré sme mali k dispozícii vyplýva, že posledným arcibiskupom, ktorý využíval privesenú pečať na privilegiálnej listine bol P. Pázmaň.

poň zmeny formálnej stránky týchto heraldických prameňov v sledovanom období. Ďalšou analýzou a štúdiom budú naznačené problémy ďalej precizované a korigované.

Poznámka redakcie. Autor mal pripravené zobrazenie nižšie uvedených pečatí. Ospravedlňujeme sa, ale vzhľadom na rozsah čísla a technickú obmedzenosť kvality reprodukcií sme pristúpili k vypusteniu tejto obrazovej prílohy:

1. Okrúhla (veľká) arcibiskupská pečať M. Oláha (ŠA Bytča)
2. Okrúhla (menšia) arcibiskupská pečať M. Oláha (Arcibiskupský archív Trnava)
3. Oktogonálna (menšia) biskupská pečať F. Forgáča (kresba M. Gregorovičová)
4. Okrúhla (veľká) pečať kardinála F. Forgáča (kresba M. Gregorovičová)
5. Okrúhla (veľká?) arcibiskupská pečať P. Pázmaňa (ŠA Levoča)
6. Oválna (menšia?) arcibiskupská pečať P. Pázmaňa (ŠA Levoča)
7. Oválna (veľká) kardinálska pečať P. Pázmaňa (ŠA Levoča)
8. Okrúhla (veľká) arcibiskupská pečať I. Lósiho (ŠA Levoča)
9. Okrúhla (veľká) arcibiskupská pečať J. Selepčéniho (ŠA Levoča)
10. Oválna (menšia) kardinálska pečať K. Augusta (ŠA Levoča)
11. Okrúhla (veľká) arcibiskupská pečať I. Esterháziho (ŠA Levoča)
12. Oválna (menšia?) biskupská pečať F. Barkóciho (ŠA Levoča)
13. Oválna (menšia) arcibiskupská pečať F. Barkóciho (ŠA Levoča)
14. Okrúhla (veľká) arcibiskupská pečať J. Baťániho (ŠA Levoča)
15. Oválna (menšia) arcibiskupská pečať J. Baťániho (ŠA Levoča)

Adresa autora: **Mgr. Ing. Miroslav Glejtek**, Katedra histórie,
Filozofická fakulta, UKF v Nitre, Hodžova 1, SK - 949 74 Nitra
e-mail: miro.glejtek@gmail.com

Necrologium dioecesis Nitriensis z rokov (1438) 1555 – 1871

Albert Ivan PETREJE

Necrology of Nitra diocese (1438) 1555-1871

Necrology is a common phenomenon for the European culture although it is not easy to find necrology of the deceased members of any religious community. The Catholic Church has the tradition to mark down the death of its priests for the following generations to remember them in their prayers on the day of their death. The article presents one of such historical necrology from the time of early modern history. The necrology was critically examined, supplemented and changed.

Keywords: *Nitra diocese, necrology*

I. Nekrológia všeobecne

1. Úvod

V európskej kultúre sa bežne stretávame s nekrológmi, no už menej s nekrológiami. Termíny nekrológ, nekrológium sú odvodené z gréckych slov: *nekrós* = mŕtvy a *logos* = slovo, náuka.[1]

Nekrológ (lat. *necrolog*) dnes chápame ako: 1. prejav nad hrobom, poslednú rozlúčkovú reč s nebohým ako ocenenie alebo zhodnotenie životného diela nedávno zosnulého; 2. krátky oznam o úmrtí, ktorého súčasťou môže byť stručné zhodnotenie života; 3. ale aj ako zbierku takýchto rečí, hodnotení. Od 18. storočia sa nekrológy významných ľudí a prominentov začali objavovať v novinách a časopisoch, dnes je bežnou praxou pre všetky spoločenské vrstvy uverejňovať nekrológ v masovokomuni-kačných prostriedkoch. Príležitostne sa stávajú aj podnetom pre sfilmovanie. Nekrológiom (lat. *necrologium*) sa označuje kniha (zoznam, kalendárium) zosnulých, do ktorej sa zaznámenávajú úmrtia príslušníkov určitej society (komunity) na spôsob kalendária, v ktorom sa vyčlení pre každý deň roka jedna strana alebo jeden list a záznamy o úmrtí sa zapisujú chronologicky. Najstaršou formou sú staroveké a stredoveké kresťanské martyrológiá a kalendáriá, ktoré boli súčasťou liturgických kníh - misálov a breviárov.

2. Historický vývoj nekrológov a nekrológií

Tradícia nekrológov siaha až do antiky. V starom Grécku už Dionýzius z Halikarnasu a Menander poznajú rétorické pravidlá a zvyky pre nekrológy. Túto tradíciu prevzali i starí Rimania. Smútočné prejavy sa stali zvlášť cenené a dôležité okrem súdnych prejavov a ostatných politických rečí (napr. v senáte). Aj najznámejší Riman Július Cézar začal svoju kariéru verejným smútočným prejavom za svoju zosnulú príbuznú na Forum Romanum.[2] Tradíciu nekrológov si v staroveku osvojili i kresťanské spoločenstvá, ktoré dali nekrológom krátku formu, a hlavne inú náplň: ohlasovať spôsob „narodenia pre nebo" (martyrológia). V stredoveku, v kapitulách a kláštoroch, dostali záznamy nekrológov formu knižnej podoby tak, ako ich najčastejšie poznáme v nekrológiách. Potreba vedenia týchto záznamov (kníh) vyplývala z lásky a povinnosti starať sa o spásu duší. Zoznamy (kalendária, knihy mŕtvych) sa stali pomôckami predovšetkým pri chórových modlitbách a omšiach za zosnulých.

Stredoveké nekrológiá sú pre svoju autentičnosť významné a bezkonkurenčné prameme z hľadiska vývoja jazyka, onomastiky, vývoja stredovekej spoločnosti, sociálnych dejín a dejín

[1] http://lexikon.freenet.de/Nekrologium (19.05.2009);
[2] http://lexikon.freenet.de/Nekrologium (19.05.2009);

jednotlivých cirkevných inštitúcií. I napriek ťažkostiam s interpretáciou jednotlivých záznamov, nám tieto nekrológiá ponúkajú záznamy o osobách a societách, ktoré inde nenájdeme; pre regionálnu historiografou sú neoceniteľné a nenahraditeľné. Zaradením do historického kontextu vývoja danej inštitúcie a správnym rozborom záznamov môžeme získať neoceniteľné údaje o societe, jej členoch, donátoroch, a ostatných spriaznených osobách. Mnohokrát sa v týchto nekrológiách nachádzajú také historické záznamy alebo okolnosti, ktoré sa dotýkajú aj širších spoločenských a historických súvislostí.[3]

Renesancia sa snažila priblížiť a sprítomniť antickú kultúru, opätovne sa do spoločnosti dostala počas reformácie a baroka forma nekrológov ako smútočných prejavov, kázní, elégií. Táto forma nekrológov sa stala obľúbenou hlavne u reformátorov 16. storočia a u kazateľov v reformovaných cirkvách (napr. veľmi známa je smútočná kázeň Martina Lutera z roku 1525). Smútočné kázne (nekrológy) sa stali obľúbenou súčasťou hlavne šľachtických a meštianskych pohrebov; v období katolíckej reformácie sa stávali formou verejných dišpút – obhajovania pravosti a pravdivosti jednotlivých vierovyznaní a v niektorých prípadoch prešli aj do politických agitačných polôh. Tieto nekrológy-kázne sa v 17. storočí vydávali aj tlačou a stali sa obľúbenými zbierkovými predmetmi pre svoju kazateľskú, jazykovú a zároveň aj pre historiografickú hodnotu. V Nemecku existujú viaceré veľké zbierky takýchto nekrológov (napr. zbierka grófky Sophie Eleonóri zu Stolber-Stolbergovej, evanjelickeho teológa Philipa Jacoba Spenera, Friedricha von Schlichtegrolla, Christiana Friedricha Buchnera atď.).

Počas katolíckej reformácie sa vyvinul v katolíckej cirkvi, najmä v prostredí Spoločnosti Ježišovej (jezuiti) špeciálny druh nekrológia, tzv. *elogium*, t.j. rozsiahleší opis význačných a príkladných čností a vlastností zosnulého. Toto elógium sa čítalo po nekrológu, teda stručnom oznámení o úmrtí a jeho cieľom bolo oboznámiť členov spoločnosti so základnými informáciami o živote zosnulého spolubrata a poukázať na jeho čnosti a skutky, ktoré boli doplňované rôznymi očitými svedectvami, dokladmi a „povesťou", ktorej sa tešil, ale aj „historkami", ktoré sa o ňom šírili.[4] V období reformácie došlo v značnej miere k útlmu rehoľného a kláštorného života, v niektorých regiónoch došlo k jeho úplnému zániku. V období baroka v 18. storočí dochádza k opätovnému oživeniu mnohých kláštorov a k vzniku nových rehoľí a spoločenstiev, tým aj k obnoveniu tradície písania nekrológií. Z tohto obdobia sa nám zachovalo najviac exemplárov, či už v originálnej podobe alebo v neskoršom opise.

V 19. a 20. storočí dochádza k novej forme spracovávania nekrológií, ako biografických záznamov, alebo aj už genealogických záznamov alebo štúdií, neskôr aj vo forme lyrických nekrológií (napr. *Nekrolog der Deutschen* v rokoch 1802-1806; *Neuer Nekrolog der Deutschen*, v rokoch 1824-1854; *Biographisches Jahrbuch und deutscher Nekrolog* z rokov 1897-1917; biografické ročenky z 20. storočia typu *Who is Who?*, *Genealogische Handbuch des Adels* atď).

3. Najstaršie kresťanské kalendáriá, martyrológiá a nekrológiá

Už v 16. storočí sa z apologetických a dogmatických dôvodov začali postupne vydávať tlačou diela cirkevných otcov a spisovateľov ako aj diela cirkevného pôvodu. V 19. storočí vo Francúzsku vydali v redakcii opáta J. P. Migneho jednu z najväčších zbierok diel cirkevného pôvodu „*Patrologiae Cursus Completus*". Táto Migneho zbierka sa delí na dve serie: latinskú a grécku. „*Series Latina*" (obsahuje diela cirkevných autorov v latinčine až po Inoenta III., † 1216, skratka PL) bola vydaná v 221 zväzkoch v rokoch 1844-1855 v Paríži, a „*Series Graeca*" (obsahuje diela cirkevných autorov v gréčtine až po Florentský snem v roku 1439 s latinským prekladom, skratka PG) bola vydaná v 162 zväzkoch.[5] Neskôr začali vychádzať aj iné zbierky, napr. od roku 1866 uverejňuje Akadémia vied vo Viedni zbierku „*Corpus scriptorum ecclesiasticorum la-*

[3] por. http://www.kb.se/codex-gigas/cze/Vice-o-Codexu.../Calender-the-edition-of-the-necrology-and-a-list-with-the-commentary/ (19.05.2009);

[4] http://www.rockmetalbands.com/zines(m-o).htm (19.05.2009);

[5] komletná latinská séria sa nachádzala v Premonštrátskej knižnici v Jasove, dnes z 221 zväzkov chýba 5 zväzkov, kompletná latinská aj grécka séria sa nachádzala v Knižnici kňazského seminára v Spišskom Podhradí, dnes v týchto zbierkach chýba asi 10% zväzkov;

tinorum" a Akadémia vied v Berlíne od roku 1897 zbierku „*Die griechischen christlichen Schriftsteller de ersten drei Jahrhunderte*".[6]

J. P. Migne ako prvý v latinskej sérii vo zväzkoch 13, 94 a 138 uverejnil tlačou tieto najstaršie kresťanské nekrológiá (kalendáriá a martyrológiá):

01. Kalendarium Antiquum Furii Dionysii Filocali Anno CCCIV Conscriptum, r. 304 (in: Dionysius Filocatus Et Polemeus Sylvius, Kalendaria Duo Antiqua);[7]

02. Kalendarium Antiquum Polemei Silvii Anno CCCCIIL Conscriptum, r. 448 (in: Dionysius Filocatus Et Polemeus Sylvius, Kalendaria Duo Antiqua);[8]

03. Martyrologia Juxta Exemplaria Coloniense Et Bollandianum, 7.-8. st. (Beda Venerabilis, Opera Historica, Sectio Secunda);[9]

04. Kalendarium Anglicanum, 7.-8. st. (Appendix I., Beda Venerabilis);[10]

05. Necrologium Insertum Ven. Bedae Martyrologio (Appendix II., Beda Venerabilis);[11]

06. Necrologium Gerudiense, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Litaniae Et Orationes Antiquae);[12]

07. Kalendarium Floriacense, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[13]

08. Kalendarium Antiquissimum, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[14]

09. Kalendarium Stabulense, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[15]

10. Kalendarium Verdinense, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[16]

11. Martyrologium Insignis Ecclesiae Antissiodorensis, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[17]

12. Kalendarium Mantuanum, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[18]

13. Kalendarium Brixianum, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[19]

14. Kalendarium Vallumbrosarum, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[20]

15. Fragmentum Alterius Multo Antiquioris Vallumbrosani Kalendarii, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[21]

16. Lucensi Kalendarii Fragmentum, 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[22]

17. Bedae Martyrologium [Incertus], 10. st. (in: Apendix Ad Saeculum X., Monumenta liturgica, Kalendaria Et Martyrologia Antiqua);[23]

---

[6] Špirko, J., 1995, s. 12-13;
[7] PL 013, col. 675-688;
[8] PL 013, col. 675-688;
[9] PL 094, col. 797-1148;
[10] PL 094, col. 1147-1158;
[11] PL 094, col. 1157-1162;
[12] PL 138, col. 907-908;
[13] PL 138, col. 1185-1188;
[14] PL 138, col. 1189-1194;
[15] PL 138, col. 1193-1294;
[16] PL 138, col. 1203-1210;
[17] PL 138, col. 1209-1258;
[18] PL 138, col. 1257-1266;
[19] PL 138, col. 1265-1280;
[20] PL 138, col. 1279-1286;
[21] PL 138, col. 1288-1292;
[22] PL 138, col. 1291-1294;

4. Nekrológia českej proveniencie

V Čechách sa od polovice 19. storočia tlačou vydali viaceré nekrológiá a vydávajú sa dodnes, zároveň vychádzajú o nich aj kvalitné historické štúdie. Českí historici a knihovníci v súčasnosti vydávajú tieto pramene aj v digitálnej podobe.[24]

Z nekrológií vydaných tlačou sú najznámejšie:

01. Nekrologium břevnovské, koniec 12. st. (ed. Truhlář Josef in: Věstník české akademie 1899);[25]

02. Nekrologium roudnické, 14.-16. st. (ed. Štědrý František. in: Sborník historického kroužku vlasti 1900, ed. Chalupecký Václav in: Časopis společnosti přátel starožitností 15, 1907);[26]

03. Nekrologium řádu maltézských rytířů (ed. Menšík, F. in: Sborník historický 1, 1883);[27]

04. Nekrologium českobratrské, z rokov 1467-1606 (ed. Fiedler in: FRA SS[28] V., 1863, ed. Čelakovský, Jaromír in: ČČM 1843);[29]

05. Nekrologium z Krumlova (ed. Emler, Josef in: VKČSN 1881, ed. Höfler in: Geschichsschreiber der Hussitischen Bewegnung in Böhmen);[30]

06. Nekrologium ze Zlaté Koruny, 15. st (ed. Emler, Josef in: VKČSN 1888);[31]

07. Nekrologium kláštera sv. Anny v Praze, 13. st. – do roku 1660 (ed. Emler, Josef in: Sitzungsberichte 1878);[32]

08. Nekrologium ostrovské, 13.-14. st. (ed. Patera, Adolf in: ČČM 1878, ed. Emler, Josef in: Sitzungsberichte 1878);[33]

09. Nekrologium kláštera bratří kajících v Nových Benátkách (ed. Emler, Josef in: Sitzungsberichte 1880);[34]

10. Nekrologium doksanské (ed. Emler, Josef in: VKČSN 1884, digitálna forma Národní knihovna České republiky. XIII.E.14d);[35]

11. Nekrologium vyšebrodské (ed. Milauer);[36]

12. Nekrologium hradištské (ed. Dobner, Gelasius);[37]

13. Nekrologium opatovické (ed. Dobner, Gelasius);[38]

14. Nekrologium strahovské, do roku 1816 (ed. Dlabacz Godefridus Joannes: Chronologicum necrologium abbatum et canonicorum Praemonstratensium Sioneorum, Pragae 1817; ed Backmund, M.);[39]

15. Nekrologium z Jablonného (ed. Neuwirth);[40]

---

[23] PL 138, col. 1293-1302;
[24] http:// www.manuscriptorium.com/Site/CZE/update_detail_20080612_1_cze.asp (19.05.2009);
[25] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[26] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[27] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[28] skraty českých publikácii nie sú zahrnuté do zoznamu skratiek a značiek;
[29] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[30] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[31] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[32] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[33] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
http://is.muni.cz/th/64694/ff_m/Diplomova_prace.txt (19.05.2009);
[34] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[35] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
http://www.manuscriptorium.com/Site/CZE/update_detail_20080612_1_cze.asp (19.05.2009);
[36] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[37] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[38] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[39] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009); http://cyril.psalterium.cz/source/1927/CRL-1927-039.rtf?PHPSESSID=369122f486d0a6e5b8d73c344616daa4 (19.05.2009);
[40] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
http://www.clavmon.cz/clavis/FRRB/chronica/Granum.htm (19.05.2009);

16. Nekrologium olomoucke, od roku 1263 (ed. Loserth, Johann in: Archiv für Österreichische Geschichte 78, 1892);[41]

17. Nekrologium třeboňské (ed. Loserth, Johann);[42]

18. Nekrologium podlažické, z rokov 1224-1250 (ed. Dudík, Beda in: Forschungen in Schweden für Mährens Geschichte, Brno 1852).[43]

5. Nekrológia uhorskej proveniencie

V Uhorsku a v Maďarsku sa taká tradícia vydávania nekrológií tlačou nerozvinula tak ako v Čechách. Zo stredoveku poznáme len niekoľko kusov nekrológií, dve nekrológiá vyšli tlačou, ostatné ostali nevydané.

V Maďarsku sa nekrológiám a nekrologickým záznamom v kalendáriách venuje pozornosť v priebehu celého 20. storočia, na Slovensku až v druhej polovici 20. storočia, v rámci štúdia rukopisov, inkunábul a starých tlačí.

5.1. Stredoveké nekrológiá a nekrologické záznamy v kalendáriách vydané tlačou

01. Necrologium Scepusiense, z rokov 1332–1633 (Ms. in: BB Alba Iulia [Gyulafehérvár]; edície: Wagner, C. 1774 [II.] s. 80–83, § IV.;[44] Sopko, J. 1982 [II.] s. 161–162[45]);[46]

02. [Necrologium] = [Annotationes in calendario], z rokov 1370-1533 (Ms. in BN Wien; ed. Dankó, J.: Vetus hymnarium ecclesiasticum Hungariae. Budapest : 1893, s. 438–461[47]).[48]

03. Calendarium in: Missale [Romanum], 14.-16. st. (Ms. in Ústredná knižnica SAV, sign. 387; ed: Sopko, J. 1981 [I.], s. 148-149, č. 134[49]);

04. Calendarium in: Sacramentarium, Codex Prayanum, (11.)/12.-13. st. (Ms. in OSZK Budapest, sign. Mny 1, ed: Sopko, J. 1982 [II.], s. 17-20, č. 201[50]);

05. Calendarium in: Missale Bratislavinese (Posoniense) – Codex A, pol. 14. st. (Ms. in OSZK Budapest, sign. Clmae 214; ed.: Sopko, J. 1982 [II.], s. 42-44, č. 220[51]);

06. Calendarium in: Missale Bratislavinese (Posoniense) – Codex B, pol. 14. st. (Ms. in OSZK Budapest, sign. Clmae 215; ed.: Sopko, J. 1982 [II.], s. 44-46, č. 221[52]);

07. Calendarium in: Breviarium Scepusiense B, druhá pol. 15. st. (Ms. in OSZK Budapest, sign. Clmae 399; ed.: Sopko, J. 1982 [II.], s. 67-68, č. 238[53]);

08. Calendarium in: Breviarium Scepusiense E, pol. 15. st. (Ms. in BB Alba Iulia [Gyulafehérvár], sign. R II 102; ed.: Sopko, J. 1982 [II.], s. 241-243, č. 392[54]);

09. Calendarium cum necrologio in: Breviarium Scepusiense G, vznikol 1461 (Ms. in BB Alba Iulia [Gyulafehérvár], sign. R III 40; ed.: Sopko, J. 1982 [II.], s. 258-259, č. 407[55])

5.2. Nevydané stredoveké nekrológiá a kalendáriá

01. Calendarium et necrologium Jadrense sec. XIV., 14. st. (OSZK Budapest);[56]

02. Necrologium Strigoniense, [Esztergom], 15. st. (Ms. in BN Wien, Cod. 1812.);[57]

---

[41] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[42] http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009);
[43] http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/enders/jazveda/nodel19.htm (19.05.2009);
[44] pozri Pramene a literatúra;
[45] pozri Pramene a literatúra;
[46] http://www.tankonyvtar.hu/konyvek/inventarium-de-operibus/inventarium-de-operibus-081028-6 (19.05.2009);
[47] publikácia mi nebola dostupná;
[48] http://www.tankonyvtar.hu/konyvek/inventarium-de-operibus/inventarium-de-operibus-081028-6 (19.05.2009), publikáciu som nemal k dispozícii;
[49] pozri Pramene a literatúra;
[50] pozri Pramene a literatúra;
[51] pozri Pramene a literatúra;
[52] pozri Pramene a literatúra;
[53] pozri Pramene a literatúra;
[54] pozri Pramene a literatúra;
[55] pozri Pramene a literatúra;
[56] http://www.epa.hu/01400/01464/00010/pdf/109-173.pdf (19.05.2009);

03. Missale Latinum cum calendario Hungarico antiquissimo sec. XV. ad initum, 15. st. (OSZK Budapest);[58]

5.3. Retrospektívne, novoveké nekrológiá

Už badať snahu v 19. a v 20. storočí pre potreby cirkvi a historikov zo zachovaných archívnych, matričných a knižných materiálov vytvárať novodobé nekrológiá. Do tejto kategórie patrí aj predkladané Necrologium Nitriensis.

Už v roku 1889 bolo vydané Nekrológium kňazov Ostrihomskej arcidiecézy z rokov 1737-1889.[59] Vydanie Nekrológia predchádzal archívny a historický výskum ostrihomského knihovníka a archivára Ľudovíta Némethiho, ktorý vydal rozsiahle dielo Súpis farností a farárov Ostrihomskej arcidiécz v roku 1894.[60] K Nekrológiu z roku 1889 bol vydaný Dodatok (Supplementum) v roku 1903, v ktorom sú záznamy za obdobie 1889-1900.[61]

Takéto nekrológia alebo katalógy má spracované v rukopisoch každá diecéza alebo rehoľná spoločnosť, nachádzajú sa v diecéznych, farských a rehoľných archívoch alebo knižniciach, napr. v Knižnici Kňazského seminára sv. Františka Xaverského uchovávajú strojopis Antona Zárevúckeho: Katalóg zomrelých kňazov Banskobystrickej diecézy [cca1987].[62]

II. Necrologium dioecesis Nitriensis

6. Uloženie originálu

Originál Necrológia, ktorý publikujem v prílohe tohto príspevku bol zo začiatku uložený v archíve Rímskokatolíckeho farského úradu v Chynoranoch. Archív bol uložený do veže kostola, skadiaľ bol postupne v 50-tych rokov 20. storočia prevzatý a prevezený do archívu Miestneho odboru Matice Slovenskej v Chynoranoch. Od roku 1968 dokumenty spravuje Historický krúžok pri Miestnom odbore Matice Slovenskej.[63] V novembri 2008 som bol požiadaný aby som prezrel zhromaždený materiál a tematicky ho roztriedil. Vtedy som objavil v archívnom celku Necrologium, z ktorého som dal vyhotoviť xerokópiu.

7. Popis

Zväzok je zviazaný šitou väzbou, atypický je v tom, že telo knihy je priamo zviazané obalom bez prídoští. Obal je zo stredne hrubej lepenky, ktorá je potiahnutá imitáciou čiernej koženky. Obal na zadnej doske je mechanicky poškodený, v strede je vytrhuntá časť a vidno lepenku. Kniha je napadnutá pliesňou, čo sa odráža na zmene farby jej zosvetlením na väzbe a typickým zápachom.

Telo knihy pozostáva zo zošitov (zložiek), ktoré sú zložené zo 4 dvojhárkov (= 8 listov = 16 strán). Rozmery jednotlivých listov sú: 21,7cm x 27,3cm. Strany pôvodne neboli číslované, originál som očísloval ceruzkou číslicami od 1 do 376. Na 1. strane je titul a úvod. Strana 2-3 sú čisté. Na stranách 4-439 zú záznamy od 1. januára do 31. decembra. Na strane 370 je tabuľka, v ktorej je štatistika počtov vekových kategórií. Strany 371-376 sú čisté.

8. Autori rukopisu

Prvotným autorom rukopisu Necrológia je Ľudovít Stárek (Sztarek, Sztárek), farár v Trenčíne, ktorý vyhotovil prvý rukopis z existujúcich dokumentov a matrík na podnet biskupa Imricha

[57] http://www.tankonyvtar.hu/konyvek/inventarium-de-operibus/inventarium-de-operibus-081028-6 (19.05.2009);
[58] http://www.epa.hu/01400/01464/00010/pdf/109-173.pdf (19.05.2009);
[59] pozri Pramene a litatúra, Necrologium 1889; www.schematizmus.weblahko.sk/Pramene.html (19.05.2009);
[60] pozri Pramene a litatúra, Némethy De Eadem, L. 1894; www.schematizmus.weblahko.sk/Pramene.html (19.05.2009);
[61] Supplementum Necrologii Sacerdotum Archi-Dioecesis Strigoniensis Anno 1889 concinnati Ad finem Usque Anno 1900 Inclusive Continuatum. Strigonii, [Typis Gustavi Buzárovits] 1903; publikáciu som nemal k dispozícii; por. www.schematizmus.weblahko.sk/Pramene.html (19.05.2009);
[62] www.schematizmus.weblahko.sk/Pramene.html (19.05.2009);
[63] za informácie ďakujem p. Miroslavovi Kováčikovi z Chynorian;

Paluďaja (Palugyay), ktorý ho vymenoval 2. júla 1855 do Trenčína za rektora Mariánskej družiny na miestnom gymnáziu. Originál rukopisu bol uložený vo farskom archíve.[64]

Z originálu rukopisu Ľudovíta Stáreka vyhotovil opis Štefan Ambróz Bezák (Bezak, Bezák), rodák z Chynorian, piarista, profesor na piaristickom gymnáziu v Trenčíne 27. novembra 1863. Po vyhotovení opisu ešte vpísal záznam k 5. decembru 1863.[65] Zhodnosť opisu s originálom potvrdil 30. novembra 1863 Ignác Polenberger (Pollenberger), farár v Trenčíne svojím podpisom a farskou pečaťou.[66] Do opisu bola zahrnutá aj štatistická tabuľka, ktorú vyhotovil Ján Vítek (Vittek), farár v Skačanoch, ktorá bola prepísaná na s. 370.[67]

Na internetových stránkach sú informácie o minimálne jednom alebo dvoch ďalších opisoch Necrologia Nitriensis, avšak bližšie informácie mi neboli sprístupnené.[68]

8.1. Ľudovít Stárek (1803-1863)

Narodil sa 30. marca 1803 v Bratislave, rodičom Jakubovi Stárekovi a Terézii rod. Baldyovej.[69] Študoval na nižšom gymnáziu v Trenčíne[70] a na vyššom gymnáziu v Nitre.[71] V rokoch 1818-1820 študoval filozofiu[72] a v rokoch 1820-1824 teológiu v nitrianskom diecéznom seminári.[73] Po absolvovaní štúdií v rokoch 1824-1825 bol absolventom v nitrianskom diecéznom seminári.[74] V rokoch 1825-1826 vykonával funkciu protokolistu na vikárskom úrade a na konzistóriu v Nitre.[75] 2. apríla 1826 bol vysvätený za kňaza.[76] Po kňazskej vysviacke v rokoch 1826-1833 bol vymenovaný za kaplána do Žiliny.[77] V rokoch 1833-1845 bol dozorcom (lat. *praefectus*) v sirotinci v Žiline,[78] súčasne v rokoch 1833-1838 bol profesorom geografie a geometrie,[79] v rokoch 1833-1845 profesorom náboženstva, histórie a technológie,[80] súčasne v rokoch 1837-1845 vykonával funkciu riaditeľa sirotinca.[81] Od roku 1836 sa stal prísediacim (lat. *assessor*) I. súdnej tabule Trenčianskej župy.[82] V roku 1837 bol vymenovaný za čestného katedrálneho nit-

[64] Necrologium, s. 1;
[65] Necrologium, s. 343
[66] Necrologium, s. 1;
[67] Necrologium, s. 370 (Joannes Vittek);
[68] pozri: http://frivald.host.sk/frivalddejiny.html (19.05.2009);
www.schematizmus.weblahko.sk/Pramene.html (19.05.2009);
[69] SchNit 1858, s. 130; SchNit 1859, s. 130; SBS 05 1992, s. 339;
[70] SBS 05 1992, s. 339;
[71] SBS 05 1992, s. 339;
[72] SchNit 1820, s. 82; SBS 05 1992, s. 339;
[73] SchNit 1821, s. 82; SchNit 1822, s. 82; SchNit 1823, s. 83; SBS 05 1992, s. 339;
[74] SchNit 1825, s. 83; SBS 05 1992, s. 339;
[75] SchNit 1826, s. 11, index; SchNit 1858, s. 130; SchNit 1859, s. 130; SBS 05 1992, s. 339;
[76] SchNit 1858, s. 130; SchNit 1859, s. 130;
[77] SchNit 1827, s. 58, index; SchNit 1828, s. 66, index; SchNit 1829, s. 93, 146; SchNit 1830, s. 92, 147; SchNit 1831, s. 92, 145; SchNit 1832, s. 90, 144; SchNit 1833, s. 90, 145; SchNit 1858, s. 130; SchNit 1859, s. 130; SBS 05 1992, s. 339;
[78] SchNit 1834, s. 130, 146; SchNit 1835, s. 129, 146; SchNit 1836, s. 122, 138; SchNit 1837, s. 132, 149; SchNit 1838, s. 122, 138; SchNit 1839, s. 122, 138; SchNit 1840, s. 122, 138; SchNit 1842, s. 6, 98, 115; SchNit 1844, s. 7, 101, 117; SchNit 1858, s. 130; SchNit 1859, s. 130; SBS 05 1992, s. 339;
[79] SchNit 1834, s. 130, 146; SchNit 1835, s. 129, 146; SchNit 1836, s. 122, 138; SchNit 1837, s. 132, 149; SchNit 1838, s. 122, 138; SBS 05 1992, s. 339;
[80] SchNit 1834, s. 130, 146; SchNit 1835, s. 129, 146; SchNit 1836, s. 122, 138; SchNit 1837, s. 132, 149; SchNit 1838, s. 122, 138; SchNit 1839, s. 122, 138; SchNit 1840, s. 122, 138; SchNit 1842, s. 6, 98, 115; SchNit 1844, s. 7, 101, 117; SBS 05 1992, s. 339;
[81] SchNit 1838, s. 122, 138; SchNit 1839, s. 122, 138; SchNit 1840, s. 122, 138; SchNit 1842, s. 6, 98, 115; SchNit 1844, s. 7, 101, 117; SchNit 1858, s. 130; SchNit 1859, s. 130; SBS 05 1992, s. 339;
[82] SchNit 1837, s. 132, 149; SchNit 1838, s. 122, 138; SchNit 1839, s. 122, 138; SchNit 1840, s. 122, 138; SchNit 1842, s. 6, 98, 115; SchNit 1844, s. 7, 101, 117; SchNit 1846, s. 7, 32, 125; SchNit 1848, s. 7, 28, 155; SchNit 1850, s. 7, 25, 106; SchNit 1852, s. 7, 25, 106; SchNit 1854, s. 7, 23, 98; SchNit 1855, s. 17, 35, 116; SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36, 130;

rianskeho kanonika a prísediaceho (lat. *assessor*) konzistória.[82] V roku 1845 bol vymenovaný za farára do Trenčína, za trenčianskeho (predvažského) archidiakona, biskupského komisára pre náboženstvo a morálku na gymnáziu a národných školách v Trenčíne,[84] za dištriktuálneho inšpektora pre národné školy, riaditeľom národných škôl v Trenčíne[85] a od roku 1855 riaditeľom hlavnej mestskej národnej školy.[86] V roku 1855 biskupom Imrichom Paluďajom bol vymenovaný za titulárneho opáta opátstva Blahoslavenej Panny Márie v Czikádore[87] a za prvého rektora Spoločnosti Blahoslavenej Panny Márie Nepoškvrneného Počatia (Mariánskej družiny) na gymnáziu v Trenčíne,[88] od roku 1855 sa stal členom Archeologickej spoločnosti vo Viedni[89] a dozorcom (lat. *custos*) kostola sv Benedikta pustovníka a mučeníka na Skalke.[90] Zomrel v Trenčíne 22. marca 1863, kde bol aj pochovaný.[91]

Bol významným slovenským historikom, archeológom a numizmatikom. Vydal viacero historických štúdií a diel. Niektoré zostali v rukopise. Bol jedným z najvýznamenších nadšencov a reštaurátorov pútnického kostola a miesta sv. Benedikta na Skalke.[92]

8.2. Štefan Ambróz Bezák, SchP (1806-1875)

Štefan Bezák sa narodil v roku 1806 v Chynoranoch rodičom Michalovi Bezákovi prezývanému Sivkeje[93] a Eve rodenej Chlupisovej.[94] Pokrstený bol tamže 1. apríla 1806,a dostal meno Štefan Mária.[95]

SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; SBS 05 1992, s. 339;

[83] SchNit 1838, s. 122, 138; SchNit 1839, s. 122, 138; SchNit 1840, s. 122, 138; SchNit 1842, s. 6, 98, 115; SchNit 1844, s. 7, 101, 117; SchNit 1846, s. 7, 32, 125; SchNit 1848, s. 7, 28, 155; SchNit 1850, s. 7, 25, 106; SchNit 1852, s. 7, 25, 106; SchNit 1854, s. 7, 23, 98; SchNit 1855, s. 17, 35, 116; SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[84] SchNit 1846, s. 7, 32, 125; SchNit 1848, s. 7, 28, 155; SchNit 1850, s. 7, 25, 106; SchNit 1852, s. 7, 25, 106; SchNit 1854, s. 7, 23, 98; SchNit 1855, s. 17, 35, 116; SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[85] SchNit 1846, s. 7, 32, 125; SchNit 1848, s. 7, 28, 155; SchNit 1850, s. 7, 25, 106; SchNit 1852, s. 7, 25, 106; SchNit 1854, s. 7, 23, 98; SchNit 1855, s. 17, 35, 116; SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[86] SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[87] SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[88] SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[89] SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[90] SchNit 1856, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1857, s. 6-7, 24, 98; SchNit 1858, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1859, s. 16, 18-19, 36, 130; SchNit 1860, s. 11, 22, 76; SchNit 1861, s. 11, 22, 76; SchNit 1862, s. 11, 22, 76; SchNit 1863, s. 11-12, 21, 72; Sch Nit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[91] SchNit 1864, s. 64; SBS 05 1992, s. 339;

[92] o jeho diele podrobne pozri: SBS 05 1992, s. 339;

[93] Necrologium, s. 13, záznam č. 28 (Bezák Michael alias Szivkeje);

[94] Necrologium, s. 17, záznam č. 42 (Chlupisz Eva);

Stal sa členom kongregácie piaristov (SchP). Prijatý bol obliečkou 7. novembra 1823 v Trenčíne.[96] Prijal rehoľné meno Ambróz od sv. Michala.[97] V rokoch 1823-1827 tu absolvoval noviciát a rehoľnú formáciu,[98] súčasne v rokoch 1825-1827 bol profesorom gramatických tried na Vyššom gymnáziu v Trenčíne (profesor I. gramatickej triedy v šk. r. 1825/26, profesor II. gramatickej triedy v šk. r. 1826/27).[99] V rokoch 1827-1829 absolvoval filozofické štúdiá v rehoľnom dome vo Váci (Vácz, MR).[100] Tu zložil prvé sľuby 27. augusta 1829.[101] Potom pokračoval v teologických štúdiách v rokoch 1829-1830 v rehoľnom dome v Nitre[102] a v rokoch 1830-1831 vo Svätom Jure (bývalý Jur pri Bratislave).[103] Po absolvovaní štúdií prijal kňazskú vysviacku 21. septembra 1831.[104] Primície slávil v rodných Chynoranoch 2. októbra 1831.[105] Po vysvätení pôsobil v rokoch 1831-1835 ako profesor gramatických tried a náboženstva (katechéta) na Vyššom gymnáziu v Sabinove (profesor I. gramatickej triedy v šk. r. 1831/32, 1833/34, 1834/35, profesor II. gramatickej triedy v šk. r. 1832/33);[106] v rokoch 1835-1842 ako profesor gramatických tried a náboženstva (katechéta) na Nižšom gymnáziu v Brezne (profesor IV. gramatickej triedy v šk. r. 1835/36, 1836/37, profesor II. gramatickej triedy v šk. r. 1837/38, profesor III. gramatickej triedy v šk. r. 1838/39, 1839/40, 1840/41, 1841/42, 1842/43,);[107] v rokoch 1842-1846 ako profesor gramatických tried a náboženstva (katechéta) na Nižšom gymnáziu v Ružomberku (profesor III. gramatickej triedy v šk. r. 1842/43, 1843/44, profesor IV. gramatickej tredy v šk. r. 1844/45, 1845/46);[108] v rokoch 1846-1850 ako profesor gramatických tried a náboženstva (katechéta) na Nižšom gymnáziu v Krupine (profesor IV. gramatickej triedy v šk. r. 1846/47, 1847/48, profesor III. gramatickej triedy v šk. r. 1849/50),[109] súčasne bol v rokoch 1847-1850 vicerektorom rehoľného domu (lat. *colegium*) tamže.[110] V roku 1850 ho predstavení poslali do Trenčína, ktorý sa stal jeho trvalým pôsobiskom až do jeho smrti. V rokoch 1850-

[95] Necrologium, s. 1; SchSchP 1859, s. II.; COSchP 1998, s. 58 (Stephanus M[aria], zostavovateľ uvádza údaj narodený – lat. natus);
[96] SchSchP 1859, s. II.; COSchP 1998, s. 58;
[97] COSchP 1998, s. 58 (Ambrosius a S. Michaele);
[98] SchNit 1825, s. 87 (uvedený je len počet rehoľníkov); SchNit 1826, s. 87 (uvedený je len počet rehoľníkov); SchNit 1827, s. 87 (uvedený je len počet rehoľníkov); por. COSchP 1998, s. 58;
[99] SchHun 1826 sch, s. 54; SchHun 1827 sch, s. 54; Pamätnica [1969], s. 56 (1825-26); COSchP 1998, s. 58 (1826-1827);
[100] SchVac 1828, s. 94; SchVac 1829, s. 94; COSchP 1998, s. 58 (1828-1829);
[101] SchSchP 1859, s. II.; COSchP 1998, s. 58;
[102] SchNit 1830, s. 125; COSchP 1998, s. 58 (1830);
[103] COSchP 1998, s. 58 (1831);
[104] SchSchP 1859, s. II.; COSchP 1998, s. 58;
[105] Necrologium, s. 1;
[106] Sabinov: Cibinium, Cibinensis; SchCas 1832, s. 122 (uvedený je len počet rehoľníkov); SchCas 1833, s. 126; SchCas 1834, s. 125 (uvádza chybne že bol profesorom II. gramatickej triedy); SchCas 1835, s. 125; SchHu 1832 sch, s. 33; SchHun 1833 sch, s. 33; SchHun 1834 sch, s. 37; SchHun 1835 sch, s. 40; SchSchP 1833, s. 23; SchSchP 1834, s. 25; SchSchP 1835, s. 25; COSchP 1998, s. 58 (1832-1835);
[107] Brezno: Brezno-Bánya /ensis, Breznó-Bánya /enesis; SchEccHu 1842/43, s. 1235; SchHun 1836 sch, s. 74; SchHun 1837 sch, s. 77; SchHun 1838 sch, s. 78; SchHun 1839 sch, s. 78; SchHun 1840 sch, s. 78; SchHun 1841 sch, s. 79; SchHun 1842 sch, s. 80; SchNeo 1839, s. 114, 117; SchNeo 1841, s. 117, 120; SchSchP 1836, s. 8; SchSchP 1839, s. 8; SchSchP 1841, s. 8; COSchP 1998, s. 58 (1836-1842);
[108] Ružomberok: Rosenberg /ensis; SchHun 1843 sch, s. 69; SchHun 1844 sch, s. 74; SchHun 1846 sch, s. 94; SchSce 1843, s. 97; SchSce 1844, s. 97; SchSce 1845, s. 97; SchSce 1846, s. 103; SchSchP 1843, s. 23; SchSchP 1844, s. 23; SchSchP 1845, s. 22; SchSchP 1846, s. 25; COSchP 1998, s. 58 (1843-1848, zostavovateľ nesprávne uvádza pôsobenie, tu pôsobil len do roku 1846!);
[109] Krupina: Carpona, Carponensis, Korpona; SchHun 1847lat sch, s. 96; SchHun 1847m sch, s. 92; SchNeo 1850, s. 121, 124; COSchP 1998, s. 58 (1849-1850; zostavovateľ nesprávne udáva že bol profesorom gramatických tried v Ružomberku; chyba vznikla tzv. krížovým čítaním, časť údaja je prevzatá z jedného radku a časť z iného riadku);
[110] SchNeo 1850, s. 124; SchSchP 1848, s. 9; COSchP 1998, s. 58 (1849-1850; zostavovateľ nesprávne udáva že bol vicerektorom v Ružomberku);

1869 bol profesorom na piaristickom gymnáziu v Trenčíne,[111] súčasne v rokoch 1856-1859 bol triedným profesorom a v rokoch 1861-1869 predstaveným (lat. *praefectus*) chlapčenskej Mariánskej družiny.[112] Vo februári 1869 dostal porážku (čiastočné ochrnutie, lat. *apoplexia*) a bol oslobodený od všetkých povinností.[113] Po rekovalenscencii bol poverený duchovnou službou spirituála v rehoľnom dome (lat. *colegium*) v rokoch 1869-1875. Zomrel 19. mája 1875 v Trenčíne, kde je aj pochovaný.[114]

Patrí medzi mnohé osobnosti našich regionálnych a cirkevných dejín, ktoré zavial čas a upadli do zabudnutia.[115]

9. Pisárske ruky (rukopisy)

Už pri zbežnom prelistovaní zistíme, že sa v Bezákovom opise pokračovalo zaznámenavaním úmrtí aj po roku 1864. Posledný záznam je z 27. júna 1871.[116] V Necrologiu sa nachádzajú štyri pisárske ruky (rukopisy). Prvý rukopis patrí opisovateľovi Štefanovi Ambrózovi Bezákovi a týka sa záznamov od 1. februára 1438[117] do 5. decembra 1863.[118] Druhý rukopis patrí Ignácovi Polenbergerovi, farárovi v Trenčíne, ktorý overil Bezákov opis 30. novembra 1863. Keďže opis bol odovzdaný do Chynorian, predpokladal som, že ostané dva rukopisy budú patriť farárom alebo kaplánom pôsobiacim v Chynoranoch. Preto som porovnal 3. a 4. rukopis so záznamami vo farských matrikách. Porovnaním som zistil, že záznamy z obdobia od 1. februára 1864[119] do 23. novembra 1865[120] zapísal Jozef Pridavka, farár v Chynoranoch a čestný kanonik[121] a záznamy z 31. januára 1853[122] a od 23. marca 1866[123] do 27. júna 1871[124] zapísal Tomáš Špánik, farár v Chynoranoch.[125]

Písmo jednotlivých pisárov môžeme zaradiť do barokovej klasicistickej kurzívy, s prvkami moderného kurzívneho písma.[126]

10. Časový a tematický rozsah záznamov

V nekrológiu sa nachádza 752 záznamov. V štyroch záznamoch neboli uvedené roky úmrtia. V 2 prípadoch sa podarilo doplniť chýbajúci údaj. Časový rozsah je vymedzený 1. februárom 1438[127] a 27. júnom 1871.[128] Časové rozloženie záznamov je nepravidelné a z obdobia 15. a 16. storočia aj torzovité. Z 15. storočia sa v nekrológiu nachádza iba 1 záznam, zo 16. storočia 6 záznamov, zo 17. storočia 30 záznamov a z 18. storočia väčšina, teda 713 záznamov.

Tematicky je Necrológium vymedzené samotným názvom a zameraním: ide o nekrológium kňazov nitrianskej diecézy, avšak v tomto rukopise je aj niekoľko iných záznamov.

Z kňazstva sú zapísaní miestni sídelní biskupi, administrátori diecézy, prepošti, regulárni a čestní kanonici, titulárni biskupi, preláti (opáti, prepošti), zamestnanci kúrie a ostatných die-

[111] Pamätnica [1969], s. 56 (1850-68); COSchP 1998, s. 58 (1851-1875, údaj je len rámcový, do tohto obdobia zostavovateľ zahŕňa jeho profesorskú činnosť, vedenie Mariánskej kongregácie ale aj obdobie choroby);
[112] COSchP 1998, s. 58 (1851-1875, údaj je rámcový);
[113] COSchP 1998, s. 58;
[114] COSchP 1998, s. 58 (zostavovateľ uvádza lat. mortuus);
[115] v monogragii obce Chynorany v kapitole o miestnych rodákoch – kňazoch sa vôbec nespomína; por. Chynorany 1993, s. 88-92;
[116] Necrologium, s. 182;
[117] Necrologium, s. 35;
[118] Necrologium, s. 343;
[119] Necrologium, s. 35;
[120] Necrologium, s. 331;
[121] MVSR, ŠA v Nitre, ZCM, RKFÚ Chynorany, krstná matrika, i. č. 1703, napr. s. 1;
[122] Necrologium, s. 33;
[123] Necrologium, s. 86;
[124] Necrologium, s. 182;
[125] MVSR, ŠA v Nitre, ZCM, RKFÚ Chynorany, krstná matrika, i. č. 1703, napr. s. 15;
[126] Moravčik, F. 1979, s. 84-85;
[127] Necrologium, s. 35
[128] Necrologium, s. 182;

céznych inštitúcií, farári, farskí administrátori, kapláni a diakoni. Z 19. storočia sú v nekrológiu zaznamenaní aj zosnulí klerici (študenti seminárov).

Medzi ostatnými záznamami sú uvedené úmrtia kňazov, rodákov z Chynorian, ktorí pôsobili v iných diecézach a v rehoľných spoločnostiach a rodičia dvoch kňazov – rodákov.[129]

11. Štatistická tabuľka

rok	p. z.	rok	p. z.	rok	p. z.	rok	p. z.	rok	p. z.
1438	01	1712	02	1754	02	1794	01	1833	05
1555	01	1713	01	1755	05	1795	03	1834	10
1579	01	1715	02	1757	02	1796	01	1835	04
1582	01	1716	03	1758	07	1797	02	1836	08
1587	01	1717	03	1759	04	1798	04	1837	05
1595	01	1718	01	1760	04	1799	02	1838	06
1596	01	1719	02	1761	01	1800	07	1839	11
1607	01	1721	02	1762	01	1801	08	1840	07
1615	01	1722	01	1763	03	1802	07	1841	07
1623	01	1723	02	1764	01	1803	06	1842	07
1644	01	1724	02	1765	02	1804	03	1843	07
1647	02	1725	01	1766	04	1805	03	1844	10
1652	01	1726	06	1767	03	1806	10	1845	09
1657	01	1727	03	1768	01	1807	06	1846	07
1666	01	1728	02	1769	01	1808	04	1847	07
1674	01	1729	01	1770	03	1809	09	1848	07
1676	02	1730	01	1771	01	1810	07	1849	08
1678	01	1731	02	1772	02	1811	09	1850	07
1679	01	1732	02	1773	04	1812	05	1851	07
1682	01	1733	01	1774	06	1813	04	1852	03
1683	03	1734	03	1775	04	1814	06	1853	09
1685	01	1735	02	1776	05	1815	09	1854	05
1686	01	1736	02	1777	02	1816	04	1855	05
1687	02	1737	03	1778	03	1817	03	1856	03
1689	02	1738	03	1779	02	1818	08	1857	06
1690	01	1739	04	1780	04	1819	07	1858	07
1691	01	1741	01	1781	03	1820	04	1859	01
1694	01	1742	02	1782	02	1821	05	1860	04
1695	01	1743	01	1783	06	1822	12	1861	05
1696	01	1744	03	1784	06	1823	06	1862	06
1697	01	1745	03	1785	04	1824	08	1863	07
1699	01	1746	04	1786	04	1825	06	1864	11
1704	01	1747	01	1787	01	1826	03	1865	05
1705	03	1748	05	1788	02	1827	07	1866	08
1706	02	1749	03	1789	06	1828	06	1867	08
1707	01	1750	03	1790	07	1829	10	1868	07
1708	01	1751	02	1791	03	1830	06	1869	11
1709	02	1752	03	1792	02	1831	13	1870	04
1710	01	1753	02	1793	03	1832	06	1871	06

12. Forma záznamov

Väčšina záznamov pozostáva z najzákladnejších údajov: priezviska a mena zosnulého, posledného pôsobiska alebo miesta úmrtia, veku a roku úmrtia.

Záznamy, vykonané posledným zapisovateľom Tomášom Špánikom sú rozšírené, majú formu malých skrátených životopisov.

13. Neúplné, chybné alebo mylné, chýbajúce záznamy

[129] porovnaj registre;

Pri prepisovaní nekrológia som zistil niekoľko neúplných, chybných záznamov, ktoré môžeme zatriediť do kategórie tzv. pisárskych chýb.

Pre overenie úplnosti záznamov, mien a priezvísk zosnulých, alebo úplnosti obsahu a správnosti záznamov som použil nasledujúce pomôcky:

a) pre časové obdobie rokov 1650-1831 som porovnával Necrologium s s aktuálnym zoznamom kňazov na rok 1838, a s historickým zoznamom kňazov pôsobiacich vo farnostiach Nitrianskej diecézy (18. a začiatok 19. storočia), ktoré boli uverejnené v schematizme Nitrianskej diecézy na rok 1838 a snažil som zaevidovať tých kňazov, ktorí sa do nekrológia nedostali;

b) zápisy a údaje z obdobia rokov 1830-1871 som porovnával s údajmi uverejnými v publikáciach z tohto obdobia a to: v Direktóriách (lat. *Ordo Officii Divini*; od 1830,) alebo v Schematizmoch Nitrianskej diecézy (lat. *Schematismus*; od 1833, neboli mi dostupné nasledujúce ročníky: 1840, 1841, 1843, 1845, 1847, 1849, 1851 a 1853); v poznámkovom aparáte vypublikovaného Necrologia v prílohe tohto príspevku uvádzam záznam mena a priezviska zosnulého, dátum úmrtia a vek zosnulého a upozorňujem na odlišnosti alebo rozpory.

V Necrologiu sa nachádzajú nasledujúce chybné záznamy:

1. nie je uvedené priezvisko zosnulého: záznam č. 483;

483	231/1	N[euv][130] Antonius Presb. Capellan: ex Moravia obiit Trench:	033	1742

2. priezvisko je uvedené chybne, rozkolísane alebo má dvojtvar (pôvodné priezvisko / prezývka, pôvodné priezvisko / pôvodné priezvisko + prezývka): *záznam č. 3, 7, 52, 53, 58, 67, 95, 110, 130, 139, 151, 190, 191, 192, 196, 232, 233, 271, 278, 283, 293, 309, 322, 329, 345, 358, 366, 388, 420, 469, 487, 497, 507, 517, 567, 580, 710, 721;*

309	132/2	Adamovits (!) Isidor.[131] Paroch: Nitra Zerdahely[.] Adamiss Isidorus,[132] parochus Kesseleököe-Podhragy, Nitra-Zerdahely, Nitra-Zhámbokreth, opp.;	075	1852
190	089/1	Badjács (!) Stephanus[133] Parochus Szucsan[.] Budiáts Stephanus,[134] parochus Szucsán;	051	1780
196	091/1	Bacho (!) Stephanus Parochus Roszina Bacho Stephanus,[135] parochus Roszina; Bánovszky alias Bacho Stephanus,[136] parochus Turzofalva;	[-]	1805
067	027/2	Bartakovits (!) Nicol.[137] Parochus Schavnik[.] Bartovics Nicolaus,[138] parochus Chinorán, Frivald, Missen, Schávnik, Teplicza, opp.;	080	1746
053	023/3	Bentsáth (!) Paulus[139] Parochus Mocsonok[.] Benitsád Paulus,[140] parochus Berencs, opp., Mocsonok, opp.;	032	1789
232	105/2	Brestyenszky (!) Joseph. Paroch: V[.] A. Diac: Solnensis Bresztyenszky Josephus[141] parochus Bittsicza, Roszina;	050	1805

[130] priezvisko v Necrologiu nie je uvedené;

[131] v Necrologiu aj v SchNit 1852 a SchNit 1854 je priezvisko uvedené chybne SchNit 1852, s. 101 (Isidorus Adamovich, 08.05.1852, 75 rokov); SchNit 1854, s. 93 (Isidorus Adamovich 08.05.1852, 75 rokov); správne má byť Adamiss;

[132] SchNit 1838, s. 144 (Isidorus Adamiss, parochus Kesseleököe-Podhragy), 147, 147 (Isidorus Adamiss, parochus Nitra-Zhámbokreth, opp., Nitra-Zerdahely);

[133] v Necrologiu je chybný záznam priezviska;

[134] SchNit 1838, s. 151 (Stephanus Budiáts, parochus Szucsán);

[135] SchNit 1838, s. 149 (Stephanus Bacho, parochus Roszina);

[136] SchNit 1838, s. 152 (Stephanus Bánovszky alias Bacho, parochus Turzofalva);

[137] v Necrologiu je chybne uvedené priezvisko, správne má byť Bartovics;

[138] SchNit 1838, s. 141 (Nicolaus Bartovics, parochus Chinorán), 142 (Nicolaus Bartovics, parochus Frivald), 146 (Nicolaus Bartovics, parochus Missen), 149 (Nicolaus Bartovics, parochus Schávnik), 152 (Nicolaus Bartovics, parochus Teplicza, opp.);

[139] v Necrologiu je chybne uvedené priezvisko, má byť správne Benitsád;

[140] SchNit 1838, s. 140 (Paulus Benitsád, Berencs, opp.), 146 (Paulus Benitsád, Mocsonok, opp.);

		Bre[sz]tyenszky Josephus[142] parochus Solna, Civ. priv.; Breszt[y]enszky Josephus[143] parochus Solna, Civ. priv. (2x);		
052	023/2	Galborits (!) Steph.[144] Parochus Szkalitensis Galbovics Stephanus,[145] parochus Szkalite;	034	1784
507	240/1	Karlovicz Joannes (!) Parochus Pruszka Kralovits alias Karlovics Joannes,[146] parochus Pruszka, opp.; Kralovits Joannes,[147] parochus Viszocsán;	035	1705
095	044/3	Korencsy alias Kolencsik (!) Joan:[148] Parochus Ivankens[.] Kolencsik Joannes,[149] Ex-Nazarenus parochus Ivánka;	[-]	1820
283	122/1	Krajczár (!) Alexander Parochus Ivanka Grajczár Alexandrus, [150] parochus Ivánka	046	1780
007	006/3	Lanzo (!) Georgius Parochus Thurzofalvensis Lancso Georgius,[151] parochus, Turzofalva, Zákopcse;	050	1775
497	237/1	Löley (!) Alexander Cantor, et Canon: Nitriensis Lüley Alexandrus,[152] parochus Koczkócz; Lüley Alexandrus,[153] parochus Mocsonok, opp., Podskal;	086	1814
278	120/1	Lukácsy (!) Joannes El. Eppus Roson[.] – Praep. B.M.V. – Can. Nit[.] Lukácsy Joannes,[154] parochus Rajecz, opp.; Lukássy Joannes,[155] parochus Teplicza, opp.;	066	1780
110	050/4	Mancziss (!) Joannes[156] Parochus Poprad[.] Marciss Joannes,[157] parochus Papradnó, Szúlyó;	062	1839
233	105/3	Marcsiss (!) Stephanus[158] Paroch: Csicsman[.] Marciss Stephanus,[159] parochus Csicsman, Új-Beszterce;	075	1833
487	232/2	Marcziss (!) Georgius[160] Presbyter in monte Kövesd Marc/csiss Georgius,[161] parochus Bela, Nemes – Kottesó;	067	1832
366	162/2	Marcziss (!) Nicolaus[162] Parochus Kis Ugyicsa Marc/csiss Nicolaus,[163] parochus Csicsman, Ugyicsa-Kiss;	085	1843

[141] SchNit 1838, s. 140 (Josephus Bresztyenszky, parochus Bittsicza), 149 (Josephus Bresztyenszky, parochus Roszina);
[142] SchNit 1838, s. 149 (Josephus Bre[sz]tyenszky (!), parochus Solna, Civ. priv.);
[143] SchNit 1838, s. 149 (Josephus Breszt[y]enszky (!),parochus Solna, Civ. priv.);
[144] v Necrologiu je priezvisko chybné, právne má byť Galbovics;
[145] SchNit 1838, s. 150 (Stephanus Galbovics, parochus Szkalite);
[146] SchNit 1838, s. 148 (Joannes Kralovits alias Karlovics, parochus Pruszka, opp.);
[147] SchNit 1838, s. 153 (Kralovits Joannes, parochus Viszocsán);
[148] meno nadpísané nad priezvisko;
[149] SchNit 1838, s. 143 (Joannes Kolencsik Ex-Nazarenus, parochus Ivánka);
[150] SchNit 1838, s. 143 (Alexandrus Grajczár, parochus Ivánka);
[151] SchNit 1838, s. 152 (Georgius Lancso, parochus, Turzofalva), 154 (Georgius Lancso, parochus Zákopcse);
[152] SchNit 1838, s. 144 (Alexandrus Lüley, parochus Koczkócz);
[153] SchNit 1838, s. 146 (Alexandrus Lüley, parochus Mocsonok, opp.), 148 (Alexandrus Lüley, parochus Podskal);
[154] SchNit 1838, s. 149 (Joannes Lukácsy, parochus Rajecz, opp.);
[155] SchNit 1838, s. 152 (Joannes Lukássy (!), parochus Teplicza, opp.);
[156] v Necrologiu je uvedený chybne rok úmrtia, a priezvisko; SchNit 1838, s. 132 (Joannes Marcziss, 16.02.1838, 62 rokov);
[157] SchNit 1838, s. 148 (Joannes Marciss, parochus Papradnó), 152 (Joannes Marciss, parochus Szúlyó);
[158] SchNit 1834, s. 140 (11.04.1833, Marcziss, 67 rokov);
[159] SchNit 1838, s. 141 (Stephanus Marciss, parochus Csicsman), 153 (Stephanus Marciss, parochus Új-Beszterce);
[160] SchNit 1833, s. 139 (Georgius Marciss, 16.08.1832, 67 rokov);
[161] SchNit 1838, s. 140 (Georgius Marciss parochus Bela), 146 (Georgius Marcsiss, parochus Nemes – Kottesó);

271	117/1	Medor (!) Stephanus Parochus Marikova Medov Stephanus,[164] parochus Marikova;	035	1772
420	192/3	Miszata (!) Stephanus Parochus Szolcsán[.] Missutha Stephanus,[165] parochus Szolcsán;	[-]	1765
329	144/1	Mitoschinka (!) Geérg: Paroch: Lednicz[.] – redux Nitria Trenchinii mortuus Mitusinka Georgius,[166] parochus Koczkócz, Lednicz, opp.;	040	1766
058	024/2	Moysau (!) Joannes Parochus Ochodnitz[.] Moysan Joannes,[167] parochus Nemes – Kottesó, Ochodnicza;	033	1808
710	348/1	Najszer Andreas (!) Praep: de Csöpöfö Can: Nit: Pleb: Illav: Najzer Andreas / Antonius,[168] parochus Frivald, Ilavia, opp., Kiszucza-Újhely, opp., Liethava;	[-]	1758
192	090/1	Obeszló (!) Georgius Parochus Bolesso[.] Obesla Georgius,[169] parochus Bolessó;	027	1739
567	270/2	Oczelkay Steph: em: Paroch: Zay Ugróczf.] – in Viszocsán obiit Ocselkay Stephanus,[170] parochus Jeszenicz-Kiss, Szkacsán, Szlatina, Viszocsán;	068	1755
517	245/2	Perecz (!) Joseph: A:A:LL. et Philos: Doctor – Par: Illava Percz Josephus,[171] parochus Ilavia, opp., Schávnik, Szkala, Szucsa-Alsó;	[-]	1728
139	066/1	Purmann (!) Gregorius (!) Parochus N. Chlivén[.] Purmon Georgius,[172] parochus Boboth; Purmann Gregor,[173] Chlivény;	052	1774
191	089/2	Ripássy (!) Joannes em. Curatus Répásy Joannes,[174] parochus Darász, Repássy Joannes, parochus Driethoma, Lieszko-Moravicale, Marikova;[175]	[-]	1816
151	071/3	Ripnanszky (!) Francis. Parochus Kasza Rajpnyánszky Franciscus, parochus Jeszenicz-Kiss, Kaszsza, opp.;[176] Ripnyánszky Franciscus,[177] parochus Papradnó, Szkala, Szoblaho;	045	1749

[162] SchNit 1844, s. 111 (Nicolaus Marcis, 07.06.1843, 85 rokov); OODNi 1844, s. [II.] (Nicolaus Marcis, 07.06.1843, 85 rokov);
[163] SchNit 1838, s. 141 (Nicolaus Marciss, parochus Csicsman), 152 (Nicolaus Marcsiss, parochus Ugyicsa-Kiss);
[164] SchNit 1838, s. 146 (Stephanus Medov, parochus Marikova);
[165] SchNit 1838, s. 151 (Stephanus Missutha, parochus Szolcsán);
[166] SchNit 1838, s. 144 (Georgius Mitusinka, parochus Koczkócz), 145 (Georgius Mitusinka, parochus Lednicz, opp.);
[167] SchNit 1838, s. 146 (Joannes Moysan, parochus Nemes – Kottesó), 147 (Joannes Moysan, parochus Ochodnicza);
[168] SchNit 1838, s. 142 (Andreas Najzer, parochus Frivald), 143 (Antonius Najzer, parochus Ilavia, opp.), 144 (Andreas Najzer, parochus Kiszucza-Újhely, opp.), 145 (Andreas Najzer, parochus Liethava);
[169] SchNit 1838, s. 141 (Georgius Obesla, parochus Bolessó);
[170] SchNit 1838, s. 143 (Stephanus Ocselkay, parochus Jeszenicz-Kiss), 150 (Stephanus Ocselkay, parochus Szkacsán), 150-151 (Stephanus Ocselkay, parochus Szlatina), 153 (Stephanus Ocselkay, parochus Viszocsán);
[171] SchNit 1838, s. 143 (Josephus Percz, parochus Ilavia, opp.), 149 (Josephus Percz, parochus Schávnik), 150 (Josephus Percz, parochus Szkala), 151 (Josephus Percz, parochus Szucsa-Alsó);
[172] SchNit 1838, 140 (Georgius Purmon, parochus Boboth);
[173] SchNit 1838, 141 (Gregor. Purmann, parochus Chlivény);
[174] SchNit 1838, s. 141 (Joannes Répássy, parochus Darász),
[175] SchNit 1838, s. 142 (Joannes Repássy, parochus Driethoma), 145 (Joannes Repássy, parochus Lieszko-Moravicale), 146 (Joannes Repássy, parochus Marikova);

293	127/2	Ripper (!) Carolus Parochus Predmér[.] Rippel Carolus,[178] parochus Rudna;	039	1804
358	159/2	Schmacho (!) Emericus Parochus Szoblaho[.] Schmacho Emericus,[179] parochus Csavoj; Schamcho Emericus,[180] parochus Szoblaho;	055	1819
721	354/3	Schvertnesz (!) Ladisl: Parochus Bolessov[.] Schverdtner Ladislaus, parochus Bolessó;[181]	034	1822
003	005/2	Szadovszky (!) Joannes Paroch. N. Biliczensis Szadnovszky (!) alias Czibulka Joannes, parochus Belicz;[182]	067	1751
469	224/1	Tamaškovits (!) Georg:[183] Parochus Zsér[.] Tamassovich Georgius,[184] parochus Zsére;	046	1849
130	058/2	Trenchányi (!) Joannes,[185] Parochus Pruszkensis, V[.]A[.]Diaconus ad Honores[186] Tertsányi (!) Joannes,[187] parochus Boboth; Trenchányi Joannes,[188] parochus Pruszka, opp.;	071	1864°
345	152/1	Valenténvi (!) Joannes Jos: Paroch: Viszocsán[.] Valentini Joannes Josephus,[189] parochus Kosztolna-Miticz, Viszocsán;	[-]	1746
580	279/1	Vertik (!) Georgius Parochus Domaniss[.] Vrtik Georgius,[190] parochus Domaniss, opp., Podskal;	[-]	1712
388	179/2	Zbinovszky (!) Agnellus (!) Ord: S. Fran: Admi[ni]st: H. (!) Hlibok[.] Zbinyovszky Agnellus P.,[191] parochus Hornyo-Hlboke;	070	1813

3. krstné meno je uvedené chybne alebo neúplne: záznam č. 54, 66, 139, 336, 710;

066	027/1	Ambruss Georg. (!)[192] Parochus Bittsensis Ambruss Stephanus	[-]	1721
336	147/1	Andrissek Joan: (!) [parochus Ribén[.]] (!) Andrissek Stephanus[193]	[-]	1788
054	023/4	Gombár Antonius (!)[194] Parochus Facskov[.] Gombár Andreas	[-]	1810

[176] SchNit 1838, s. 143 (Franciscus Rajpnyánszky, parochus Jeszenic:-Kiss), 144 (Franciscus Rajpnyánszky, parochus Kaszsza, opp.);
[177] SchNit 1838, s. 147 (Franciscus Ripnyánszky, parochus Papradné , 150 (Franciscus Ripnyánszky, parochus Szkala), 151 (Franciscus Ripnyánszky, parochus Szoblaho);
[178] SchNit 1838, s. 149 (Carolus Rippel, parochus Rudna);
[179] SchNit 1839 s. 141 (Emericus Schmacho, parochus Csavoj);
[180] SchNit 1839 s. 151 (Emericus Schamcho, parochus Szoblaho);
[181] SchNit 1839 s. 141 (Ladislaus Schverdtner, parochus Bolessó);
[182] SchNit 1838, s. 140 (Joannes Szadnovszky (!) alias Czibulka, parochus Belicz);
[183] SchNit 1850, s. 101 (Tamassovits, 08.08.1849);
[184] SchNit 1838, 154 (Tamassovich Georgius, parochus Zsére);
[185] SchNit 1865 s. 64 (24.02.1864);
[186] ruka číslo 3;
[187] SchNit 1838, s. 140 (Tertsányi (!) Joannes, parochus Boboth);
[188] SchNit 1838, s. 148 (Trenchányi Joannes, parochus Pruszka, opp.);
[189] SchNit 1838, s. 145 (Joannes Josephus Valentini, parochus Koszolna-Miticz), 153 (Joannes Valentini, parochus Viszocsán);
[190] SchNit 1838, s. 142 (Georgius Vrtik, parochus Domaniss, opp.), 148 (Georgius Vrtik, parochus Podskal);
[191] SchNit 1838 s. 143 (P. Agnellus Zbinyovszky, parochus Hornyo-Hlboke);
[192] v Necrologiu je uvedené chybne krsné meno, správne má byť Stephanus; SchNit 1838, s. 140 (Stephanus Ambruss, parochus Bitsa, opp.), 148 (Stephanus Ambruss, parochus, Roszina), 149 (Stephanus Ambruss, parochus Púchó, opp.);
[193] v Necrológiu je chybne uvedené krstné meno; zároveň chýba záznam o pastoračnom zatriedení a miesta úmrtia, doplňame; SchNit 1838, s. 149 (Stephanus Andrissek, parochus Ribén);

710	348/1	Najszer Andreas (!) Praep: de Csöpöfö Can: Nit: Pleb: Illav: Najzer Andreas / Antonius,[195] parochus Frivald, Ilavia, opp., Kiszucza-Újhely, opp., Liethava;	[-]	1758
139	066/1	Purmann (!) Gregorius (!) Parochus N. Chlivén[.] Purmon Georgius,[196] parochus Boboth; Purmann Gregor,[197] Chlivény;	052	1774

4. nie je uvedené funkčné alebo pastoračné zatriedenie: záznam č. 336;

336	147/1	Andrissek Joan: (!) [parochus Ribén[.]] (!) Andrissek Stephanus[198]	[-]	1788

5. nie je uvedený vek úmrtia: záznamy č. 2, 5, 20, 21, 22, 29, 38, 40, 43, 46, 49, 54, 61, 65, 66, 69, 70, 77, 82, 88, 93, 95, 102, 104, 107, 111, 115, 117, 124, 129, 131, 132, 135, 138, 142, 144, 146, 149, 157, 159, 160, 162, 165, 167, 175, 180, 184, 191, 196, 200, 215, 216, 218, 219, 223, 227, 230, 231, 242, 244, 254, 256, 259, 262, 265, 272, 274, 275, 279, 285, 292, 295, 301, 302, 305, 306, 210, 312, 315, 320, 321, 325, 328, 333, 234, 336, 339, 343, 345, 349, 350, 355, 356, 357, 360, 361, 369, 370 , 373, 378, 382, 383, 386, 387, 390, 391, 400, 404, 414, 418, 420, 423, 431, 433, 434, 453, 461, 462, 464, 466, 473, 474, 476, 484, 492, 500, 502, 515, 517, 519, 520, 522, 523, 531, 534, 540, 544, 556, 566, 568, 569, 570, 572, 573, 578, 580, 592, 594, 608, 616, 622, 632, 834, 642, 644, 645, 647, 652, 654, 655, 663, 680, 681, 683, 687, 691, 695, 701, 702, 703, 706, 708, 709, 710, 711, 712, 725, 731, 732, 739, 742, 743;

6. chybne (alebo rôzne) je uvedený vek úmrtia: záznamy č. 122, 178, 208, 209, 211, 233, 236, 351, 524, 538, 548, 587, 597, 621, 666, 678, 696, 716, 727, 729;

7. chybne je uvedený rok úmrtia: záznamy č. 110, 136, 641;

8. nie je uvedený rok úmrtia: záznamy č. 175, 184, 434, 466;

175	081/3	Alagovich Alex:[199] Presb: Dioe: Nitr[.] – Eppus Zagrabien:	[] 077	[] 1837
434	205/1	Horánszky Antonius Parochus Kis Ugyicsa	[ ]	[ ]
466	221/1	Nebling Andreas Parochus Moravo Lieszko[.]	[ ]	[ ] 1797p-1800a[200]
184	086/1	Novoszedlik Georg:[201] Paroch: Dubnicza – Can. Nit: A[.]D[.] Trench[.]	[-]	[ ] 1676

9. duplicitné (a/lebo chybné) záznamy: záznamy č. 88/707, 135/642, 146/739, 251/327, 313/592, 478/564;

088	041/1	Szluka Ladislaus Paroch.[202] - V[.]A.D. Bittsensis 7. február	[-]	1818
707	345/1	Szluka Ladislaus Paroch: V. A. Diac: Bittsensis /du[illegible]. a	059	1818

[194] v Necrologiu je chybne uvedené krstné meno; správne má byť Andrej; por. SchNit 1838, s. 142 (Andreas Gombár, parochus Facskó), 148 (Andreas Gombár, parochus Podhragy), 150 (Andreas Gombár, parochus Szkalite), 154 (Andreas Gombár, parochus Zákopcse);

[195] SchNit 1838, s. 142 (Andreas Najzer, parochus Frivald), 143 (Antonius Najzer, parochus Ilavia, opp.), 144 (Andreas Najzer, parochus Kiszucza-Újhely, opp.), 145 (Andreas Najzer, parochus Liethava);

[196] SchNit 1838, 140 (Georgius Purmon, parochus Boboth);

[197] SchNit 1838, 141 (Gregor. Purmann, parochus Chlivény);

[198] v Necrológiu je chybne uvedené krstné meno; zároveň chýba záznam o pastoračnom zatriedení a miesta úmrtia, doplňame; SchNit 1838, s. 149 (Stephanus Andrissek, parochus Ribén);

[199] v Necrologiu rok smrti a vek chýba, doplňame z: SchNit 1838, s. 132 (Alexandrus Alagovich, 18.03.1837, 77 rokov);

[200] SchNit 1797 s. 76: Nomina Sacerdotum In variis Dioecesis Nittriensis Locis existentium, et ad eam perttinetium. D. Andreas Nebling. Trenchinii; v SchNit 1800 sa už nenachádza;

[201] v Necrologiu rok smrti a vek chýba, doplňame z: Vagner, J. 1896, s. 252 (György Novoszedlik, 1676);

[202] MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Bytča, Ladislav Szluka zomrel 7. februára 1818 ako 59 ročný, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;

		chybný/ 7. december		
135	061/1	Kubicza Antonius[203] Parochus Zsambokreth[.] 27. február	[-]	1803
642	312/1	Kubicza Antonius[204] Parochus Zsámbokreth[.] /dupl. a chybný/ 4. november	[-]	1803
146	070/1	Magin Joan:[205] Parochus Üregh[.] – dein Kaszensis – inde Novicius S.J. – tandem Paroch. Dubnicz[.], et Canonicus Nitriensis – obiit Dubniczae /chybný/ 7. marec	[-]	1737
739	364/2	Magin Joan: Balthas: [206] Canonic: Nitriensis Par: Dubn: /chybný a dupl./ 26. december	[-]	1735
251	111/5	Kratky Joannes[207] Parochus Fatskov[.] /chybný a dupl./ 21. apríl	077	1858
327	141/1	Krátky Joannes[208] Parochus Facskov[.] 17. máj	077	1858
313	134/2	Gyuriss Josephus Parochus Szoblaho[.] /dupl.?/ 10. máj	042	1767
592	286/1	Gyuriss Jos: Paroch: Tepla, - obiit in Szoblahó[.] /dupl.?/ 9. október	[-]	1767
478	229/2	Vanek Michael[209] Parochus Kosztolnafalv[.] /chybný a dupl./ 13. august	060	1760
564	269/1	Vannek Michael[210] Paroch – et V.A.Diac: Vesztenicz[.] 22. september	060	1760

10. chýbajúce záznamy:

a) obdobie 1650-1837; rehoľníci pôsobiaci v pastorácii, kňazi ostrihomskej diecézy pôsobiaci vo farnostiach, ktoré boli pričlenené k nitrianskej diecéze od roku 1776, a kňazi nitrianskej diecézy:

[203] zomrel 27. februára, pochovaný bol 2. marca; por. MVSR, ŠA v Nitre, ZCM RKFÚ Žabokreky n/N, i.č. 729; s. 317: 2a= (Mense Martio) Adus Rndus Dnus A.R.D. Antonius Kubicza post dismembrata Parochiam hancce a N. Biliczensis hic annis duobus curio. A.R.D Martin Hazucha Parochus Chinoranensem. 40. Nittra Zsambokréth;

[204] zomrel 27. februára, pochovaný bol 2. marca; por. MVSR, ŠA v Nitre, ZCM RKFÚ Žabokreky n/N, i.č. 729; s. 317: 2a= (Mense Martio) Adus Rndus Dnus A.R.D. Antonius Kubicza post dismembrata Parochiam hancce a N. Biliczensis hic annis duobus curio. A.R.D Martin Hazucha Parochus Chinoranensem. 40. Nittra Zsambokréth;

[205] MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Dubnica, Joannes Magin zomrel 27. marca 1735, vek nie je uvedený, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;

[206] MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Dubnica, Joannes Magin zomrel 27. marca 1735, vek nie je uvedený, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;

[207] SchNit 1859, s. 115 (17.05.1858); ŠA Bytča, ZCM, RKFÚ Fačkov, Joannes Nep. Kratky, zomrel 17. mája 1858, 77 ročný, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;

[208] SchNit 1859, s. 115 (17.05.1858); ŠA Bytča, ZCM, RKFÚ Fačkov, Joannes Nep. Kratky, zomrel 17. mája 1858, 77 ročný, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;

[209] MVSR, ŠA v Nitre, ZCM RKFÚ Horné Vestenice, i.č. 702, s. 508: 22a= Sep: A. Rendus Dnus Michael Vanek omnibus sacramentis munitus Annor 60. Parochus Vesteniczens;

[210] MVSR, ŠA v Nitre, ZCM RKFÚ Horné Vestenice, i.č. 702, s. 508: 22a= Sep: A. Rendus Dnus Michael Vanek omnibus sacramentis munitus Annor 60. Parochus Vesteniczens;

Ághy Franciscus, parochus Lelócz-Alsó;[211] Alagovics Ladislaus, parochus Bossácza;[212] Altmann Jacobus Thadeus, parochus Gradna, Dezser;[213] Apáty Adamus, parochus Szkala;[214] Apát/h/y Joannes, parochus Koczkócz, Ó-Beszterczae;[215] Apát/h/y Stephanus, parochus Belicz, Kosztolna-Miticz, Púchó, opp.;[216] Balazsovics/ts Nicolaus, parochus Hricsó, Turzofalva, Zay-Ugrócz;[217] Bánovszky Michael, parochus Dezser, Missen;[218] Baránek Sebastianus P., parochus Sztrecsen;[219] Bárdy Adamus, parochus Lieszko-Moravicale;[220] Bartakovics Damianus P., parochus Bittsicza, Vöröskő;[221] Bartalik Georgius, parochus Hricsó, Turzofalva;[222] Bartany Georgius, parochus Liethava;[223] Bartovics Thomas, parochus Kaszsza, opp.;[224] Belay Franciscus, parochus Csattza, opp., Kosztolna-Miticz, Motesicz-Alsó;[225] Belany Joannes, parochus Szeplak;[226] Berényi Franciscus, parochus Lednicz, opp.;[227] Besko Adamus, parochus Csattza, opp.;[228] Besko Alexius, parochus Driethoma;[229] Betlich Ignatius, parochus Lelócz-Alsó;[230] Bikassy Andreas, parochus Domaniss, opp., Zay-Ugrócz;[231] Bilaj Franciscus, parochus Csattza, opp.;[232] Birovszky Georgius, parochus Berencs, opp., Nitria, Civ.inf., Szalakusz;[233] Bjely Josephus, parochus Koloss;[234] Blaskovics Martinus, parochus Koloss;[235] Boldis Thomas, parochus Szlatina, Viszocsán;[236] Bolech Franciscus, parochus Konszka, Liethava;[237] Borcsányi Joannes, parochus Bolessó, Szoblaho, Turna;[238] Borza Mathias, parochus Ilavia, opp., Kiszucza-Újhely, opp., Roszina;[239] Buday Andreas, parochus Szkala;[240] Búzásy Nicolaus, parochus Koloss;[241] Csernuss Joannes, parochus Szolcsán;[242] Czabay Andreas, parochus Driethoma, Frivald;[243] Czingely/ll Nicolaus, parochus Ivánka, Nemsova[244] Czinik Franciscus, parochus Frivald, Kochanócz;[245] Dankovics

[211] SchNit 1838, s. 145;
[212] SchNit 1838, s. 141;
[213] SchNit 1838, s. 141 (Altmann Jacob. Thadeus), s. 143 (Altmann Jacobus);
[214] SchNit 1838, s. 150;
[215] SchNit 1838, s. 144 (Apáty), s. 147 (Apáthy);
[216] SchNit 1838, s. 140 (Apáthy), s. 145 (Apáty), s. 148 (Apáthy);
[217] SchNit 1838, s. 143 (Balazsovics), s. 152 (Balazsovits), s. 154 (Balazsovics);
[218] SchNit 1838, s. 141, 146;
[219] SchNit 1838, s. 151;
[220] SchNit 1838, s. 145;
[221] SchNit 1838, s. 140, 154;
[222] SchNit 1838, s. 143, 152;
[223] SchNit 1838, s. 145;
[224] SchNit 1838, s. 143;
[225] SchNit 1838, s. 141 (Bilaj), 145 (Belay), 146 (Bélaj);
[226] SchNit 1838, s. 150;
[227] SchNit 1838, s. 145;
[228] SchNit 1838, s. 141;
[229] SchNit 1838, s. 142;
[230] SchNit 1838, s. 145;
[231] SchNit 1838, s. 142, 154;
[232] SchNit 1838, s. 141;
[233] SchNit 1838, s. 140, 147, 150;
[234] SchNit 1838, s. 144;
[235] SchNit 1838, s. 144;
[236] SchNit 1838, s. 150, 153;
[237] SchNit 1838, s. 144, 145;
[238] SchNit 1838, s. 141, 151, 152;
[239] SchNit 1838, s. 143, 144, 149;
[240] SchNit 1838, s. 150;
[241] SchNit 1838, s. 144;
[242] SchNit 1838, s. 151;
[243] SchNit 1838, s. 142;
[244] SchNit 1838, s. 143, 147;
[245] SchNit 1838, s. 143, 144;

Joannes, parochus Divék, Vesztenicz;[246] Divényi Franciscus, parochus Divék;[247] Domaniczky Joannes, parochus Jeszenicz-Kiss;[248] Domaniczky Mathias, parochus Schávnik, Turzofalva;[249] Domanizsay Joannes, parochus Tepla;[250] Drábik Joannes, parochus Dezser, Gradna, Motesicz-Alsó;[251] Dudeky Nicephorus P., parochus Tissina;[252] Dvorácsek Josephus, parochus Kosztolna-Miticz;[253] Egbelini Joannes, parochus Domaniss, opp., Jeszenicz-Kiss;[254] Erdély Joannes, parochus Dezser;[255] Erdély Stephanus, parochus Novák;[256] Fábry Josephus, parochus Koloss;[257] Farkas Georgius, parochus Koloss;[258] Fejérváry Paulus, parochus Berencs, opp., Szalakusz, Üregh;[259] Figuli Stepahnus, parochus Bellus, opp., Bolessó, Missen, Ríbén;[260] Floriani Joannes, parochus Zay-Ugrócz;[261] Folkmann Josephus, parochus Szalakusz;[262] Fraterovics Andreas, parochus Roszina;[263] Gallas Matias, parochus Bitsa, opp.;[264] Gárik Georgius, parochus Novák;[265] Gasparovics/ts Martinus, parochus Missen, Nemsova;[266] Gocznik Andreas, parochus Valaszka-Bela;[267] Goldperger Joannes, parochus Domaniss, opp., Frivald;[268] Grotkovszky Mathias, parochus Dlhopole, Predmier, opp.;[269] Győry Joannes, parochus Divék;[270] Hacz/sz/kó Georgius, parochus Pográny, Szlopna;[271] Halács Joannes, parochus Bossácza, Driethoma;[272] Halács Michael, parochus Driethoma;[273] Hencz Franciscus, parochus Szlopna, Zay-Ugrócz;[274] Hlavcsányi Thomas, parochus Ocsadnicza;[275] Hlinkay Paulus, parochus Lúky;[276] Holly Joannes, parochus Szlopna;[277] Horánszky Franciscus, parochus Schávnik;[278] Horny Georgius, parochus Frivald;[279] Hrjankay Samuel, parochus Koczkócz, Motesicz-Alsó;[280] Hubáczy Joannes, parochus Lúky, Zay-Ugrócz;[281] Huboczky Mathias, parochus Marikova, Zákopcse;[282] Chinoránvi Joannes, paro-

[246] SchNit 1838, s. 142, 153;
[247] SchNit 1838, s. 142;
[248] SchNit 1838, s. 143;
[249] SchNit 1838, s. 149, 152;
[250] SchNit 1838, s. 152;
[251] SchNit 1838, s. 141, 143, 146;
[252] SchNit 1838, s. 152;
[253] SchNit 1838, s. 145;
[254] SchNit 1838, s. 142, 143;
[255] SchNit 1838, s. 141;
[256] SchNit 1838, s. 147;
[257] SchNit 1838, s. 144;
[258] SchNit 1838, s. 144;
[259] SchNit 1838, s. 140, 150, 153;
[260] SchNit 1838, s. 140, 141, 146, 149;
[261] SchNit 1838, s. 154;
[262] SchNit 1838, s. 150;
[263] SchNit 1838, s. 149;
[264] SchNit 1838, s. 140;
[265] SchNit 1838, s. 147;
[266] SchNit 1838, s. 146 (Gasparovics), 146 (Gasparovits);
[267] SchNit 1838, s. 153;
[268] SchNit 1838, s. 142, 142;
[269] SchNit 1838, s. 142, 148;
[270] SchNit 1838, s. 142;
[271] SchNit 1838, s. 148 (Haczkó), 151 (Haszko);
[272] SchNit 1838, s. 141, 142;
[273] SchNit 1838, s. 142;
[274] SchNit 1838, s. 151, 154;
[275] SchNit 1838, s. 147;
[276] SchNit 1838, s. 146;
[277] SchNit 1838, s. 151;
[278] SchNit 1838, s. 149;
[279] SchNit 1838, s. 143;
[280] SchNit 1838, s. 144, 146;
[281] SchNit 1838, s. 146, 154;

chus Kosztolna-Miticz, Chinorányi Georgius, Motesicz-Alsó;[283] Chinorány Stephanus, parochus Ó-Beszterczae[284] Illvay Georgius, parochus Kosztolna-Miticz, Motesicz-Alsó, Precsin;[285] Illyés Franciscus, parochus Koloss;[286] Jakabovics Paulus, parochus Motesicz-Alsó, Szoblaho;[287] Jakubecz Emericus, parochus Szoblaho[288] Jakubek Stephanus, parochus Bellus, opp., Szlopna, Zliechó;[289] Jankovics Georgius, parochus Szlatina;[290] Janovics Georgius, parochus Novák; [291] Jászlóczy Andreas, parochus Bossácza;[292] Jelenfy Joannes, parochus Lieszko-Moravicale;[293] Jeszenszky Joannes, parochus Valaszka-Bela;[294] Juricskovics Joannes, parochus Koloss;[295] Kabarecz Joannes, parochus Lieszko-Moravicale;[296] Kaluzsay Nicolaus, parochus Ivánka, Szkalite;[297] Kanyovics Georgius, parochus Zliechó;[298] Kelemen Coelestinus P., parchus Ochodnicza;[299] Kemenczey Joannes Georgius, parochus Missen;[300] Kobercsik Stephanus, parochus Szolcsán;[301] Kobida Georgius, parochus Szeplak;[302] Koch Joannes Chrystophorus, parochus Koloss;[303] Kolles Josephus, parochus Lieszko-Moravicale;[304] Kollonits Franciscus, parochus Novák;[305] Kolosváry Franciscus, parochus Szkala;[306] Kopalovics Andreas, parochus Hricsó, Szkala;[307] Korcsek Georgius, parochus Lednicz, opp., Púchó, opp.;[308] Koroda Josephus, parochus Vágh-Besztercze, opp.;[309] Kostyek Joannes, parochus Bossácza, Dlhopole, Koczkócz, Zay-Ugrócz;[310] Kosztka Casparus, parochus Roszina, Teplicza, opp., Varna, opp.;[311] Kovárik Gerardus P., parochus Bittsicza;[312] Kozik Joannes, parochus Lieszko-Moravicale;[313] Kozusnik Godefridus Andreas, parochus Schávnik, Teplicza, opp.;[314] Krizsan Joannes, parochus Vágh-Besztercze, opp.;[315] Kuba Damasus P., parochus Ocsadnicza;[316] Kucsera Adamus, parochus Szeplak;[317] Kuszy Rudolphus

[282] SchNit 1838, s. 146, 154;
[283] SchNit 1838, s. 145 (Joannes Georgius), 146 (Georgius);
[284] SchNit 1838, s. 147;
[285] SchNit 1838, s. 145, 146, 148;
[286] SchNit 1838, s. 144;
[287] SchNit 1838, s. 146, 151 (Ja/b/kabovics);
[288] SchNit 1838, s. 151;
[289] SchNit 1838, s. 140, 151, 154;
[290] SchNit 1838, s. 150;
[291] SchNit 1838, s. 147;
[292] SchNit 1838, s. 141;
[293] SchNit 1838, s. 145;
[294] SchNit 1838, s. 153;
[295] SchNit 1838, s. 144;
[296] SchNit 1838, s. 145;
[297] SchNit 1838, s. 143, 150;
[298] SchNit 1838, s. 154;
[299] SchNit 1838, s. 147;
[300] SchNit 1838, s. 146;
[301] SchNit 1838, s. 151;
[302] SchNit 1838, s. 150;
[303] SchNit 1838, s. 144;
[304] SchNit 1838, s. 145;
[305] SchNit 1838, s. 147;
[306] SchNit 1838, s. 150;
[307] SchNit 1838, s. 143, 150;
[308] SchNit 1838, s. 145, 149;
[309] SchNit 1838, s. 153;
[310] SchNit 1838, s. 141, 142, 144, 154;
[311] SchNit 1838, s. 149 (Kosztka), 152 (Kosztka), 153 (Kosz[t]ka);
[312] SchNit 1838, s. 140;
[313] SchNit 1838, s. 145;
[314] SchNit 1838, s. 149 (Godefridus Andreas), 152 (Godefridus);
[315] SchNit 1838, s. 153;
[316] SchNit 1838, s. 147;
[317] SchNit 1838, s. 150;

P., parochus Neszlussa;[318] Langauff Ignatius, parochus Schávnik, Vágh-Besztercze, opp.;[319] Lánik Paulus, parochus Szkala, Szkala 2x, Szucsa-Alsó;[320] Lányi Stanislaus P., parochus Riecsnicza;[321] Lászlósi Paulus, parochus Szeplak;[322] Laurinecz Andreas, parochus Koloss, Szúlyó;[323] Leta/ovszky Joannes, parochus Frivald, Teplicza, opp.;[324] Lieszkovszky Stephanus, parochus Szelecz;[325] Liliom Joannes, parochus Dubnicza, opp., Ilavia, opp., Jeszenicz-Kiss, Szalakusz;[326] Liptay Antonius, parochus Papradnó;[327] Lisska Cornelius P., parochus Petrovicz;[328] Lovászy Josephus, parochus Papradnó, Ugyicsa-Kiss;[329] Lukács Martinus, parochus Rajecz, opp., Szlopna;[330] Lukovics Thomas, parochus Dezser;[331] Magassy Emericus, parochus Dezser, Lúky, Szlatina, Zay-Ugrócz;[332] Magyarics Joannes, parochus Frivald, Kochanócz, Szlatina;[333] Majno Josephus, parochus Valaszka-Bela;[334] Mano Joannes, parochus Ríbén;[335] Marsovszky Andreas, parochus Liethava;[336] Marsovszky Joannes, parochus Szlopna;[337] Martinkovics Joannes, parochus Konszka, Terchova;[338] Mednyánszky Emericus, parochus Bolessó, Dezser;[339] Mettel Antonius Benedicus, parochus Szkala;[340] Mihályff/fy Stephanus parochus Frivald, Terchova;[341] Mihalovics Andreas, parochus Ugyicsa-Kiss[342] Mikeczka Joannes, parochus Koloss;[343] Missik Martinus Ignatius, parochus Szeplak;[344] Misskovits Paulus, parochus Lelócz-Alsó;[345] Miszleniczky Stephanus, parochus Ugyicsa-Kiss;[346] Murgass Isaac, parochus Szolcsán;[347] Nádhoránszky Arcadius P., parochus Krászno-Új, Rudna;[348] Nechalovics Joannes, parochus Szkala, Szucsa-Alsó;[349] Nemessy / Matulay Ladislaus,[350] parochus Ivánka, Szlatina; Okrutzky Florentinus P., parochus Lutissa;[351] Ondrejkovics Joannes, parochus Jeszenicz-Kiss, Szlopna;[352] Palko-

[318] SchNit 1838, s. 147;
[319] SchNit 1838, s. 149, 153;
[320] SchNit 1838, s. 150, 150, 151;
[321] SchNit 1838, s. 149;
[322] SchNit 1838, s. 150;
[323] SchNit 1838, s. 144, 152;
[324] SchNit 1838, s. 142 (Letavszky), 152 (Letovszky);
[325] SchNit 1838, s. 150;
[326] SchNit 1838, s. 142, 143, 143, 150;
[327] SchNit 1838, s. 148;
[328] SchNit 1838, s. 148;
[329] SchNit 1838, s. 148, 152;
[330] SchNit 1838, s. 149, 151;
[331] SchNit 1838, s. 141;
[332] SchNit 1838, s. 141, 146, 150, 154;
[333] SchNit 1838, s. 143, 144, 151;
[334] SchNit 1838, s. 153;
[335] SchNit 1838, s. 149;
[336] SchNit 1838, s. 145;
[337] SchNit 1838, s. 151;
[338] SchNit 1838, s. 144, 152;
[339] SchNit 1838, s. 141, 141;
[340] SchNit 1838, s. 150;
[341] SchNit 1838, s. 143 (Mihályffy), 152 (Mihálfy);
[342] SchNit 1838, s. 152;
[343] SchNit 1838, s. 144;
[344] SchNit 1838, s. 150;
[345] SchNit 1838, s. 145;
[346] SchNit 1838, s. 152;
[347] SchNit 1838, s. 151;
[348] SchNit 1838, s. 145, 149;
[349] SchNit 1838, s. 150, 151;
[350] SchNit 1838, s. 143 (Nemessy), 151 (Matulay alias Nemesi);
[351] SchNit 1838, s. 146;
[352] SchNit 1838, s. 143, 151;

vics Daniel, parochus Jeszenicz-Kiss, Lúky;[351] Palkovics/ts Georgius, parochus Bellus, opp., Turna;[354] Palumbiny Mathias, parochus Lelócz-Alsó;[355] Pasztay Joannes, parochus Motesicz-Alsó, Szkala, Szlatina, Viszocsán;[356] Paulovics Martinus, parochus Kiszucza-Újhely, opp.;[357] Perneczky Josephus, parochus Zákopcse;[358] Pesti Emericus, parochus Kosztolna-Miticz, Pográny;[359] Petyko Josephus, parochus Szkala, Zay-Ugrócz;[360] Plassek Franciscus, parochus Divék;[361] Podhorszky Emericus, parochus Pográny;[362] Pribranszky Martinus, parochus Liethava, Ó-Beszterczae;[363] Püspöky Franciscus, parochus Kovarcz;[364] Radocsányi Paulus, parochus Valaszka-Bela;[365] Radossiny Georgius, parochus Papradnó;[366] Ragadich Parthenius P., parochus Podhragy;[367] Rajeczky Joannes, parochus Divék, Lelócz-Alsó;[368] Rajmanus Michael, parochus Berencs, opp., Nitria, Civ.inf.;[369] Rákóczy Nicolaus, parochus Gradna, Szlatina;[370] Rankovics Georgius, parochus Valaszka-Bela;[371] Rédeky Joannes, parochus Koczkócz [Felső], Lúky, Podskal;[372] Rehorovszky Georgius, parochus Koloss;[373] Révay Adalbertus, parochus Berencs, opp.;[374] Ribány Georgius, parochus Domaniss, opp.;[375] Roszinszky Nicolaus, parochus Zay-Ugrócz;[376] Rottmund Georgius, parochus Lelócz-Alsó;[377] Rudolányi Georgius, parochus Nemsova;[378] Sallas Michael, parochus Belicz;[379] Saltir Mathias, parochus Szkala[380] Sándor Cyprianus P., parochus Vadicsó;[381] Sebenya Angelus P., parochus Petrovicz;[382] Schun Andreas, parochus Vesztenicz;[383] Simkovits Secundus P., parochus Lutissa;[384] Simonovits Thomas, parochus Nemsova;[385] Simtsik Joannes, parochus Novák;[386] Sipos Joannes, parochus Jeszenicz-Kiss, Zay-Ugrócz;[387] Skrekay Franciscus, parochus Csattza, opp., Roszina;[388] Skrovanovics Andreas, pa-

[353] SchNit 1838, s. 143, 146;
[354] SchNit 1838, s. 140 (Palkovics), 152 (Palkovits);
[355] SchNit 1838, s. 145;
[356] SchNit 1838, s. 146, 150, 150, 153;
[357] SchNit 1838, s. 144;
[358] SchNit 1838, s. 154;
[359] SchNit 1838, s. 145, 148;
[360] SchNit 1838, s. 150, 154;
[361] SchNit 1838, s. 142;
[362] SchNit 1838, s. 146;
[363] SchNit 1838, s. 145 (Pribranszky), 147 (Prib[r]ánszky);
[364] SchNit 1838, s. 145;
[365] SchNit 1838, s. 153;
[366] SchNit 1838, s. 147;
[367] SchNit 1838, s. 148;
[368] SchNit 1838, s. 142, 145;
[369] SchNit 1838, s. 140, 147;
[370] SchNit 1838, s. 143, 150;
[371] SchNit 1838, s. 153;
[372] SchNit 1838, s. 144, 146, 148;
[373] SchNit 1838, s. 144;
[374] SchNit 1838, s. 140;
[375] SchNit 1838, s. 142;
[376] SchNit 1838, s. 154;
[377] SchNit 1838, s. 145;
[378] SchNit 1838, s. 147;
[379] SchNit 1838, s. 140;
[380] SchNit 1838, s. 150;
[381] SchNit 1838, s. 153;
[382] SchNit 1838, s. 148;
[383] SchNit 1838, s. 153;
[384] SchNit 1838, s. 146;
[385] SchNit 1838, s. 146
[386] SchNit 1838, s. 147;
[387] SchNit 1838, s. 143, 154;
[388] SchNit 1838, s. 141, 149;

rochus Bossácza, Podskal, Szoblaho;[389] Skultety Theophilus P., parochus Csavoj;[390] Somody Martinus, parochus Koczkócz, Konszka;[391] Spaal Ladislaus, parochus Gradna;[392] Spiszky Stephanus, parochus Gradna [Kiss];[393] Stephanik Cornelius P., parochus Riecsnicza, Zabák;[394] Stetinay Georgius, parochus Divék;[395] Stevkovics Michael, parochus Szkacsán, opp.,[396] Suraba Georgius, parochus Jeszenicz-Kiss, Podskal, Vágh-Besztercze, opp.;[397] Szabó Josephus, parochus Kolon;[398] Szalay Stephanus, parochus Szoblaho;[399] Szamko Joannes, parochus Divék;[400] Szartorisz Nicolaus, parochus Lieszko-Moravicale;[401] Szászy Adamus, parochus Szkala, Teplicza, opp.;[402] Szeleczky Josephus, parochus Kovarcz, Szeplak;[403] Szent-Mihály/i Franciscus, parochus Mocsonok, opp., Nitria, Civ.inf., Szalakusz;[404] Szilácsek Joannes, parochus Szeplak;[405] Szilvay Joannes, parochus Liethava, Ó-Beszterczae;[406] Szitkay Joannes, parochus Driethoma, Szlopna;[407] Szkacsányi Joannes, parochus Kochanócz;[408] Szkoczouszky Georgius, parochus Lieszko-Moravicale;[409] Szkumalovits Joannes, parochus Kosztolnafalva;[410] Szlatiny/yi Joannes, parochus Bittsicza, Terchova, Zákopcse;[411] Szmetana Volfgangus P., parochus Kollarovicz;[412] Szokolovszky Antonius, parochus Terchova;[413] Szolcsánszky Thomas, parochus Valaszka-Bela;[414] Szolcsányi Andreas, parochus Missen;[415] Szolcsányi Georgius, parochus Szalakusz;[416] Szönyok Daniel, parochus Dezser;[417] Szórád Joannes Josephus, parochus Missen, Szkala;[418] Szrnholecz Martinus, parochus Baán, opp., Chlivény;[419] Sztankovics Martinus, parochus Csattza, opp., Koczkócz;[420] Sztup/bovszky Paulus, parochus Lednicz, opp., Szucsa-Alsó;[421] Tamassovics Thomas, parochus Bolessó;[422] Tamásy Josephus, parochus Szolcsán;[423] Tót (!) Thomas,

[389] SchNit 1838, s. 141, 148, 151;
[390] SchNit 1838, s. 141;
[391] SchNit 1838, s. 144, 144;
[392] SchNit 1838, s. 143;
[393] SchNit 1838, s. 143;
[394] SchNit 1838, s. 149, 154;
[395] SchNit 1838, s. 142;
[396] SchNit 1838, s. 150;
[397] SchNit 1838, s. 143, 148, 153;
[398] SchNit 1838, s. 144;
[399] SchNit 1838, s. 151;
[400] SchNit 1838, s. 140;
[401] SchNit 1838, s. 145;
[402] SchNit 1838, s. 150, 152;
[403] SchNit 1838, s. 145, 150;
[404] SchNit 1838, s. 146 (Szent-Mihály), 147 (Szent - Mihály), 150 (Szent-Mihályi);
[405] SchNit 1838, s. 150;
[406] SchNit 1838, s. 145, 147;
[407] SchNit 1838, s. 142, 151;
[408] SchNit 1838, s. 144;
[409] SchNit 1838, s. 145;
[410] SchNit 1838, s. 144;
[411] SchNit 1838, s. 140 (Szlatinyi), 152 (Szlatiny), 154 (Szlatiny);
[412] SchNit 1838, s. 144;
[413] SchNit 1838, s. 152;
[414] SchNit 1838, s. 153;
[415] SchNit 1838, s. 146;
[416] SchNit 1838, s. 150;
[417] SchNit 1838, s. 141;
[418] SchNit 1838, s. 146, 150;
[419] SchNit 1838, s. 140, 141;
[420] SchNit 1838, s. 141, 144;
[421] SchNit 1838, s. 145 (Sztupovszky), 151 (Sztubovszky);
[422] SchNit 1838, s. 141;
[423] SchNit 1838, s. 151;

parochus Szlopna;[424] Uhlárik Josephus, parochus Valaszka-Bela;[425] Ujhely Martinus, parochus Papradnó;[426] Ujvendéghy Joannes, parochus Lieszko-Moravicale;[427] Ulrich Samson P., parochus Neszlussa;[428] Urbanics Jonas P., parochus Csavoj, Nitra-Zhámbokreth, opp.;[429] Urbanovics Stephanus, parochus Berencs, opp., Mocsonok, opp.;[430] Urbényi Andreas, parochus Szalakusz;[431] Valenta Georgius, parochus Lieszko-Moravicale;[432] Valovics Andreas P., parochus Sztrecsen lx, 2x;[433] Valter Petrus, parochus Bolessó, Lúky;[434] Va/ály Paulus, parochus Drieth-homa, Nitria, Civ.inf., Szalakusz;[435] Velcs/tsey Martinus Alexius, parochus Szoblaho, Trenchinium L. R. C., Vágh-Besztercze, opp., Zliechó;[436] Velicsányi Georgius, parochus Liethava, Terchova;[437] Vicsan Michael, parochus Konszka;[438] Villimovich Urbanus P., parochus Krászno-Új;[439] Vinczy Casparus, parochus Lednicz, opp., Púchó, opp., Szucsa-Alsó, Zliechó;[440] Virág Dominicus, parochus Lelócz-Alsó;[441] Virág Joannes, parochus Kovarcz, Lieszko-Moravicale;[442] Vitniczky Emericus, parochus Kosztolna-Miticz, Predmier, opp., Varna, opp.;[443] Vizy B., parochus Berencs, opp.;[444] Vrtik Georgius, parochus Domaniss, opp., Podskal;[445] Zigo Petrus Paulus, parochus Kiszucza-Újhely, opp., Lúky;[446]Zsilák Hyacinthus P., parochus Hornyo-Hlboke;[447] Zsilkovits Martinus, parochus Novák;[448]

b) obdobie 1837-1871:
za toto obdobie som zistil, že v Necrologiu neboli zapísaní dvaja kňazi:

674x	328x	Bakics Josephus[449], Parochus Schavnikiensis; obiit 20. Novembr. [1847] aetatis Anno 40.	040	1847
075x	034x	Halabrinyi Georgius,[450] Nom. Parochus Brodnensis; obiit 31. Jan. [1845] aetatis Anno 45.	045	1845

Záver

Nekrológium Nitrianskej diecézy z obdobia raného novoveku je jedinečným prameňom k personálnym dejinám Nitrianskeho presbytéria, ale je aj významným liturgickým prameňom, ktorý môže nájasť svoje praktické uplatnenie pri každodennej modlitbe Cirkvi (breviára), preto-

[424] SchNit 1838, s. 151,
[425] SchNit 1838, s. 153;
[426] SchNit 1838, s. 147;
[427] SchNit 1838, s. 145;
[428] SchNit 1838, s. 147;
[429] SchNit 1838, s. 141, 147;
[430] SchNit 1838, s. 140 (Urbanovtcs), 146 (Urbanovics);
[431] SchNit 1838, s. 150;
[432] SchNit 1838, s. 145;
[433] SchNit 1838, s. 151;
[434] SchNit 1838, s. 141, 146;
[435] SchNit 1838, s. 142 (Valy Paulus), 147 (Vály Paulus), 150 (Vály Paulus);
[436] SchNit 1838, s. 151 (Velcsey Martinus), 152 (Veltsey Martinus Alexius), 153 (Velcsey Martinus Alexius), 154 (Veltsey Martinus Alexius);
[437] SchNit 1838, s. 145 (Vclicsányi !), 152 (Velicsányi);
[438] SchNit 1838, s. 144;
[439] SchNit 1838, s. 145;
[440] SchNit 1838, s. 145, 149, 151, 154;
[441] SchNit 1838, s. 145;
[442] SchNit 1838, s. 145, 145;
[443] SchNit 1838, s. 145, 148, 153;
[444] SchNit 1838, s. 140;
[445] SchNit 1838, s. 142, 148;
[446] SchNit 1838, s. 144, 146;
[447] SchNit 1838, s. 143;
[448] SchNit 1838, s. 147;
[449] v Necrológiu záznam chýba; SchNit 1848, s. 110 (20.11.1847);
[450] v Necrológiu záznam chýba; SchNit 1846, s. 119 (31.01.1845);

že pri modlitbách majú cirkevné spoločenstvá vo zvyku k prosbám ranných alebo večerných chvál pripájať modlitby za duše svojich zosnulých spolubratov, ktorí v tento deň odišli do večnosti.

Skratky:

aako	Arcibiskupský archív v Košiciach
abbatia tit.	titulárne opátstvo
amko	Archív mesta Košice
BB Alba Iulia [Gyulafehérvár] = Bibliotheca Battyányana	Battyányho knižnica Alba Iulia, Rumunsko
BN Wien = Österreichische Nationalbibliothek	Rakúska národná knižnica Viedeň
Cod. = codex	kódex
col. = columna	stĺpec
d.	diecéza
dabb	Diecézny archív v Banskej Bystrici
dani	Diecézny archív v Nitre
dasppo	Diecézny archív v Spišskom Podhradí
dioecesis tit.	titulárna diecéza
dkni	Diecézna knižnica v Nitre
dupl. = dupleta	duplicitný záznam
ed.	editor, -ka, -i
exem.	exempný, -á, -é
fol. = folium	fólio, list
gram.	gramatický, -á, -é
kssppo	Kňazský seminár v Spišskom Podhradí
MR	Maďarská republika
Ms. = manuscriptum	rukopis
N	Necrologium dioecesis Nitriensis
napr.	napríklad
orig.	originál
OSZK Budapest = Országos Széchényi Könyvtár	Národná Sečéniho knižnica Budapešť, Maďarsko
p. = pagina	strana
p. z.	počet záznamov
pkja	Premonštrátska knižnica v Jasove
praep. tit.	titulárna prepozitúra
prof.	profesor
r = recto	prvá strana listu, fólia
r.	rok
s.	strana
SAV	Slovenská akadémia vied
SchP	Kongregácia piaristov
sign. = signum	signatúra, označenie
ss = sine signum	bez signatúry, bez označenia
st.	storočie
šako	Štátny archív v Košicach (bývalý oblastný)
šani, ŠA Nitra	Štátny archív v Nitre (bývalý oblastný)
šk. r.	školský rok
švkko	Štátna vedecká knižnica v Košiciach
tzv.	takzvaný, -á, -é
v = verso	druhá strana listu, fólia

Pramene:

Miestny odbor Matice Slovenskej Chynorany:
Necrologium pie in Domino defunctorum Dioecesis Nitriensis Sacerdotum in quantum ex praeexistentibus Matricis erui poterant, labore, cura, ac opera Reverendissimi Domini Abbatis, Canonici Nitriensis ad Honores, Vice Archi-Diaconi, - Parochi Trenchiniensis, - reinductae per Excellentissimum Dominum Emericum Palugyay Episcopum Nitriensen 1855. die 2. Julii in Gymnasio Trenchiniensi Sodalitatis Marianae Primi Rectoris Ludovici Sztárek collectum, et confectum. Ex originali hocce Necrologio Sztárekiano transumsit Stephanus Ambrosius Bezák e Scholis Piis Gymnasii Trenchiniensis Professor, - reinductae Sodalitatis Marianae Praefectus, - ac Ecclesiae Chynoranensi, in qua 1806. die 1.ª= Aprilis est baptisatus, - ac in qua longe lateque grassante Cholera 1831. die 2. Octobris Primitias celebravit, obtulit. Trenchinii 1863. die 27. Novembris.
Diecézna knižnica v Nitre
Biographia cleri Diaecesis Nitriensis, rukopis, nestránkované;

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Štátny archív v Nitre
Zbierka cirkevných matrík (ZCM)
Štátny archív v Bytči
Zbierka cirkevných matrík (ZCM)

Literatúra:

COSchP 1998: Catalogus religiosorum Provinciae Hungariae Ordinis Scholarum Piarum 1666-1997. Collectionem Stephani Léh Sch. P. complevit et in volumen redegit Andreas Koltai. Auctor brevis conspectus historici Georgius Balanyi Sch.P. Budapestini : Curia Provincialis Hungriae Scholarum Piarum, Societas Pro Encyclopaedia Historiae Ecclesiasticae In Hungaria, Anno 1998.
A Magyar Piarista Rendtartomány történeti névtára 1666-1997. Léh István Sch. P. adatgyűjtését sajtó alá rendezte és kiegészítette Koltai András. A rövid történeti áttekintés szerzője Balanyi György Sch. P. Budapest : Magyar Piarista Tartományfönökség, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 1998. dkni LB;
Chynorany 1993. Vladár, Jozef (ed.): Chynorany 1243-1993. Partizánske : G-print-spol. s. r. o., 1993. pkja AIP;
Majtán, M. 1998: Majtán, Milan: Názvy obcí Slovenskej republiky (Vývoj v rokoch 1773-1997). Bratislava : Veda vydavatel'stvo Slovenskej akadémie vied, 1998. ISBN 80-224-0530-2; pkja AIP;
Moravčík, F. 1979: Moravčík, Fridrich: Metodika tvorby a radenia písma. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladatel'stvo, 1979. pkja AIP xerox;
Necrologium 1889: Necrologium Sacerdotum Archi-Dioecesis Strigoniensis Ab Anno 1737 – 1889 Jussu Et Sumptu Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini Joannis Cardinalis Simor Principis Pramtis, Archiepiscopi Strigoniensis, Etc. Etc. Etc. Publicatum. Strigonii, [Typis Gustavi Buzárovits] 1889. dkni ss;
Némethy De Eadem, L. 1894: Némethy De Eadem, Ludovicus: Series Parochiarum Et Parochorum Archi-Dioecesis Strigoniensis Ab Antiquissimis Temporibus Usque Annum MDCCCXCIV. Jussu Et Sumptu Piae Memoriae Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini Joannis Quondam Cardinalis Simor Principis Primatis Regni Hungariae, Archi-Episcopi Strigoniensis Etc. Etc. Etc. Ex Authenticis Fontibus Collegit Et Notis Illustravit Ludovicus Némethy De Eadem Parochus Ad S. Ignatium Strigonii In Civitate Aquatica, Bibliothecarius Bibliothecae Ecclesiae Metrop. Strig., Censor Dioecesanus, , Confessarius Ord. Sororum Charitatis Strig. In Civ. Aquatica, Societatis Historiographicae, Item Archaeologico-Antropologicae, Necnon Heraldico-Genealogicae Dirigens, Ac Sect. Scient. Et Literariae Societatis S. Stephani Membrum. Strigonii, Typis Gustavi Buzárovits. MDCCCXCIV. pkja AIP;
OODNit 1830: Ordo Officii Divini Peragendi Juxta Ritum Breviarii, & Missalis Romani Anno secundo post Bissextilem, a Christo nato M. D. CCC. XXX. In Usum Dioecesis Nittriensis editus Jussu Excellentissimi, Illustrissimi, Ac Reverendissimi Domini Domini Josephi Vurum Miseratione Divina Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Nittriensis, Sacratissimae Caesareae, & Regio Apostolicae Majestatis Actualis Intimi Status Conciliarii. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni 219;
OODNit 1832: Ordo Officii Divini Peragendi Juxta Ritum Breviarii, & Missalis Romani Anno Bissextili, a Christo nato M. D. CCC. XXXII. In Usum Dioecesis Nittriensis editus Jussu Excellentissimi, Illustrissimi, Ac Reverendissimi Domini Domini Josephi Vurum Miseratione Divina Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Nittriensis, Sacratissimae Caesareae, & Regio Apostolicae Majestatis Actualis Intimi Status Conciliarii. Tyrnaviae Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni 220;
OODNit 1833: Ordo Officii Divini Peragendi Juxta Ritum Breviarii, & Missalis Romani Anno primo post Bissextilem, a Christo nato M. D. CCC. XXXIII. In Usum Dioecesis Nittriensis editus Jussu Excellentissimi, Illustrissimi, Ac Reverendissimi Domini Domini Josephi Vurum Miseratione Divina Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Nittriensis, Sacratissimae Caesareae, & Regio Apostolicae Majestatis Actualis Intimi Status Conciliarii. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni 221
OODNit 1841: Ordo Officii Divini Peragendi Juxta Ritum Breviarii, Et Missalis Romani Anno Primo Post Bissextilem A Christo Nato MDCCCXLI. In Usum Dioecesis Nitriensis editus Jussu Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Domini Emerici Palugyay De Eadem Et In Bodafalva Dei Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Nitriensis S. C. Et R. A. Majestatis Conciliarii. Nitriae, typis Josephi Neugebauer.
dkni 228;
OODNit 1844: Ordo Officii Divini Peragendi Juxta Ritum Breviarii, Et Missalis Romani Anno Bissextili A Christo Nato MDCCCXLIV. In Usum Dioecesis Nitriensis editus Jussu Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Domini Emerici Palugyay De Eadem Et In Bodafalva Dei Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Nitriensis S. C. Et R. A. Majestatis Conciliarii. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni 230;
OODNit 1847: Ordo Officii Divini Peragendi Juxta Ritum Breviarii, Et Missalis Romani Anno Tertio Post Bissextilem A Christo Nato MDCCCXLVII. In Usum Dioecesis Nitriensis editus Jussu Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Domini Emerici Palugyay De Eadem Et In Bodafalva Dei Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Nitriensis S. C. Et R. A. Majestatis Conciliarii. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni 233;

OODNit 1855: Ordo Officii Divini Peragendi Juxta Ritum Breviarii, Et Missalis Romani Anno Tertio Post Bissextilem A Christo Nato MDCCCLV. In Usum Dioecesis Nitriensis editus Jussu Excellentissimi Illustrissimi Ac Reverendissimi Domini Domini Emerici Palugyay De Eadem Et In Bodafalva Dei Et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Nitriensis, Ins. Ordinum: Leopoldi Imperatoris Magnae Crucis, Et Coronae Ferreae Primae Classis Equitis, Item S. Stephani R. A Commendatoris, S. C. Et R. A. Majestatis Conciliarii. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 083/c;

Pamätnica [1969]: Pamätnica trenčianskeho gymnázia. 320 rokov trenčianskeho gymnázia, 50 rokov slovenského gymnázia, 20 rokov študentského súbrou Trenčan. Trenčín : Vydala Stredná všeobecnovzdel. škola v Trenčíne – ul. 1. mája č. 2. [1969]. dkni ss;

PL 013: Migne, J. P.: Patrologiae Cursus Completus, Series Prima, Patrologiae Tomus XIII. Parissis, Excudebat Vrayet, In Via Dicta D'Amboise, Pres La Barriere D'Enfer Ou Petit-Montrouge. 1845. pkja A 422;

PL 094: Migne, J. P.: Patrologiae Cursus Completus, Series Latina Prior, Patrologiae Latinae Tomus XCIV. Excudebatur Et Venit Apud J.-P. Migne Editorem, In Via Dicta D'Amboise, Olim Prope Portam Lutetiae Parisiorum Vulgo D'Enfer Nominatam, Seu Petit-Montrouge, Nunc Vero Intra Moena Parisina. 1862[.] pkja A 422;

PL 138: Migne, J. P.: Patrologiae Cursus Completus, Series Secunda, Patrologiae Tomus CXXXVIII. Excudebatur Et Venit Apud J.-P. Migne Editorem, In Via Dicta D'Amboise, Prope Portam Lutetiae Parisiorum Vulgo D'Enfer Nominatam, Seu Petit-Montrouge. 1853[.] pkja A 422;

SBS 05 1992: Slovenský biografický slovník (od 833 do roku 1990) V. zväzok R-Š. Martin : Matica Slovenská, 1992. ISBN 80-7090-216-7; pkja AIP;

SchCas 1832: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Cassoviensis Ad Annum Jesu Christi, M.DCCC.XXXII. Erectae Sedis Episcopalis XXVII. Cassoviae, Typis Caroli Werfer, Caes. Reg. Priv. Acad. Typographi. 1832. dkni LXVx 033/f; švkko Z 196 PA;

SchCas 1833: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Cassoviensis Ad Annum Jesu Christi, M.DCCC.XXXIII. Erectae Sedis Episcopalis XXIX. Cassoviae, Typis Caroli Werfer, Caes. Reg. Priv. Acad. Typographi. 1833. dkni LXVx 033/g; aako ss; švkko Z 196 PA;

SchCas 1834: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Cassoviensis Ad Annum Jesu Christi, M.DCCC.XXXIV. Erectae Sedis Episcopalis XXX. Cassoviae, Typis Caroli Werfer, Caes. Reg. Priv. Acad. Typographi. 1834. dkni 033/h; aako ss; švkko Z 196 PA;

SchCas 1835: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Cassoviensis Ad Annum Jesu Christi, M.DCCC.XXXV. Erectae Sedis Episcopalis XXXI. Cassoviae, Typis Caroli Werfer, Caes. Reg. Priv. Acad. Typographi. 1835. dkni LXVx 033/i; aako ss; švkko GR 5941;

SchHun 1826 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXVI. Budae Typis et Sumptibus Typogr. Reg. Univers. Hungaricae. dkni LXVIx 003/g;

SchHun 1827 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXVII. Budae Typis et Sumptibus Typogr. Reg. Univers. Hungaricae. dkni LXVIx 0003/h

SchHun 1832 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXII. Budae Typis et Sumptibus Typogr. Reg. Univers. Hungaricae. dkni LXVIx 003/l; amko 059 1175;

SchHun 1833 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXIII. Budae Typis et Sumptibus Typogr. Reg. Univers. Hungaricae[.] dkni LXVIx 003/m; šako 00989

SchHun 1834 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXIV. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/a;

SchHun 1835 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXV. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/b; šako 06722;

SchHun 1836 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXVI. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/c; kssppo MS10131;

SchHun 1837 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Qui Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXVII. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/d; švkko I 035601; šako 06720; kssppo MS13387 privl;

SchHun 1838 sch: Schematismus Literarius Sive Nomina Eorum Rem Scholasticam Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXVIII. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/c;

SchHun 1839 sch: Schematismus Literarius Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Procurant. Anno MDCCCXXXIX. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/f; amko 059 1176;

SchHun 1840 sch: Schematismus Literarius Seu Nomina Eorum, Qui Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Rem Litterariam Procurant. Anno MDCCCXL. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/g; šako 00990; šako 06718; kssppo MS24352;

SchHun 1841 sch: Schematismus Literarius Seu Nomina Eorum, Qui Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Rem Litterariam Procurant. Anno MDCCCXLI. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/h;
SchHun 1842 sch: Schematismus Literarius Seu Nomina Eorum, Qui Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Rem Litterariam Procurant. Anno MDCCCXLII. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/j; pkja AIP; dasppo2 ss;
SchHun 1843 sch: Schematismus Literarius Seu Nomina Eorum Qui Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Rem Literariam Procurant Anno MDCCCXLIII. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/j; dasppo2 ss;
SchHun 1844 sch: Schematismus Literarius Seu Nomina Eorum Qui Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Rem Literariam Procurant Anno MDCCCXLIV. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/k;
SchHun 1846 sch: Schematismus Literarius Seu Nomina Eorum Qui Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Rem Literariam Procurant Anno MDCCCXLVI. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/l;
SchHun 1847lat sch: Schematismus Literarius Seu Nomina Eorum Qui Per Regnum Hungariae Et Provincias Eidem Adnexas Rem Literariam Procurant Anno MDCCCXLVII. Budae, Typis Reg. Scient. Universitatis Hungaricae. dkni LXVIx 004/m; kssppo MS 13403; dasppo2 ss;
SchHun 1847m sch: Tanügyi Névtár 1847-dik évre. Budán A' Magyar Királyi Tudományegyetem Betűivel. pkja AIP;
SchNeo 1836: Schematismus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno Bisextili M,DCCC,XXX,VI. A b Erecta Sede Episcopali Anno LX. Neosolii, Typis Filippi Machold, C. R. priv. Typograph. dkni LXV 077/d;
SchNeo 1837: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,XXX,VII[.] Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXI. Neosolii, Typis Filippi Machold. dkni LXV 077/e;
SchNeo 1838: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,XXX,VIII. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXII. Neosolii, Typis Filippi Machold. dkni LXV 077/f;
SchNeo 1839: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,XXX,IX. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXIII. Neosolii, Typis Filippi Machold. dkni LXV 077/g; kssppo MS 03928D;
SchNeo 1841: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,XXXXI. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXV. Neosolii, Typis Typographiae Philippi Machold. dkni LXV 077/h; dkni LXV 077/i; dabb ss; dasppo2 ss;
SchNeo 1842: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,XXXXII. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXVI. Neosolii, Typis Typographiae Philippi Machold. dkni LXV 077/n;
SchNeo 1847: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,XLVII. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXXI. Neosolii, Typis Typographiae Philippi Machold. dkni LXV 077/o;
SchNeo 1848: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,XLVIII. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXXII. Neosolii, Typis Typographiae Philippi Machold. dkni LXV 077/p;
SchNeo 1850: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,L. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXXIV. Neosolii, Typis Typographiae Philippi Machold. dkni LXV 077/r; dabb ss;
SchNeo 1852: Schematismus Almae Dioecesis Neosoliensis Pro Anno M,DCCC,L. Ab Erecta Sede Episcopali Anno LXXIV. Neosolii, Typis Typographiae Philippi Machold. dkni 077/s
SchNit 1820: Schematismus Venerabilis Cleri Diaecesis (!) Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XX. Bissextili Dierum CCCLXVI. Tyrnaviae, Typis Jelinekianis. dkni LXVx 096/b;
SchNit 1821: Schematismus Venerabilis Cleri Diaecesis (!) Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXI. Post Bissextilem Primo. Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Jelinekianis. dkni LXVx 096/c;
SchNit 1822: Schematismus Venerabilis Cleri Diaecesis (!) Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXII. Post Bissextilem Secundo Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Jelinekianis. dkni LXVx 096/d;
SchNit 1823: Schematismus Venerabilis Cleri Diaecesis (!) Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXIII. Post Bissextilem Tertio Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Jelinekianis. dkni LXVx 096/e;
SchNit 1825: Schematismus Venerabilis Cleri Diaecesis (!) Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXV. Post Bissextilem Primo Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/f; dasppo2 ss;
SchNit 1826: Schematismus Venerabilis Cleri Diaecesis (!) Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXVI. Post Bissextilem Secundo Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/g; dasppo2 ss;
SchNit 1827: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXVII. Post Bissextilem Tertio Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/h;
SchNit 1828: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXVIII. Bissextilii Dierum CCCLXVI. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/i; dasppo2 ss;
SchNit 1829: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXVIII. Anno Primo Post Bissextilem Dierum CCCLXV. Pestini, Typis Nobilis J. M. Trattner De Petrócza. dkni LXVx 097/a; dasppo2 ss;
SchNit 1830: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXX. Anno Secundo Post Bissextilem Dierum CCCLXV. Pestini, Typis Nobilis J. M. Trattner De Petrócza. dkni LXVx 097/b;
SchNit 1831: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXI. Anno Tertio Post Bissextilem Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 095/l; dkni LXVx 096/k;

SchNit 1832: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXII. Bissextili Dierum CCCLXVI. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/l;
SchNit 1833: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXIII. Post Bissextilem Primo Dierum CCCLXV. Tymaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/m;
SchNit 1834: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXIV. Post Bissextilem Altero Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/n; šani V 10492/464;
SchNit 1835: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXV. Post Bissextilem Tertio Dicrum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/o; dkni LXVx 096/p;
SchNit 1836: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXVI. Bissextili Dierum CCCLXVI. Posonii, typis Haeredum Belnay. dkni LXVx 098/a;
SchNit 1837: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXVII. Post Bissextilem Primo Dierum CCCLXV. Tyrnaviae, Typis Joannis Bapt. Jelinek. dkni LXVx 096/r; dkni LXVx 096/s; dkni LXVx 096/t; dani ss;
SchNit 1838: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nittriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XXXVIII. Post Bissextilem Secundo Dierum CCCLXV. Posonii, typis Haeredum Belnay. dkni LXVx 098/b; dasppo2 ss;
SchNit 1839: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M.D.CCC.XXX.IX. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 099/b; šani V 3385/465;
SchNit 1840: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XL. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 099/c;
SchNit 1842: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XLII. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni ss; šani V 3385/465;
SchNit 1844: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XLIV. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 099/d;
SchNit 1846: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XLVI. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 099/e; dkni ss; švkko 02 190961;
SchNit 1848: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. XLVIII. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 099/g;
SchNit 1850: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno Secundo Post Bissextilem A Christo Nato M. D. CCC. L. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 099/h;
SchNit 1852: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M. D. CCC. LII. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. dkni LXVx 099/j; šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1854: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M.D.CCC.LIV. Nitriae, typis Josephi Neugebauer. šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1855: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLVI. Posonii. Typis Aloysii Schreiber. dani ss; dasppo2 ss;
SchNit 1856: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato M.D.CCC.LVI. Posonii. Typis Aloysii Schreiber. dkni LXVx 101/b; dasppo2 ss;
SchNit 1857: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLVII. Comaromii. Typis Fratrum Siegler. dkni LXVx 101/a; šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1858: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLVIII. Nitriae, Typis Eduardi Neugebauer. šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1859: Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLIX. Nitriae, Typis Eduardi Neugebauer. dkni LXVx 100/d; šani V 10492/464;
SchNit 1860: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato 1860. Nitriae, Typis Eduardi Neugebauer. dkni LXVx 100f;
SchNit 1861: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato 1861. Nitriae, Typis Eduardi Neugebauer. dkni LXVx 100/g; dkni LXVx 100/h;
SchNit 1862: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXII. Nitriae, Typis Eduardi Neugebauer. dkni LXVx 100/i; dkni LXVx 100/j; dkni LXVx 100/k;
SchNit 1863: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXIII. Comaromii. Typis Fratrum Siegler. dkni LXVx 102b; dani ss; šani V 3385/465;
SchNit 1864: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXIV. Comaromii. Typis Fratrum Siegler. dkni LXVx 102/d; dkni LXVx 102/e; dasppo2 ss;
SchNit 1865: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXV. Comaromii. Typis Fratrum Siegler. dkni LXVx 102/f; dkni ss; dasppo2 ss;
SchNit 1866: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXVI. Nitriae, Typis Fratrum Siegler. dkni LXVx 103/a; dkni LXVx 103/b; dkni ss; šani V 10492/464;
SchNit 1867: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXVII. Nitriae, Typis Fratrum Siegler. dkni LXVx 103/c; dkni LXVx 103/d: šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1868: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXVIII. Nitriae, Typis Fratrum Siegler. dkni LXVx 103/e; dkni LXVx 103/g; šani V 3385/465; dasppo2 ss;

SchNit 1869: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXIX. Nitriae, Typis Fratrum Szigler. 1868. dkni LXVx 103/i; dkni LXVx 103/j; dkni LXVx 103/h; dasppo2 ss;
SchNit 1870: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXX. Nitriae, Typis Fratrum Szigler. 1869. dkni LXVx 104/a; dkni LXVx 104/b; šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1871: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXXI. Nitriae, Typis Fratrum Szigler. 1870. dkni LXVx 104/c; dkni LXVx 104/d; šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1872: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXXII. Nitriae, Typis Fratrum Siegler. 1871. dkni LXVx 104/e; dkni ss; šani V 10492/464; dasppo2 ss;
SchNit 1873: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXXIII. Nitriae, Typis Michaelis Siegler. 1872. dkni LXVx 104/g; dkni ss;
SchNit 1874: Schematismus Cleri Dioecesis Nitriensis Pro Anno A Christo Nato MDCCCLXXIV. Nitriae, Typis Michaelis Siegler. 1873. dkni LXVx 104/i; dasppo2 ss;
SchSce 1843: Schematismus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Scepusiensis. Pro Anno A Christo Nato 1843. Leutschoviae, typis Joannis Wertlunüller] [, reg. priv. Typogr. dkni LXVx 146/g;
SchSce 1844: Schematismus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Scepusiensis. Pro Anno A Christo Nato 1844. Leutschoviae, typis Joannis Werthmüller] [, reg. priv. Typogr. dkni LXVx 146/h;
SchSce 1845: Schematismus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Scepusiensis. Pro Anno A Christo Nato 1845. Leutschoviae, typis Joannis Werthmüller] [, reg. priv. Typogr. vkjbko Rz 2455;
SchSce 1846: Schematismus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Scepusiensis. Pro Anno A Christo Nato 1846. Leutschoviae, Typis Joannis Werthmüller Et Filii. dkni LXVx 146/i;
SchSchP 1833: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXXXIII. Pestini, Typis Josephi Beimel. dkni LXIV 189/a;
SchSchP 1834: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXXXIV. Pestini, Typis Josephi Beimel. dkni LXIV 189/b; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1835: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXXXV. Pestini, Typis Josephi Beimel. dkni LXIV 189/c; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1836: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXXXVI. Pestini, Typis Josephi Beimel. dkni LXIV 189/d; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1837: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXXXVII. Pestini, Typis Josephi Beimel. dkni LXIV 189/e;
SchSchP 1838: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXXXVIII. Pestini, Typis Josephi Beimel. dkni LXIV 189/f;
SchSchP 1839: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXXXIX. Pestini, Typis Josephi Beimel. dkni LXIV 189/g; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1840: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXL. Pestini, typis Jos. Beimel. dkni LXIV 189/h;
SchSchP 1841: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXLI. Pestini, typis Jos. Beimel. dkni LXIV 189/i; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1842: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXLII. Pestini, typis Jos. Beimel. dkni LXIV 189/j;
SchSchP 1843: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXLIII. Pestini, typis Jos. Beimel. dkni LXIV 189/k; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1844: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXLIV. Pestini, typis Jos. Beimel. dkni LXIV 189/b; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1845: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXLI. Pestini, typis Jos. Beimel. dkni LXIV 189/m; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1846: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXLVI. Pestini, Typis Jos. Beimel. švkko Z 206 PA;
SchSchP 1848: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCXLVIII. Pestini, Typis Josephi Beimel. MDCCCXLVII. dkni LXIV 190/a; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1850: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae, Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCL. Pestini, Typis Basilii Kozma. 1849. dkni LXIV 190/b;
SchSchP 1853: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCLIII. Pestini, Typis Ladislai Lukács. 1852. dkni LXIV 190/c;
SchSchP 1854: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCLIV. Pestini, Typis J. Beimel Et Basilii Kozma. 1853. dkni LXIV 190/d;
SchSchP 1855: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCLV. Pestini, Typis J. Beimel Et Basilii Kozma, 1854. dkni LXIV 190/e; švkko Z 206 PA;
SchSchP 1856: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae Et Transilvaniae Pro Anno Bissectili MDCCCLVI. Pestini, Typis J. Beimel Et Basilii Kozma, 1855. dkni LXIV 190/f;
SchSchP 1858: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCLVIII. Pestini, 1857. Typis J. Beimel Et Basilii Kozma. dkni LXIV 190/g;
SchSchP 1859: Familiae Clericorum Regularium Scholarum Piarum Provinciae Hungariae Et Transilvaniae Pro Anno MDCCCLIX. Pestini, 1858. Typis J. Beimel Et Basilii Kozma. dkni LXIV 190/h; švkko Z 206 PA;

SchUniv 1842/43: Universalis Schematismus Ecclesiasticus Venerabilis Cleri Romano- Et Graeco- Catholici Saeculares Et Regularis Incliti Regni Hungariae Partiumque Eidem Adnexarum Nec Non Magni Principatus Transilvaniae, Sub Benigno-Gratiosa Protectione Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici Per Aloysium Reesch De Lewald Pro Anno 1842/3 Redactus. Cum effigie aeri incisa Celsissimi D. Principis Josephi Kopácsy, Archi-Episcopi Strigoniensis et I. Regni Hungariae Primatis. Budae, Typis Regiae Scientiarum Universitatis Hungaricae. kssppo MS 06501, MS 10784, MS 10843, MS 12172;
SchVac 1828: Catalogus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Vaciensis pro Anno M. D. CCC. XXVIII. Vacii, Typis Leopoldi Plöszl, C. R. Priv. Typ. dkni LXIV 198/d;
SchVac 1829: Catalogus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Vaciensis pro Anno 1829. Vacii, Typis Leopoldi Plöszl, C. R. priv. Typ. dkni LXIV 198/e; dasppo2 ss;
Sopko, J. 1981 [I.]: Sopko, Július: Stredoveké latinské kódexy v slovenských knižniciach. [Martin] : Matica Slovenská, 1981. In: Stredoveké kódexy slovenskej provenience I.
Codices Latini Medii Aevi Bibliothecarum Slovaciae. [Martin] : Matica Slovenská, 1981. In: Codices Medii Aevi, Qui Bibliothecis Slovaciae Assevantur Ac Olim Assevabantur I. švkko V 125701, 125702, 125703;
Sopko, J. 1982 [II.]: Sopko, Július: Stredoveké latinské kódexy slovenskej provenience v Maďarsku a v Rumunsku. [Martin] : Matica Slovenská, 1982. In: Stredoveké kódexy slovenskej provenience II.
Codices Latini Medii Aevi Qui Olim In Bibliothecis Slovaciae Assevabantur Et Nunc In Hungaria Et Romania Asservatur. [Martin] : Matica Slovenská, 1982. In: Codices Medii Aevi Qui Bibliothecis Slovaciae Assevantur Ac Olim Assevabantur II. švkko V 131315, 131316, 132163;
Špirko, J., 1995: Špirko, Jozef: Patrológia. Životy, spisy a učenie sv. otcov. Prešov : Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, 1995. pkja AIP;
Vagner, J. 1896: Vagner, József: Adalékok A Nyitrai Székes-Káptalan Történetéhez. Irta: Vagner József Nyitrai Kanonok. Nyitra. Huszár István Könyvnyomdája. 1896. dkni LB;
Wagner, C. 1774 [II.]: Wagner, Carolus: Analecta Scepusii Sacri Et Profani Pars II. Complectens Scriptores Rerum Scepusiacarum Quibus Accedunt Inscriptiones Templorum Scepusiensium. Collegit Et Notis Illustravit Carolus Wagner SS. Theologiae Universitate Tyrnaviensi Doctor. [Altius Labore Favore.] Viennae, Typis Joan. Thomae Nobil. De Trattnern, Sac. Caes. Reg. Aulae Typogr. Et Bibliopolae. 1774. pkja G 77[4r];

http://cyril.psalterium.cz/source/1927/CRL-1927-039.rtf?PHPSESSID=369122f486d0a6e5b8d73c344616daa4 (19.05.2009)
http://frivald.host.sk/frivalddejiny.html (19.05.2009)
http://jindrich.wz.cz/pvh/prehledne.html (19.05.2009)
http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/enders/jazveda/node119.htm (19.05.2009)
http://lexikon.freenet.de/Nekrologium (19.05.2009)
http://www.clavmon.cz/clavis/FRRB/chronica/Granum.htm (19.05.2009)
http://www.epa.hu/01400/01464/00010/pdf/109-173.pdf (19.05.2009)
http://www.kb.se/codex-gigas/cze/Vice-o-Codexu.../Calender-the-edition-of-the-necrology-and-a-list-with-the-commentary/ (19.05.2009)
http://www.manuscriptorium.com/Site/CZE/update_detail_200806i2_1_cze.asp (19.05.2009)
http://www.rockmetalbands.com/zines(m-o).htm (19.05.2009)
http://www.schematizmus.weblahko.sk/Pramene.html (19.05.2009)
http://www.tankonyvtar.hu/konyvek/inventarium-de-operibus/inventarium-de-operibus-081028-6 (19.05.2009)

Príloha 1: Necrologium Dioecesis Nitriensis (1438) 1555-1871

p.č.	s./ p.č.	text	vek	rok úmrtia
	001	Necrologium pie in Domino defunctorum Dioecesis Nitriensis Sa“ cerdotum in quantum ex praeexistentibus Matricis erui poterant, labore, cura, ac opera Reverendissimi Domini Abbatis, Canonici Nitriensis ad Honores. Vice Archi- Diaconi, - Parochi Trenchiniensis, - reinductae per Ex“ cellentissimum Dominum Emericum Palugyay Episco“ pum Nitriensem 1855. die 2. Julii in Gymnasio Tren“ chiniensi Sodalitatis Marianae Primi Rectoris Ludovici Sztárek collectum, et confectum. – Ex originali hocce Necrologio Sztárekiano transum“		

[451] ruka 1;
[452] pôvodný text - praeveae diligens - prepísaný textom ako je uvedený hore;
[453] ruka 2;

		sit Stephanus Ambrosius Bezák e Scholis Piis Gymna" sii Trenchiniensis Professor, - reinductae Sodalitatis Marianae Praefectus, - ac Ecclesiae Chynoranensi, in qua 1806. die 1.ª= Aprilis est baptisatus, - ac in qua longe lateque grassante Cholera 1831. die 2. Octo" bris Primitias celebravit, obtulit. Trenchinii 1863. die 27. Novembris.[451] Praesens Necrologium, Originali suo per prelau" datum Confectorem Concinnato, ac in Archivo parochiali Tren" chiniensi custadito, - instituta ˣpraevie diligenti[x452] revisione – plene Conforme esse, propria Manus subscriptione ac Sigilli paro- chi- alis appressione testor. Sig: Trenchinii die 30ª= Novembris 1863. Ignatius Pollenberger Parochus L.R. Cittis Trenchin[.][453] pečať: kruhopis: L.B.CIV.*SIG.PAR.ECCL.R. [nečitateľné]; v strede: TRENCHIN.1855		
	002	prázdna strana		
	003	prázdna strana		
	004	**1.ª= Januarii**	Annus aetatis	obitus
001	004/1	Krechács Joannes[454] Parochus Dubodilensis	058	1836
	005	**2. Januarii**	Annus aetat:	obitus.
002	005/1	Simonovits Joannes Canon. Nitr: - Sepultus primus ad Criptam in monte Kövesd	[-]	1721
003	005/2	Szadovszky (!) Joannes[455] Paroch. N. Biliczensis	067	1751
004	005/3	Czápay Michael[456] Paroch. Kotesov. V. A. Diaconus	063	1858
	006	**3. Januarii**	Annus aetat:	obitus
005	006/1	Lippay Georg. A[.]Eppus Strig. Fundat: Collegii Trench[.]	[-]	1666
006	006/2	Krchovits Joan: Parochus Hricsoviensis	029	1741
007	006/3	Lanzo (!) Georgius[457] Parochus Thurzofalvensis	050	1775
008	006/4	Gaban Georgius Parochus Kosztolnafalvensis	080	1776
009	006/5	Hunkay Stepha: Parochus Bolesov.	040	1803
010	006/6	Greguska Stephan:[458] El. Eppus Dulczin. Praepositus Major. Canon. Nitriensis – Vicarius Generalis	072	1857
	007	**4. Januarii**	Annus aetat:	obitus
011	007/1	Czabala Andr. Parochus Szoblahov[.]	030	1744
012	007/2	Terlanday Stephanus natus in Chynorán Parochus primus Bossac- zensis ˣad uncta ei Parochia Haluzicz.[x459]	058	1798
013	007/3	Daniss Georgius Parochus Viszocsán[.]	064	1818
014	007/4	Remenárik Stephanus Parochus ˣAlsó Szucsa[x460]	050[461]	1842
015	007/5	Boháth Stephanus[462] Parochus Dezsericz[.]	075	1845
	008	**5. Januarii**	Annus aetat:	obitus
016	008/1	Koszper Andr.[463] Parochus Tepliczk. – SS. Theol: Dr.	053	1841
017	008/2	Huszár Joannes[464] emer. Parochus Sztrecsensis	046	1850

[454] SchNit 1837, s. 143 (Joannes Krechács, 01.01.1836, 58 rokov);
[455] SchNit 1838, s. 140 (Joannes Szadnovszky (!) alias Czibulka, parochus Belicz);
[456] SchNit 1858, s. 110 (Michael Czápay, 02.01.1858, 63 rokov);
[457] SchNit 1838, s. 152 (Georgius Lancso, parochus, Turzofalva), 154 (Georgius Lancso, parochus Zákopcse);
[458] SchNit 1857, s. 94 (Stephanus Greguska, 03.01.1857, 72 rokov);
[459] neskôr dopísané tou istou rukou; rozdielnosť vo farbe atramentu;
[460] pôvodný text bol vyškrabaný a na jeho miesto napísaný hore uvedený;
[461] pôvodný vek bol vyškrabaný a na jeho miesto bol dopísaný vek 50;
[462] SchNit 1846, s. 119 (Stephanus Boháth, 04.01.1845, 75 rokov);
[463] SchNit 1842, s. 109 (Andreas Koszper, 05.01.1841, 53 rokov);

	009	**6. Januarii**	Annus aetat:	obitus.
018	009/1	Gullik Andr: Parochus Pruszkensis	040	1705
019	009/2	Valits Joseph.[465] Cooperator Nitriensis	027	1847
	010	**7. Januarii**	Annus actat:	obitus.
	011	**8. Januarii**	Annus aetat.	obitus.
020	011/1	Terlanday Joannes natus in Chynorán – Praep: S. Augustini de Quinque Ecclesiis El. Eppūs Roson. Canon: Nitriensis – Vicarius Generalis	[-]	1770
021	011/2	Mednyánszky Carol: ex Paulinus – em. Parochus Vagh – Ujfalv. – mortuus in Klobusicz Cottūs Trenchin[.]	[-]	1814
022	011/3	Podránszky Joan: em. Parochus Boboth – obiit Nitri:	[-]	1821
023	011/4	Rovnyan Michael Parochus Zubakensis	046	1825
024	011/5	Vavrik Joseph.[466] h. Can. Nitr. – em. Paroch[.] Kochanócz[.] – V. A. Diaconus Trans Vaganus	077	1834
	012	**9. Januarii**	Annus aetat:	obitus
025	012/1	Réva Comes de Joannes Comes de Réva Joannes Praepositus M. – Can. Nit: dein Episcopus Scepusiensis	058	1806
026	012/2	Reich Franciscus,[467] Cooperator Nitriensis[468]	031	1869
	013	**10. Januarii**	Annus actat:	obitus
027	013/1	Ladiszlaidesz Joann: Praepos. B.M.V. de Csöpötö (!) – Lector, - Canon. Nitriensis – Vicarius Generalis.	065	1757
028	013/2	Bezák Michael alias Szivkeje Pater illius, qui hocce Necrologio Ecclesiae Chynoranensi gratificatus est.	067	1846
	014	**11. Januarii**	Annus aetat:	obitus
029	014/1	Bartakovics Josephus em. Curatus	[-]	1815
030	014/2	Zsitnyan Paulus Parochus Konszkensis	033	1818
031	014/3	Pick Josephus[469] Coop. Csáporiensis[470]	038	1865
	015	**12 Januarii**	Annus aetat:	obitus.
032	015/1	Szkladanovics Steph. Paroch. V.A.D. Kovarcz[.]	068	1800
033	015/2	Prileszky Adalbert: Abbas S. Spirit. de Báth Monos. Lector, et Canon. Nitriensis	079	1809
034	015/3	Daniss Stephan. Parochiae Rudno Administrat:	046	1822
	016	**13. Januarii**	Annus aetat:	obitus
035	016/1	Richter Victor Aloysius Parochus Csápor[.]	044	1791
036	016/2	Schuchter Ambrosius P. P. Ambrosius Schuchter e Scholis Piis, natus in Chynorán, Rector Collegii Trenchiniensis S. P. annis 24. – Fundator unius Sacri in Ecclesia Chynoranensi celebrandi, et Donator Reliquiarum S. Josephi Calasanctii pro Ecclesia Chynoranensi. – Obiit Trenchin.	080	1839
	017	**14. Januarii**	Annus aetat:	obitus
037	017/1	Szelepcsényi Georgius Epp: Nitr: dein A[.]Epp. Strig:	090	1685
038	017/2	Szadeczky Joannes Parochus Rovnensis	[-]	1800
039	017/3	Rasovszky Emericus Parochus Alsó Köröskény[.]	044	1801
040	017/4	Koleda Andr. Ex Trinitar. Presb: Dioec: Nitrien:	[-]	1821

[464] SchNit 1852, s. 100 (Joannes Huszár, 05.01.1850, 46 rokov);
[465] SchNit 1848, s. 109 (Josephus Valics [!], 06.01.1847, 27 rokov);
[466] SchNit 1835, s. 132 (Josephus Vavrik, 08.01.1834, 77 rokov);
[467] SchNit 1870, s. 68 (Franciscus Reich, 09.01.1869, 31);
[468] ruka číslo 4;
[469] SchNit 1866, s. 68 (Iosephus Pick, 11.01.1865, 38 rokov);
[470] ruka číslo 3;

041	017/5	Pocsarovszky Thomas[471] Paroch. Jeszenicz[.] V.A.Diac:	074	1841
042	017/6	Chlupisz Eva Eva nata Chlupisz Mater illius, qui hocce Necrologio Ecclesiae Chynoranensi gratificatus est.	063	1846
	018	**15. Januarii**	Annus aetat.	obitus
043	018/1	Turtsányi Joannes Parochus Vesztenicz[.]	[-]	1783
044	018/2	Krpeleez Georg. Cantor, et Canonicus Nitriens[.]	064	1825
045	018/3	Majer Joan:[472] Parochus Uj Kraszn: Em: V.A[.]D.	071	1853
	019	**16. Januarii**	Annus aetat.	obitus.
046	019/1	Hajnovics Fran: natus Chynorán Praep: Canonicus Nitriensis Archi – Diac: Trenchin[.]	[-]	1731
047	019/2	Csajka Mich:[473] Paroch: Konsk[.] – V.A.D. Rajeczen[.]	060	1862
	020	**17. Januarii**	Annus aetat:	obitus.
	021	**18. Januarii**	Annus aetat.	obitus
048	021/1	Bednáry Mathias Parochus Podszkal[.]	064	1734
049	021/2	Dvorák Joannes Praebendatus	[-]	1820
	022	**19. Januarii**	Annus aetatis	obitus
050	022/1	Potoczky Stephanus,[474] Cooperator Nitriensis, dein Secretarius Episcopalis, tum Parochus Nyitra = Zsámbokretensis demum Morva - Lieszkoe[n]sis[475]	058	1869
	023	**20. Januarii**	Annus aetat:	obitus
051	023/1	Matuskovits Adam[.] Parochus Gradnensis	045	1749
052	023/2	Galborits (!) Steph.[476] Parochus Szkalitensis	034	1784
053	023/3	Bentsáth (!) Paulus[477] Parochus Mocsonok[.]	032	1789
054	023/4	Gombár Antonius (!)[478] Parochus Facskov[.]	[-]	1810
055	023/5	Chudy Joannes em: Parochus Schavnik[.]	075	1844
056	023/6	Csajda Joañes[479] Praebendatus Nitriae[480]	059	1865
	024	**21. Januarii**	Annus aetat:	obitus.
057	024/1	Kolonich Comes Leopol. Epp: Nitri: - dein A[.]Epp: Strigoniensis, ac S. R. Ecc: Cardinalis	076	1707
058	024/2	Moysau (!) Joannes[481] Parochus Ochodnitz[.]	033	1808
059	024/3	Mikovszky Micha. Parochus Lukensis	053	1828
060	024/4	Peskovics Andreas[482] Parochus Zubak[.], Rovnye[.]	062	1850
	025	**22. Januarii**	Annus aetat[:]	obitus
061	025/1	Melko Steph. cm. Par. Dlhopol. – obiit in M. Kövesd	[-]	1810

[471] SchNit 1842, s. 109 (Thomas Pocsarovszky, 14.01.1841, 74 rokov);
[472] SchNit 1854, s. 93 (Joannes Majer, 15.01.1853, 71 rokov);
[473] SchNit 1863, s. 67 (Michael Csajka, 16.01.1862, 60 rokov);
[474] SchNit 1870, s. 68 (Stephanus Potoczky, 19.01.1869, 58);
[475] ruka číslo 4;
[476] v Necrologiu je priezvisko chybné, právne má byť Galbovics; SchNit 1838, s. 150 (Stephanus Galbovics, parochus Szkalite);
[477] v Necrologiu je chybne uvedené priezvisko, má byť správne Benitsád; pozri SchNit 1838, s. 140 (Paulus Benitsád, Berencs, opp.), 146 (Paulus Benitsád, Mocsonok, opp.);
[478] v Necrologiu je chybne uvedené krstné meno; správne má byť Andrej; por. SchNit 1838, s. 142 (Andreas Gombár, parochus Facskó), 148 (Andreas Gombár, parochus Podhragy), 150 (Andreas Gombár, parochus Szkalite), 154 (Andreas Gombár, parochus Zákopcse);
[479] SchNit 1866, s. 68 (Ioannes Csajda, 20.01.1865, 59 rokov);
[480] ruka číslo 3;
[481] SchNit 1838, s. 146 (Joannes Moysan, parochus Nemes – Kottesó), 147 (Joannes Moysan, parochus Ochodnicza);
[482] SchNit 1852, s. 100 (Andreas Peskovich [!], 21.01.1850, 62 rokov);

062	025/2	Géczy Josephus[483] emer. Parochus Szoblahoviensis. Sacerdos Jubilaeus[484]	076	1864°
	026	**23. Januarii**	Annus aetat.	obitus
063	026/1	Hudek Joannes Parochus Predmir[.]	060	1769
064	026/2	Pataky Ignatius Parochus Csápor[.]	049	1808
065	026/3	Szmetanovits Steph. Parochus Konszkens.	[-]	1817
	027	**24. Januarii**	Annus aetat.	obitus.
066	027/1	Ambruss Georg. (!)[485] Parochus Bittsensis	[-]	1721
067	027/2	Bartakovits (!) Nicol.[486] Parochus Schavnik[.]	080	1746
	028	**25. Januarii**	Annus aetat.	obitus
068	028/1	Rozborill Joannes Parochus Bittsensis	048	1763
	029	**26. Januarii**	Annus aetat.	obitus
069	029/1	Bossnyák Adam. Paroch. Kosztolnafalva	[-]	1733
070	029/2	Letko Adamus em. Parochus Bolesov[.]	[-]	1801
071	029/3	Ballag Joseph.[487] Cooper. Popradnensis	034	1848
	030	**27. Januarii**	Annus aetat:	obitus
072	030/1	Lipták Joannes[488] Parochus Pruzsinens[.]	047	1839
	031	**28. Januarii**	Annus aetat:	obitus.
073	031/1	Holly Georgius Canonicus Nitriensis	058	1818
	032	**29. Januarii**	Annus aetat[:]	obitus.
	033	**30. Januarii**	Annus aetat[:]	obitus
074	033/1	Spányik Thomas. Pater Parochi Chinoránensis + in Páld mortuus et sepultus in Cottu Hontensi, - natus in Érsek-Újvár Anno 1795-to.[489]	057	1853
	034	**31. Januarii**	Annus aetat:	obitus
075	034/1	Gusztinyi Joannes Episcopus Nitriensis	065	1777
075x	034x	Halabrinyi Georgius,[490] Nom. Parochus Diodiensis,	045	1845
	035	**1. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
076	035/1	Szécs Dyonisius / Dionysius[491] Epp: Nitriensis – dein Agriensis – A[.] Epp: Strigoniensis. – Cardinalis	065	1438
077	035/2	Laczkovits Georgius Canonicus Nitriensis	[-]	1759
078	035/3	Ressetka Stephanus[492] Parochus Felső Poruba	060	1861
079	035/4	Brandisz Nicolaus[493] Parochus Szucsanensis[494]	049	1864°

[483] SchNit 1865 s. 64 (Iosephus Géczy, 22.01.1864, 76 rokov);
[484] ruka číslo 3;
[485] v Necrologiu je uvedené chybne krsné meno, správne má byť Stephanus; SchNit 1838, s. 140 (Stephanus Ambruss, parochus Bitsa, opp.), 148 (Stephanus Ambruss, parochus, Roszina), 149 (Stephanus Ambruss, parochus Púchó, opp.);
[486] v Necrologiu je chybne uvedené priezvisko, správne má byť Bartovics; pozri SchNit 1838, s. 141 (Nicolaus Bartovics, parochus Chinorán), 142 (Nicolaus Bartovics, parochus Frivald), 146 (Nicolaus Bartovics, parochus Missen), 149 (Nicolaus Bartovics, parochus Schávnik), 152 (Nicolaus Bartovics, parochus Teplicza, opp.);
[487] SchNit 1850, s. 100 (Josephus Ballay, 26.01.1848, 34 rokov);
[488] SchNit 1838, s. 132/133 rk. poznámka (Joannes Lipták, 27.01.1839, 47 rokov); SchNit 1840, s. 132 (Joannes Lipták, 27.01.1839, 47 rokov);
[489] ruka číslo 4;
[490] v Necrológiu záznam chýba; SchNit 1846, s. 119 (Georgius Halabrinyi, 31.01.1845, 45 rokov);
[491] krstné meno bolo napísané prvým spôsobom a prepísané druhým spôsobom;
[492] SchNit 1862, s. 70 (Stephanus Ressetka, 01.02.1861, 60 rokov);
[493] SchNit 1865 s. 64 (Nicolaus Brandisz, 01.02.1864, 49 rokov);
[494] ruka číslo 3;

	036	**2. Februarii**	Annus aetat.	obitus.
080	036/1	Adamovits Georgius Parochus Chynoranens.	060	1716
081	036/2	Kolacsányi Daniel Parochus Dubniczensis	063	1776
	037	**3. Februarii**	Annus aetat[:]	obitus
082	037/1	Jezsovits Paulus Parochus Liethav[.]	[-]	1811
	038	**4. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
083	038/1	Kamanházy Ladisl. Praep[.] M[.] – Can. Nitr: - Eppūs Vaciensis	064	1817
084	038/2	Kerekess Carol.[495] h. Can. Nitr[.] – Paroch. Teplensis - V[.]A.Diac[.]	076	1841
	039	**5. Februarii**	Annus aetat:	obitus
085	039/1	Gyuracsek Ignat. Parochus Alsó Szucsa	064	1827
086	039/2	Ribárik Georgius[496] Parochus Csápor[.]	039	1839
087	039/3	Cserveni Valent:[497] Parochus Koloss[.], a latronibus noctu in in (!) sua Parochia occisus	064	1851
	040	**6. Februarii**	Annus aetat:	obitus
	041	**7. Februarii**	Annus aetat:	obitus
088	041/1	Szluka Ladislaus Paroch.[498] - V[.]A.D. Bittsensis	[-]	1818
089	041/2	Haranth Joannes[499] Paroch. Kolarovitz[.]	076	1850
	042	**8. Februarii**	Annus aetat[:]	obitus
090	042/1	Dzián Antonius Parochus Neszlusensis	052	1810
091	042/2	Csajko Joannes cm. Curatus Driethoma	072	1826
092	042/3	Orješka Georgius[500] Parochus Vagh Ujfalvensis	051	1848
	043	**9. Februarii**	Annus aetat:	obitus
	044	**10. Februarii**	Annus aetat:	obitus
093	044/1	Szako Joannes Parochus Kolon[.] – obiit Nitri.	[-]	1748
094	044/2	Beznák Mich. El. Epp: Pharens.-Praepositus B[.]M[.]V. de Landek Cantor, et Canonicus Nitriensis	072	1774
095	044/3	Korencsy alias Kolencsik (!) Joan:[501] Parochus Ivankens[.]	[-]	1820
	045	**11. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
096	045/1	Hvorka Joannes Parochus Precsin[.]	065	1819
097	045/2	Zelinka Stephan:[502] Stephan: Zelinka Cooper: obiit in Felső-Vesztenicz	025	1863
	046	**12. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
098	046/1	Androvits Antonius Cooperator Driethomae	034	1844
099	046/2	Klekner Joseph.[503] Parochus Üregh[.] - V[.]A.Diacon.	071	1857
100	046/3	Ruzsicska Joañes[504] Parochus Zaj - Ugrocziens[.][505]	047	1865

[495] SchNit 1842, s. 109 (Carolus Kerekes [!], 04.02.1841, 76 rokov);
[496] SchNit 1838, s. 132/133 rk. poznámka (Georgius Ribárik, 05.02.1839, 39 rokov); SchNit 1840, s. 132 (Georgius Ribárik, 05.02.1839, 39 rokov);
[497] SchNit 1852, s. 100 (Valentinus Cserveny [!], 05.02.1851, 64 rokov);
[498] MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Bytča, Ladislav Szluka zomrel 7. februára 1818 ako 59 ročný, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;
[499] SchNit 1852, s. 100 (Joannes Haranth, 07.02.1850, 76 rokov)
[500] SchNit 1850, s. 100 (Georgius Orieska [!], 08.02.1848, 51 rokov);
[501] meno nadpísané nad priezvisko; SchNit 1838, s. 143 (Joannes Kolencsik Ex-Nazarenus, parochus Ivánka);
[502] SchNit 1864, s. 64 (Stephanus Zelinka, 11.02.1863, 25 rokov);
[503] SchNit 1858, s. 109, v schematisme je chybne uvedené Anno 1858, má byť Anno 1857 (Josephus Klekner, 12.02.1857, 71 rokov);

101	046/4	Chrenkó Adamus A. D. Strigoniensis presbyter, Cooperator Holicsiensis, origine Chinoranensis necdum unius anni presbyter[506]	024	1868
	047	**13. Februarii**	Annus aetat:	obitus
102	047/1	Ujlaky Georg. Canon: Nitriens. Archi-Diac: Cathed:	[-]	1753
	048	**14. Februarii**	Annus aetat[:]	obitus.
103	048/1	Felix Stephanus Parochus Kiszucza Ujhely[.]	062	1745
	049	**15. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
104	049/1	Nitray alias Konytyos Joan: Paro: Pograny[.] – obiit Nitriae	[-]	1713
105	049/2	Szartorisz Joan: Parochus Kochanocz[.]	064	1790
106	049/3	Terstyányi Joan: Parochus Nagy Chlivény[.]	070	1811
	050	**16. Februarii**	Annus aetat:	obitus
107	050/1	Kvassay Emeric: Cooperator Alsó Mottesicz[.]	[-]	1793
108	050/2	Selmeczy Ladisl. Parochus Puchov[.]	075	1808
109	050/3	Beránek Michael[507] Succentor	046	1829
110	050/4	Mancziss (!) Joannes[508] Parochus Poprad[.]	062	1839
	051	**17. Februarii**	Annus aetat:	obitus
111	051/1	Filko Andreas Parochus Liethav[.]	[-]	1784
112	051/2	Hesz Joannes Parochus Schavnik[.] – Ex Trinitar[.]	048	1803
113	051/3	Halász Stephan. Parochus Üregh[.] – V.A.Diaconus	029	1810
	052	**18. Februarii**	Annus aetat[:]	obitus.
114	052/1	Szécsényi Georg. A[.]Epp: Strig: - Fundat: Conv: Trench:	103	1695
115	052/2	Korompay Andr: Parochus Kovarcz[.]	[-]	1739
116	052/3	Völcsey Mart: Alex: Abbas B[.]M[.]V. de Biers – Canon: Nitri. Parochus Trenchiniensis	072	1764
117	052/4	Kolecsényi Georg. Dioc: Nit: ex abolita S.J. Presbyter	[-]	1784
118	052/5	Benyács Nicol: em: Curatus in Predmér[.]	075	1816
119	052/6	Czigler Fran: h. Can: Nit: Paroch: Ribén[.] – V.A.D. Depu: D:	055	1830
120	052/7	Karell Joannes[509] Parochus Csattzensis	048	1838
	053	**19. Februarii**	Annus aetat:	obitus
121	053/1	Bossányi Petrus Paulus Paroch: Kosztolna Miticz[.]	058	1785
	054	**20. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
122	054/1	Paszeka Stephanus[510] Paroch: Javornik[.]	053	1839
123	054/2	Frivaldszky Joseph.[511] Parochiae Szlopna Adminis:	040	1848
	055	**21. Februarii**	Annus aetat:	obitus
124	055/1	Kalozsay Andr: Parochus Zlichov[.]	[-]	1814
125	055/2	Gutthausz Ignat:[512] Parochus Szucsán[.]	064	1839
	056	**22. Februarii**	Annus aetat[:]	obitus

[504] SchNit 1866, s. 68 (Ioannes Ruzsicska, 12.02.1865, 47 rokov);
[505] ruka číslo 3;
[506] ruka číslo 4;
[507] OODNit 1830, s. [III.] (Michael Beránek, 16.02.1829, 46 rokov);
[508] v Necrologiu je uvedený chybne rok úmrtia, a priezvisko; SchNit 1838, s. 132 (Joannes Marcziss [!], 16.02.1838 [!], 62 rokov); SchNit 1838, s. 148 (Joannes Marciss, parochus Papradnó), 152 (Joannes Marciss, parochus Szülyó);
[509] SchNit 1838, s. 132 (Joannes Karell, 18.02.1838, 48 rokov);
[510] SchNit 1838, s. 132/133 rk. poznámka (Stephanus Paszeka, 20.02.1839, 52 rokov [!]); SchNit 1840, s. 132 (Stephanus Paszeka, 20.02.1839, 52 rokov [!]);
[511] SchNit 1850, s. 100 (Josephus sen. Frivaldszky [!], 20.02.1848, 40 rokov);
[512] SchNit 1838, s. 132/133 rk. poznámka (Ignatius Gutthausz, 21.02.1839, 64 rokov); SchNit 1840, s. 132 (Ignatius Gutthausz, 21.02.1839, 64 rokov);

126	056/1	Orlay Carolus Parochus Üregh[.]	055	1738
127	056/2	David Joannes[513] ˣParochus[514] Cooperator Roszina	036	1847
	057	**23. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
128	057/1	Valachy Josephus[515] Parochus Kocskocz[.]	080	1846
	058	**24. Februarii**	Annus aetat:	obitus
129	058/1	Schimonovits Emericus Parochus Kosztolnafalv:	[-]	1727
130	058/2	Trenchányi (!) Joannes,[516] Parochus Pruszkensis, V[.]A[.]Diaconus ad Honores[517]	071	1864°
	059	**25. Februarii**	Annus aetat[:]	obitus
131	059/1	Vankovits Michael Parochus Roszinensis	[-]	1694
	060	**26. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
132	060/1	Rácsay Joannes El. Epp: Prisztin[.] – Abbas Benedictionis Dei – Lector – Canonicus Nitriensis	[-]	1728
133	060/2	Dubniczky Stephan: Parochus Schavnik[.]	038	1757
134	060/3	Frivaldszky Josephus[518] Capellanus Trenchin: ad S. Annam	032	1850
	061	**27. Februarii**	Annus aetat:	obitus
135	061/1	Kubicza Antonius[519] Parochus Zsambokreth[.]	[-]	1803
	062	**28. Februarii**	Annus aetat:	obitus
136	062/1	Zányi Franciscus[520] Parochus Kosztolnafalva	055	1836
	063	**29. Februarii**	Annus aetat:	obitus.
137	063/1	Mihalik Stephanus defic: Presbyter	046	1828
	064	**1. Martii**	Annus aetat:	obitus.
	065	**2. Martii**	Annus aetat[:]	obitus
138	065/1	Sztancsek Nicolaus Paroch. Tepliczk: V.A.Diac:	[-]	1815
	066	**3. Martii**	Annus aetat:	obitus
139	066/1	Purmann (!) Gregorius (!)[521] Parochus N. Chlivén[.]	052	1774
140	066/2	Hidvéghi Joannes[522] Parochus Lednicz[.]	067	1855
141	066/3	Horvath Joañes[523] Com. Mauritii Königsegg – Aulendorf Educator Pestini obiit[524]	027	1864
	067	**4. Martii**	Annus aetat:	obitus
142	067/1	Fénessy Georg: e Can. Nit: Epp: Csanad[.], dein Agriens[.]	[-]	1699

[513] SchNit 1848, s. 109 (Joannes David, 22.02.1847, 36 rokov);
[514] text škrtnutý;
[515] SchNit 1848, s. 109 (Josephus Valachy, 23.02.1846, 80 rokov);
[516] SchNit 1865, s. 64 (Ioannes Trenchányi, 24.02.1864, 71 rokov); SchNit 1838, s. 140 (Tertsányi (!) Joannes, parochus Boboth); SchNit 1838, s. 148 (Trenchányi Joannes, parochus Pruszka, opp.);
[517] ruka číslo 3;
[518] SchNit 1852, s. 100 (Josephus Frivaldszky de Eadem [!], 26.02.1850, 32 rokov);
[519] zomrel 27. februára, pochovaný bol 2. marca; MVSR, ŠA v Nitre, ZCM RKFÚ Žabokreky n/N, i.č. 729; s. 317: 2a= (Mense Martio) Adus Rndus Dnus A.R.D. Antonius Kubicza post dismembrata Parochiam hancce a N. Biliczensis hic annis duobus curio. A.R.D Martin Hazucha Parochus Chinoranensem. 40. Nittra Zsambokréth;
[520] v Necrológiu je chybný rok úmrtia 1836, správny má byť 1837; SchNit 1838, s. 132 (Franciscus Zányi, 28.02.1837 [!], 55 rokov);
[521] SchNit 1838, s. 140 (Georgius Purmon, parochus Boboth), 141 (Gregor. Purmann, parochus Chlivény);
[522] SchNit 1856, s. 93 (Joannes Hidvéghy [!], 03.03.1855, 67 rokov);
[523] SchNit 1865 s. 64 (Ioannes Horváth, 03.03.1864, 27 rokov);
[524] ruka číslo 3;

143	067/2	Stetina Anton:[525] Paroch. Tökés Ujfalu V.A.Diac:	073	1862
	068	**5. Martii**	Annus aetat:	obitus
144	068/1	Piatsek Joannes em. Curatus in monte Kövesd	[-]	1807
145	068/2	Bielek Joan:[526] cm[.] Paroch. et V[.]A.D. Solnensis – Canonic. hon:	075	1853
	069	**6. Martii**	Annus aetat:	obitus
	070	**7. Martii**	Annus aetat:	obitus
146	070/1	Magin Joan:[527] Parochus Üregh[.] – dein Kaszensis – inde Novicius S.J. – tandem Paroch. Dubnicz[.], et Canonicus Nitriensis – obiit Dubniczae /chybný/	[-]	1737
147	070/2	Cselko Joan:[528] h. Can: - V[.]A.Diac: - Parochus Illava	074	1835
148	070/3	Jurecska Joannes,[529] Episcopalis Seminarii Nitr. III. Anni Theologus[530]	024	1868
	071	**8. Martii**	Annus aetat:	obitus
149	071/1	Püsky Joan: Epp[.] Nitr: tum Vacien: - A[.]Epp: Coloczensis ultimo Eppüs Javrin:	[-]	1657
150	071/2	Feloczy Joan: Parochus Beczko[.]	026	1717
151	071/3	Ripnanszky (!) Francis.[531] Parochus Kasza	045	1749
152	071/4	Gyattel Anton: Praep: M[.] – Can: Nitr: - Vicarius Gener[.]	073	1806
153	071/5	Demacsek Andr: Cooperator Zakopčensis	027	1844
	072	**9. Martii**	Annus aetat:	obitus
	073	**10. Martii**	Annus aetat:	obitus
154	073/1	Filo Joannes Parochus Beczko[.]	051	1748
155	073/2	Polkorább Andr: P. P. Polkorább Andr: O. S. Fr: Prov: Mar: - Paroch: Cserne Admi:	053	1801
156	073/3	Krall Jacob:[532] Coop: Vagh – Besztercze	033	1829
	074	**11. Martii**	Annus aetat:	obitus
	075	**12. Martii**	Annus aetat:	obitus
157	075/1	Bachorecz And: Paroch: Pruszka	[-]	1706
158	075/2	Macsy Georg: Parochus Nagy – Bossán[.]	070	1709
159	075/3	Ordody Thom: Custos et Can: Nitr: - Praep: B.M.V. de Majk	[-]	1784
160	075/4	Tyahun Joan: Parochus Gradna	[-]	1784
161	075/5	Vozárik Joan:[533] AA:LL. et Philos. Doctor – Profes: Philosoph:	047	1833
	076	**13. Martii**	Annus aetat:	obitus
162	076/1	Szeredy Mathias Parochus Mocsonok[.]	[ ]	1687
163	076/2	Delpini Joan: Theoph: Abbas B.M.V. de Kolosmon: Can: Nit:	076	1797
164	076/3	Petrik Stephanus[534] Cooperator Puchov[.]	026	1839
	077	**14. Martii**	Annus	

[525] SchNit 1863, s. 67 (Antonius Stetina, 04.03.1862, 73 rokov);
[526] SchNit 1854, s. 93 (Joannes Bapt. Bielek [!], 05.03.1853, 75 rokov)
[527] MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Dubnica, Joannes Magin zomrel 27. marca 1735, vek nie je uvedený, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;
[528] SchNit 1836, s. 132 (Joannes Bapt. Cselko [!], 07.03.1835, 74 rokov)
[529] SchNit 1869, s. 68 (Joannes Jurecska, 07.03.1868, 24 rokov);
[530] ruka číslo 4;
[531] SchNit 1838, s. 143 (Franciscus Rajpnyánszky, parochus Jeszenicz-Kiss), 144 (Franciscus Rajpnyánszky, parochus Kaszsza, opp.), 147 (Franciscus Ripnyánszky, parochus Papradnó), 150 (Franciscus Ripnyánszky, parochus Szkala), 151 (Franciscus Ripnyánszky, parochus Szoblaho);
[532] OODNit 1830, s. [III.] (Jacobus Králl, 10.03.1829, 33 rokov);
[533] SchNit 1834, s. 140 (Joannes Vozárik, 12.03.1833, 47 rokov);
[534] SchNit 1838, s. 132/133 rk. poznámka (Stephanus Petrik, 13.03.1839, 26 rokov); SchNit 1840, s. 132 (Stephanus Petrik, 13.03.1839, 26 rokov);

			aetat:	obitus
165	077/1	Borcsányi Georgius em: Curatus	[-]	1825
166	077/2	Pocsarovszky Emericus[535] Parochus Kovarcz[.]	046	1837
	078	**15. Martii**	Annus aetat:	obitus
167	078/1	Bludovits Joan: Parochus Trenchin[.] – Can: Nitri[.]	[-]	1676
168	078/2	Szilágyi Paul. Cap: Local. Rovnye, quondam Trinitari:	063	1811
169	078/3	Stefanik Joseph. Sub-Diacon[.] – obiit in Frivald	022	1821
170	078/4	Haniszka Joannes[536] Parochus Szkala	053	1839
171	078/5	Bestyár Josephus,[537] Parochus Ochodniczensis[538]	061	1868
	079	**16. Martii**	Annus aetat:	obitus
	080	**17. Martii**	Annus aetat:	obitus
172	080/1	Kernyei Joannes Parochus Brodno	060	1813
	081	**18. Martii**	Annus aetat:	obitus
173	081/1	Hazucha Joannes Parochus Kolon[.]	058	1812
174	081/2	Czak Josephus[539] Praebendatus	066	1829
175	081/3	Alagovich Alex:[540] Presb: Dioe: Nitr[.] – Eppus Zagrabien:	[ ] 077	[ ] 1837
	082	**19. Martii**	Annus aetat:	obitus
176	082/1	Janovszky Stephanus Canonicus Nitriens:	055	1828
	083	**20. Martii**	Annus aetat:	obitus
177	083/1	Báthory Ladislaus Parochus Roszina	038	1750
178	083/2	Orješka Andr.[541] Parochus Belensis	044	1834
	084	**21. Martii**	Annus aetat:	obitus
179	084/1	Nadliczky Paulus Parochus K. Gradna	052	1766
180	084/2	Razgha Ladislaus Parochus Roszina	[-]	1822
181	084/3	Payer Antonius[542] Parochus Boboth[.]	057	1840
182	084/4	Czingel Martinus,[543] Parochus Szulyoviensis, Nestor Dioecesis, Sacerdos jubilaeus in annum 5.[544]	084	1867
	085	**22. Martii**	Annus aetat:	obitus
183	085/1	Sztárek Ludov:[545] Abbas – Canonicus ad Honores – V.A.Diac: Parochus Trenchin[.] – reinductae per Emericum Palugyay [x]Eppūm[x546] Sodalitatis Marianae Trenchiniensis primus Rector – Necrologii hujus Auctor – Resto[x]a[x547][u]rator (!) ruinarum Szkalka	060	1863
	086	**23. Martii**	Annus	

[535] SchNit 1838, s. 132 (Emericus Pocsarovszky, 14.03.1838, 46 rokov);
[536] SchNit 1838, s. 132/133 rk. poznámka (Joannes Haniszka, 15.03.1839, 53 rokov); SchNit 1840, s. 132 (Joannes Haniszka, 15.03.1839, 53 rokov);
[537] SchNit 1869, s. 68 (Josephus Bjestyár [!], 15.03.1868, 61 rokov);
[538] ruka číslo 4;
[539] OODNit 1830, s. [III.] (Josephus Czuk, 13.03.1829, 66 rokov);
[540] v Necrologiu rok smrti a vek chýba, doplňame z: SchNit 1838, s. 132 (Alexandrus Alagovich, 18.03.1837, 77 rokov);
[541] SchNit 1835, s. 140 (Andreas Orieska [!], 17.03.1834 [!], 42 rokov [!]);
[542] OODNi 1841, s. [II.] (Antonius Payer, 21.03.1840, 57 rokov);
[543] SchNit 1868, s. 68 (Martinus Czingel, 21.03.1867, 84 rokov);
[544] ruka číslo 4;
[545] SchNit 1864, s. 64 (Ludovicus Sztárek, 22.03.1863, 60 rokov);
[546] slovo dopísané nad riadkom;
[547] písmeno a dopísané nad slovom;

			aetat:	obitus
184	086/1	Novoszedlik Georg:[548] Paroch: Dubnicza – Can. Nit: A[.]D[.] Trench[.]	[-]	[ ] 1676
185	086/2	Guoth Adolphus[549] de Eadem, Cooperator Trenchiniensis intromoenialis[550]	033	1866
	087	**24. Martii**	Annus aetat:	obitus
186	087/1	Kalinay Joannes[551] Parochus Vöröskő	073	1856
	088	**25. Martii**	Annus aetat:	obitus
187	088/1	Klacsánszky Nicol. Paroch. Pruszka – V[.]A.Diac:	060	1729
188	088/2	Fricsovszky Fran:[552] Abb[.] – Can. Nitr[.] - A[.] Diac: Trench.	074	1840
189	088/3	Tucsko Mathias[553] Parochus Ivanka	047	1845
	089	**26. Martii**	Annus aetat:	obitus
190	089/1	Badjács (!) Stephanus[554] Parochus Szucsan[.]	051	1780
191	089/2	Ripássy (!) Joannes[555] em. Curatus	[-]	1816
	090	**27. Martii**	Annus aetat:	obitus
192	090/1	Obeszló (!) Georgius[556] Parochus Bolesso[.]	027	1739
193	090/2	Bucsegh Joannes Parochus Kosztolnafalva	053	1813
194	090/3	Krausz Stephan:[557] Paroch: Kesselökeö Podhragy[.]	066	1848
195	090/4	Vornácsek Ignatius,[558] Parochus Uj-Krasznensis, tum Lutissensis[559]	044	1869
	091	**28. Martii**	Annus aetat:	obitus
196	091/1	Bacho (!) Stephanus[560] Parochus Roszina	[-]	1805
197	091/2	Nejedly Fran: Praep: S. Georg: - Can. Nitr[.] – A.Diac: Trench:	070	1818
198	091/3	Szárnvay Dani:[561] h. Can[.] – Professor – Doctor Philosoph:	052	1837
199	091/4	Spacsek Ludovicus,[562] Parochus Rakoviensis[563]	045	1871
	092	**29. Martii**	Annus aetat:	obitus
200	092/1	Földváry Joan: Presb: Secularis – obiit Beczkovii	[-]	1731
201	092/2	Horváth Ignat: Parochus Szkacsán[.]	058	1774
202	092/3	Thurszky Nicol. Parochus Elefanth[.]	046	1798
203	092/4	Rokiczky Jacob[.] Parochus Chynorán[.], dein Ribén[.]	051	1804
204	092/5	Kostyál Joseph[.] 4.[i]= anni Theologus	023	1822
	093	**30. Martii**	Annus aetat:	obitus
205	093/1	Rehorovszky Mart: Can. Nitr[.] – Paroch: Trencsin[.]	062	1749

[548] v Necrológiu rok smrti a vek chýba, doplňame z: Vagner, J. 1896, s. 252 (György Novoszedlik, 1676);
[549] SchNit 1867, s. 68 (Adolphus Guoth de Eadem, 23.03.1866, 33 rokov);
[550] ruka číslo 4;
[551] SchNit 1857, s. 93 (Joannes Kalinay, 24.03.1856, 73 rokov);
[552] OODNi 1841, s. [II.] (Franciscus Fricsovszky, 25.03.1840, 74 rokov);
[553] SchNit 1846, s. 119 (Mathias Tucsko, 25.03.1845, 47 rokov);
[554] v Necrologiu je chybný záznam priezviska, má byť Budiáts; por. SchNit 1838, s. 151 (Stephanus Budiáts, parochus Szucsán);
[555] SchNit 1838, s. 141 (Joannes Répásy, parochus Darász), 142 (Joannes Repássy, parochus Driethoma), 145 (Joannes Repássy, parochus Lieszko-Moravicale), 146 (Joannes Repássy, parochus Marikova);
[556] SchNit 1838, s. 141 (Georgius Obesla, parochus Bolessó);
[557] SchNit 1850, s. 100 (Stephanus Krausz, 27.03.1848, 66 rokov);
[558] SchNit 1870, s. 68 (Ignatius Vornácsek, 27.03.1869, 44);
[559] ruka číslo 4;
[560] SchNit 1838, s. 149 (Stephanus Bacho, parochus Roszina), s. 152 (Stephanus Bánovszky alias Bacho, parochus Turzofalva);
[561] SchNit 1838, s. 132-133 (Daniel Szárnyay, 28.03.1837, 52 rokov);
[562] SchNit 1872, s. 68 (Ludovicus Spacesk, 28.03.1871, 45 rokov);
[563] ruka číslo 4;

206	093/2	Hubácsek Francis. Parochus Mocsonok[.]	053	1844
207	093/3	Bossányi Antonius[564] Paroch: Széplak[.]	054	1856
	094	**31. Martii**	Annus aetat:	obitus
208	094/1	Csemohorszky Joan: Bapt:[565] Abbas B.M.V. de Biers – em: V. A. Diac: Districtus Vesztenicz[.] – Paroch: Ribén[.]	064	1860
209	094/2	Novoszad Georgius[566] Parochus Cserne	057	1860
	095	**1. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
210	095/1	Petrik Michael Praep: de Csöpöfö – Can: Nitriensis	060	1781
211	095/2	Rumpel Caspar[.][567] Parochus Rovnens. V. A. Diacon:	064	1832
212	095/3	Bobossik Joseph:[568] Paroch. – Surr: V.A.Diacon: V. Besztercze	065	1833
213	095/4	Suraba Fran:[569] em: Spiritualis Seminarii Pestiensis	086	1839
214	095/5	Daniss Franc:[570] Parochus – V.A.Diacon: Csattzensis	053	1849
	096	**2. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
215	096/1	Géczy Georg: Parochus Szkala – mortuus Pestini	[-]	1819
	097	**3. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
216	097/1	Szabó Stephanus Canonicus Nitriensis	[-]	1751
	098	**4. Aprilis**	Annus aetat[:]	obitus
217	098/1	Blaho Antonius Paroch: Bielicz[.] – V. A. Diaconus	058	1778
218	098/2	Molnár Antonius em. Parochus	[-]	1815
	099	**5. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
219	099/1	Toth Ambrosius Ex Paulinus mortuus Ivankae	[-]	1815
220	099/2	Vagyon Stephanus[571] de Hanzlikfalva, origine e Cottu Trenchiniensi, jurista, Pazmanita, Aulicus, Parochus et V[.]A[.]Diaconus Nagy – Divinae, tum Trenchinii, Praepositus S. Joannis Bapt. de Develich, Cathedralis Ecclesiae Nitriensis Lector et Canonicus, El. Episcopus Noviensis[572]	064	1871
	100	**6. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
221	100/1	Mattyassovszky Gregor:[573] Parochus Szkacsán[.]	030	1846
222	100/2	Szartorisz Stephan:[574] Parochus Szolcsán[.]	056	1851
	101	**7. Aprilis**	Annus aetat:	obitus.
223	101/1	Dzurik Andr: em: Curatus – Ex Nazaren[.] – obiit in Mocson.	[-]	1812
224	101/2	Heegner Franciscus Administ: Colon[.]	037	1827
225	101/3	Miskolczy Joannes,[575] de Nemes – Eörs et Jaszicza, Tyrnaviensis, primo A[.]Dioecesis Strigoniensis Clericus, pazmanita, tum Nitriensis in Seminario Nitriensi, - Praebendatus, Professor Physicae et Matheseos Nitriae; A. 1848-1849 et sequentibus partes germanorum secutus, Secretarius Praesidis Cottus Nitriensis, ˣtum Consiliiˣ[576]	062	1871

[564] SchNit 1857, s. 93 (Antonius Bossányi de Eadem [!], 30.03.1856, 54 rokov);
[565] SchNit 1861, s. 68 (Joannes Csernohorszky [!], 31.03.1860, 65 rokov [!]);
[566] SchNit 1861, s. 68 (Georgius Novoszad [!], 31.03.1860, 58 rokov [!]);
[567] OODNit 1833, [IV.] (Casparus Rumpell, 30.03.1832 [!], 65 rokov [!]); SchNit 1833, s. 139 (Casparus Rumpell, 30.03.1832 [!], 65 rokov [!]);
[568] SchNit 1834, s. 140 (Josephus Bobossék [!], 01.04.1833, 65 rokov);
[569] SchNit 1838, s. 132/133 rk. poznámka (Franciscus Suraba, 01.04.1839, 86 rokov); SchNit 1840, s. 132 (Franciscus Suraba, 01.04.1839, 86 rokov);
[570] SchNit 1850, s. 100 (Franciscus Daniss, 29.03.1849 [!], 53 rokov);
[571] SchNit 1872, s. 68 (Stephanus Vagyon de Hanzlikfalva, 05.04.1871, 64 rokov);
[572] ruka číslo 4;
[573] SchNit 1848, s. 109 (Gregorius Mattyasovszky [!], 06.04.1846, 30 rokov);
[574] SchNit 1852, s. 100 (Stephanus Szartorisz, 06.04.1851, 64 rokov);
[575] SchNit 1872, s. 68 (Joannes Miskolczy, de Nemes-Eörs et Jaszicza, 07.04.1871, 62 rokov);
[576] text škrtnutý;

		Aurea cruce cum Corona decoratus, tum Secretarius Consilii Posonii. S. C. et R. A. Majestatis Consiliarius, R. Societatis Hungaricae Scientiarum Naturalium Commembrum Cathedralis Nitriensis Canonicus, Abbas B. M. V. de candelis alias Schavnik, Cantor[577]		
	102	**8. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
226	102/1	Divák Petrus Parochus Viszocsán[.]	090	1715
227	102/2	Pazsiczky Josephus Paroch: Ugyicsa – Can: Nitri[.]	[-]	1800
228	102/3	Hrankay Paulús (!) Prof: Theologiae – Paroch: Ivanka	047	1830
	103	**9. Aprilis**	Annus aetat:	obitus.
229	103/1	Pokorny Anton:[578] deficiens Presbyter	044	1849
	104	**10. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
230	104/1	Gubassóczy Joannes Episcopus Nitriensis	[-]	1686
	105	**11. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
231	105/1	Kubicza Andreas Paroch: K. Ugyicsa	[-]	1774
232	105/2	Brestyenszky (!) Joseph.[579] Paroch: V[.] A. Diac: Solnensis	050	1806
233	105/3	Marcsiss (!) Stephanus[580] Paroch: Csicsman[.]	075	1833
	106	**12. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
234	106/1	Fabry Georgius Parochus Ribén[.]	045	1678
235	106/2	Akantisz Josephus Cooperator Bolesov[.]	046	1842
236	106/3	Czagany Mathi:[581] Praep: B[.]M[.]V. de novo monte Pest – Can: Nit:	074	1860
	107	**13. Aprilis**	Annus aetat:	obitus.
237	107/1	Petráss Michael Parochus N. Bossán[.]	073	1737
238	107/2	Gersitz[582] Georgius Parochus Viszocsán[.]	054	1761
239	107/3	Mariassy Michael Parochus Viszocsán[.]	054	1790
240	107/4	Terlanday Romualdus P. P. Romualdus Terlanday natus in Chynorán – Ord: S. Fran: Provin: Salvat: em: Conc: - obiit Cremniczii	072	1819
	108	**14. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
241	108/1	Verka Georgius Parochus Brodnens[.]	047	1844
	109	**15. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
242	109/1	Albi Daniel Paroch. Solna – V.A.D. super Dist: Trench:	[]	1595
	110	**16. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
243	110/1	Bezrovits Josephus Parochus Mocsonok[.]	049	1766
244	110/2	Ujházy Joannes Parochus Uj Beszterce	[-]	1802
245	110/3	Krutek Andreas Parochus Lutisensis	063	1826
246	110/4	Zippe Ignatius[583] em: Curatus obiit Nitriae.	068	1853
	111	**17. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
247	111/1	Janoska Joannes Parochus Kovarcz[.]	049	1775
248	111/2	Koncz Joannes Parochus Berencs[.]	046	1801

[577] ruka číslo 4;
[578] SchNit 1850, s. 100 (Antonius Pokorny, 09.04.1849, 44 rokov);
[579] SchNit 1838, s. 140 (Josephus Bresztyenszky, parochus Bittsicza), 149 (Josephus Bresztyenszky, parochus Roszina), 149 (Josephus Bre[sz]tyenszky (!), parochus Solna, Civ. priv.), 149 (Josephus Breszt[y]enszky (!),parochus Solna, Civ. priv.);
[580] SchNit 1834, s. 140 (Stephanus Marcziss [!], 11.04.1833, 67 rokov [!]); SchNit 1838, s. 141 (Stephanus Marciss, parochus Csicsman), 153 (Stephanus Marciss, parochus Új-Beszterce);
[581] SchNit 1861, s. 68-69 (Matthias Czagányi [!], 12.04.1860, 75 rokov [!]);
[582] pôvodne priezvisko bolo zapísané ako Gerjitz, prepísané na Gersitz;
[583] SchNit 1854, s. 93 (Thomas Spányik, 16.04.1853, 57 rokov);

249	111/3	Hasko Steph:[584] emeritus Parochus Mocsonok[.]	083	1831
250	111/4	Trnovszky Joannes[585] Parochus Laaz[.]	040	1837
251	111/5	Kratky Joannes[586] Parochus Fatskov[.] /chybný a dupl./	077	1858
	112	**18. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
252	112/1	Pazsiczky Lucas Paroch: V.A.Diacon: Csattzens[.]	075	1800
253	112/2	Begány Andreas[587] Parochus A. Mottešicz[.]	037	1840
	113	**19. Aprilis**	Annus aetat:	obitus.
254	113/1	Császár Andreas Parochus Berencs[.]	[.]	1766
255	113/2	Szkalka Adamus[588] Cooperator Csattza. 18. Aprilis	035	1862
	114	**20. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
256	114/1	Gerencséry Martinus Parochus Illava	[-]	1732
257	114/2	Borcsiczky Emericus Parochus Szkacsán[.]	[-] 043	1794
258	114/3	Zemanovits Andreas Parochus Vagh Ujfalu	041	1802
259	114/4	Humler Joannes Parochus Szoblaho[.]	[-]	1805
260	114/5	Sándor Emericus Custos, Canonicus Nitriens[.]	072	1844
	115	**21. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
261	115/1	Detrich Adamus Parochus Nitria	037	1717
262	115/2	Tarnóczy Paul: Cant: Vicar: General – Praep: de Ajka	[-]	1753
263	115/3	Csonka Joannes Parochus Kolon[.]	062	1790
264	115/4	Zamaróczy Antonius[589] emer. Paroch[.] Kolonensis[590]	061	1864
	116	**22. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
265	116/1	Kovaszky Mathias Parochus Bittsa	[-]	1687
266	116/2	Demeter Stephanus Parochus Rajecz[.]	045	1747
267	116/3	Toth Andreas Canonicus Nitriensis	062	1762
268	116/4	Skrovánek Joannes Parochus Frivald[.]	062	1827
269	116/5	Veszely Anton:[591] Notarius Eppalis Consist: obiit Puchóv[.]	031	1863
270	116/6	Remennárik Josephus,[592] em. V[.]A[.]D. Mocsonokiensis, Parochus Ureghiensis, Sacerdos jubilaeus in annum 7.[593]	081	1868
	117	**23. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
271	117/1	Medor (!) Stephanus[594] Parochus Marikova	035	1772
272	117/2	Andrissek Stephan: em: Curatus	[-]	1813
273	117/3	Groo Josephus Paroch: N. Bossán[.] – V. A. Diacon:	075	1842
	118	**24. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
274	118/1	Stefanik Andreas Parochus Thurzofalva	[-]	1718
275	118/2	Bednáry Vendelinus Parochus Dezsericz[.]	[-]	1806
	119	**25. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
276	119/1	Lecsko Joannes[595] em: Curatus in monte Kövežd (!) Kövesd[596]	061	1855

[584] OODNit 1832, s. [III.] (Stephanus Hasko, 17.04.1831, 83 rokov);
[585] SchNit 1838, s. 133 (Joannes Trnovszky, 17.04.1837, 40 rokov);
[586] duplicitný a chybný záznam; SchNit 1859, s. 115 (17.05.1858); MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Fačkov, Joannes Nep. Kratky, zomrel 17. mája 1858, 77 ročný, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;
[587] OODNi 1841, s. [II.] (Andreas Begány, 18.04.1840, 37 rokov);
[588] SchNit 1863, s. 67 (Adamus Szalka, 18.04.1862 [!], 35 rokov);
[589] SchNit 1865 s. 64 (Antonius Zamaróczy de Eadem [!], 21.04.1864, 61 rokov);
[590] ruka číslo 3;
[591] SchNit 1864, s. 64-65 (Antonius Veszely, 22.04.1863, 31 rokov);
[592] SchNit 1869, s. 68 (Josephus Remennárik, 22.04.1868, 81 rokov);
[593] ruka číslo 4;
[594] SchNit 1838, s. 146 (Stephanus Medov, parochus Marikova);
[595] SchNit 1856, s. 93 (Joannes Lecsko, 25.04.1855, 61 rokov);

277	119/2	Dományi Joan:[597] Paroch: Tissin: Sacerdos jubilaeus	075	1863
	120	**26. Aprilis**	Annus aetatis	obitus
278	120/1	Lukácsy (!) Joannes[598] El. Eppūs Roson[.] – Praep. B.M.V. – Can. Nit[.]	066	1780
	121	**27. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
279	121/1	Szmutko Michael Abbas – Can: Nitr: - A.D.Cathedralis	[-]	1727
280	121/2	Zyatek Paulus Parochus Szkacsán[.]	031	1734
281	121/3	Latecska Adamus Parochus N. Bossán[.]	068	1786
282	121/4	Huzóczy Joannes[599] Cooperator Lietav[.]	024	1832
	122	**28. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
283	122/1	Krajczár (!) Alexander[600] Parochus Ivanka	046	1780
284	122/2	Huberth Josephus Presb: A.Dioec: Strig: in Elefanth obiit	043	1822
	123	**29. Aprilis**	Annus aetat:	obitus
285	123/1	Kömönczey Joan: Georgius Parochus Missen[.]	[-]	1716
286	123/2	Letovits Joannes Parochus Turna	031	1776
287	123/3	Zsucha Martinus[601] Parochus Riecsnensis, Vadicsoviensis, V[.]Archi-Diaconus, et Canonicus honorarius[602]	071	1871
	124	**30. Aprilis**	Annus aetat:	obitus.
	125	**1. Maji**	Annus aetat:	obitus
288	125/1	Vankovits Georgius Parochus Bittsa	047	1717
289	125/2	Cselko Josephus Administrator Viszocsán[.]	037	1824
290	125/3	Schumichraszt Paulus,[603] de Nemes-Ujfalu Parochus Orechoviensis[604]	057	1868
	126	**2. Maji**	Annus aetat:	obitus
291	126/1	Vurum Josephus[605] Eppūs Nitri: - Actual. Intimi Status Consiliarius, - Ordinis S. Stephani Comendator	075	1838
	127	**3. Maji**	Annus aetat:	obitus
292	127/1	Kolbay Stephanus Can: Nitri[.] – Parochus Illava	[-]	1776
293	127/2	Ripper (!) Carolus[606] Parochus Predmér[.]	039	1804
294	127/3	Gombár Stephanus[607] Parochus Szkalite[.]	050	1829
	128	**4. Maji**	Annus aetat:	obitus
295	128/1	Ondrejkovits Nicol: Can: Nitrien: - Paroch: Dubnicza	[ ]	1682
	129	**5. Maji**	Annus aetat:	obitus.
296	129/1	Balabas Franciscus Parochus Nitria	040	1759
297	129/2	Novák Joseph. Cooperator Zsér[.]	037	1828
298	129/3	Horhy Joannes[608] Paroch. Szolcsán[.] V[.]A.Diaconus	066	1831

[596] pôvodný zápis vo forme Kövežd, prepísaný na Kövesd;
[597] SchNit 1864, s. 65 (Joannes Dományi, 25.04.1863, 75 rokov);
[598] SchNit 1838, s. 149 (Joannes Lukácsy, parochus Rajecz, opp.); 152 (Joannes Lukássy (!), parochus Teplicza, opp.);
[599] OODNit 1833, [IV.] (Joannes Huszóczy [!], 27.04.1832, 24 rokov); SchNit 1833, s. 139 (Joannes Huszóczy, 27.04.1832, 24 rokov);
[600] SchNit 1838, s. 143 (Alexandrus Grajczár, parochus Ivánka);
[601] SchNit 1872, s. 68 (Martinus Zsucha, 29.04.1871, 71 rokov);
[602] ruka číslo 4;
[603] SchNit 1869, s. 68 (Paulus Schumichraszt, de Nemes-Ujfalu [!], 01.05.1868, 57 rokov);
[604] ruka číslo 4;
[605] SchNit 1838, s. 132 (Josephus Vurum, 02.05.1838, 75 rokov);
[606] SchNit 1838, s. 149 (Carolus Rippel, parochus Rudna);
[607] OODNit 1830, s. [III.] (Stephanus Gombár, 30.04.1829, 50 rokov);

299	129/4	Czinko Andreas[609] Paroch: Valaszka Bela	055	1848
300	129/5	Zsovinecz Steph:[610] Cath. Eccl: Nitriensis Praebendatus	059	1862
	130	**6. Maji**	Annus aetat:	obitus
301	130/1	Lépess Valentinus Eppūs Nitr[.] – tum A.Eppūs Coloczensis, et Administrator Jaurinensis	[-]	1623
302	130/2	Prileszky Nicol: Can: Nitr[.] – Lector – Vicarius General[.]	[-]	1730
303	130/3	Podivinszky Joannes Parochus Zakopcsan:	030	1825
304	130/4	Uzsik Joannes,[611] deficiens Presbyter, em. Parochus Papradnensis Nitriae[612]	065	1869
	131	**7. Maji**	Annus aetat:	obitus
305	131/1	Pálfy Comes Thomas ab Erdöd Episcopus Nitriens[.]	[-]	1679
306	131/2	Uhrovics Andreas Parochus Beczko[.]	[-]	1712
307	131/3	Grznárik Joannes Paroch. Tepla – V. A. Diacon:	031	1806
	132	**8. Maji**	Annus aetat:	obitus
308	132/1	Janik Hugolin: Ord: S. Fran: Coop: Precsin[.]	052	1781
309	132/2	Adamovits (!) Isidor.[613] Paroch: Nitra Zerdahely[.]	075	1852
	133	**9. Maji**	Annus aetat:	obitus
310	133/1	Nozdroviczky Steph. August: El: Eppūs Catar. – Praep: de Novo Monte Pest: - Can: Nitr – Lector - Vicari[us] Generalis – Septemvir Consil:	[-]	1748
311	133/2	Ressetka Michael[614] Parochus Felső-Szúcsa	060	1854
	134	**10. Maji**	Annus aetat:	obitus
312	134/1	Mattyasovszky Ladislaus Episcopus Nitriens[.]	[-]	1705
313	134/2	Gyuriss Josephus Parochus Szoblaho[.] /dupl.?/	042	1767
314	134/3	Pongrácz Joannes Can: Nitr – Abbas – Lector	080	1844
	135	**11. Maji**	Annus aetat:	obitus
315	135/1	Bokor Ladisl. Abb: de Valle Szegniens: Can: Nitr: Cantor	[-]	1746
316	135/2	Kudolányi Georgius Parochus Nemšova	033	1758
317	135/3	Kaszala Joannes[615] Parochus Hricsov[.]	069	1854
318	135/4	Mihalovics Michaël,[616] Cath. Eccl[esi]ae Nitr. Can. Hon., Parochus Sztaskóviensis, em. V[.]A[.]Diaconus Csatczensis, Episcop. Cons. Assessor, Sacerdos jubilaeus in Annum 5.[617]	081	1867
	136	**12. Maji**	Annus aetat:	obitus
319	136/1	Korompay Petrus Episcopus Nitriensis	067	1690
320	136/2	Erdödy Comes Ladislaus Adamus Eppūs Nitrien:	[-]	1736
321	136/3	Mihalovics Joan: em: Paroch: Apathfalva mortuus in Thermis Trenchiniensibus	[-]	1800
	137	**13. Maji**	Annus aetat:	obitus
322	137/1	Fábry Joannes Parochus Bellusa	041	1814

[608] OODNit 1832, s. [III.] (Joannes Horhy, 05.05.1831, 66 rokov);
[609] SchNit 1850, s. 100 (Andreas Czinko, 05.05.1848, 55 rokov);
[610] SchNit 1863, s. 67 (Stephanus Zsovinecz, 05.05.1862, 59 rokov);
[611] SchNit 1870, s. 68 (Joannes Uzsik, 06.05.1869, 65);
[612] ruka číslo 4;
[613] v Necrologiu aj v SchNit 1852 a SchNit 1854 je priezvisko uvedené rôzne, por. SchNit 1838, s. 144 (Isidorus Adamiss, parochus Kesseleőkőe-Podhragy), 147, 147 (Isidorus Adamiss, parochus Nitra-Zhámbokreth, opp., Nitra-Zerdahely); SchNit 1852, s. 101 (Isidorus Adamovich [!], 08.05.1852, 75 rokov); SchNit 1854, s. 93 (Isidorus Adamovich [!], 08.05.1852, 75 rokov);
[614] SchNit 1855 s. 110 (Michael Ressetka, 09.05.1854, 51 rokov);
[615] SchNit 1855 s. 110 (Joannes Kaszala, 11.05.1854, 69 rokov);
[616] SchNit 1868, s. 68 (Michael Mihalovics, 11.05.1867, 81 rokov);
[617] ruka číslo 4;

	138	**14. Maji**	Annus aetat:	obitus
323	138/1	Gaal Laurentius[618] Administrator Zubák[.]	041	1829
	139	**15. Maji**	Annus aetat:	obitus
324	139/1	Medihorszky Adamus[619] defic: Presbyter in monte Kövesd	065	1841
	140	**16. Maji**	Annus aetat:	obitus
325	140/1	Adamovits Joan. em: Paroch: Hricsov: in mon: Kövesd	[-]	1811
326	140/2	Kuniczký Ludovicus,[620] origine Nitriensis. filius aeditui Cathedralis Ecclesiae Nitriensis, 2-di Anni Philosophus[621]	021	1870
	141	**17. Maji**	Annus aetat:	obitus
327	141/1	Krátky Joannes[622] Parochus Facskov[.]	077	1858
	142	**18. Maji**	Annus aetat:	obitus
328	142/1	Szabó Stephanus def: Presbyter Posonii	[-]	1802
	143	**19. Maji**	Annus aetat:	obitus.
	144	**20. Maji**	Annus aetat:	obitus
329	144/1	Mitoschinka (!) Georg:[623] Paroch: Lednicz[.] – redux Nitria Trenchinii mortuus	040	1766
330	144/2	Lehoczky Ignatius Parochus Missen[.] V. A D: primus Commissarius Eppalis in Gym: Trench:	066	1827
331	144/3	Terlanday Fulgentius P. P. Fulgentius Terlanday natus in Chynorán – Ord: S. Fran: Prov: Salv: - cm: Conc: - Sacerdos Jubil: - obiit Eperies:	075	1827
332	144/4	Prokopp Stephanus[624] Parochus Zákopcsensis[625]	046	1864
	145	**21. Maji**	Annus aetat:	obit:
333	145/1	Petraško Andreas Parochus Novák[.]	[.]	1716
334	145/2	Náray Francis: Can: Nitr: - Paroch: Nitria	[-]	1742
	146	**22. Maji**	Annus aetat:	obitus
335	146/1	Bubla Emericus 4.'= anni Theologus	023	1789
	147	**23. Maji**	Annus aetat:	obitus
336	147/1	Andrissek Joan (!): [parochus Ribén[.]][626]	[-]	1788
337	147/2	Zubacher Franciscus[627] Parochus Viszolaj[.]	069	1841
	148	**24. Maji**	Annus aetat:	obitus
338	148/1	Filóczy Stephanus Parochus Driethoma	038	1715
	149	**25. Maji**	Annus aetat:	obitus
339	149/1	Psenko Joannes em: Parochus Pruzsin[.]	[-]	1801

[618] OODNit 1830, s. [III.] (Laurentius Gáal, 14.05.1829, 41 rokov);
[619] SchNit 1842, s. 109 (Adamus Medihorszky, 15.05.1841, 65 rokov);
[620] SchNit 1871, s. 68 (Ludovicus Kuniczky [!], 16.05.1870, 21 rokov);
[621] ruka číslo 4;
[622] SchNit 1859, s. 115 (Joannes Krátky, 17.05.1858, 78 rokov); MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Fačkov, Joannes Nep. Kratky, zomrel 17. mája 1858, 77 ročný, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;
[623] SchNit 1838, s. 144 (Georgius Mitusinka, parochus Koczkócz), 145 (Georgius Mitusinka, parochus Lednicz, opp.);
[624] SchNit 1865 s. 64 (Stephanus Prokop, 20.05.1864, 46 rokov);
[625] ruka číslo 3;
[626] v Necrológiu je chybne uvedené krstné meno; zároveň chýba záznam o pastoračnom zatriedení a miesta úmrtia, doplňame; SchNit 1838, s. 149 (Stephanus Andrissek, parochus Ribén);
[627] SchNit 1842, s. 110 (Franciscus Zubacher, 23.05.1841, 69 rokov);

340	149/2	Chlévényi Joseph:[628] Philos: et SS. Theol: Doctor – em: Prof: mortuus Posonii	054	1853
	150	**26. Maji**	Annus aetat:	obitus
341	150/1	Treszkony Georgius Parochus Terchova	062	1822
342	150/2	Sztrányovszky Adam:[629] Cooperator Kiszucza Ujh:	027	1832
	151	**27. Maji**	Annus aetat:	obitus.
343	151/1	Spátay Gabri: El: Eppūs Scopiensis – Cantor – Canon: Nitriensis – Nitriae in monte Kövesd sepult:	[-]	1722
344	151/2	Morvay Ignatius[630] Paroch: Divina – Sur: V.A.D.	050	1831
	152	**28. Maji**	Annus aetat:	obitus
345	152/1	Valenténvi (!) Joannes Jos:[631] Paroch: Viszocsán[.]	[-]	1746
346	152/2	Klenovits Paulus Parochus Szoblaho[.]	058	1752
347	152/3	Tiffenbacher Mathias[632] Parochus Vágh – Ujfalu	058	1847
	153	**29. Maji**	Annus aetat:	obitus
348	153/1	Pavelka Franciscus,[633] Clericus III. Anni Theologus Nitriae[634]	021	1867
	154	**30. Maji**	Annus aetat:	obitus
349	154/1	Galgóczy Paulus Parochus Baan[.]	[-]	1732
350	154/2	Taugh Josephus em: Curatus	[-]	1824
	155	**31. Maji**	Annus aetat:	obitus
351	155/1	Hulyák Franciscus[635] Parochus Oscsadnicza	067	1845
352	155/2	Szurovy Joan:[636] Paroch: V.A.Diacon: Rajeczensis	065	1851
	156	**1. Junii**	Annus aetat:	obitus
353	156/1	Balabáss Georgius Parochus Berencs[.]	043	1783
	157	**2. Junii**	Annus aetat:	obitus.
354	157/1	Ullmann Franciscus,[637] Parochus Schavnikiensis[638]	066	1870
	158	**3. Junii**	Annus aetat:	obitus
355	158/1	Dubrava Joannes Parochus Trenchin[.]	[-]	1555
356	158/2	Baross Joachim: Presb: Dioec: Nitr: - obiit Vag – Beszter:	[-]	1804
	159	**4. Junii**	Annus aetat:	obitus
357	159/1	Machacsek Franc: Parochus Tepla	[-]	1785
358	159/2	Schmacho (!) Emericus[639] Parochus Szoblaho[.]	055	1819
	160	**5. Junii**	Annus aetat:	obitus
359	160/1	Nedjelka Michael Cooperator Predmér[.]	030	1823
	161	**6. Junii**	Annus	

[628] SchNit 1854, s. 93 (Josephus Chlivényi de Eadem [!], 25.05.1853, 54 rokov);
[629] OODNit 1833, [IV.] (Adamus Sztranyovszky [!], 26.05.1832, 27 rokov); SchNit 1833, s. 139 (Adamus Sztranyovszky, 26.05.1832, 27 rokov);
[630] OODNit 1832, s. [III.-IV.] (Ignatius Morvay, 27.05 1831, 50 rokov);
[631] SchNit 1838, s. 145 (Joannes Josephus Valentini, parochus Kosztolna-Miticz), 153 (Joannes Valentini, parochus Viszocsán);
[632] SchNit 1848, s. 110 (Mathias Tiffenbacher, 28.05.1847, 58 rokov);
[633] SchNit 1868, s. 68 (Franciscus Pavelka, 29.05.1867, 21 rokov);
[634] ruka číslo 4;
[635] SchNit 1846, s. 119 (Franciscus Hulják [!], 20.05.1845 [!], 68 rokov [!]);
[636] SchNit 1852, s. 100 (Joannes Szurovy, 31.01.1851, 65 rokov);
[637] SchNit 1871, s. 68 (Franciscus Ullmann, 02.06.1870, 66 rokov);
[638] ruka číslo 4;
[639] SchNit 1838 s. 141 (Emericus Schmacho, parochus Csavoj), 151 (Emericus Schamcho, parochus Szoblaho);

			aetat:	obitus
360	161/1	Ottrokóczy Joannes Parochus Zubák[.]	[-]	1798
361	161/2	Paczko Andreas em: Parochus Szelecz[.]	[-]	1800
362	161/3	Herschingh Dani: El: Eppüs – Prae: M[.]-Can: Nitrien:	070	1802
363	161/4	Gyurcsek Joannes[640] Parochus Podhragy[.]	069	1836
364	161/5	Haán Joan:[641] Parochus Vissnov[.]	076	1847
	162	**7. Junii**	Annus aetat:	obitus
365	162/1	Barankovits Josephus Parochus Bolessó[.]	056	1759
366	162/2	Marcziss (!) Nicolaus[642] Parochus Kis Ugyicsa	085	1843
367	162/3	Mikusovszky Josephus[643] deficiens Presbyter	055	1845
	163	**8. Junii**	Annus aetat:	obitus.
	164	**9. Junii**	Annus aetat:	obitus
368	164/1	Holányi Aloysius[644] Administrator Zakopcs:	032	1854
	165	**10. Junii**	Annus aetat:	obitus
369	165/1	Szaitler Joan: Anton: Lector – Canonic: Nitriens:	[-]	1774
370	165/2	Uhlár Josephus Curator Montis B. M. Virginis	[-]	1801
371	165/3	Majercsik Nicol:[645] Presbyter Tepličskae mortuus	030	1834
	166	**11. Junii**	Annus aetat:	obitus
	167	**12. Junii**	Annus aetat:	obitus
372	167/1	Suba Joannes,[646] Emeritus Parochus Kosztolna – Miticzensis, Nestor Dioeceseos, Sacerdos Jubilaeus in Annum 13, obiit in Baán[647]	088	1866
	168	**13. Junii**	Annus aetat:	obitus
373	168/1	Letovits Joannes Canonicus Nitriensis	[-]	1760
	169	**14. Junii**	Annus aetat:	obitus
	170	**15. Junii**	Annus aetat:	obitus
374	170/1	Medlánszky Georgius[648] Parochus Marikova	069	1851
	171	**16. Junii**	Annus aetat:	obitus
	172	**17. Junii**	Annus aetat:	obitus
375	172/1	Vabel Josephus Parochus Pruszka	061	1758
	173	**18. Junii**	Annus aetat:	obitus
376	173/1	Christoforszky Adam: Parochus Pruszka	062	1785
377	173/2	Baszilidesz Andreas Administrator Sztrecsno	056	1817
	174	**19. Junii**	Annus aetat[:]	obitus
378	174/1	Rosztomily Leopoldus Joan: Paroch: K. Ugyicsa	[-]	1719
379	174/2	Budinszky Nicolaus Can: Nitriens: Paroch: Kasza	077	1802
	175	**20. Junii**	Annus	

[640] SchNit 1837, s. 143 (Joannes Gyurcsek, 06.06.1836, 69 rokov);
[641] SchNit 1848, s. 110 (Joannes Haán, 06.06.1847, 76 rokov);
[642] SchNit 1844, s. 111 (Nicolaus Marcis [!], 07.06.1843, 85 rokov); OODNi 1844, s. [II.] (Nicolaus Marcis [!], 07.06.1843, 85 rokov); SchNit 1838, s. 141 (Nicolaus Marciss, parochus Csicsman), 152 (Nicolaus Marcsiss, parochus Ugyicsa-Kiss);
[643] SchNit 1846, s. 119 (Josephus Mikusovszky, 07.06.1845, 55 rokov);
[644] SchNit 1855 s. 110 (Aloysius Holányi, 09.06.1854, 32 rokov);
[645] SchNit 1835. s. 140 (Nicolaus Majercsik, 10.06.1834, 30 rokov);
[646] SchNit 1867, s. 68 (Joannes Suba, 12.06.1866 ,88 rokov);
[647] ruka číslo 4;
[648] SchNit 1852, s. 100 (Georgius Medlánszky, 15.06.1851, 69 rokov);

			aetat:	obitus
380	175/1	Spányi Georg: Presbyt: Quinque Eccles: - obiit Trenchinii	030	1727
381	175/2	Heszterényi Stephan:[649] Parochus Apathfalv[.]	074	1832
	176	**21. Junii**	Annus aetat:	obitus
382	176/1	Bernolák Andreas Ex Jesuita Praefectus Herulorum in Mottesicz	[-]	1788
	177	**22. Junii**	Annus aetat:	obitus
383	177/1	Nehéz Emeric: Can: Nitrien: A. Diacon: Cathedralis	[-]	1783
384	177/2	Dorazil Anton: Cooper: Üregh[.]	025	1823
385	177/3	Juhász Ludov: Presb: Dioec: Nitriensis	035	1844
	178	**23. Junii**	Annus aetat:	obitus
386	178/1	Sevcsik Stephanus Presbyter	[ ]	1784
	179	**24. Junii**	Annus aetat:	obitus
387	179/1	Gyurgyovanszky Fran: Dioc: Nitr: Presb: obiit Poson:	[-]	1812
388	179/2	Zbinovszky (!) Agnellus (!)[650] Ord: S. Fran: Admi[ni]st: H. (!) Hliboк[.]	070	1813
389	179/3	Jursza Joannes[651] Clericus 2.di Anni Philosophus[652]	019	1871
	180	**25. Junii**	Annus aetat:	obitus
	181	**26. Junii**	Annus aetat:	obitus.
	182	**27. Junii**	Annus aetat:	obitus.
390	182/1	Kmoško Joannes Canonicus Nitriensis	[-]	1748
391	182/2	Lchoczky Andreas Canonic: Nitriens: A. D. Gradn[.]	[-]	1772
392	182/3	Fuchs Franc: Eppūs Nitrien – A. Eppūs Agriensis	[-] 063[653]	1807
393	182/4	Szerholecz Josephus,[654] Parochus et V[.]A[.]Diaconus Viszokae, tum Canonicus et A[.]Diaconus Solnensis[655]	069	1871
	183	**28. Junii**	Annus aetat:	obitus
394	183/1	Pesska[656] Samuel[657] Paroch: Domanis[.] – V. A. Diaconus	072	1847
	184	**29. Junii**	Annus aetat:	obitus
395	184/1	Hazucha Martin: Paroch: Chynorán[.] V.A.Diac:	[-] 076[658]	1822
396	184/2	Perinay Joannes Administrator Brodnens:	037	1823
397	184/3	Krabács Joannes Parochus Neszlussa	058	1844
398	184/4	Balvan Andreas[659] deficiens Presbyter	042	1849
	185	**30. Junii**	Annus aetat:	obitus
399	185/1	Gerencséry Martinus Parochus Baan[.]	047	1726
400	185/2	Zambal Emericus Parochus Haluzicz[.]	[-]	1770
401	185/3	Vavrik Georgius Parochus F. Vesztenicz[.]	054	1795
402	185/4	Tvrdy Daniel Parochus Driethoma – V.A.Diaconus	038	1815

[649] OODNit 1833, [IV.] (Stephnus Heszterényi, 20.06.1832, 74 rokov); SchNit 1833, s. 139 (Stephnus Heszterényi, 20.06.1832, 74 rokov);
[650] SchNit 1838 s. 143 (P. Agnellus Zbinyovszky, parochus Hornyo-Hlboke);
[651] SchNit 1872, s. 68 (Joannes Jursza, 24.06.1871, 19 rokov);
[652] ruka číslo 4;
[653] prepísané tou istou rukou;
[654] SchNit 1872, s. 68 (Josephus Szerholecz, 27.06.1871, 69 rokov);
[655] ruka číslo 4;
[656] v priezvisku samohláska e je druhýkrát prepísaná na e;
[657] SchNit 1848, s. 110 (Samuel Peska [!], 27.05.1847, 73 rokov);
[658] dopísané inou rukou;
[659] SchNit 1850, s. 100 (Andreas Ballvon [!], 29.06.1849, 42 rokov);

403	185/5	Krabács Nicolaus Parochus Viszoka	043	1822
	186	**1. Julii**	Annus aetat:	obitus
404	186/1	Buday Joannes Parochus Szkala	[-]	1745
	187	**2. Julii**	Annus aetat:	obitus
405	187/1	Linek Joannes Parochus Szkalite	058	1844
406	187/2	Zajmusz Andreas[660] Parochus Bittsicza	052	1845
	188	**3. Julii**	Annus aetat:	obitus
407	188/1	Kontél Joannes Parochus A. Hricsov[.] V[.]A[.]D[.]	069	1814
408	188/2	Ribárik Daniel[661] Administrator F. Poruba	034	1831
	189	**4. Julii**	Annus aetat:	obitus.
409	189/1	Dubniczky Joan: Optat: Paroch: Dlhopole	068	1765
410	189/2	Mészáross Joseph:[662] Parochus F. Szúcsa	080	1834
	190	**5. Julii**	Annus aetat:	obitus
411	190/1	Bessko Joannes Parochus V. A. Diac: Trenchin[.]	063	1775
412	190/2	Korpássy Joannes Parochus Turna V. A. Diacon[.]	064	1806
413	190/3	Fábry Andreas[663] Parochus Thurzofalva V.A.D. Csattz:	050	1829
	191	**6. Julii**	Annus aetat:	obitus
414	191/1	Pe Michael Michael Pe Capellan: Commen[ ]dantis arcis Trenchin[.] vena in 1 3 2 lusu rupta pyramidum	[-]	1696
415	191/2	Szécsényi Andreas Parochus Driethoma	062	1778
416	191/3	Kulifay Georgius[664] Parochus Kassza	078	1846
417	191/4	Betták Adamus,[665] V[.]A[.]D. Gradnensis et Parochus Teplensis emeritus sacerdos iubilaeus in annum 10., agit Parochum prius in Gradna dein Boboth[666]	083	1868
	192	**7. Julii**	Annus aetat[:]	obitus
418	192/1	Schmidt Antonius Parochus Trenchin[.] obiit peste (!)	[-]	1582
419	192/2	Zsilkay Antonius Parochus Thurzofalva obiit Trench:	036	1760
420	192/3	Miszata (!) Stephanus[667] Parochus Szolcsán[.]	[-]	1765
421	192/4	Majerszky Joannes Parochus O Besztercze	037	1824
422	192/5	Szalmay Franciscus Parochus Varna	076	1824
	193	**8. Julii**	Annus aetat:	obitus
423	193/1	Valassek Joannes Parochus Zliechov[.]	[-]	1789
424	193/2	Reck Joañes,[668] Paroch[.] Terchoviensis, Sacerdos Jubilaeus[669]	080	1864
	194	**9. Julii**	Annus aetat:	obitus
	195	**10. Julii**	Annus aetat:	obitus.
425	195/1	Gyurián Josephus,[670] Theologus I. Anni Pestini[671]	022	1869

[660] SchNit 1846, s. 120 (Andreas Zajmusz, 02.07.1845, 52 rokov);
[661] OODNit 1832, s. [IV.] (Danielik Ribárik, 03.07.1831, 34 rokov);
[662] SchNit 1835, s. 140 (Josephus sen. Mészáros [!], 04.07.1834, 80 rokov);
[663] OODNit 1830, s. [III.] (Andreas Fábry, 05.07.1829, 50 rokov);
[664] SchNit 1848, s. 109 (Georgius Kuliffay [!], 06.07.1846, 78 rokov);
[665] SchNit 1869, s. 68 (Adamus Betták, 06.07.1868, 83 rokov);
[666] ruka číslo 4;
[667] SchNit 1838, s. 151 (Stephanus Missutha, parochus Szolcsán);
[668] SchNit 1865 s. 65 (Ioannes Reck, 08.07.1864, 80 rokov);
[669] ruka číslo 3;
[670] SchNit 1870, s. 68 (Josehus Gyurián, 10.07.1869, 22 rokov);
[671] ruka číslo 4;

	196	**11. Julii**	Annus aetat[:]	obitus
	197	**12. Julii**	Annus aetat:	obitus
	198	**13. Julii**	Annus aetat:	obitus
426	198/1	Linderbauer Josephus[672] Parochus Apony[.] V.A.D.	053	1837
	199	**14. Julii**	Annus aetat:	obitus
	200	**15. Julii**	Annus aetat:	obitus
	201	**16. Julii**	Annus aetat[:]	obitus
427	201/1	Frimmel Joan:[673] Lycei Nitriens: Professor	031	1836
428	201/2	Kelecsényi Joannes[674] Paroch: Zay Ugrócz[.] – h. Canonic:	095	1856
	202	**17. Julii**	Annus aetat[:]	obitus
429	202/1	Telegdy Joannes Eppūs Nitriens: dein Coloczen:	072	1647
430	202/2	Mistina Joannes Parochus Dubodil[.]	039	1793
431	202/3	Balázsy Antonius Parochus Moravo Lieszko[.]	[-]	1809
	203	**18. Julii**	Annus aetat:	obitus
432	203/1	Palkovits Joannes[675] Parochus Pográny[.]	068	1829
	204	**19. Julii**	Annus aetat:	obitus
433	204/1	Csemik Paulus Parochus Kis Jeszenicz[.]	[-]	1807
	205	**20. Julii**	Annus aetat[:]	obitus
434	205/1	Horánszky Antonius Parochus Kis Ugyicsa	[ ]	[ ] 1719p-1774a[676]
435	205/2	Kubicza Stephanus,[677] Cathedralis Nitriensis Canonicus, Archi – Diaconus Solnensis, Suae Sanctitatis Summi Pontificis Capellanus ad Honores extra Urbem, Cancellariae Episcopalis Director, Arcas Romanus[678]	047	1867
	206	**21. Julii**	Annus aetat:	obitus
436	206/1	Pichnyay Joannes Canonic: Nitriens: Paroch. Tepla	074	1767
437	206/2	Janács Joan:[679] Parochus Roszina – Tessinii mortuus	045	1835
438	206/3	Ihriszky Joan:[680] Parochus Predmér. – V.A.Diacon:	068	1863
439	206/4	Pridauka Josephus Josephus Pridauka[681] Canon: h. – Paroch. Chynorán[.][682]	081	1866
	207	**22. Julii**	Annus aetat:	obitus
440	207/1	Mossóczy Zachar: ex Can: Nitr: Eppūs Tinniens: - tum Vaciensis, demum Eppūs Nitriensis	065	1587
441	207/2	Bleho Josephus Parochus Szkacsán[.]	050	1802
442	207/3	Babilovics Joseph: natus in Chynorán Can: Nitrien: Parochus Bec-	074	1818

[672] SchNit 1838, s. 133 (Josephus Linderbauer, 13.07.1837, 53 rokov);
[673] SchNit 1837, s. 143 (Joannes Frimmel, 16.07.1836, 31 rokov);
[674] SchNit 1857, s. 93 (Joannes sen. Kelecsényi [!], 16.07.1856, 95 rokov);
[675] OODNit 1830, s. [IV.] (Joannes Palkovics 18.07.1829, 68 rokov);
[676] jeho predchodca Ioannes Rosztomily (por. SchNit 1838, s. 152) zomrel 1719 a druhý nástupca Andreas Kubicska//Kubicza zomrel 1774;
[677] SchNit 1868, s. 68 (Stephanus Kubicza, 20.07.1867, 47 rokov);
[678] ruka číslo 4;
[679] SchNit 1836, s. 132 (Joannes Janács, 21.07.1835, 45 rokov);
[680] SchNit 1864, s. 65 (Joannes Ihriszky, 21.07.1863, 68 rokov);
[681] SchNit 1867, s. 68 (Josephus Pridavka [!], 21.07.1866, 81 rokov);
[682] ruka číslo 1!;

		zko[.] – em: V.A.Diaconus		
443	207/4	Lencsés Josephus[683] Cooperator Zliechó[.]	027	1840
444	207/5	Chladeczky Joannes[684] deficiens Presbyter	079	1861
	208	**23. Julii**	Annus aetat:	obitus
445	208/1	Kossúth Andr: Paroch: Chynorán[.] – Trenchin: Can: Nitr:	062	1791
446	208/2	Korányi Mathaeus[685] Paroch: Ribén[.] – em: V.A.Diac:	051	1831
447	208/3	Spaczay Josephus[686] Parochus Petrovicz[.]	047	1849
	209	**24. Julii**	Annus aetat:	obitus
448	209/1	Trstyánszky Mathaeus Presb: Nitr: obiit Trench:	067	1777
449	209/2	Halász Andr: Parochus V. A. Diac: Rajecz[.]	049	1825
450	209/3	Filperger Joseph.[687] em: Parochus Lutissa	060	1850
451	209/4	Palugyay Emeric:[688] de Eadem et in Bodafalva Excell. Palugyay Emeric: de Eadem et in Bodafalva Eppūs Nitricn: - Leopoldi M. Crucis Coronae ferr: 1.ae= Classis Eques – S. Stephani R. H. Commend. – Actualis Intim: Stat: Consiliarius – Restaurator 1855. die 2. Julii Sodalitatis Marianae Trenchiniensis – natus Palugyae die 31. Octob: 1780.	078	1858
	210	**25. Julii**	Annus aetat:	obitus
452	210/1	Viczena Joseph:[689] Parochus Bolessov[.] – V.A.Diac: Pruszkensis. - aurea meritorum cruce donatus ob erectam in Bolesso Scholam – post obitum denominatus in actualem Canonicum Nitriensem	064	1860
	211	**26. Julii**	Annus aetat:	obitus
	212	**27. Julii**	Annus aetat:	obitus
453	212/1	Csongrady Francis: Can: Nitr: - A. Diac: Cathedr:	[-]	1706
454	212/2	Matejovics Andreas Parochus Chynorán[.]	052	1739
455	212/3	Kelecsényi Joannes,[690] Abbas B. M. V. de Campo Strigoniensi, Cathedralis Eccl[esi]ae Nitriensis Praepositus Major et Canonicus, Episcopalis Consistorii et Pro-Synodalis Examinatorii Prae[l]ect[us][691]	072	1866
	213	**28. Julii**	Annus aetat:	obitus
	214	**29. Julii**	Annus aetat:	obitus
456	214/1	Szaitler Carol: Can: Nitr: - Praepos: B.M.V. Eccl: novae ante Castr: Budense primus A. D. Solnens:	063	1822
	215	**30. Julii**	Annus aetat:	obitus
457	215/1	Malgóth Georius Parochus Boboth[.]	034	1759
	216	**31. Julii**	Annus aetat:	obitus
458	216/1	Hankonyi Samuel Parochus Gradna	037	1774
459	216/2	Balgha Josephus Parochus Zliechó[.]	062	1824
460	216/3	Sugó Ferd: Presb. A. Dioec: Strig: - Coop: Miava: - mortuus in Beczko	026	1824
	217	**1. Augusti**	Annus aetat:	obitus
461	217/1	Kondlovits Georius Paroch: V.A.Diac: Vesztenicz[.]	[-]	1744

[683] OODNi 1841, s. [II.] (Josephus Lencsés, 22.07.1840, 27 rokov);
[684] SchNit 1862, s. 70 (Joannes Chládeczky [!], 22.07.1861, 79 rokov);
[685] OODNit 1832, s. [IV.] (Matthaeus Korányi, 23.07.1831, 51 rokov);
[686] SchNit 1850, s. 100 (Josephus Szpáczay [!], 23.07.1849, 47 rokov);
[687] SchNit 1852, s. 100 (Josephus Filperger, 24.07.1850, 60 rokov);
[688] SchNit 1859, s. 115 (Emericus Palugyay De Eadem, Et In Bodafalva, 24.07.1858, 78 rokov);
[689] SchNit 1861, s. 69 (Josephus Viczena, 25.07.1860, 64 rokov);
[690] SchNit 1867, s. 68 (Joannes Kelecsényi, 27.07.1866, 72 rokov);
[691] ruka číslo 4;

	218	**2. Augusti**	Annus aetat:	obitus
462	218/1	Kudlik Andreas Canonic: Nitriens: A. Diac: Gradn:	[-]	1786
463	218/2	Holbay Nicolaus Parochus Podszkal[.]	067	1828
	219	**3. Augusti**	Annus aetat:	obitus
464	219/1	Sztriberny Lauret: Ord: S. Fran: Admi[ni]st: Sztrecsno	[-]	1811
465	219/2	Mészáross Andreas[692] Rssmus Andreas Mészáross, Praepositus Major, et Can. Nitriensis, SS. Teolog. Doctor et Sacerdos Jubilaeus[693]	076	1864
	220	**4. Augusti**	Annus aetat:	obitus
	221	**5. Augusti**	Annus aetat:	obitus
466	221/1	Nebling Andreas Parochus Moravo Lieszko[.]	[ ]	[ ] 1797p- 1800a[694]
	222	**6. Augusti**	Annus aetat:	obitus
467	222/1	Prokop Ladislaus,[695] origine Neogradensis e Balassa – Gyarmat, educatus apud Ignatium Soóky Parochum Nagy-Kérensem, avunculum suum, Clericus Pestini, tum Cooperator Pogrányensis, hinc Studiorum Praefectus, Lingv. hebr. et graec. Archeol. Bibl. Hermeneuticae, Apolog. item ac Exegeseos LL. SS. utriusque foederis Professor P. O. Episcopalis Consitorii Advocatus Pauperum, Diabete mellito afflictus + Nitrie[696]	033	1867
	223	**7. Augusti**	Annus aetat:	obitus
468	223/1	Stefánik Joan:[697] Curator Eccl[esi]ae B.M.V. in mont: Kövesd	034	1831
	224	**8. Augusti**	Annus aetat:	obitus
469	224/1	Tamaškovits (!) Georg:[698] Parochus Zsér:	046	1849
	225	**9. Augusti**	Annus aetat:	obitus
470	225/1	Lauro Stephanus Parochus Szkacsán[.]	073	1779
471	225/2	Zamaróczy Alexan:[699] em: Paroch: - deficiens Presb:	059	1845
	226	**10. Augusti**	Annus aetat:	obitus
472	226/1	Hudeky Nicolaus Parochus Bittsa	056	1755
473	226/2	Knihár Georgius emeritus Parochus	[-]	1822
	227	**11. Augusti**	Annus aetat:	obitus
474	227/1	Kelecsényi Stephanus Parochus Belens[.]	[-]	1811
475	227/2	Holess Joannes Parochus Brodnó[.]	040	1830
	228	**12. Augusti**	Annus aetat:	obitus
476	228/1	Hozlpeck Ignat: Praep: S. Eustachii de Csúth – Can: Nitr:	[-]	1758
	229	**13. Augusti**	Annus aetat:	obitus
477	229/1	Veszelay Joan: Can: Nitr: - Abbas B.M.V. de Zemlén	080	1709

[692] SchNit 1865 s. 65 (Andreas Mészáros, 03.08.1864, 76 rokov);
[693] ruka číslo 3;
[694] SchNit 1797 s. 76: Nomina Sacerdotum In variis Dioecesis Nittriensis Locis existentium, et ad eam perttinetium. D. Andreas Nebling. Trenchinii; v SchNit 1800 sa už nenachádza;
[695] SchNit 1868, s. 68 (Ladislaus Prokop, 06.08.1867, 33 rokov);
[696] ruka číslo 4;
[697] OODNit 1832, s. [IV.] (Joannes Stephánik, 07.08.1831, 34 rokov);
[698] SchNit 1850, s. 101 (Georgius Tamassovits [!], 08.08.1849, 46 rokov); SchNit 1838, 154 (Tamassovich [!] Georgius, parochus Zsére);
[699] SchNit 1846, s. 120 (Alexandrus Zamaroczy [!], 09.08.1845, 59 rokov);

478	229/2	Vanek Michael[700] Parochus Kosztolnafalv[.] /chybný a dupl./	060	1760
479	229/3	Kalocsay Georg: Parochus Nagy Szlatina	049	1815
480	229/4	Vittek Joannes,[701] Parochus Szkacsanensis, Districtus eiusdem nominis V. A. Diaconus emeritus[702]	073	1866
	230	**14. Augusti**	Annus aetat:	obitus
481	230/1	Zavadszky Emericus[703] Admi[ni]str: Ochodnicz[.]	045	1845
482	230/2	Mazányi Ludovicus[704] Cooperator Puchov[.]	039	1850
	231	**15. Augusti**	Annus aetat:	obitus
483	231/1	N[euv][705] Antonius Presb. Capellan: ex Moravia obiit Trench:	033	1742
484	231/2	Ribényi Michael Praep: - Lector – Canonic: Nitr:	[-]	1771
485	231/3	Veszely Antonius Parochus Elefánth[.]	035	1818
	232	**16. Augusti**	Annus aetat:	obitus
486	232/1	Gyuriss Joannes Parochus Kosztolnafalv:	060	1806
487	232/2	Marcziss (!) Georgius[706] Presbyter in monte Kövesd	067	1832
488	232/3	Nemák Joañes[707] Parochus Nagy Chlivénensis, Consistorialis Assessor.[708]	073	1865
	233	**17. Augusti**	Annus aetat:	obitus
	234	**18. Augusti**	Annus aetat:	obitus
489	234/1	Palicska Adamus Parochus Missen[.]	030	1724
490	234/2	Valachy Petrus[709] Parochus Szkacsán[.]	077	1845
	235	**19. Augusti**	Annus aetat:	obitus
491	235/1	Zsák Michael[710] Parochus Jeszenicz[.]	055	1853
	236	**20. Augusti**	Annus aetat:	obitus
492	236/1	Szolcsányi Nicolaus Parochus Szolcsán[.]	[-]	1689
493	236/2	Minárik Andreas[711] deficiens Presbyter	032	1832
494	236/3	Teml Adal:[712] Can: Nitr: A. Diac: Gradn: - Abbas B[.]M[.]V.	060	1835
495	236/4	Geben Franciscus[713] Parochus Paprad[.]	042	1848
496	236/5	Madva Franc: [1]em: Paroch: Rudno – Rudnensis famosus Medicus stupendas faciebat curas.	066	1852
	237	**21. Augusti**	Annus aetat:	obitus
497	237/1	Löley (!) Alexander[715] Cantor, et Canon: Nitriensis	086	1814

[700] MVSR, ŠA v Nitre, ZCM RKFÚ Horné Vestenice, i.č. 702, s. 508: 22a= Sep: A. Rendus Dnus Michael Vanek omnibus sacramentis munitus Annor 60. Parochus Vesteniczens;
[701] SchNit 1867, s. 68 (Joannes Vittek, 13.08.1866, 73 rokov);
[702] ruka číslo 4;
[703] SchNit 1846, s. 120 (Emericus Zavodszky [!], 14.08.1845, 45 rokov);
[704] SchNit 1852, s. 100 (Ludovicus Mazányi, 14.08.1850, 39 rokov);
[705] priezvisko v Necrológiu nie je uvedené;
[706] OODNit 1833, [IV.] (Georgius Marcsiss [!], 16.08.1832, 67 rokov); SchNit 1833, s. 139 (Georgius Marciss, 16.08.1832, 67 rokov); SchNit 1838, s. 140 (Georgius Marciss parochus Bela), 146 (Georgius Marcsiss, parochus Nemes – Kottesó);
[707] SchNit 1866, s. 68 (Ioannes Nemák, 16.08.1865, 73 rokov);
[708] ruka číslo 3;
[709] SchNit 1846, s. 120 (Petrus Valachy, 17.08.1845 [!], 77 rokov);
[710] SchNit 1854, s. 93 (Michale Zsák, 19.08.1853, 55 rokov);
[711] OODNit 1833, [IV.] (Andreas Minárik, 20.08.1832, 32 rokov); SchNit 1833, s. 139 (Andreas Minárik, 20.08.1832, 32 rokov);
[712] SchNit 1836, s. 132 (Adalbertus Teml, 20.08.1835, 60 rokov);
[713] SchNit 1850, s. 100 (Franciscus Geben, 22.08.1848 [!], 42 rokov);
[714] SchNit 1854, s. 93 (Franciscus Madva, 20.08.1852, 66 rokov);

498	237/2	Lukacsy Franciscus[716] Cooperator Driethom[.]	024	1838
499	237/3	Vozárik Stephanus Parochus Rakov[.]	044	1842
	238	**22. Augusti**	Annus aetat:	obitus
500	238/1	Schvach Georgius Abbas – Custos – Canon: Nitr:	[-]	1704
501	238/2	Nejedly Jos: El: Eppûs Dulczin[.] – Abbas B.M.Vir: de Iván – Prae-epp: Major – Vicarius Generalis	080	1816
502	238/3	Chabicsovszky Andreas emeritus Parochus	[-]	1822
503	238/4	Kaczina Andreas[717] deficiens Presbyter	032	1843
504	238/5	Skrovánek Joannes,[718] Parochus Nemsoviensis, V[.]A[.]Diaconus[719]	063	1869
	239	**23. Augusti**	Annus aetat:	obitus
505	239/1	Borcsányi Adamus Parochus Viszocsán[.]	048	1758
506	239/2	Dlabács Samuel[720] deficiens Presbyter	080	1841
	240	**24. Augusti**	Annus aetat:	obitus
507	240/1	Karlovicz (!) Joannes[721] Parochus Pruszka	035	1705
508	240/2	Dosztal Martinus Parochus Chlivén[.]	083	1842
	241	**25. Augusti**	Annus aetat:	obitus
509	241/1	Pinka Joan: Bapt: Abbas – V.A.D. Paroch: Trenchin[.]	069	1790
	242	**26. Augusti**	Annus aetat:	obitus
510	242/1	Urumb Jacob. Abb: S. Gabr: Archan: de Gaborjan – Can: Nitriensis – A. Diaconus Cathedralis	059	1799
511	242/2	Beck Franciscus Xav:[722] Parochus Belussa	067	1859
	243	**27. Augusti**	Annus aetat:	obitus
512	243/1	David Josephus[723] Parochus Rakov[.]	053	1833
513	243/2	Kardos Antonius[724] def: Presb: - em: Paroch: Schavn:	058	1853
514	243/3	Klinczay Joannes[725] Parochus Szolcsán[.]	037	1858
	244	**28. Augusti**	Annus aetat:	obitus
515	244/1	Palugyay Anton: Adminis: Kisz – Ujhely[.] per Lutheranos trucidatus in Budethin	[-]	1683
	245	**29. Augusti**	Annus aetat:	obitus
516	245/1	Haláts Martinus Parochus Kochanócz[.]	056	1744
517	245/2	Perecz (!) Joseph:[726] A:A:LL. et Philos: Doctor – Par: Illava	[-]	1728
518	245/3	Kalinay Ignat:[727] em: Par: Precsin[.] – obiit Teplae	069	1858
	246	**30. Augusti**	Annus aetat:	obitus
519	246/1	Zahon Martinus Parochus Lietav[.]	[-]	1674

[715] SchNit 1838, s. 144 (Alexandrus Lűley, parochus Koczkócz), 146 (Alexandrus Lüley, parochus Mocsonok, opp.), 148 (Alexandrus Lüley, parochus Podskal);
[716] SchNit 1838, s. 133 (Franciscus Lukácsy [!], 21.08.1838, 24 rokov);
[717] SchNit 1844, s. 111 (Andreas Kaczina, 22.08.1843, 32 rokov, obiit Posonii); OODNi 1844, s. [II.] (Andreas Kaczina, 22.08.1843, 32 rokov, obiit Posonii);
[718] SchNit 1870, s. 68 (Joannes Skrovánek, 22.08.1869, 63);
[719] ruka číslo 4;
[720] SchNit 1842, s. 110 (Samuel Dalbács, 23.08.1841, 80 rokov);
[721] SchNit 1838, s. 148 (Joannes Kralovits alias Karlovics, parochus Pruszka, opp.), 153 (Kralovits Joannes, parochus Viszocsán);
[722] SchNit 1860, s. 66 (Franciscus Beck [!], 27.08.1859, 67 rokov);
[723] SchNit 1834, s. 140 (Josephus Dávid [!], 29.08.1833 [!], 53 rokov);
[724] SchNit 1854, s. 93 (Antonius Kardoss [!], 27.08.1853, 58 rokov);
[725] SchNit 1859, s. 115 (Joannes Klinczay, 27.08.1858, 37 rokov);
[726] SchNit 1838, s. 143 (Josephus Percz, parochus Ilavia, opp.), 149 (Josephus Percz, parochus Schávnik), 150 (Josephus Percz, parochus Szkala), 151 (Josephus Percz, parochus Szucsa-Alsó);
[727] SchNit 1859, s. 115 (Ignatius Kalinay, 29.08.1858, 69 rokov);

520	246/2	Loviskovics Josephus em: in monte Kövesd	[-]	1809
521	246/3	Speldau Joannes em: Parochus	066	1830
	247	**31. Augusti**	Annus aetat:	obitus
522	247/1	Trstyánszky Ladislaus Parochus Koloss[.]	[-]	1783
	248	**1. Septembris**	Annus aetat:	obitus
	249	**2. Septembris**	Annus aetat:	obitus
523	249/1	Gyurikovics Nicol: Can: Nitr: a Turcis occisus	[-]	1652
524	249/2	Laczko Joannes[728] Parochus Thurzófalva	048	1849
525	249/3	Uhlarik Joannes[729] Abb: S. Bened: de Szkalka Can: Nitriensis – A. Diaconus Trenchiniensis	070	1850
526	249/4	Vancso Joseph:[730] Presb: def: in monte Kövesd	070	1855
	250	**3. Septembris**	Annus aetat:	obitus
527	250/1	Lulák Joan:[731] Paroch: Rakov: - obiit Posonii	052	1863
	251	**4. Septembris**	Annus aetat:	obitus
528	251/1	Vellegront Carolus Clericus Trenchinii	022	1752
529	251/2	Sorecz Emericus[732] Abb: B.M.V. de Rákony C.N. – A.D. Tren:	087	1855
	252	**5. Septembris**	Annus aetat:	obitus
530	252/1	Kosztolányi Alexander Canonicus Nitriens:	065	1782
531	252/2	Benkovics Hyacint: Ex Camaldul: Presbyt: Nitr[.]	[-]	1802
532	252/3	Bujni Joannes[733] Parochus Dlhopol[.]	048	1831
533	252/4	Czingell Michaël,[734] Parochus Vágh – Ujfalvensis[735]	066	1870
	253	**6. Septembris**	Annus aetat:	obitus
534	253/1	Uhlárik Joan: in Parochia Bossán mortuus	[-]	1798
535	253/2	Hornyik Vencesl: ex Jesuita em: Par: Novák[.]	074	1807
536	253/3	Gortán Antonius[736] Cooperator Schavnik[.]	031	1849
537	253/4	Hulják Joan:[737] em: Parochus Konszk[.]	067	1851
538	253/5	Galvánek Steph:[738] Paroch: Apathfalv: ex cholera obii[.]	050	1855
	254	**7. Septembris**	Annus aetat:	obitus
	255	**8. Septembris**	Annus aetat:	obitus
539	255/1	Lepényi Joannes Parochus Szolcsán[.]	077	1815
	256	**9. Septembris**	Annus aetat:	obitus
540	256/1	Fabuss Josephus Praebendatus	[-]	1809
541	256/2	Andrejkovics Samuel[739] Parochus Tepla	090	1853
	257	**10. Septembris**	Annus aetat:	obitus.
542	257/1	Cservenka Michael Paroch: Kasza	050	1736
543	257/2	Tamássy Joannes[740] Parochus Kolon[.]	030	1829

[728] SchNit 1850, s. 101 (Joannes Laczko, 01.09.1849, 49 rokov [!])
[729] SchNit 1852, s. 100 (Joannes Uhlárik, 02.09.1850, 70 rokov);
[730] SchNit 1856, s. 93 (Josephus Vantsó [!], 02.09.1855, 70 rokov);
[731] SchNit 1864, s. 65 (Joannes Lulák, 03.09.1863, 52 rokov);
[732] SchNit 1856, s. 94 (Emericus Sórecz [!], 04.09.1855, 87 rokov);
[733] OODNit 1832, s. [IV.] (Joannes Bujni, 05.09.1831, 48 rokov);
[734] SchNit 1871, s. 68 (Michale Czingell, 05.09.1870, 66 rokov);
[735] ruka číslo 4;
[736] SchNit 1850, s. 101 (Antonius Gortán, 06.09.1849, 31 rokov);
[737] SchNit 1852, s. 100 (Joannes Hulják, 06.09.1851, 67 rokov);
[738] SchNit 1856, s. 94 (Stephanus Galvánek, 06.09.1855, 51 rokov [!]);
[739] SchNit 1854, s. 93 (Samuel Andrejkovics, 09.09.1853, 90);
[740] OODNit 1830, s. [IV.] (Joannes Tamásy, 10.09.1929, 30 rokov);

	258	**11. Septembris**	Annus aetat:	obitus
	259	**12. Septembris**	Annus aetat:	obitus
544	259/1	Strba Stephanus Parochus Nagy Bélicz[.]	[-]	1795
545	259/2	Formánek Emericus Parochus Laaz[.]	039	1823
	260	**13. Septembris**	Annus aetat:	obitus
	261	**14. Septembris**	Annus aetat:	obitus
546	261/1	Szitkay Joseph: Paroch: Beczko[.] – Prot: Not: Apostolicus	048	1775
547	261/2	Buthor Stephanus[741] Parochus Csattza	047	1840
548	261/3	Vittigschlager Joseph:[742] em: Parochus Dezser[.]	048	1861
549	261/4	Bucsánszky Franciscus Xav.[743] Cathedralis Ecclesiae Nitriensis Can. Hon. Parochus Dubniczensis, em. V[.]A[.]Diaconus ˀDubnicˀ[744] Illaviensis, Ep. Consistorii Assessor[745]	073	1867
	262	**15. Septembris**	Annus aetat:	obitus
	263	**16. Septembris**	Annus aetat:	obitus
	264	**17. Septembris**	Annus aetat:	obitus
550	264/1	Sirokay Franciscus Parochus Roszin[.]	046	1778
551	264/2	Vágry Paulus Parochus Belluss[.] – V.A.Diaconus	060	1789
552	264/3	Dobray Joannes[746] em: Parochus Petrovicz[.]	065	1838
	265	**18. Septembris**	Annus aetat:	obitus
553	265/1	Trstyánszky Joan: Bapt: Ex Jesuita Presb: Nitriens.	076	1781
	266	**19. Septembris**	Annus aetat:	obit:
554	266/1	Machala Franciscus[747] Cooperator Illava	034	1831
555	266/2	Pirner Antonius,[748] emeritus Administrator Kolossiensis, Sacerdos jubilaeus, obiit in Teplicz[749]	075	1866
	267	**20. Septembris**	Annus aetat:	obit:
556	267/1	Schimunik Anton: Paroch: V.A.Diac: Vesztenicz[.]	[-]	1735
557	267/2	Zima Johannes Parochus Viszocsán[.]	039	1755
558	267/3	Zahorák Joseph: Paroch: - V.A.Diacon: Rajecz[.]	050	1807
559	267/4	Majdan Paulus[750] Parochus Laaz[.]	042	1836
560	267/5	Csasztka Rudolphus[751] Cooperator Driethom:	025	1847
561	267/6	Melcsiczky Stephanus de Eadem,[752] Studii Theologici Senior, ac in eo Theologiae Fundamentalis et Dogmaticae Professor P. O. Pro-Synodalis Examinator, Episcopalis Consistorii Assessor[753]	058	1866
562	267/7	Hanulák Josephus,[754] Parochus Dezseriensis, dein Kochanóczensis[755]	039	1869

[741] OODNi 1841, s. [II.] (Stephanus Buthor, 14.09.1840, 47 rokov);
[742] SchNit 1862, s. 70 (Josephus Vittigschläger [!], 14.09.1861, 49 rokov [!]);
[743] SchNit 1868, s. 68 (Franciscus Xav. Bucsánszky, 14.09.1867, 73 rokov);
[744] záznam škrtnutý;
[745] ruka číslo 4;
[746] SchNit 1838, s. 133 (Joannes Dobray, 17.09.1838, 65 rokov);
[747] OODNit 1832, s. [IV.] (Franciscus Machalla, 18.09.1831, 34 rokov);
[748] SchNit 1867, s. 68 (Antonius Pirner, 19.09.1866, 75 rokov);
[749] ruka číslo 4;
[750] SchNit 1837, s. 143 (Paulus Majdán [!], 20.09.1836, 42 rokov);
[751] SchNit 1848, s. 110 (Rudolphus Csasztka, 20.09.1847, 25 rokov);
[752] SchNit 1867, s. 68 (Stephanus Melcsiczky de Eadem, 20.09.1866, 58 rokov);
[753] ruka číslo 4;
[754] SchNit 1870, s. 68 (Josephus Hanulák, 20.091869, 39);
[755] ruka číslo 4;

	268	**21. Septembris**	Annus aetat:	obit:
563	268/1	Schedy Joseph:[756] El: Eppūs Pristin: - Praep: Major Canonicus Nitriensis – Vicarius generalis	080	1829
	269	**22. Septembris**	Annus aetat:	obit:
564	269/1	Vannek Michael[757] Paroch[.] – et V.A.Diac: Vesztenicz[.]	060	1760
565	269/2	Farszky Joannes Parochus Viszolaj[.]	044	1806
	270	**23. Septembris**	Annus aetat:	obit:
566	270/1	Bošnyák[758] Stephanus Episcopus Nitriensis	[-]	1644
567	270/2	Oczelkay (!) Steph:[759] em: Paroch: Zay Ugrócz[.] – in Viszocsán obiit	068	1755
568	270/3	Bielek Joan: Nep: Parochus O Kraszno	[-]	1811
569	270/4	Krusspér Joseph: em: Curatus Solnae	[-]	1812
	271	**24. Septembris**	Annus aetat:	obit[:]
570	271/1	Drahoss Stephanus Parochus Novák[.]	[-]	1755
571	271/2	Zimmermann Valentinus[760] Cooperator Illav[.]	036	1819
	272	**25. Septembris**	Annus aetat:	obit:
572	272/1	Sztacho Paulus em: Parochus Alsó – Lelócz[.]	[-]	1809
573	272/2	Gálik Nicolaus Administrator Eccles: Domaniss[.]	[-]	1697
574	272/3	Sarlay Joannes Parochus Kis Jeszenicz[.]	043	1773
	273	**26. Septembris**	Annus aetat:	obit:
575	273/1	KapryMichael Joseph. em: Paroch: Miticz[.]	055	1754
	274	**27. Septembris**	Annus aetat:	obit:
576	274/1	Mattyassovszky Mathias Paroch: Köröskény[.]	028	1792
577	274/2	Mészáros Joseph:[761] Paroch: Turna – Surrog: V.A.D.	064	1840
	275	**28. Septembris**	Annus aetat:	obit:
	276	**29. Septembris**	Annus aetat:	obit:
578	276/1	Csernel Joan: Paroch: Puchov: a Lutheranis occisus teste Szelepcsényi Episcopo	[-]	1683
	277	**30. Septembris**	Annus aetat:	obit:
	278	**1. Octobris**	Annus aetat:	obit:
579	278/1	Korsinszky Josephus Parochus Szucsán[.]	053	1790
	279	**2. Octobris**	Annus aetat:	obit:
580	279/1	Vertik (!) Georgius[762] Parochus Domaniss[.]	[-]	1712
581	279/2	Valentovits Joannes Parochus Ribén[.]	063	1786
582	279/3	Szmetanay Andreas Canonicus Nitriensis	059	1810

[756] OODNit 1830, s. [IV.] (Josephus Schedy, 21.09.1829, 80 rokov);
[757] MVSR, ŠA v Nitre, ZCM RKFÚ Horné Vestenice, i.č. 702, s. 508: 22a= Sep: A. Rendus Dnus Michael Vanek omnibus sacramentis munitus Annor 60. Parochus Vesteniczens;
[758] pôvodne napísaný tvar priezviska Bosnyák, neskôr dopísaný mäkčeň Bošnyák; mäkčeň je bledohnedej farby;
[759] SchNit 1838, s. 143 (Stephanus Ocselkay, parochus Jeszenicz-Kiss), 150 (Stephanus Ocselkay, parochus Szkacsán), 150-151 (Stephanus Ocselkay, parochus Szlatina), 153 (Stephanus Ocselkay, parochus Viszocsán);
[760] v Necrológiu je chybne uvedený rok úmtia 1819, správne má byť 1849; SchNit 1850, s. 101 (Valentinus Zimmermann, 24.09.1849 [!], 36 rokov);
[761] OODNi 1841, s. [II.] (Josephus Mészáros, 27.09.1840, 64 rokov);
[762] SchNit 1838, s. 142 (Georgius Vrtik, parochus Domaniss, opp.), 148 (Georgius Vrtik, parochus Podskal);

	280	**3. Octobris**	Annus aetat:	obit:
583	280/1	Cservenyánszky Ignatius,[763] origine Nitriensis, filius aeditui Cathedralis Ecclesiae, Cooperator Mocsonokiensis[,] – Parochus Szlopnensis, Secretarius Districtualis[,] - asthmaticus[764]	059	1869
	281	**4. Octobris**	Annus aetat:	obitus.
584	281/1	Finstervalter Joannes em: Paroch: Viszok: Capellanus aulicus in Prilesz	065	1809
585	281/2	Horeczky Josephus[765] Parochus Frivald[.]	066	1862
	282	**5. Octobris**	Annus aetat:	obit:
	283	**6. Octobris**	Annus aetat:	obit:
586	283/1	Babilovics Joan: natus in Chynorán Can: Nitr:	082	1796
587	283/2	Kacskovics Stephan.[766] Paroch: Rovnye[.] V.A.D. Pruszken:	053	1836
588	283/3	Poczkay Joannes[767] Cooperator Hricsov[.]	027	1842
	284	**7. Octobris**	Annus aetat:	obit:
589	284/1	Kmetyko Joan: Nep:[768] hon: Can: Paroch. V.A.D. Kiszucza Uj[.]	077	1836
590	284/2	Sztánik Emericus,[769] origine Varnensis, Clericus Nitriensis, Ductor Veteranorum, Capellanus in Ribén, Parochus in Ny. Zsámbokrét, Episcopalis Seminarii Cleri junioris ad S. Ladislaum R[.]H. Vice – Rector, Cathedralis Eccl. Nitriensis Can. Hon. Instituti emeritorum Parochorum et deficientium Sacerdotum Praefectus, Episcopalis Consistorii Assessor, Pro – Synodalis Examinator[770]	065	1867
	285	**8. Octobris**	Annus aetat:	obitus
591	285/1	Jankovits Stephan: Paroch: Domaniss[.]	058	1770
	286	**9. Octobris**	Annus aetat:	obit:
592	286/1	Gyuriss Jos: Paroch: Tepla, - obiit in Szoblahó[.] /dupl.?/	[-]	1767
	287	**10. Octobris**	Annus aetat:	obit:
593	287/1	György Adam: Paroch. Trenchin[.] – A.D. – Abb[.] – Lector Canonicus Nitriensis – Vicarius Generalis	077	1738
594	287/2	Nedeczky Georgius Parochus Koloss[.]	[-]	1773
595	287/3	Akay Carolus Parochus Rajecz[.]	048	1808
	288	**11. Octobris**	Annus aetat:	obit:
596	288/1	Hvorecsny Adamus[771] Administrator Csavoj[.]	068	1848
597	288/2	Gunyis Josephus[772] Parochus Széplak[.]	066	1854
	289	**12. Octobris**	Annus aetat:	obitus
598	289/1	Sigismundy Anton: Paroch: Kisszucza – Ujhely[.]	046	1776
599	289/2	Zsilla Stephan:[773] Professor Lycei Nitriensis	032	1831
600	289/3	Haan Andreas[774] Parochus Apathfalv[.]	056	1842
601	289/4	Tvrdy Joannes[775] Parochus Neszlus[.]	043	1845

[763] SchNit 1870, s. 68 (Ignatius Cservenyánszky, 03.10.1869, 59 rokov);
[764] ruka číslo 4;
[765] SchNit 1863, s. 67 (Josephus Horeczky, 04.10.1862, 66 rokov);
[766] SchNit 1837, s. 143 (Stephanus Kacskovics, 06.10.1836, 51 rokov [!]);
[767] OODNi 1844, s. [II.] (Joannes Poczkay, 06.10.1842, 27 rokov);
[768] SchNit 1837, s. 143 (Joannes Nep. Kmetyko, 07.10.1836, 77 rokov);
[769] SchNit 1868, s. 68 (Emericus Sztányik, 07.10.1867, 65 rokov);
[770] ruka číslo 4;
[771] SchNit 1850, s. 100 (Adamus Hvorecsny de Eadem [!], 11.10.1848, 68 rokov);
[772] SchNit 1855 s. 111 (Josephus Gunyiss [!], 11.10.1854, 67 rokov [!]);
[773] OODNit 1833, s. [III.] (Stephanus Zsilla, 12.10.1831, 32 rokov);
[774] OODNi 1844, s. [II.] (Andreas Háan [!], 12.10.1842, 56 rokov);

602	289/5	Gasparovits Michael[776] Michael Gasparovits Clericus III[.] anni Theologus[777]	024	1864
	290	**13. Octobris**	Annus aetat:	obit:
603	290/1	Habel Fran[.] Xav:[778] El: Epp: Dulmensis – Praep: Major – Vicar: Generalis – obiit die sua natali	086	1846
	291	**14. Octobris**	Annus aetat:	obitus
604	291/1	Sztancsek Joannes Parochus Rakov[.]	034	1809
605	291/2	Novotny Antonius Parochus Szelecz[.]	060	1840
606	291/3	Bede Casparus[779] em: Spiritualis	072	1854
	292	**15. Octobris**	Annus aetat:	obit:
607	292/1	Forgách Fran: Eppūs Nitr: tum A.Epp: Strigon:	055	1615
608	292/2	Bakics Anton: Can: Nit: - A.D.Cathedr: - obiit in Croatia	[-]	1745
609	292/3	Juratska Paulus Paroch: Trenchin: em: V.A.Diacon	055	1803
610	292/4	Haluss Joannes[780] em: Parochus Veszteniczl.]	078	1853
	293	**16. Octobris**	Annus aetat:	obitus.
	294	**17. Octobris**	Annus aetat:	obit:
611	294/1	Intibusz Ignatius[781] Neo Presb: - obiit Illaviae	023	1830
	295	**18. Octobris**	Annus aetat:	obitus
612	295/1	Godor Ladislaus Paroch: Nagy Bélicz[.]	044	1779
613	295/2	Gálik Paulus[782] Parochus Novák[.]	056	1838
	296	**19. Octobris**	Annus actat:	obit:
614	296/1	Hassko Jacob: resignato Eppū Nitriensi – Praeposit: Vág Ujhely[.]	073	1691
	297	**20. Octobris**	Annus aetat:	obitus
615	297/1	Fedora Andreas Paroch: Domaniss: - V.A.Diacon:	064	1801
616	297/2	Szlussnyi Joannes em: Curatus	[-]	1819
617	297/3	Spányik Maria, vidua, nata Valits, mater Parochi Chynoránensis[783]	067	1867
618	297/4	Berner Josephus,[784] origine Trenchinensis, Clericus Nitriensis, Cooperator in Chlivén, et Illavie, tum Parochus in Viszocsán, in de ad Nyitra – Zsámbokrét translatus, V[.]A[.]D. ad Honores, Sacerdos iubilacus in Annum 3.[785]	076	1868
619	297/5	Thurzó Georgius[786] – Praedicantius Lutheranus Babinae, tum Catholicus, Clericus, Cooperator in Szkacsán et alibi – demum Parochus Luttisensis[787]	057	1869
	298	**21. Octobris**	Annus aetat:	obit:
	299	**22. Octobris**	Annus aetat:	obitus
620	299/1	Sztraka Antonius[788] Parochus Széplak[.]	066	1829

[775] SchNit 1846, s. 119 (Joannes Tvrdy, 12.10.1845, 43 rokov)
[776] SchNit 1865 s. 65 (Michael Gasparovits, 12.10.1864, 24 rokov);
[777] ruka číslo 4;
[778] SchNit 1848, s. 109 (Franciscus Xav. Hábel [!], 13.10.1846, 86 rokov);
[779] SchNit 1855 s. 111 (Casparus Bede, 14.10.1854, 72 rokov);
[780] SchNit 1854, s. 93 (Joannes Haluss, 15.10.1853, 78 rokov);
[781] OODNit 1832, s. [III.] (Ignatius Intibusz, 15.10.1830, 24 rokov);
[782] SchNit 1838, s. 133 (Paulus Gálik, 18.10.1838, 56 rokov); SchNit1840, s. 132 (Paulus Gálik, 18.10.1838, 56 rokov);
[783] ruka číslo 4;
[784] SchNit 1869, s. 68 (Josephus Berner, 20.10.1868, 76 rokov);
[785] ruka číslo 4;
[786] SchNit 1870, s. 68 (Georgius Thurzó, 20.10.1869, 57 rokov);
[787] ruka číslo 4;

621	299/2	Illing Fran:[789] Paroch: Chynorán[.] – Mocsonok[.]	063	1849
	300	**23. Octobris**	Annus aetat:	obit:
622	300/1	Jakuss Georgius Parochus Zakopcse	[-]	1805
623	300/2	Horváth Josephus Parochus Kolon[.]	041	1823
	301	**24. Octobris**	Annus aetat:	obitus.
	302	**25. Octobris**	Annus aetat:	obit:
624	302/1	Szeny Mathias Ex Jesuita obiit Trenchinii	065	1791
	303	**26. Octobris**	Annus aetat:	obitus
625	303/1	Koncsek Daniel[790] Parochus Belensis	065	1858
626	303/2	Hollik Josephus[791] – Cooperator, Parochus Hornye – Hlbokensis demum deficiens Presbyter, obiit Nitriae[792]	067	1869
	304	**27. Octobris**	Annus aetat:	obit:
627	304/1	Batora Stephanus Parochus Ivankensis	040	1754
628	304/2	Pracháry Andreas[793] Parochus Nemes – Kottessó[.]	072	1830
629	304/3	Rajcsányi Caspar[794] Praep: de Landek – Paroch: Baan[.]	090	1841
	305	**28. Octobris**	Annus aetat:	obitus.
	306	**29. Octobris**	Annus aetat:	obit:
630	306/1	Szopek L. Baro Szopek Franc L. Baro Szopek Franc: Clericus obiit Trenchinii	020	1748
631	306/2	Kaprinay vel Kaprányi Balthaz: Parochus Turna	045	1755
632	306/3	Sevcsik Josephus Parochus Dlhepol[.]	[-]	1815
633	306/4	Rábek Stephanus[795] Parochus Vöröskő	034	1857
	307	**30. Octobris**	Annus aetat:	obitus
634	307/1	Suhay [Suchay][796] Stephanus Episcopus Nitriensis Adm:	[ ]	1607
	308	**31. Octobris**	Annus aetat:	obit[:]
635	308/1	Trenchényi Nicol: Canonic: Parochus Trenchin[.]	050	1683
636	308/2	Prileszky Joan: Presb: D. Nitriensi ingremmiatus	080	1790
637	308/3	Janecz Joan:[797] Can: hon: Parochus Mottesicz[.]	076	1831
638	308/4	Kroboth Joan:[798] Can: Nitr: - Consil: Regius – Abbas	063	1833
639	308/5	Hollik Georgius[799] Parochus Hornyo – Hlboke[.]	037	1838
	309	**1. Novembris**	Annus aetat:	obitus.
640	309/1	Hrabecsy Jos: Ex Jesuita – Presb: Dioc: Nitriensis obiit Trenchinii	050	1782
	310	**2. Novembris**	Annus aetat:	obit:
641	310/1	Szulyovszky Stephanus[800] Parochus Nitriens:	059	1857

[788] OODNit 1830, s. [IV.] (Antonius Sztraka, 22.10.1829, 65 rokov);
[789] SchNit 1850, s. 101 (Franciscus Illing, 23.10.1849, 64 rokov [!]);
[790] SchNit 1859, s. 115 (Daniel Koncsek, 26.10.1858, 65 rokov);
[791] SchNit 1870, s. 68 (Josephus Hollík [!], 26.10.1869, 67 rokov);
[792] ruka číslo 4;
[793] OODNit 1832, s. [III.] (Andreas Pracháry, 27.10.1830, 72 rokov);
[794] SchNit 1842, s. 110 (Casparus Rajcsányi, de Eadem [!], 27.10.1841, 90 rokov);
[795] SchNit 1858, s. 110, v schematisme je chybne uvedené Anno 1858, má byť Anno 1857 (Stephanus Rabék [!], 29.10.1857, 34 rokov);
[796] pôvodne bolo napísané Sucha j potom písmeno c škrtnuté;
[797] OODNit 1833, s. [III.] (Joannes Janecz, 31.10.1831, 76 rokov);
[798] SchNit 1834, s. 140 (Joannes Krobót [!], 31.10.1833, 63 rokov);
[799] SchNit 1838, s. 133 (Georgius Hollik, 31.10.1838, 37 rokov); SchNitl840, s. 132 (Georgius Hollik, 31.10.1838, 37 rokov);

	311	**3. Novembris**	Annus aetat:	obitus
	312	**4. Novembris**	Annus aetat:	obit:
642	312/1	Kubicza Antonius[800] Parochus Zsámbokreth[.] /dupl. a chybný/	[-]	1803
643	312/2	Horeczky Anton:[802] Parochus Darazs[.]	073	1857
	313	**5. Novembris**	Annus aetat:	obitus
644	313/1	Strbavy Joannes Parochus Baan[.]	[-]	1793
645	313/2	Zavady Fran: Sales: em: Paroch: V.A.D. Nitriensis	[-]	1797
646	313/3	Burzsák Joannes[803] Paroch: Elefanth: V.A.Diacon:	067	1852
	314	**6. Novembris**	Annus aetat:	obit:
647	314/1	Bleho Paulus emeritus Parochus	[-]	1799
648	314/2	Egelszky Paulus h. Can: - Paroch: V.A.Diac: Solnens[.]	069	1824
	315	**7. Novembris**	Annus aetat:	obitus
649	315/1	Czulik Joannes Parochus Szoblaho[.]	045	1789
650	315/2	Racz Franciscus[804] Parochus Darazs[.]	043	1843
651	315/3	Chochlács Joannes[805] Eppalis Seminarii Nitr. Alumnus, 1[l]= Anni Philosophi[806]	019	1866
	316	**8. Novembris**	Annus aetat:	obit:
	317	**9. Novembris**	Annus aetat:	obitus
652	317/1	Kostyál Joannes Parochus Rovne[.]	[-]	1789
653	317/2	Benko Nicolaus Praep: de Chuchnis C. Nit: A.D. Trench:	079	1801
	318	**10. Novembris**	Annus aetat:	obit:
	319	**11. Novembris**	Annus aetat:	obitus
654	319/1	Fodorszky Josephus Succentor	[-]	1819
	320	**12. Novembris**	Annus aetat:	obit:
655	320/1	Polakovits Joannes Parochus Baan[.]	[-]	1758
656	320/2	Mory Franciscus[807] Parochus Zubák[.]	040	1834
	321	**13. Novembris**	Annus aetat:	obitus
657	321/1	Raphaelis Andreas Parochus Predmér[.]	052	1723
658	321/2	Szörényi Ladisl: Abbas B.M.V. de Rajk – Can: Lector consec: Eppūs Sirmiensis in fama sanctitatis mortu:	083	1752
659	321/3	Strofinszky Josephus Parochus Pruszka	048	1827
660	321/4	Miklovits Paulus[808] Parochus Kosztolnafalv[.]	066	1834
	322	**14. Novembris**	Annus aetat:	obit:
	323	**15. Novembris**	Annus	

[800] v Necrológiu je uvedený chybný rok úmrtia; SchNit 1857, s. 93-94 (Stephanus Szúlyovszky de Eadem et Karom, 02.11.1856, 59 rokov [!]);
[801] zomrel 27. februára, pochovaný bol 2. marca; por. MVSR, ŠA v Nitre, ZCM R.KFÚ Žabokreky n/N, i.č. 729; s. 317: 2a= (Mense Martio) Adus Rndus Dnus A.R.D. Antonius Kubicza post dismembrata Parochiam hancce a N. Biliczensis hic annis duobus curio. A.R.D Martin Hazucha Parochus Chinoranensem. 40. Nittra Zsambokréth;
[802] SchNit 1858, s. 110, v schematisme je chybne uvedené Anno 1858, má byť Anno 1857 (Anton Horeczky, 04.11.1857, 73 rokov);
[803] SchNit 1854, s. 93 (Joannes Burzsák, 05.11.1852, 67 rokov);
[804] SchNit 1844, s. 111 (Franciscus Racz, 07.11.1843, 43 rokov);
[805] SchNit 1867, s. 68 (Joannes Chochlács, 07.11.1866, 19 rokov);
[806] ruka číslo 4;
[807] SchNit 1835, s. 140 (Franciscus Móry [!], 12.11.1834, 40 rokov);
[808] SchNit 1835, s. 140 (Paulus Miklovics [!], 13.11.1834, 66 rokov);

			aetat:	obitus
661	323/1	Brestyenszky Joan: C[.]N. – Praep: de Zsambék A.D. Trench:	055	1806
662	323/2	Groó Antonius Parochus Divék[.]	038	1810
663	323/3	Komlóssy Josephus emeritus Curatus	[-]	1821
	324	**16. Novembris**	Annus aetat:	obit[:]
664	324/1	Tvrdy Stephanus[809] Can: Nitr: - Praep: de Richno prope Krompach – A. Diac: Solnens: - sacer: Jub:	075	1862
	325	**17. Novembris**	Annus aetat:	obitus
665	325/1	Balluss Georgius Parochus Nagy Bossán[.]	057	1758
	326	**18. Novembris**	Annus aetat:	obit:
666	326/1	Csuvikovszky Steph:[810] Paroch: Bošácza a latronibus noctu in sua Parochia dormiens occisus	063	1843
	327	**19. Novembris**	Annus aetat:	obitus
667	327/1	Eszterházy Comes Emericus Comes Emericus Eszterházy Episcopus Nitricnsis	074	1763
668	327/2	Répassy Andr: Praep – Can: Nitr: Paroch: V.A.Diac: Trenchin[.]	064	1773
	328	**20. Novembris**	Annus aetat:	obit:
669	328/1	Fejérkövy Steph: Eppūs Nitr: tum Archi: Eppūs: Strigon:	074	1596
670	328/2	Kubicska Joseph: em: Paroch: Darázs in monte Kövesd	080	1825
671	328/3	Fejérváry Joan:[811] Praep: de Moyk – Parochus Trenchin:	058	1835
672	328/4	Michálek Joannes[812] Parochus Bosácza	054	1861
673	328/5	Szeghény Joannes[813] Joannes Szeghény Par. Tepliczensis, V[.]A[.]D. Varnensis[814]	062	1864
674	328/6	Schuchter Martinus[815] Martinus Schuchter Par. Szolcsanensis Phil. Doctor.[816]	041	1864
674x	328x	Bakics Josephus,[817] Parochus Schavnikiensis;	40	1847
	329	**21. Novembris**	Annus aetat:	obitus
675	329/1	Jakossich Georg: Eppūs Veszprim: Fund: Conventus Pruszk:	038	1647
676	329/2	Valentovits Jos: Can: Nitr: Parochus Bittsa	084	1807
677	329/3	Radolszky Joan: Parochus Zakopcse	043	1824
678	329/4	Valentovits Simon[818] Parochus Zsér[.]	071	1834
679	329/5	Kovács Joannes[819] Parochus Petrovicz[.]	042	1843
	330	**22. Novembris**	Annus aetat:	obit:
680	330/1	Frideczky Joan: Can: Nitr[.] – A. Diac: Trenchin: Abbas – Parochus Illava	[-]	1710
681	330/2	Bárdy Casparus Canonicus Nitriensis	[-]	1719
	331	**23. Novembris**	Annus aetat:	obitus
682	331/1	Szörényi Sigism: Eppūs Tragust: Lector, et Can: Nitriens:	057	1708
683	331/2	Pongrácz Josephus Parochus Liethav[.]	[-]	1820
684	331/3	Cservenyánszky Franciscus[820] Paroch: Tökis Ujfalv[.]	071	1831

[809] SchNit 1863, s. 67 (Stephanus Tvrdy, 16.11.1862, 75 rokov);
[810] SchNit 1844, s. 112 (Stephanus Csuvikovszky, 18.11.1843, 64 rokov);
[811] SchNit 1836, s. 142 (Joannes Nep. Fejérváry [!], 20.11.1835, 58 rokov);
[812] SchNit 1862, s. 70 (Joannes Michálek, 20.11.1861, 54 rokov);
[813] SchNit 1865 s. 65 (Ioannes Szeghény, 20.11.1864, 62 rokov);
[814] ruka číslo 4;
[815] SchNit 1865 s. 65 (Martinus Schuchter, 20.11.1864, 41 rokov);
[816] ruka číslo 4;
[817] v Necrológiu záznam chýba; SchNit 1848, s. 110 (Josephus Bakics, 20.11.1847, 40 rokov);
[818] SchNit 1835, s. 140 (Simon Valentovich [!], 26.11.1834 [!], 72 rokov [!]);
[819] SchNit 1844, s. 112 (Joannes Kovács, 21.11.1843, 42 rokov);
[820] OODNit 1833, s. [III.] (Franciscus Cservenyánszky, 23.11.1831, 69 rokov);

685	331/4	Tvrdi Georg[.],[821] Abbas, et Can. Nitr. et Lector, Sacerdos Jubil. in anum 13.[822]	086	1865
	332	**24. Novembris**	Annus aetat:	obit:
686	332/1	Benyács Casparus em: Parochus Predmér	068	1827
	333	**25. Novembris**	Annus aetat:	obit:
687	333/1	Tóth Franciscus Parochus Riecsnicz[.]	[-]	1809
688	333/2	Suba Stephanus[823] Paroch: Kosztolna Mitticz[.]	081	1834
	334	**26. Novembris**	Annus aetat:	obit:
689	334/1	Padeveth Antonius,[824] Parochus Brodnensis[825]	058	1870
	335	**27. Novembris**	Annus aetat:	obitus
690	335/1	Dobess Georgius Paroch: Kis Jeszenitz[.]	050	1785[826]
	336	**28. Novembris**	Annus aetat:	obit:
691	336/1	Vissky Josephus Parochus Szalakusz[.]	[-]	1738
692	336/2	Walter Franciscus,[827] emeritus Parochus Besztercze – Podhragyensis[828]	068	1869
	337	**29. Novembris**	Annus aetat:	obit:
693	337/1	Kovács Paulus[829] Cooperator Divék[.]	034	1836
694	337/2	Gyurcso Josephus[830] Parochus Divék[.]	083	1861
	338	**30. Novembris**	Annus aetat:	obit:
695	338/1	Schunyi Joannes Paroch: Nagy Chlévén[.]	[-]	1724
696	338/2	Konde Andreas[831] Capellan: Regiminis Huszár:	039	1846
	339	**1. Decembris**	Annus aetat:	obitus.
697	339/1	Vida Emericus Parochus Driethom:	028	1743
	340	**2. Decembris**	Annus aetat:	obit:
698	340/1	Rudnay Michael Parochus Kiszucza Ujhely[.]	056	1792
699	340/2	Valter Andreas Parochus Nagy Szlatina	058	1795
700	340/3	Mészáros Andreas Canonicus Nitriensis	072	1812
701	340/4	Szadeczky Casparus em: Curatus obiit Vecse	[-]	1815
	341	**3. Decembris**	Annus aetat:	obit:
702	341/1	Terniss Georgius Praebendatus	[-]	1787
703	341/2	Litassy Joannes Parochus Tissinens: V[.] A. Diaconus	[-]	1820
704	341/3	Tocsegh Joan: Baptista[832] Parochus Vadicsov[.]	048	1847
	342	**4. Decembris**	Annus aetat:	obit:
	343	**5. Decembris**	Annus aetat:	obitus
705	343/1	Turcsányi Josephus[833] Abbas, Canonicus Nitriens:	078	1863

[821] SchNit 1866, s. 68 (Georgius Tvrdy [!], 23.11.1865, 86 rokov);
[822] ruka číslo 3;
[823] SchNit 1835, s. 140 (Stephanus Suba, 25.11.1834, 81 rokov);
[824] SchNit 1871, s. 68 (Antonius Padeveth, 26.11.1870, 58 rokov);
[825] ruka číslo 4;
[826] pôvodne bol uvedený rok 1783, prepísaný na 1785;
[827] SchNit 1870, s. 68 (Franciscus Walter, 28.11.1869, 68) rokov;
[828] ruka číslo 4;
[829] SchNit 1837, s. 143 (Paulus Kovács, 29.11.1836, 34 rokov);
[830] SchNit 1862, s. 70 (Josephus Gyurcsó [!], 29.11.1861, 83 rokov);
[831] SchNit 1848, s. 109 (Andreas Konde, 30.11.1846, 40 rokov [!]);
[832] SchNit 1848, s. 110 (Joannes Bapt. Tocsegh, 04.12.1847, 48 rokov);
[833] SchNit 1864, s. 65 (Josephus Turtsányi de Eadem et Krstyánfalva, 05.12.1863, 78 rokov);

	344	**6. Decembris**	Annus aetat:	obit:
706	344/1	Gyuracska Martinus Abbas – Canonic: Nitriens:	[-]	1726
	345	**7. Decembris**	Annus aetat:	obit:
707	345/1	Szluka Ladislaus Paroch: [834] V. A. Diac: Bittsensis /dupl. a chybný/	059	1818
	346	**8. Decembris**	Annus aetat:	obit:
708	346/1	Lehoczky Fran: Parochus Mocsonok[.] V. A. Diac:	[-]	1783
709	346/2	Turzó Andreas Spiritualis Cleri Junioris	[-]	1822
	347	**9. Decembris**	Annus aetat:	obitus
	348	**10. Decembris**	Annus aetat:	obit:
710	348/1	Najszer Andreas (!) [835] Praep: de Csöpöfö Can: Nit: Pleb: Illav:	[-]	1758
711	348/2	Schütz Stephanus em: Curatus in monte Kövesd	[-]	1811
712	348/3	Borcsiczky Adalb: Praep: M. Vaciensis – antea Canonic: Nitr:	[-]	1834
	349	**11. Decembris**	Annus aetat:	obitus
713	349/1	Farkass Joan: Baptista Parochus Schavnik[.]	034	1773
	350	**12. Decembris**	Annus aetat:	obit:
	351	**13. Decembris**	Annus aetat:	obitus
714	351/1	Hild Adalb: Parochus Ribén[.] – V. A. D. Grad: - obiit in Baan	049	1800
715	351/2	Zsufa Paulus Parochus Gerencsér[.]	036	1809
716	351/3	Grill Franciscus [836] Parochus Puchov[.]	057	1851
	352	**14. Decembris**	Annus aetat:	obit:
717	352/1	Bornemisza Paulus Gubernator Episcopatus Nitrien:	080	1579
718	352/2	Szlussnyi Antonius [837] Parochus Berencs[.]	060	1834
	353	**15. Decembris**	Annus aetat:	obit:
	354	**16. Decembris**	Annus aetat:	obit:
719	354/1	Riziky Georgius Parochus Ribén[.]	058	1750
720	354/2	Buczko Josephus Parochus Szkacsán[.]	055	1814
721	354/3	Schvertnesz (!) Ladisl: [838] Parochus Bolessov[.]	034	1822
	355	**17. Decembris**	Annus aetat:	obitus
722	355/1	Harrach Comes Ernest Comes Harrach Ernest: Nominatus Eppüs Nitriens:	035	1739
	356	**18. Decembris**	Annus aetat:	obit:
723	356/1	Ioanovics Ign: Joan: Parochus Szolcsán[.]	080	1790
724	356/2	Hudelics Sebast: Ex Jesuita Presb: Dioec: Nitrien:	068	1780
	357	**19. Decembris**	Annus aetat:	obit:
725	357/1	Dzian Laurentius Parochus Thurzofalv[.]	[-]	1723
726	357/2	Gyattel Antonius [839] Parochus Nemsov[.]	074	1851
	358	**20. Decembris**	Annus aetat:	obit:

[834] MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Bytča, Ladislav Szluka zomrel 7. februára 1818 ako 59 ročný, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;
[835] SchNit 1838, s. 142 (Andreas Najzer, parochus Frivald), 143 (Antonius Najzer, parochus Ilavia, opp.), 144 (Andreas Najzer, parochus Kiszucza-Újhely, opp.), 145 (Andreas Najzer, parochus Liethava);
[836] SchNit 1852, s. 101 (Franciscus Grill, 13.12.1851, 55 rokov [!]);
[837] SchNit 1836, s. 132 (Antonius Szlusny [!], 14.12.1834, 60 rokov);
[838] SchNit 1838 s. 141 (Ladislaus Schverdtner, parochus Bolessó);
[839] SchNit 1852, s. 101 (Antonius Gyattel, 19.12.1851, 74 rokov);

727	358/1	Porubszky Georgius[840] Abb: Cantor, Canonic: Nitriens:	056	1839
	359	**21. Decembris**	Annus aetat:	obitus
728	359/1	Roszinszky Joan: Can: Nitr: - Praep: S. Aug: de Ins: Lazari	072	1821
729	359/2	Pravoticzky Elias[841] Paroch: Nagy Bélicz[.] – V. A. Diaconus	072	1839
730	359/3	Szuhay Joannes Parochus Beczkov[.]	070	1843
	360	**22. Decembris**	Annus aetat:	obitus
	361	**23. Decembris**	Annus aetat:	obitus
731	361/1	Kuty Emericus Parochus Szoblavov: (!) [Szoblahov:]	[-]	1746
732	361/2	Babilovics Martinus Parochus Nagy Divin:	056	1811
	362	**24. Decembris**	Annus aetat:	obitus
733	362/1	Gerzsics Emericus Parochus Bittsa	[-]	1737
734	362/2	Balogh Joannes Parochus Üregh[.] V. A. Diaconus	071	1816
735	362/3	Kaszala Josephus[842] Praebendatus	042	1831
	363	**25. Decembris**	Annus aetat:	obitus
736	363/1	Bacskády Adamus Canonicus Nitriensis	058	1734
737	363/2	Frideczky Paulus Parochus Chynorán[.]	058	1786
	364	**26. Decembris**	Annus aetat:	obitus
738	364/1	Dubniczay Stephanus Parochus Tepla	055	1725
739	364/2	Magin Joan: Balthas:[843] Canonic: Nitriensis Par: Dubn: /chybný a dupl./	[-]	1735
740	364/3	Revay Comes Antonius Comes Revay Antonius Episcopus Nitriensis	065	1783
741	364/4	Abuda Ladisl: O: S. Fran: Administrator Vörösk:	049	1806
742	364/5	Micsko Jos: Praeben: submersus in fluvio Nitra	[-]	1823
	365	**27. Decembris**	Annus aetat:	obitus
743	365/1	Ottrokóczy Joseph: em: Parochus obiit in mont: Köv:	[-]	1810
744	365/2	Drnovszky Franciscus[844] Parochus Pográny[.]	073	1857
	366	**28. Decembris**	Annus aetat:	obit:
745	366/1	Vrankay Adamus Administ: Szkalensis	042	1768
	367	**29. Decembris**	Annus aetat:	obitus
746	367/1	Fabiany Michael Parochus Chynorán[.]	080	1750
747	367/2	Benyák Joannes Parochus Szkacsán[.]	048	1763
748	367/3	Pridauka Emericus[845] natus in Chynorán Parochus Csápor[.], prius Professor in Seminario	048	1828
749	367/4	Domaniczky Justin:[846] Diaconus obiit in Domaniss[.]	023	1843
	368	**30. Decembris**	Annus aetat:	obit:
750	368/1	Minárovics Joannes[847] Paroch: Lednicz[.]	062	1831
	369	**31. Decembris**	Annus aetat:	obitus

[840] OODNi 1841, s. [I.-II.] (Georgius Porubszky, 20.12.1839, 57 rokov [!]);
[841] OODNi 1841, s. [II.](Elias Pravoticzky, 21.12.1839, 71 rokov [!]);
[842] OODNit 1833, s. [III.] (Josephus Kaszala, 24.12.1831, 42 rokov);
[843] 26. december je dátum úmrtia, 27. december je dátum pochovania, por.: MVSR, ŠA v Bytči, ZCM, RKFÚ Dubnica, Joannes Magin zomrel 27. marca 1735, vek nie je uvedený, za informáciu ďakujem pani Jane Kurucarovej;
[844] SchNit 1858, s. 110, v schematisme je chybne uvedené Anno 1858, má byť Anno 1857 (Franciscus Drnovszky, 27.12.1857, 73 rokov);
[845] OODNit 1830, s. [III.] (Emericus Pridavka [!], 29.12.1828, 48 rokov);
[846] OODNi 1847, s. [II.] (Justinus Domaniczky, 29.12.1845 [!], 23 rokov);
[847] OODNit 1833, s. [III.] (Joannes Minarovics [!], 30.12.1831, 62 rokov);

751	369/1	Schaffiarovics Anton: Can: Nitr: Prae[illegible]: de Ders: A.D[illegible]. Tren:	062	1803
752	369/2	Kluch Joseph: magnae memoriae Episcopus Nitriensis-Actualis Intimi Status Consiliar:	078	1826

[strana 370]

Nota: Ex 449. Individuis /:seu usque annum 1863:/ hujus Necrologii Aetatem praenotatam habentibus mortui sunt anno aetatis suae:

024	02	seu usque 35. aetatis [illegible]m emortua 1/10. e 449.	044	06		064	15		084	01	† Longissimam aetatem attigit Széchényi Georgius A. Eppi Strigon.	Tabella haec confecta est per Dñum V. A. Diaconum, et Parochum Szécsanensem Joannem Vittek Anno 1863.
025	02		045	09		065	12		085	01		
026	03		046	10	1/4	066	11	7/10	086	03		
027	05		047	09		067	08		087	01		
028	02		048	13	3/10	068	08	3/4	088			
029	02		049	07		069	06		089			
030	05		050	11		070	08		090	03		
031	04		051	05		071	05		091			
032	06		052	08		072	11	8/10	092			
033	04		053	11		073	07		093			
034	06		054	06		074	10		094			
035	05	1/10	055	15	4/10	075	07		095	01		
036	04		056	10		076	10		096			
037	08		057	05		077	08	9/10	097			
038	05		058	18	5/10 medietas	078	04		098			
039	06		059	06		079	03		099			
040	09		060	15		080	13		100			
041	03		061	03		081	01		101			
042	06		062	14	6/10	082	01		102			
043	07	2/10	063	10		083	04		103	01		

[strana 371-376 prázdne]

Poznámka redakcie: Autor pripravil aj miestny, menný a vecný register k svojej štúdii, ktorý kvôli limitovanému rozsahu časopisu nebolo možné publikovať, za čo sa ospravedlňujeme.

Adresa autora: **Ing. Albert Ivan Petreje, OPraem.**, Hlavná 67, SK - 040 01 Košice 1
tel.: +421/55/623 36 35